

USTAŠKO-DOMOBRANSKI I TALIJANSKI DOKUMENTI

IZVJEŠTAJ VELIKE ŽUPE GACKA I LIKA OD 1 SIJEČNJA
1943 GOD. O SPORAZUMU ČETNIKA I USTAŠKO-DOMO-
BRANSKIH VLASTI U OTOČCU ZA BORBU PROTIV JEDI-
NICA NOV I PO JUGOSLAVIJE¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ZUPA GACKA I LIKA

T. broj: 1446/42 Gospic, dne 1. siječnja 1943.—

Predmet: Zbliženje Hrvatskih vojnih
vlasti i četnika.—

- 1.— PREDSJEDNIČTVU VLADE — g. pomoć, pretsjednika
Dr. VRANČIĆ
- 2.— MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA — Tajništvo
— Zagreb
- 3.— GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGUR-
NOST—X—Zagreb
- 4.— OBĆE UPRAVНОМ POVJERENIČTVУ KOD „Superslo-
da“ — Sušak

Dne 17. prosinca 1942 godine u prostorijama kotarske obla-
sti u Otočcu došlo je do sastanka između naših voj. vlasti i
četnika.

Naše vojne vlasti bile su zastupane po bojniku zapovjed-
niku posacle Sulejmanpačiću Muhamed-begu, a četnici po zapo-
vjedniku četničkih odreda za kotarsku zonu majoru N. Dekiću
i kapetanu Daboviću.—

Načelno je sporazum postignut u slijedećem:

1.— Obostrano sprečavanje izazivanja incidenta, te strogo
kažnjavanje izazivača, kao i interniranje nepočudnih koji bi
sporazum ometali.—

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32/3—1, k. 230.

2.— Zajednička suradnja u stvarima državne službe.—

3.— Osiguranje Otočca i okolice od partizanskih napadaja.

4.— Vojnička suradnja po odlasku talijanskih postrojbi,
što će se u budućim dogovorima utvrditi, kao i sve nastale po-
trebe oko zbljenja i zajedničke odbrane od neprijatelja.

Razgovori su vođeni u duhu iskrene suradnje i nastojanja,
da se odnosi poprave.

Moli se prednje uzeti do znanja.—

ZA DOM SPREMNI!

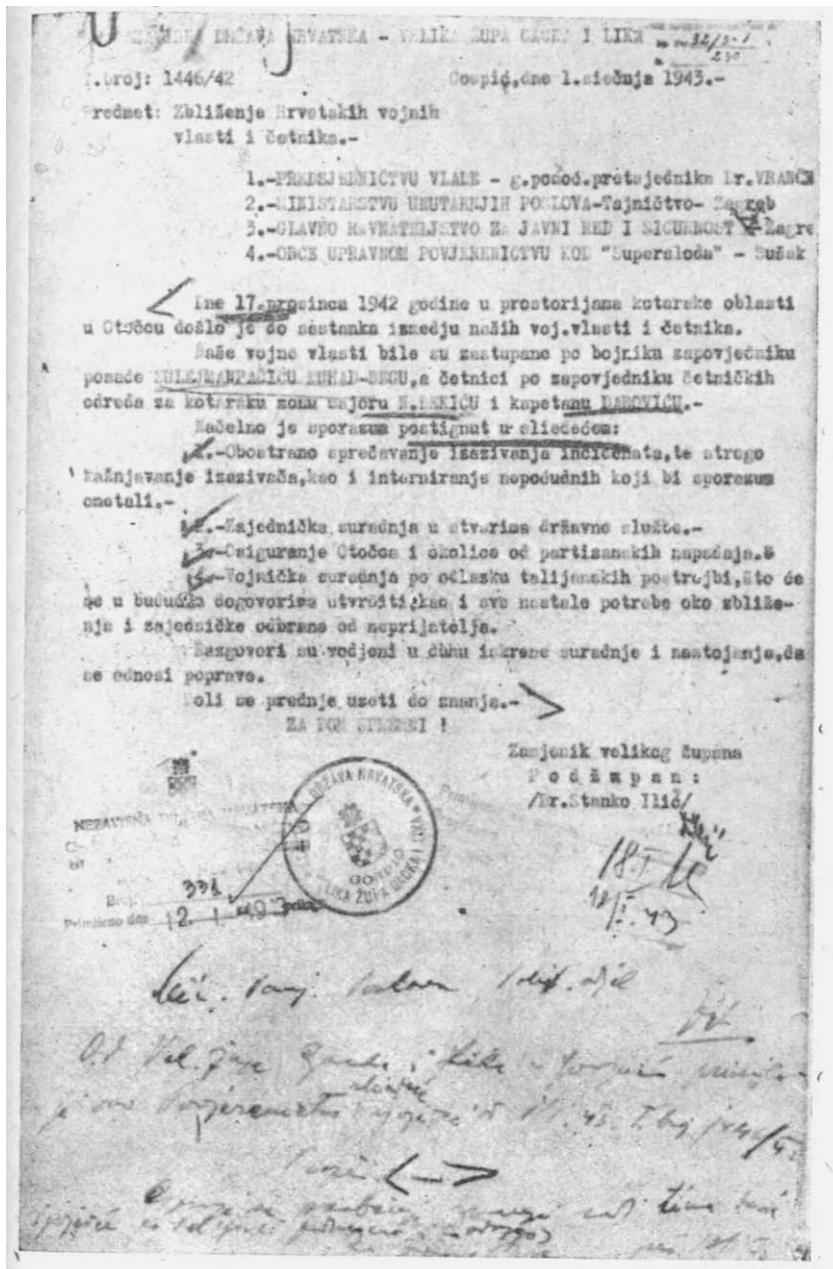
Zamjenik velikog župana

P o d ž u p a n :

(Dr. Stanko Ilić)

Dr. Ilić

(M. py

Fotokopija dokumenta br. 123

**OBAVJEŠTENJE OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC
OD 2 SIJEĆNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU KRAŠICA I
POKUŠAJU TALIJANSKO-USTAŠKIH SNAGA DA GA PO-
VRATE¹**

BRZOOLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:	KOME SE JAVILO:
pukovnik Tomašević,*	SATI 1510	
	DAN 2	
	MJESEC 1	
PRIMIO: ustaški nadporučnik Ivan Jelavić	GODINA 1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

Krašić nakon 14 satne herojske borbe pao³. Pomoć upućena iz Karlovca u toku noći naišla kod sela Brlenić na jak odpor neprijateljski⁴. Put bio jako prokopan i miniran. Tenkovi talijanski nisu mogli proći. Pokušao sam osobno sa 120 ljudi oko 12.30 probiti se do Krašića, nisam usp'o. Do sada naših oko 80 mrtvih i oko 100 ranjenih, za sudbnu ostalih nezna se. Brojni stališ posade bio 450 ljudi. Pravac Krašić—Draganići podpuno otvoren, nemam snaga za zatvoriti taj prostor. Prieti

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—15, k. 17.

² Zapovjednik Operativnog područja Karlovac. Ovo operativno područje, kojemu su, uglavnom, bile potčinjene sve ustaško-domobranske jedinice na području Karlovca i Zumberka, preimenovano je u Prvi sektor (skraćeno: I zasek-Karlovac) i došlo pod nadležnost Općeg vojničkog povjereništva pri Superslodi. Time su sve ustaško-domobranske snage na pomenutom području, u pogledu izvođenja akcija, potpale pod Višu komandu oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“. O ovome i vidi dok. br. 189.

» Vidi dok. br. 1, 3, 4, 5, 17, 126, 128 i 129.

⁴ Otpor je pružio jedan, bataljon Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 1, 3, 4, 5 i 17.

opasnost svim selima od Draganića zaključno do Jaske⁵. Tražim pojačanje i to znatno pojačanje. U protivnom ne odgovaram za ništa. Neprijatelj jačine oko 2 brigade⁶ sa 6 bacača i dva topa.

21/1 43 D⁷

BR. 125

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 2 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA U SLAVONIJI¹

ZAPOVJEDNICTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
Glavno-stožerni odjel
Op. Broj 3/taj.
U Brodu n/S., dne 2. siječnja 1943

Predmet: Dnevno izvješće.

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA (op),
OPUNOMOĆENIKU MINISTRA UNUTARNJIH POSLOVA
g. ŠANDORU BENAKU SARAJEVO,
Sastavak.

Slavonski zdrug:

1.o.m. u 0030 skup na oko 500 pobunjenika² napala oružničku postaju Podgorač (10 JI Našice). Napad trajao do 0230 kada se naša posada od 14 ljudi uspjela povući, za 10 oružnika i 3 domobrana se nezna, 1 domoran ranjen, 1 strojnica izgubljena. Ovim se dopunjaje i izpravlja jučerašnji izvještaj.

⁵ Jastrebarsko

¹ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 1, 3, 4 i 5.

⁷ Paraf generala Dragojlova, načelnika operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva. Ovaj paraf nalazi se i na ostalim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi; Redakcija ga više neće objašnjavati.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1—19, k. 17.

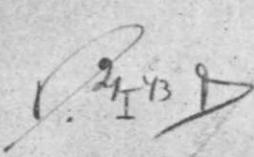
Drugi slavonski NOP odred. Vidi dok. br. 87.

243
BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:	KOME SE JAVILO:
pukovnik Tomasević	SATI	1510
	DAN	2
	MJESEC	I
PRIMIO:	PREDAO:	
ustaski nadjoručnik Ivan Jelavic	GODINA	1943.

S A D R Z A J

Krenuo nakon 14 satne herojske borbe pos.Pomoći upućena iz Karlovec u toku
 na i našla kod sela Brlenić na jak odpor neprijateljski.Put bio jako prokopan
 i miniran.Tenkovi talijanski nisu mogli preći.Tokuće sam čestno sa 120 ljudi
 ako 120 prošli se do Krasica,nisam uspio.Da sede naših oko 80 mrtvih i oko
 100 ranjenih,za sudbinu ostalih nezna se,Brojni strelji posade bio 450 ljudi.
 Pravac Krasic-Draganic podpuno otvoren,ne moguće za zetvoriti taj prostor.
 Prijeti opasnost svim selima od Dragalice zaključno do Jaske.Trazim pojačanje
 i to snatno pojačanje.U protivnom ne odgovaram za ništa.Neprijatelj jačine
 oko 2 brigada sa 6 bacača i dva topa.

 21.1.43

Fotokopija dokumenta br. 124

1.o.m.u 0115 skupina pobunjenika³ nepoznate jakosti napala ručnim bombama električnu centralu u s. Kuzmica (6 I Požega). Požega ostala bez svjetla i vode. Poginuo 1 domobran, a 6 zarobljeno.

Sriemski zdrug:
Ništa novog.

C. — VLASTITE NAMJERE:

Prema zapovjedi zapovjedajućeg njemačkog generala⁴ nastavlja se podhvati na Slavonskom Gorju⁵ sa 373 nj.p.p.⁶ sa istoka u pravcu Kamenskog, a sa djelovima 8.p.p.⁷ od Požege prema Kamenskom. 2 bojne iz Podravlja upućuju se ka Doboju.

n.

POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH CETA:

Nije bilo.

III.

OSOBITI DOGADAJI I MJERE IZVAN BORBENE
DJELATNOSTI CETA:

Nije bilo.

Z A P O V J E D N I K
general Iser

Za točnost:

Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
(Nekić)
Nekić

3/1 D

³ Prvi slavonski NOP odred. Vidi dok. br. 6.

⁴ Odnosi se na komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj, generala Liitersa.

⁵ Vidi dok. br. 131.

⁶ Njemački pješadijski puk iz sastava 717 pješadijske divizije
⁷ Pješačke pukovnije

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 3 SIJEČNJA 1943 GOD. O BOR-
BAMA U REJONU KRAŠICA I NA PODRUČJU GORSKOG
KOTARA¹

PREDMET:

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA
SUPERSLODI—OPERATIV. ODJELJENJU
i na znanje
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

otpreme: 3.I.43-XXI
Datum 23.30 č.
i čas prijema:
3.I.43-XXI, 24 č.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA — DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 103/0p. Br. 186
Stiglo 4 sij. 1943 God. XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA 3 SIJEČNJA 1943 — XXI

Pokreti ustanika

— Ustanike snage u zoni Raduč—Lovinac, koje dostižu 3—4000 ljudi³, izgleda da su podijeljene u dvije grupe od kojih je jedna, u jačini od dvije trećine, u zoni Ploča (Novigrad OL—EZ) a druga, od jedne trećine, na padinama Velebita.

Izgleda da ustanici očekuju pojačanja jačine jednog **bata*** ljona iz Bihaća i jednog bataljona iz Ličkog Petrovog Sela (Gospic PI—GQ).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A'6).

* Pečat prijema. (Nalazi se gotovo na svim talijanskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.)

³ Odnosi se na Šestu diviziju Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Ona je na dan 6 veljače 1943 god. imala 4131 borca i rukovodioca. Vidi tom V. knj. 12 (Pregled brojnog stanja i naoružanja jedinica Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 6 veljače 1943 godine).

Divizija „Lombardia“

— Dana 1 siječnja naši odredi za zaštitu radova oko uspostave željez. pruge u blizini 551 km⁴ (Ogulin XL—AH), o čemu govori telegr. 15863³, sukobili su se sa ustaničkim formacijama⁶. I Na našoj strani 5 mrtvih i 11 ranjenih iz LXXV bataljona cr. •košulja⁷. Izgubljen je jedan minobacač 45 mm i jedan puškomitraljez, koji su učinjeni neupotrebljivim⁸. Nepoznati su protivnički gubici. Radovi su završeni 2 t.m. pod zaštitom LXXXI I bataljona cr. košulja.

I — Juče su partizani otvorili vatru na vlak u blizini blokadnog I mjesto 377 (Ogulin ZL—BH) i ubili jednog ložača a drugog I ranih.

I — Noću uoči 3 o.m. partizani⁹ su napali dijelove željez. zaštite I između Broda Moravica i Delnica i prekinuli željez. prugu iz- I među B. Moravica i Kupjaka (Ogulin ZI—BF). Stanica Kupjak I bila je zapaljena¹⁰, šef stanice i 2 potšefa odvedeni. Poslata su I pojačanja u zonu.

I — Danas su odredi XVI i LVIII bat. cr. koš. izvršili napad iz [Mrkoplja na Poljičku Kosu (Ogulin VU—AX) gdje su se sukobili sa ustaničkim snagama¹¹. U borbi, koja je trajala 1 1/2 čas, [neprijatelj je pretrpio osjetne gubitke; na našoj strani 2 lako ranjena.

— U vezi s telegramom 48¹² od juče, 2 o.m., hrvatske snage [priključene u zoni Krašić (Samobor NH—BZ), koje su imale [preko 500 ljudi, bile su prisiljene da se povuku pred nadmoćnjim ustaničkim formacijama¹³, koje su imale topove i minobacače. Dosada se samo 120 ljudi povratilo u naše garnizone.

Jedna ustaška četa i jedan vod naših tenkova L¹⁴ upućeni iz Karlovca, i jedna četa I bat. 74 puka iz Jastrebarskog. stigavši u zonu i našavši se pred nadmoćnjim snagama¹⁵ povratili su se u naše garnizone. Ustaška četa imala je oko 40 ranjenih; na

⁴ Odnosi se na dio željezničke pruge Ogulin—Gomirje.

⁵ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁶ " Sa Četvrtim (omladinskim) bataljonom Šeste NOU brigade. Vidi dok. br. 34.

⁷ i ⁸ Talijanski gubici u materijalu bili su veći. Četvrti bataljon Šeste NOU brigade uspio je da zaplijeni: 2 mala bacača (a ne jedan — kako se govori u ovom izještaju), 1 puškomitraljez, 11 pušaka, 3 pištolja, 20 bombi i dr. Vidi dok. br. 34.

• Dvije čete Drugog bataljona Četrnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 34.

¹⁰ Napad izveli dijelovi Trećeg bataljona Četrnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 34.

¹¹ Sa dijelovima Četrnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 34.

Vidi dok. br. 124.

¹³ Iz sastava Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 1, 3, 4, 17 i 124.

¹⁴ Laki tenkovi

¹⁵ Jedan bataljon Četvrte NOU brigade

našoj strani 3 ranjena. Naši tenkovi su morali bacačem plamenca odbiti ponovljene protivničke protunapade. Divizijska komanda¹⁶ pažljivo prati kretanje ustaničke mase.

Divizija „Re“

Noću uoči 3 o.m. vatra, u cilju uznemiravanja, bez posljedica, protiv naših vojnika u prostoru stanice Sinac (Gospić KI—GK).

— Nastavljaju se radovi na uspostavi pruge u zoni Lovinac.

— Danas 3 o.m. opravljen je most na Napojištu (Novigrad NM—EU).

Ostali sektori

Redovna aktivnost patrola.

GENERAL COTURRI"

22350301

Upućen prepis Obavještajnom odjeljenju.
„ „ kr. karabinjerima¹⁸.

Upućen prepis Operativnom odjeljenju.¹⁹

¹⁶ Komanda pješadijske divizije „Lombardia“

¹⁷ Renato Coturri, komandant talijanskog Petog armijskog korpusa

¹⁸ Otisnuto u Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“

" Oznaka da je ovaj primjerak poslat Operativnom odjeljenju Superslode. Nalazi se u većini dokumenata objavljenih u ovoj knjizi.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNASETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 3 SIJEĆNJA 1943 GOD.
0 REZULTATIMA EORBI NA PODRUČJU RADUC—LOVIKAC—RJCICE U TOKU 27 I 28 PROSINCA 1942 GODINE¹

PREDMET:

TELEGRAM

Datum	otpreme 3.I.43-XXI
i	18.45
čas	prijema 3.I.43-XXI
	21.45

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA
SUPERSLODI—OPERATIV. ODJELJENJU
lj radi znanja
KOMANDI V i VI ARMJSKOG KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVKN“ „A—D4* „n C'IA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 152/Op.

Br. 189

Stiglo 4 siječ. 1943-XXI

NOVOSTI OD 3 SIJEĆNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika

Primijećena je u zoni Srima (Zirje QH—CK) grupa ustanika², naoružana ponekim puškomitrailjezom, u namjeri da pljačka u zoni.

Sektor „Zara“

— Izviđanja u zoni Smrdelje (Šibenik QO—CU).

^Sektor „Bergamo“

— Nastavlja se čišćenje na ostrvu Hvaru⁵.

— Izviđanje u zoni Kobiljak (Šibenik SR—TI—BN).

Sektor „Sassari“

Prema daljim utvrđivanjima, naši gubici u borbama u zoni ačac—Lovinac (Novigrad ON—EQ) dana 27 i 28 prosinca⁴,

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 a/9).

² Primorska partizanska četa. O akcijama ove čete vidi dok. br. 83.

³ Od strane dva bataljona iz sastava divizije „Messina“

⁴ Odnosi se na borbe između Šeste divizije NOV i PO Hrvatske i jansko-četničkih i ustaško-domobraničkih jedinica. Vidi dok. br. 8.

javljeni u izvještajima od 29 i 30 prosinca, ovi su: 42 mrtva od kojih 3 of cira, 92 ranjena od kojih 6 oficira, 2 nestala, 15 smrznutih, 18 grla stoke ubijeno, izgubljen jedan top 65/17, jedan mitraljez „Breda“ i 2 puškomitraljeza. Protivnički bici, koji su vrlo teški, nisu se mogli utvrditi.

Sektor „Celere“

— Izviđanje u zonama Danilo (Šibenik RK—CF) i Konjekrati (Šibenik RM—CM).

Napola oblačno.

ZA KOMANDANTA
GENERAL PIAZZONI 18000301

Upućen prepis Obavještajnom odjeljenju.
„ „ kr. karabinjerima.

Upućen prepis Operativnom odjeljenju.

BR. 128

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE OD 3 SIJEČNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU KRAŠICA, KOSTANJEVCA I ŽELJEZNA OD STRANE JEDINICA NOV I PO HRVATSKE¹

NEZAVIZNA DRŽAVA HRVATSKA
ZAPOVJEDNICTVO USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE

Broj. V.T.1/42.

U Zagrebu, 3. siječnja 1943 —

Predmet: Izvješće o stanju do
3.1.1943 u 12 h.—

I Z V J E Š Ć E

I. Velika župa Gora:

Današnjim svojim izvješćem javlja Vrhovno oružničko zapovjedništvo, na osnovu viesti primljene od 1. oružničke pukovnije, da je 2.o.m. u noći skupina odmetnika izvršila napad na selo Ljubljanicu, 8 km. sjeverno od Siska. Mjestna ustaska posada prhvatila je borbu u kojoj je nakon 3 sata odbila napad.

• Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1—9, k. 17.

II. Velika župa Lašva — Glaž:

Župska redarstvena oblast u Travniku jučer je brzoglasno izvjestila, da su partizani noću od 1. na 2. o.m. zauzeli Busovaču, 30 km. jugoistočno od Travnika pravcem prema Sarajevu. Cestu kod Busovače su razorili. Kako se u blizini ceste nalazi željeznička pruga, postoji opasnost, da veza sa Travnikom bude prekinuta. Najavljeni pomoći Travniku još nije stigla, a partizani uporno nastoje da zauzmu to mjesto.

III. Velika župa Pokupje:

Poštanski ured u Karlovcu izvjestio je jučerašnjom brzoglavkom, da je 31. prošlog mjeseca došla skupina od 12 partizana na poštu u Netretiću. Odavle su partizani odnjeli brzoglas, svežanj dopisnica i nešto gotovog novca.

Prema podatcima oružničkog krila u Karlovcu dostavlja današnjim izvješćem Vrhovno oružničko zapovjedništvo, da su pobunjenici² — njih oko 2.500³ — naoružani puškama, strojnricama i teškim bacačima 1.o.m. izvršili napadaj na Krašić, koji im je 2. o.m. uspjelo zauzeti, jer je naša posada u Krašiću brojila 65 oružnika, domobrana i ustaša⁴.

Dne 1.o.m. u jutro započele su prema izvješću Zaštitnog redarstva za grad Zagreb i Veliku župu Prigorje od danas očajne borbe između 33. Ustaške bojne i premoćnih partizanskih snaga. Partizani su zauzeli sela Kostanjevac i Željezno, jer se je naša posada iz Željezna pred nadmoćnim neprijateljem morala povući u Gornju Vas⁵. Tokom 2. o.m. ustaše su dobili nalog, da se povuku iz Gornje Vasi i Novog Sela u Stojdragu. Prema obaviesti primljenoj oko ponoći iz Samobora izvješće isto Zaštitno redarstvo nadalje današnjim svojim izvješćem, da je cieli Žumberak u partizanskim rukama, dok su se naše snage uz teške gubitke povukle u Stojdragu. Partizani su zapalili mnogo kuća, škola i bolnica, a izgubljeno je dosta ratnog tvoriva. Vojne su vlasti odmah o tom obavještene.

IV. Velika župa Prigorje:

Redarstvena oblast za grad Zagreb izvješće današnjim izvješćem, da je nepoznati broj partizana noćas napao željezničku

² Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada. Vidi dok. br. 1, 3, 4, 17 i 124.

³ Obje brigade imale su oko 1.800 boraca. Vidi: Rade Bulat: „Žumberak i Pokuplje u NOB“, izdanje „Kulture“, Zagreb 1951.

⁴ Netačno. U Krašiću se pored ovoga tada nalazila Trideset peta i dvije satnije Trideset treće ustaške bojne. Podaci iz arhive Vojnoistoriskog instituta.

⁵ Željezno su ustaše napustili još 28 prosinca 1942, prilikom napada Trećeg bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“. Vidi dok. br. 17.

postaju Pušča Bistra. Partizani su provalili blagajnu i odnijeli 64.000.— Kuna, a osim toga su razbili čitav električni uređaj. Sa sobom nisu nikoga odveli.

V. Velika župa Usora — Soli:

Oružničko krilo Brod na Savi sinoć je brzoglasno izvijestilo, da su jučer u jutro partizani nadmoćnim snagama zauzeli Teslić. Domobranske postrojbe i dio oružničtvu povukli su se u Tešanj i ovdje spremaju odpor.

Za Dom spremni!

USTAŠKI NADZORNI ZAPOVJEDNIK:
Dr Crvenković
(Dr. Filip Crvenković)

4/1 D

BR. 129

POTSJETNIK POMOĆNIKA NAČELNIKA ŠTABA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 6 SIJEĆNJA 1943 GOD. O STANJU JEDINICA ODREĐENIH ZA ČETVRTU OFANZIVU¹

Poverljivo

Potsjetnik²

Prilog 1

- 1) — Operacija bi mogla imati razvoj koji je ucrtan u prilagođenoj skici³.

Stoga neka se ima u vidu sljedeće:

- Sadašnja situacija u zonama sjeverno od Karlovca i između Kupe i pruge ne dozvoljava napuštanje ove zone bez opasnosti. Pošto je neprijateljski pritisak u punom porastu, predviđa se da će se izvjesno njegovo smanjenje postići brojem bataljona za predviđenu upotrebu (2 do 3).
- Jedinice koje moraju da podnesu teret ove kampanje — divizije „Lombardia”, „Re”, „Sassari”, bersaljeri itd. — već su od mjeseca ožujka u pokretu i u operacijama:

- Okrugli pečat: kao u zaglavljju.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

² Na original ovog dokumenta nalijepljena je plava cedulja sa sljedećim tekstrom: „Supersloda

Nač. štaba V.P. 10, 29/1

Vi ste, Gloria, rekli i uzeli kopiju ove promemorije.

Vidite situaciju na isti način i slažete se u suštini".

Za ovim slijedi paraf generala Robotti-a, napisan crvenom olovkom, i jedan nečitak paraf.

* U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

~~SEGRETARIO~~

ALLEGATO I

M E M O R I A

I) - L'operazione potrebbe avere lo svolgimento di cui all'annesso lucido.

Si tenga però presente:

- che la situazione in atto nelle zone a nord di Karlovac e tra la Kupa e la ferrovia non consentirebbe senza rischi di sguaizzare queste zone. Dato che la pressione nemica è in netto aumento, è da prevedere che qualche diminuzione si potrà avere nel numero dei btg. di previsto impiego (da 2 a 3);
- che le unità che devono sostenere il peso della campagna — della "Lombardia", della "Re", della "Sassari", "Isra-glieri, etc. — sono dal marzo in movimento e in operazioni; e, quindi, stanche e desiderose di un pò di riposo, che si può ritenere senz'altro meritato. Per la "Sassari", c'è poi l'aggravante notevolissima, di veder si sul più bello sospeso il ritorno in Italia, e il danno, non completamente riparabile, di avere i materiali sparsi qui e là o addirittura in Patria. Conclusioni? Lo stato materiale e morale dei reparti fa prevedere un minor rendimento loro ai fini operativi;
- che la situazione stagionale (inverno) e la situazione ambientale (montagna), messe insieme, ridurranno ancor di più le possibilità delle truppe. Noi e i Tedeschi cammineremmo (ora presto, ora — ma più spesso — piano) lungo le strade, ributtando davanti a sé il nemico, che ci sfuggirà ai lati, che ci ricomparirà dietro, etc.. Se a traverso maglie fitte come quelle rinchiusé intorno al Kapela e ai Gorianci, in condizioni a noi ben più favorevoli di terreno e di tempo, l'avversario ci è sfuggito, come attendersi di "intrappolarlo" ora?;

i, stoga, umorne i željne malo odmora, koji se svakako može smatrati zasluzenim. Sem toga, za „Sassari“ postoji otežavajuća okolnost što vidi da je njen povratak u Italiju odgođen, kao i šteta koja nije potpuno popravljiva, jer joj je materijal rasturen ovdje-ondje, ili čak i u otadžbini. *Zaključak:* Iz materijalnog i moralnog stanja jedinica daje se naslutiti da će njihov doprinos u operativne svrhe biti manji.

- Vremenske prilike (zima) i terenske prilike (planina), uzete zajedno, smanjiće još više mogućnosti trupa. Mi i Nijemci kretićemo se (čas brže, čas — i to češće — polako) duž puteva, tjerajući pred sobom neprijatelja, koji će izmaći na bokovima, koji će nam se pojaviti za leđima itd. Kad nam je protivnik pobjegao kroz gust obruč kao što je ovaj koji opkoljava Kapelu⁴ i Gorjance⁵, pod uslovima koji su za nas bili mnogo povoljniji u pogledu terena i vremena, kako možemo očekivati da ćemo ga sada „uhvatiti u klopu“?
- Ako ne dođe do sadejstva četnika, tj. sadejstva jednog elementa koji ume da se „kreće“ u svakoj prilici kroz ove predjеле (na našem napadnom frontu), to će dovesti do toga, da nam se izbjije iz ruku najjači „adut“ na koji bismo mogli računati⁶.
- i. — Ako u pogledu naših i njemačkih operativnih sposobnosti ne možemo da stvaramo pretjerane iluzije, to još manje možemo u pogledu sposobnosti Hrvata⁷ da drže zauzetu teritoriju.
- 2) — Sve u svemu, operacije koje su nam naređene više su nego sumnjive praktične koristi, a nisu luke.
- 3) — Ali, gdje nam se ispriječi visok snijeg, i uopće jaka hladnoća i dugotrajno nevrijeme, mi i saveznici ili nećemo napraviti ni koraka dalje, ili ćemo se izložiti opasnostima i porazima koji bi — ne ustručuvam se da kažem — bili *ozbiljni*.

Z⁸

6/ 1/43 —XXI⁹

⁴ Odnosi se na talijansku ofanzivu u toku mjeseca rujna 1942 god. na području Gorskog Kotara. Vidi tom V, knj. 7, dok. br. 196 i 208.

⁵ Odnosi se na talijansko-ustašku ofanzivu na području Gorjanci i Zumberak krajem listopada i početkom studenog 1942 god. Vidi tom V, knj. 7, dok. br. 193 i 208.

• O učešću četnika u Četvrtoj ofanzivi na području Hrvatske vidi dok. br. 130, prim. br. 16.

⁷ Misli se na ustaško-domobranske snage.

⁸ Paraf pukovnika Giacomo Zanussi-a

• Na originalu, ispod datuma, dopisano rukom:

„Usmeno rečeno Ekselenciji Roatti 4/1 preko telefona, skoro u tpunosti“.

IZVJEŠTAJ POMOĆNIKA NAČELNIKA ŠTABA VIŠE KO
MANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA“
OD 6 Siječnja 1943 god. O PRIPREMAMA PODREDENIH
JEDINICA ZA OPERACIJU „WEISS"¹

Povjerljivo

6 siječnja 1943/XXI

ZIMSKE OPERACIJE 1943²
(sa skicom³ i potojetnikom⁴ u prilogu)

U vezi s primljenim naređenjima učinjeno je sljedeće:

- I) — *Ukoliko se odnosi na Armiju:*
- Razrađen priloženi nacrt operativnog plana⁵ i propisan potjetnikom (prilog I)⁶.
 - Naređeno je Odjeljenju za prenos da prouči, u dogovoru sa Komandom inžinerije, projekat radio-telegrafskih veza, pošavši od piramide Komanda V arm. korpusa — komande triju grupa: Berardi⁷, Pelligrina⁸, Fabbri⁹ — komande kolona koje se vide u skici, imajući u vidu zajedničke operacije, i da izdaju prva izvršna naredjenja.
 - Intendantura je upoznata sa problemom materijala i odgovarajućih *transporata*, koji se uglavnom odnose na grupacije, kolone i pravce u spomenutoj skici, na početku i za vrijeme predviđenog trajanja operativnog perioda.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

* Odnosi se na operaciju „Weiss“ (Četvrtu neprijateljsku ofanzivu). U pismenom saobraćaju između Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“ i podređenih jedinica, vojnih ustanova i komandi, do 20 siječnja, upotrebljava se termin „zimske operacije“.

² i ³ U arhivi Vojnoistoriskog instituta

⁴ i ⁵ • Vidi dok. br. 129.

⁶ General Berardi, komandant puka divizije „Sassari“. U toku Četvrte ofanzive komandovao 151. pješadijskim pukom i ostalim pridatim jedinicama koje su napadale pravcem Gračac—Bruvno—D. Lapac.

⁷ General Raffaele Pelligrina, komandant pješadijske divizije „Re“. U toku Četvrte ofanzive komandovao potčinjenim jedinicama i pridatim ustaško-domobranskim jedinicama (tri ustaške i jedna domobraska bojna) koje su napadale pravcima: Vrhovine—Prijedor—Bihać, Lički Osik—Bunić i Lovinac—Udbina. Vidi dok. br. 151.

⁸ General Umberto Fabbri, komandant grupacije granične straže Petog armijskog korpusa. Komandovao kolonom, iz sastava divizije „Lombardia“, koja je iz Ogulina i Plaškog napadala ka Slunju. Vidi dok. br. 151.

— Zadržani su transporti divizije „Sassari“ na moru ili u toku pokreta željeznicom¹⁰. Načelnik štaba divizije¹¹, koji se očekuje danas ili sutra, daće precizne podatke za dostavu materijala, ukoliko podaci kojima raspolazemo nisu iscrpni. Bolji uslovi za ispravku eventualnih pogrešaka ili neuravnoteženosti u dostavama (što je neizbjegno pri iznenadno zaustavljenom pokretu, kada je već od prilike jedna trećina izvršena) imaće se ako se bude mogao, kako se nadamo uspostaviti željeznički saobraćaj, bar za jednu sedmicu, na pruzi između Lovinca i Gračaca (radovi bi trebalo danas da budu završeni).

II) — *Ukoliko se odnosi na XI arm. korpus:*

- Data su uputstva da se 2 bataljona drže u pripravnosti, kako bi bila upućena u predio Karlovca radi „čvrstog držanja“ dijela između Gorjanaca i Kupe, gdje je situacija u neprekidnom previranju¹² (1 pojačan bataljon već je u Ozlju)¹³.
- Unaprijed skrenuta pažnja da će morati izvjesno vrijeme da bude bez svojih dviju četa tenkova (date su V)¹⁴.

III) — *Ukoliko se tiče V arm. korpusa:*

- Upoznat je sa predviđenim operacijama, sa ukazivanjem na komandante, na grupacije, kolone, na potrebe operativnog snabdijevanja koje proizlaze iz predviđenog vremenskog trajanja ciklusa, potrebe prebacivanja jedinica sa sektora na sektor radi privremenog pojačanja.
- Upućen je general Fabbri da uzme komandu istoimene grupe, čiji je zadatak da izvede operacije II faze¹⁵, radi ponovnog zauzimanja Ravne Gore i čišćenja predjela Drežnice.

Ustvari, ovdje se više radi o operacijama koje počinju 8—10 dana poslije početka ovih koje, kako je predviđeno, treba da se izvede u sadejstvu sa Nijemcima, negoli o samoj II fazi).—

¹⁰ Dijelovi ove divizije prebacivali su se za Italiju. Ovo je obustavljeno i divizija je vraćena na područje Knin—Gračac.

¹¹ Načelnik štaba divizije „Sassari“ bio je pukovnik Pietro Barbero.

¹² Odnosi se na akcije Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i Četvrte NOU brigade NOV i PO Hrvatske (napad na Krasic i borbe oko Krasica — vidi dok. br. 1, 3, 4 i 17).

¹³ Iz sastava pješadijske divizije „Lombardia“. Vidi dok. br. 151.

¹⁴ Petom armijskom korpusu

¹⁵ Odnosi se na drugu fazu operacije „Weiss“, u kojoj su dijelovi divizije „Lombardia“ i još neke jedinice iz sastava Petog armijskog korpusa imali zadatku da napadnu na oslobođeni teritorij Petog armijskog korpusa.

IV) — *Ukoliko se tiče XVIII arm. korpusa:*

- Upoznat, kao i V arm. korpus, sa djelokrugom njegove nadležnosti, davši mu pored ostalog podatke o pitanju pojačanja koje mora da da diviziji „Sassari“ (3—4 bataljona bersaljera, 1 batalj. div. „Bergamo“), što povlači sa sobom, kako se predviđa, definitivno povlačenje garnizona iz Zadvarja i smanjenje onog koji se još nalazi u Sinju.
- Orientisan u pogledu operativne aktivnosti četnika, koji ne traže drugo nego da se bore (i koje treba pustiti da se dohvate s nekim, ako se želi izbjegći da se dohvate s nama)¹⁶.

Z "

BR. 131

IZVJEŠTAJ OSME PJEŠAČKE PUKOVNIJE OD 6 SIJEČNJA
1943 GOD. O ZLOČINIMA NJEMAČKIH I USTAŠKO-DOMO-
BRANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU SLAV. POŽEGE¹

PRIEPIS

8. PJEŠAČKA PUKOVNIJA

Op. broj 67

6. siječnja 1943.

Predmet: Izvješće o ishodu
podhvata.

ZAPOVJEDNiCTVU II DOMOBRANSKOG ZBORA
„Kasten“

0 rezultatu prošlog podhvata² dostavljam kratko izvješće u sljedećem:

Naši gubitci: 1 domobran lakše ranjen.

Partizanski gubitci: 3 mrtva, i 83 uhićenih jataka³. Uhićenici su predati 737 njemačkoj pješačkoj pukovniji⁴ i 2. bataljonu 741. nj. pješačke pukovnije⁵.

¹ O učešću četnika u Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi na području Hrvatske vidi tom IV, dok. br. 216, 217, 218, 221, 225, 228, 231 i 235.

¹⁷ Paraf pukovnika Giacomo Zanussi-a

¹ Prepis, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1—26, k. 17.

⁸ Odnosi se na napad ustaško-domobranksih i njemačkih jedinica na oslobođeni teritorij na području Požeške Kotline. Vidi dok. br. 125.

³ Radi se o stanovništvu sela koja se pominju u ovom izvještaju.

⁵ Njemačke 717 divizije

⁵ Njemačke 714 pješadijske divizije

Naš plien: 192 komada rogate stoke, 214 ovaca, 8 koza i 7 svinja, što je predato mjestnom zapovjedničtvu Požega. Pored ovoga 10 konja, 6 volova, 4 kola, 1 šivaći stroj i geštetner stroj (za umnožavanje), — što je ponieto sa pukovnjom i biti će knjiženo.

Sva partizanska sela i skladišta su uništena u selima: Kamenski Vučjak, Mrkoplje, Mijajlige, Striježevica, Sažije, Kamenski Šušnjari, Kruševo, Bogdašić, Kamenski Šeovci i Vranić. Poštedeno je jedino selo Mijači, čije je pučanstvo učinilo našoj i njemačkoj vojsci dragocjene usluge prilikom napada partizana na obližnje naše dielove, izvevši ih prikrivenim putevima iz blizine partizana.

Detaljno izvješće dostaviti će se naknadno.

ZAPOVJEDNIK
pukovnik (Mifek)
Mifek v.r.

Za točnost:

Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
(Nekić)
Nekić
(M. P.)⁶

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
Glst. Broj 187 taj.
U Brodu n/S., dne 7.1.1943

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA (op).— Na uvid.

ZAPOVJEDNIK
general (Iser)
Iser

* Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Zapovjedničtvu II Domobranskog sbora — Glavni stožerni odjel

IZVJEŠTAJ VRHOVNOG ORUZNICKOG ZAPOVJEDNIŠTVA
OD 6 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NA VOJNI VLAK
KOD BLINJSKOG KUTA¹

i:

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VRHOVNO ORUZNICKO ZAPOVJEDNICTVO
Odjel za javnu sigurnost
Broj 6/tajno
U Zagrebu, dne 6. siječnja 1943.

Predmet: Dnevno izvješće
od 6. siječnja do 8 sati.

- 1) GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA (Operativni odjel).
- 2) GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST.
- 3) ZAPOVJEDNICTVU USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE (I. i II. ured).

1. oružnička pukovnija 5. siječnja brzglasno javlja:

5.1. u 00.47 sati, vozeći od Capraga u smjeru Sunje transportni vlak sa 4 njemačka časnika, 20 dočasnika, 82 legionara, 97 konja i 45 konjskih kola, komora „Vražje divizije”, izpred željezničke postaje Blinjski Kut² naišao na minu, te je stroj i 5 vagona izskočilo. Tog trenutka jača skupina partizana³ izvršila je vatreni⁴ prepad i nakon žilavog otpora transport je savladan. Spasilo se je 2 časnika i nekoliko dočasnika i legionara, 12 poginulo i nekoliko ranjeno, dok je ostalo zarobljeno i odvedeno. Vlak su partizani opljačkali, odveli nekoliko konja, među kojima i 2 kola sa topovskim streljivom, a zatim vlak zapalili, ali su vagoni samo nagorjeli.

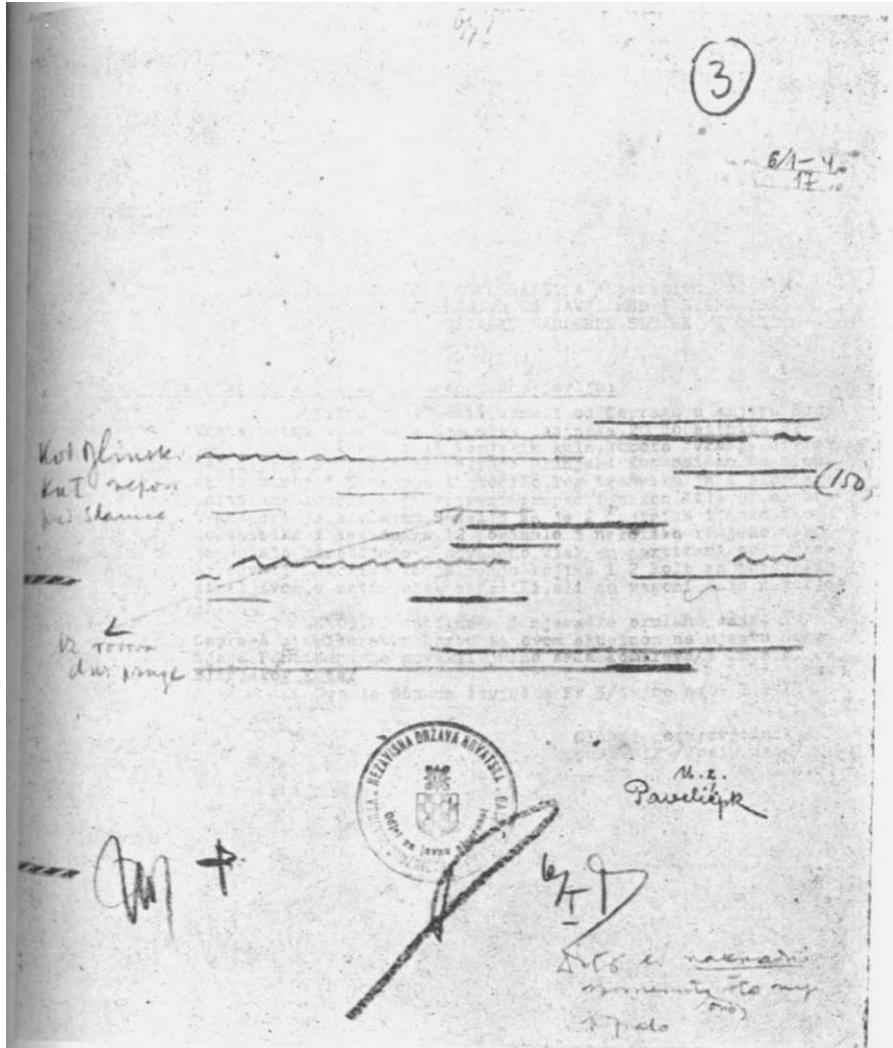
U 03.00 sati, naše i njemačke oružane snage iz Capraga stupile su u borbu sa ovom skupinom na mjestu događaja.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6, k. 17.

* U originalu sa lijeve strane, u vezi sa ovim, dopisano je crvenom olovkom: „Kod Blinjski Kut neposr.[edno] pored stanice”.

³ Dijelovi Prvog, Drugi i Treći bataljon Osme NO brigade Sedme divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 22.

⁴ U originalu je ova riječ potrtana, od nje povučena strelica ka lijevoj strani teksta gdje je dopisano crvenom olovkom: „iz rovova duž pruge”.

Fotokopija dokumenta br. 132

Partizani se povukli južno sela Komareva (3 km. s.z. Blinjskog Kuta).

Ovo je dopuna izvješća Br. 5/tajno od 5.I.1943⁵.

Glavni dozapoveryednik,
pukovnik (Josip Boić)
(M. P.)⁶ u.z.
Pavelić pk⁷

BR. 133

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE
OD 6 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NA NJEMAČKO-
DOMOBRANSKU MOTORIZOVANU KOLONU KOD S. HU-
MA¹

BRZOJAVKA
brzglasna — brzjavna — krugovalna — svjetlojavna

Dojavna postaja		Br.	0 d p r a v l j e n a				
Zagreb		119	za	dan	sat	podpis	kotur-trake
Opazke:							
Zaprimaljena ili primljena							
od	dan	sat	podpis				
Daruvara 6 1	22 30		VIDIĆ				
Odaslana		Naslov: 13 Z 238 r 19 00			Tko šalje		
dan:							
sat:							
Oznaka žurnosti	OPEROP			Brzglasni priključak:			

⁵ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

* Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Vrhovno Oružničko Zapovjedništvo — Odjel za javnu sigurnost

⁷ U originalu, ispod potpisa, dopisano crvenom olovkom: „...će naknadno spomenuti ono što nije poznato“.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—21, k. 17.

Njemački ES² odjel iz Bulaveca pojačan sa tri oklopna kola i jednim teretn'm samovozom iz ove divizije³ preduzeo danas u 07 00 sati razviđanje ka Voćinu, oko 07 30 kod mosta kota 150, između Voćina i sela Huma upao u vrlo snažnu unakrsnu vatru⁴ sa položaja Potkovici—Hum—Lisičine—Voćinsko Brdo—Veveričina. Partizana preko 600 do 700. Borba trajala do 12 30 sati kada pošto su uslied tehničkih kvarova⁵ dvoja oklopna kola onesposobljena a samovoz sav proreštan a zapovjednik nadporučnik Sokolaj ranjen pod zaštitom preostalih oklopnih kola odjel se povukao ka Pivnici. Strojnice iz oklopljen'h kola spašene a kola potpuno onesposobljena. Čim se saznalo upućena pomoć koja nije stigla da spasi kola ali spriečila odvod ranjenih. Partizani upalili kola i samovoz. U toku je podhvati u tom pravcu. Posluga oklopnih kola na čelu sa nadporučnikom Sokolajem pokazala izvanredno junaštvo. Naši gubitci jedan domobran i tri vojničara ES poginula, ranjen jedan časnik i tri domobrana. Uništena dva mala oklopna kola, jedan samovoz i jedan krugoval. Gubitaka u oružju nije bilo. Partizana poginulo preko stotinu⁶. Ranjeno vrlo mnogo. Danas oko 13 30 sati partizani napali strojopuščanom vatrom jednog našeg motociklistu kod Končanice. Motociklista ranjen a motor kotač lakoštećen vatrom. Brzom intervencijom spašen a partizani raspršeni. Jedan partizan ubijen.—

GORDIV⁷ OP. br. 30.—

7/1 943 D

(M. P.)⁸

² Einsatzstaffel — jedinice regrutovane od pripadnika njemačke nacionalne manjine u Jugoslaviji

³ Prve gorske divizije

⁴ Vatru otvorili dijelovi Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 25, 26, 27.

⁵ Tenkovi nisu „uslied tehničkih kvarova“ onesposobljeni, već su bili oštećeni vatrom Prvog bataljona Sedamnaeste NO brigade. Zatim su borci ovog bataljona izvršili juriš, ubili posadu i zaplijenili tenkove. Ali ih, uslied naglog prodora novih neprijateljskih snaga, nisu mogli izvući, već su ih uništili. Vidi dok. br. 27.

⁶ Netačno. Gubici Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske u toku borbi 6 i 7 siječnja iznosili su 4 mrtva i 9 ranjenih. Podaci iz arhive Vojnoistoriskog instituta.

⁷ Gorska divizija

⁸ Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavna domobranska krugovalna postaja u Zagrebu

OBAVJEŠTENJE TALIJANSKE MISIJE PRI VLADI NDH
OD 7 SIJEČNJA 1943 GOD. O DOLASKU NJEMAČKE SS DI-
VIZIJE „PRINZ EUGEN“ NA PODRUČJE POKUPLJA U
V^ZI S ČETVRTOM NEPRIJATELJSKOM OFANZIVOM¹

SIFROVANI TELEGRAM

OD ITALIJANSKE MISIJE — ZAGREB»
VRHOVNOJ KOMANDI
GLAVNOM GENERALŠTABU KR. VOJSKE
SUPERSLODI

•
VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMAC“²
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 392
8. sij. 1943/XXI

Br. 90

7 siječnja 1943/XXI

General Horstenau³ mi je danas javio o skorom dolasku u zonu Zagreba jedne SS divizije iz Srbije, radi predviđenih operacija⁴ koje će se izvesti uz sadejstvo italijanskih i hrvatskih -pa u poznatoj zoni Kupa—Una u vezi s mojim aktom 5447 od 20 studenog⁵.

Pomenuta divizija, od dva puka, jaka je 20.000 ljudi (svaki puk ima 21 četu) i pretežno je sastavljena od ljudstva njemačke parodnosne grupe iz Srema i Banata.

Njome komanduje general Phleps koji je nekada bio u Generalštabu stare austro-ugarske vojske.

Pukovnik Re⁶

ersloda
siječnja 1943/XXI
šifrovao: poruč. R. Biasi

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/3).

² Odnosi se na talijansku vojnu misiju pri Vladu NDH u Zagrebu.

³ General Glaise von Horstenau, opunomoćeni njemački general u Hrvatskoj

⁴ Odnosi se na operacije „Weiss“ (Četvrtu neprijateljsku ofanzivu). O pripremama za ovu neprijateljsku ofanzivu vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 225, 226, 227, 229 i dok. br. 135, 140, 144, 148, 151, 152, 164 u ovoj knjizi.

⁵ Riječ „studenog“ (novembre) dopisana olovkom.

• Gian Carlo Re

NAPOMENE OPERATIVNOG ODJELJENJA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 8 SIJEĆNJA 1943 GOD. POVODOM SASTANKA IZMEĐU GENERALA ROATTE I GENERALA LÜTERSA U ZAGREBU u VEZI s ČETVRTOM NEPRIJATELJSKOM OFANZIVOM¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
(2 ARMIIA)
Operativno odjeljenje

8 siječnja 1943/XXI

Napomena za Ekselenciju²

— Za koji dan je predviđen dolazak njemačkih trupa u predio Karlovca³.

— Koje i kolike jačine trupe, njihov komandant, način transportovanja, njihov smještaj.

Potreba da pomenuti smještaj bude na prostoru između Zdenčine i Karlovca.

— Italijanske i hrvatske trupe u predjelu Karlovca, za vrijeme boravka njemačkih trupa ovdje, ostaju isključivo pod komandom italijanskih komandanata⁴. Nijemci su naši gosti i ništa više.

— Da bi se ovo olakšalo, potrebno je da se odmah uputi jedan njemački oficir za vezu⁵ (radi primanja saopštenja, dogovaranja, davanja naređenja itd.).

— Analogno ovome što je gore rečeno, italijansko-hrvatske trupe (kolone „Re“, „Lombardia“ i „Sassari“) koje idu u susret njemačkim trupama ostaju isključivo pod komandom svojih komandanata. Naravno, italijanske trupe dejstvuju u granicama uputstava primljenih od viših komandi, sadejstvujući

¹ Original, pisani na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/5). Dokument je bez potpisa, a sastavljen je u operativnom odjeljenju pomenute komande.

Iza ovoga naslova dopisano je mastilom: „Imati u vidu sastanak 9/1 sa generalom Lütersom“. Po rukopisu izgleda da je ovo dopisao general Primieri, načelnik štaba Više komande oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“.

² Odnosi se na SS diviziju „Prinz Eugen“. Vidi dok. br. 62.

³ Talijani su imali komandu u Karlovcu nad svojim i ustaško-domobranskim jedinicama.

⁴ To je uskoro i učinjeno. Pri Superslodi je bio njemački štab za vezu, a pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj talijanska grupa za vezu već je funkcionirala.

u akciji koja je pretežno njemačka (iz čega se zaključuje da je akcija naših jedinica u cijelini potčinjena njemačkoj akciji).

— Prema tome, na teritoriji gdje dejstvuju italijanske trupe, za odlučivanje su nadležne italijanske komande.

— Postupak sa stanovništвом: sporazumjeti se uzajamno na realnoj osnovi.

— U vezi s onim što je prethodno napomenuto (naše sa-dejstvo u potpunosti podređeno njemačkoj akciji), imati u vidu da ovdje imamo tri osnovna elementa sa kojima treba računati:

- naređenja viših komandi
- neprijatelj
- rđavo vrijeme.

Treći elemenat može da prevagne nad oba prethodna, naročito u našoj operativnoj zoni, koja je potpuno planinska.

— I dejstvo avijacije je podložno istim obavezama.

— Uskladiti dejstvo obiju avijaciju: sfere dejstva, znaci raspoznavanja itd.

— Proučiti veze između nas i Nijemaca i pripremiti (pored onoga što je o tome rečeno za Karlovac) ofic're za vezu sa odgovarajućim sredstvima za vezu.

— Potrebno je da izvršna njemačka naređenja budu i data blagovremeno, a obzirom na krajnju teškoću da ista brzo do-spiju do naših periferiskih komandi.

— Italijanska komanda nema naređenja za 2. i 3. fazu operacije⁶.

Naknadni sporazumi.

— Pod čiju komandu dolaze hrvatske trupe koje će posjedati zauzete teritorije u 3. zoni?

• O fazama operacije „Weiss“ vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 210, 229.
240 i 241.

⁷ Odnosi se na područje NDH sjeveroistočno od linije: Vinica—Lešće (isklj.) — Podhum (isklj.) — Plitvice (zaklj.) — Plješevica—Dobro-selo (zaklj.) — Jedovnik—Šator—Staretina—Livno (isklj.) — Krug—Malo-voj—Vran — preko Cvrsnice—Prenj—Crvanj—Bjelašnica, do demar-kacione linije na sjeveroistoku (o demarkacionoj liniji vidi dok. br. 189)

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA ŠESTE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 9 SIJEČNJA 1943 GOD. O ZLOČINIMA TALIJANA NA POLUOTOKU PELJEŠCU¹

ZAPOVJEDNICTVO
6. PJEŠAČKE DIVIZIJE
Op. Broj 206/taj.
U Mostaru, dne 9. siječnja 1943

PREDMET: Dnevno
izvješće br. 8.—

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA „OP“ — ZAGREB
OBĆEM VOJNIČKOM POVJERENIČTVU NDH — SUŠAK
ZAPOVJEDNICTVU III. DOMOBRANSKOG SBORA (Glst)²
ZAPOVJEDNIČTVU III. D. S. PODRUČJA (Glst.)
ZAPOVJEDNICTVU II. SEKTORA (POPUNIDBENO SINJ).—
S A S T A V A K.—

STANJE PREMA PRIKUPLJENIM PODATCIMA TOKOM
9. SIECNJA 1943.

I.

- A) Kratka ocjena situacije:
Bez promjene.
- B) Djelatnost podređenih četa i pojedinosti o neprijatelju:
Djelatnosti podređenih četa nije bilo. O neprijatelju nema novih podataka.
- C) Vlastite mjere:
Kao i u ranijem izvješću:—

II.

Pokret i premještaji vlastitih četa i pojedinosti o nepr.
Pokreta nije bilo. Pojedinosti o neprijatelju nema.
U toku akcija na Pelješcu³ Talijani bombardirali selo Kunu, porušili mnogo domova, stanovništvo izbjeglo u šumu. Talijani sa odredom milicije sukobili se u toku ovih akcija između Kune

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—18, k. 17.

² Glavni stožer

³ Odnosi se na „akcije čišćenja“ kje su dijelovi divizije „Messina“ iz sastava Šestog armijskog korpusa vršile na poluotoku Pelješcu.

9.siječnja 3.

PREDMET: Unevno GLAVNOM STOŽERU DOMOBRODSTVA "OP"-ZAGREB izvješće br. 8.- OBČEM VOJNIČKOM POVJERENIĆTU NDH-SUŠAK ZAPOVJEĐNICTVU III.DOMOBRANSKOG SEKORA/Glat/ ZAPOVJEĐNICTVU III.D.S.PODRUČJA /Glat./ ZAPOVJEĐNICTVU II.SEKTORA/POPUNIDBENO SINJ/.. S A S T A V A K.-

STANJE PREMA PRIKUPLJENIM PODACIMA TOKOM 9.SIEĆNJA 1943.

I.

A/KRATKA OCJENA SITUACIJE:

Bez premađenja.

B/DJELATNOST PODREDJENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU: Djelatnosti podredjensih četa nije bilo. U neprijatelju nema novih poletaka.

C/VLASTITE MJERE:

Kao i u ranijem izvješću:-

II.

POKRETI I PREMJEŠTAJI VLASTITIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPR.

Pokreti nisu bili. Pojedinosti o neprijatelju nema.

U toku akcija na seljaku talijani bombardirali sela Kunu, perusili mnoga domova, stanovništvo razeglio u šumu. Talijani sa odredom milticije sukebili se u toku ovih akcija između Kunu i Oskerušne sa partizanima, gdje je nekoliko talijana ranjeno i dva poginula. Potom talijani pozvali stanovništvo da se vrati svojim kućama, što je u velikom broju i učinjeno, ari ih talijani ubitili i odvili u Jasjinu, a jedne im podpuno opštočekali. U Petrelju ubitili i strijeljali 15 osoba, zapalili 20 domova, svih demovi koji nisu zapaljeni opštočekani su. Stanovništvo obuzeo strah od odmazde talijana ili odmetnika. Talijani izbjegavaju otvoreni sukob sa partizanima a vrše odmazdu na pušenstvo. Pri napadu odmetnika na naše crnuljske pestaže, talijani ih ne pomazu, a kada postajte budu savlđane skrivilju ih kao nepeuzdane.

III.

OSOBITI DOMADJAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI:

31.prosinca oko 21 sat u Bileći nasilno je htio ući u zgradu katarske oblasti činevnik Mijanović Riste. Crnulci stražnici da bi ova spračili, morali su upotrijebiti vatreno oružje bez poslađeka. Utvrdljeno da je bio pijan. Četnici uputili prijetnje srpskim Bileđi da su oni pucali na četnika i u kolike se ova penovi da do i četnici pucati, te da će lješevi ispuniti stanicu. Intervenirale.

3.I.četnici u velikom broju napali muslimane sela Lokve/južno od Mostara oke 22 km/, i razoruvali dio bivše milićije. Poveli sobom 10 ljudi i opštočekali nekoliko stoke. Borba trajala oko 1 sat. Ljutve još nepoznate. Talijani iz Bilejeg Brda berbu dekrnjčili, muslimane vratili, a ubitili 8 četnika.

Domebrani Kukulj i Kevđavić iz 17.sata 13.p.p. iz Nevesinja iz zatvora izvršili bijesnje. Zapovjedio sam izvide. Spoj unevno izvješće br.4234/78J. - 42.z.

Zapovjednik, vukovnik

Sternbek

R. 12/12 Janec

Fotokopija dokumenta br. 136

i Oskorušno sa partizanima⁴, gdje je nekoliko Talijana ranjeno i dva poginula. Potom Talijani pozvali stanovništvo da se vrati svojim kućama, što je u velikom broju i učinjeno, ali ih Talijani uhitali i odveli u Janjinu, a domove im podpuno opljačkali. U Potomju uhitali i strieljali 15 osoba, zapalili 20 domova, svi domovi koji nisu zapaljeni opljačkani su. Stanovništvo obuzeo strah od odmazde Talijana ili odmetnika. Talijani izbjegavaju otvoreni sukob sa partizanima a vrše odmazdu na pučanstvo. Pri napadu odmetnika na naše oružničke postaje, Talijani ih ne pomažu, a kada postaje budu savladane okrivljuju ih kao nepouzdane⁵.

Zapovjednik, pukovnik
Š a r n b e k
Šarnbek

12/1 D

⁴ Pelješačka partizanska grupa

⁵ U originalu, s lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: „Zm[avec] trebalo bi „(misli se, vjerovatno, da bi ove podatke trebalo unijeti u „Dnevno izvješće").

OBAVJEŠTENJE STOŽERA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD
9 SIJEĆNJA 1943 GOD. O SASTAVU, POLAZNIM POLOZA
JIMA I PRAVCU PROTUNAPADA USTAŠKO-DOMOBRAN-
SKIH I NJEMAČKIH JEDINICA ZA DEBLOKIRANJE PO-
SADE VOCIN¹

i

PRIMLJENA
BRZOJAVKA

Broj	Vrsta	Slova	Vrieme	Plimljen od Daruvara putem Krugovala	— g — ~ i £	i * m > S.S. p Si
			9/1 18 s 05m	Vrieme 9/1 u 18 s 37m	=	x
Službeni podatci:		Naslov:				

OPERATIVNI ODJEL

Prema traženju Slavonskog zdruga za olakšanje izvlačenja posade Voćina* polazimo ll.o.m. u 0700 sati sa crte Đulavec —Pivnica sa naše 2 bojne, 1 vodom oklopnih kola, 1 jačim satom E.S.³ i 2 sata Slavonskog zdruga.

Crta: Lisičine—Kota 150—Veveričina dostići će se između 10.00 i 11.00 sati.
Molim izdati određenje zapovjedniku posade Voćina, koji treba i krugovalom toga dana da drži spoj sa našim zapovjedničtv koje će biti na putu Pivnica—Voćin—.

Op. broj 46

GORSKA DIVIZIJA

Dešifrirao u 0915 sati:

satnik Janda
Janda

10/1 D

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—26, k. 17.

² Voćin su blokirali dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 19, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 133 i 141.

³ Einsatzstaffel

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMO-
ERANSKOG ZBORA OD 9 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU
JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PRUGU DESINEC—
JASTREBARSKO¹

ZAPOVJEDNIČTOV I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV STOZ ODJEL
Op. Br. 81/Taj.
U Sisku, dne 9. siječnja 1943 ..Veoma žurno"

Tajno!

PREDMET: Dnevno izvješće
I. D. Z. za 9. siječanj 1943.
do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA
(Operativni odjel).—

Savezno zapovjedi Glst. Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII.1942.,
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:
(Sekcija mjerilo 1 : 100.000)

I. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Jaka djelatnost partizanskih skupina² prema crti Zdenčina
—Jastrebarsko u cilju prekidanja veze Karlovac—Zagreb.

U toku današnjeg dana poduzet uspješan podhvata prema
Krašiću³, gdje je zauzet s. Hrženik.

Zbog uspješnog podhvata naših četa prema Krašiću sku-
pina partizana⁴ sa crte Krašić—Petrovina povukla se na sje-
ver, vjerojatno prema Samoboru. Druga skupina koja je izvr-
šna noćas napadaj na Jastrebarsko i Desinec, povukla se prema
Crnoj Mlaki, vjerojatno na Kordun⁵.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog insti-
tuta pod reg. br. 10/1—5, k. 17.

² Dva bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“
i dva bataljona Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 33 i 52.

³ Neprljatelske snage išle su iz Ozlja i Draganića u pravcu Krašića
sa zadatkom da prodrnu u ovo mjesto.

⁴ Dva bataljona Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 33 i 52.

⁵ Netačno. Jedinice koje su napadale na posade duž pruge Jastre-
barsko—Desinec i rušile prugu, po izvršenju zadatka povukle su se po-
novno na Zumberak. Vidi dok. br. 33 i 52.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI
O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Karlovac:

1.— Oko 02,00 sata 9.I.o.g. jedna skupina oko 100 partizana⁶ napala je želj. postaju Desinec (4 km ist. od Jastrebarskog), zapalila je i posjekla 24 b.b. stupa. Oklopni vlak sa pomoći stigao je iz Karlovca po svršenom napadaju.

2.— Prema izvješću Glavnog stožera, da su partizani obkolili Zdenčinu (9 km ist. od Jastrebarskog) upućen je 9.I.o.g. u 5 sati jedan sat I. obkoparske bojne iz Buševca i 11. sat 2.p.p. u Zdenčinu, gdje je stigao u 7 sati. Pošto je ustanovljeno, da su vesti o napadaju na Zdenčinu pretjerane, proizašle u vezi sa dogodajem pod 1), sat je vraćen u Buševac, a 11. sat 2.p.p. u Leskovec. Ovome satu naloženo je da održava čvrstu vezu sa Zdenčinom i poduzme mjere opreznosti.

3.— Istodobno oko 02,00 sata partizani su izvršili napad na Jastrebarsko sa sjevera⁷. Detalji nepoznati⁸

4.— Brzoglasni spoj od Zdenčine prema Karlovcu, koji je bio u toku danas prije podne u prekidu, uspostavljen je večeras.

5.— U toku današnjeg dana podhvata postrojbi Operativnog područja Karlovac, je u toku⁸.

Ljeva kolona zauzela je danas s. Hrženik (2 km zap. od Krašića) a desna kolona stigla je do pred s. Brlenić (3 km jug. ist. od Krašića).

Detalji još nepoznati.

Operativno područje 2. pješ. divizije:

8.I.o.g. cielo poslie podne partizani su strojničkom vatrom pucali na položaj jedne bitnice 369. njemačke divizije kod s. Petrinici (4 km zap. od Sunje).

Bitnica je gadala predpostavljene postave partizana.

Ostala operativna područja: — Bez dogodaja.

I. C. VLASTITE NAMJERE:

Produžiti podhvata četa Operativnog područja Karlovac prema osnovi.

2.— Pokretanje i premještaj vlastitih četa:

1. sat I. obkoparske bojne i 11. sat 2. pješ. pukovnije koji su bili danas upućeni kao pomoći Zdenčini, vratili su se danas poslie podne u svoja posadna mjesta.

⁶ Dvije čete Drugog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“. Vidi dok. br. 33 i 52.

⁷ Napad su izvršili dijelovi Četvrte NOU brigade.

⁸ Odnosi se na napad talijanskih i ustaško-domobranskih snaga u pravcu Krašića.

3.— Osobiti dogodaji i mjere izvan borbene djelatnosti četa.

Nije bilo.

Po nalogu Zapovjednika
ZAST. GLAVARA STOŽERA,
bojnički (Steger)
Šteger

10/1 D

BR. 139

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKE DIVIZIJE „RE“ OD
10 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU RA-
DUČ—LOVINAC—RiČICE¹**

PRILOG 1 dopisu 426/Op. od 22/1/1943/XXI
Komande V armiskog korpusa²

KOMANDA PJESADISKE DIVIZIJE „RE“

Operativni otsjek i otsjek službe

Br. prot. 270/0p. V.P. 93», 10 siječnja 1943/XXI
PREDMET: deblokiranje posada Raduč, Lovinac, Ričice i karaule 88.-4

KOMANDI V ARMISKOG KORPUZA

Vojna pošta 41

I. Kasno popodne 25 prosinca 1942 znatne partizanske snage³, sa mnogobrojnim automatskim oružjem i nekoliko artiljerijskih oruđa, napale su iznenada hrvatske⁴ posade: uzvisine Sv. Anton i obližnja naselja Lovinac i Sv. Rok.

Akcija protiv ova dva naselja odvijala se brzo u korist partizana koji su uspjeh, poslije kratke borbe, da ovladaju njima; u toku noći pala je i uzvisina Sv. Anton.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/7).

Ovaj izvještaj je prilog propratnom aktu koji je napisala Komanda Petog armijskog korpusa, šaljući pomenuti izvještaj Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“. Propratni akt u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vojna pošta pješadijske divizije „Re“

³ O ovim borbama vidi dok. br. 8, 127 i 130.

⁴ Dijelovi Šeste divizije NOV i PÖ Hrvatske. Vidi dok. br. 127 i 130.

• Ustaško-domobranske

Uzrok neuspjeha treba pripisati:

- a) — otsustvu odbranbene organizacije u pravom smislu riječi;
- b) — nedovoljnim snagama raspoloživim na tom mjestu, koje pretstavljaju oko 200 koje domobrana koje žandarma sa nekoliko automatskih oružja;
- c) — činjenici da su se, pošto je bio praznik, hrvatske snage nalazile rasijane po raznim obližnjim stanovima da bi slavile praznik.

Jedjni otpor je dalo 20 domobrana koji su branili uzvisinu Sv. Anton; oni su, koristeći odbranbenu organizaciju koju su u svoje vrijeme izgradile jedinice divizije, uspjeli da se održe nekoliko časova pred protivnikom, sve dok im nije ponestalo municije i dok gubici nisu bili osjetni: 5 mrtvih i nekoliko ranjenih.

Pošto su zauzeli Lovinac i Sv. Rok i eliminisali utvrđenje Sv. Anton, partizani⁸ procijenjeni na preko 3000 ljudi⁹, među kojima su mnogi Crnogorci¹⁰ i pravoslavni, opkolili su italijansku posadu stanice Lovinac, podvrgavši je odmah vatri automatskog oružja i jednog oruđa od 102 mm. i pokušavali u više mahova da predu bodljikavu žicu i ovladaju stanicom.

(M.P.)¹¹ Isto se dogodilo na stanci Raduč, gdje su jake ustaničke grupe¹², pošto su blokirale željeznicu i put prema Medku, okružile posadu i podvrgle je čestim napadima kojima je prethodila jaka vatra automatskog oružja i artiljerije od 102 i 75.

Istoga dana, 25 prosinca, partizani¹³ su izvršili saboraže na željezničkoj pruzi, odvrnuvši prolete, uklo-nivši šine i uništivši dva željeznička mosta između Raduča (NM—EU) i Kruškovca (NM—EZ).

II. Stanje mojih trupa ujutro 25 prosinca bilo je sljedeće:
Sektor Plaški : dva bataljona 121 pješadijskog puka „Macerata“ za posadu 4 mjesta (Josip-

⁷ U originalu, general Roatta je dopisao crvenom olovkom:
„Ali kome su potčinjene te snage? Svakako diviziji „Re“?”

⁸ Druga NOU brigada Šeste divizije NOV i PO Hrvatske napala je na mjesto Lovinac i oslobođila ga; zatim je otpočela blokadu neprijateljskih snaga na ž. st. Lovinac. Vidi dok. br. 8.

» Netačno. Druga NOU brigada je imala oko 1.000 boraca. Podad iz arhive Vojnoistoriskog instituta.

¹⁰ Nikakvih crnogorskih jedinica nije bilo. Vidi dok. br. 8.

¹¹ Okrugli pečat: Komanda Petog armijskog korpusa. Otisak ovog pečata je na svakoj stranici originala.

¹² Prva NOU brigada Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 8.

¹³ Radno odjeljenje i mineri pri Štabu Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 8.

	dol—Plaški—Lička Jesenica—Javornik);
Sektor Otočec	: dva bataljona (II bataljon 1. pješadijskog puka „Re“ — I bataljon XXV grupacije granične straže) i jedna mitraljeska četa armiskog korpusa za posadu 4 mjesta (Rudopolje—Vrhovine —Otočac—Brlog);
Sektor Brinje	: dva bataljona (II bataljon 2. pješadijskog puka „Re“ — LXXVI bataljon crnokošuljaša) za posadu 4 mjesta (Križpolje, Žuta Lovka, Prokike i prijevoj Vratnik);
Sektor Perušić	: dva bataljona (I i III) 1. pješadiskog puka „Re“ i dvije mitraljeske čete armiskog korpusa za posadu 6 mjesta (Ramljane—Ličko Lešće—Janjče—Perušić—Lički Osik—Široka Kula);
Sektor Gospic	: dva bataljona (I i III) 2. pješadiskog puka „Re“ i dvije mitraljeske čete armiskog korpusa za posadu triju mjesta (Gospic—Medak i stanica Raduč);
Sektor Lovinac	: jedan bataljon 152. pješadiskog puka dislociran za službu zaštite pruge neposredno od divizije „Sassari“ (jedna četa u Medku — 1 četa u Raduču — 1 četa u Lovincu).

Pomenute snage, ukupno 11 bataljona, pored obezbjeđenja odbrane raznih mjesta, starale su se:

- za pojačanje službi zaštite pruge,
- za obezbjeđenje prolaznosti drumova;
- za davanje potrebnih pravnji autokolonama.

U suštini, za djelovanje u korist ugroženih posada Raduč i Lovinac bilo mi je moguće da računam na jedan bataljon divizije „Re“ sektora Gospic, uz prethodnu smjenu trupa koje je trebalo povući sa sektora Perušića; osim toga na tri hrvatska bataljona: XXXI i XXXII ustaški i II lovački.

Naprotiv nikakvu dodjelu nisam mogao da izvršim sa M.V.A.C.¹⁴ iz Medka, koji bi veoma nerado sadejstvovali, pošto je u pitanju priticanje u pomoć jednoj hrvatskoj posadi, i uslijed cjelishodnosti da se izbjegnu neposredni dodiri između hrvatskih trupa i milicionara M.V.A.C.

¹⁴ Milizia volontaria anticomunista — antikomunistička milicija (četnici)

U prve časove dana 26 prosinca, imajući u vidu potrebu da se pruži neposredna pomoć našim posadama : posadi Lovinac, naređujem momentane upućivanje u tu zonu II hrvatskog lovačkog bataljona, ojačanog dijelovima divizije „Re“.

Bataljon istog dana polazi iz Gospića vlakom; ali kad je prešao Medak, zaustavljen je u okolini Papuče puščanom i automatskom vatrom protivnika¹⁵ i prinuđen da izade iz vagona. Kad je kompozicija vraćena u stanicu Medak, s obzirom na to da je mašinista smrtno pogoden, bataljon nastavlja napredovanje pješke i dolazi najzad u dodir sa našom posadom Raduča, odakle se po inicijativi svog komandanta, povlači uveće ka željezničkoj staniči Medak, bez obzira na to što je u krajnjoj Uniji imao male gubitke i što je protivnikov otpor bio relativno slab.

Ujutro 27-og, hrvatski bataljon nastavlja pokret između željeznice i druma, podržan s lijeva oklopnim vozom, koji se u međuvremenu prebacio u Gospic, i jednom našom baterijom raspoređenom nešto ispred stанице Medak. I u ovim okolnostima, bataljon se, kad je stigao u zonu Papuča, povlači, po inicijativi svog komandanta, na Medak, proganjen protivnikovom reakcijom, uslijed pretrpljenih gubitaka, koji uostalom nisu bih teški¹⁶.

- IV. Dana 28-og. s obzirom na vijesti koje dolaze od posada Raduč i Lovinac u pogledu utvrđenog prisustva^ nekoliko hiljada ustanika prema njima i s obzirom na štetu koju je pretrpjela željezница, a koja sprečava da na mjesto stignu pojačanja putem kompozicija, i s obzirom na slabu borbenost II hrvatskog lovačkog bataljona, koja se vjerovatno duguje činjenici da on, kad je saznao za pad naselja Lovinac u ruke ustanika, nije želio da se založi do kraja, — odlučio sam da prikupim, koliko je moguće, trupe moje divizije i hrvatske trupe da bih obrazovao snažnu manevarsku masu i sa njom se kretao prema jugu radi deblokiranja angažovanih posada. Stoga naređujem koncentraciju sljedećih snaga u Medku:
- Komanda 2. pješadiskog puka sa pratećom baterijom i minobacačkom četom iz Gospića;
 - Prvi bataljon 2. pješadiskog puka iz Gospića, uz prethodnu smjenu jedinicama 1. pješadiskog puka povu-

¹⁵ Dijelova Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 8.

” U originalu, sa lijeve strane, general Roatta je dopisao crvenom olovkom: „Hrvatski bataljon je prepušten samom sebi. Kako 26-og tako i 27-og.

čenim iz Perušića, iz Ličkog Osika i Široke Kule (ovo posljednje uporište je prepušteno hrvatskim trupama);

- Treći bataljon 1. pješadiskog puka „RE“, povučen iz zone Ramljane, Lešće, Janjče, uz prethodnu smjenu XXXII ustaškim bataljonom, ranije dislociranim u naselju Lešće;
- XXXI ustaški bataljon iz Lešća;

— II hrvatski lovački bataljon iz Gospića;

— jedna baterija od 149/13 CXX diviziona iz Gospića¹⁷.

Uveče, 29. o. m., pomenute snage sve su stigle u Medak. Najteži problem za ostvarenje te koncentracije sastojao se u tome da treći bataljon 1. pješadiskog puka „RE“ i XXXI ustaški bataljon savladaju oko 50 km između Lešća i Medka, a koji se mogao riješiti upotrebom lokomotive oklopnog vlaka, jedine na otsjeku Plaški—Medak, u tom cilju prebačene u Lešće i snabdjevene vodom koja je tamo transportovana autocisternama iz Otočca.

- V. U 8 časova dana 30-og¹⁸, pomenute trupe, pod neposrednom komandom pukovnika Pederzani¹⁹ i pod mojim rukovodstvom, počinju napredovanje prema stanicu Raduč a zatim prema stanicu Lovinac.

Operacija se vrši u tri kolone i s jednom rezervom:

— XXXI ustaški bataljon sjeverno od željeznice, sa zadatkom da okruži M. Žir i da napada na uzvisinu Sv. Antun i na naselje Lovinac;

— III bataljon 1. pješadiskog puka „RE“ između željeznice i druma, sa zadatkom da deblokira neposredno željezničku stanicu Raduč najprije, a zatim stanicu Lovinac;

— II lovački bataljon s obje strane druma Medak—Lovinac, sa zadatkom da čisti pomenuti drum i da sa juga obuhvati partizanske formacije koje opkoljavaju posadu stанице Lovinac;

— I bataljon 2. pješadiskog puka „RE“ u rezervi s obje strane druma za Lovinac.

Prateća baterija i četa minobacača 2. pješadiskog puka podijeljena među kolonama: baterija od 149/13 raspoređena u centru pokretnog rasporeda u skokovima pod zaštitom rezervnog bataljona.

Kad se savladaju docniji sporadični otpori, III bataljon 1. pješadiskog puka stiže u 11.30 časova u stanicu

¹⁷ U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: „Četiri bataljona sa dvije baterije (od kojih jedna hrvatska)“.

¹⁸ U originalu, sa lijeve strane, dopisana crvenom olovkom primjedba: „Međutim je prošlo već četiri dana“.

¹⁹ Komandant puka u diviziji „Re“

Raduč, istjeravši posljednje partizanske dijelove koji ju još uvijek opkoljavaju i, prebacivši se prema sjeveru, napadaju na XXXI ustaški bataljon koji im nanosi osjetne gubitke i zapljenjuje dva minobacača, dva mitraljeza i 20 pušaka²⁰.

U 15 časova, skoro istovremeno, XXXI bataljon ustaša stiže u Lovinac, a III bataljon 1. puka na stanicu Lovinac²¹, pošto je i ovdje natjerao u bjekstvo ustaničke elemente koji su opkoljavali našu posadu i koji su već prethodno, 28 i 29 o.m., doživjeli olakšanje, pošto su se dijelom prebacili prema Ričicama da bi se suprotstavili trupama divizije „Sassari“ koje su dolazile iz Gračaca²².

Oko 17 časova stiže u stanicu Lovinac i hrvatski bataljon lovaca, čije je napredovanje usporeno postojanjem sedam prekida na drumu između Medka i Raduča i docnjim otporom ustaničkih grupa, a odmah zatim i naš bataljon iz rezerve. Oba se dislociraju u Sv. Rok.

VI. Istoga dana, 30 o.m., naredio sam da se iz stanice Lovinac upute jake patrole prema jugu²³ u cilju dobijanja vijesti o trupama divizije „Sassari“, ali bez rezultata. Dana 31-og, pošto sam saznao da su trupe „Sassari“ maršovale u toku dana u pravcu Lovinca, naređujem da dva bataljona divizije „Re“, operišući s obje strane željeznice 1 druma, idu u susret istim trupama i tako im olakšaju napredovanje.

Bataljoni odlučnim maršem uspijevaju da se brzo prebace u zonu Ričice, pošto su deblokirali posadu karaule 88 i evakuисali ranjenike koji su tamo sklonjeni, među kojima komandir karaule, prilično teško ranjen. Nastavljuјući napredovanje, oko 12 časova susreću se sa formacijama divizije „Sassari“. Istovremeno, XXXI bataljon ustaša iz Lovinca vrši dva prodora u okolinu da bi eliminisao zaštitnicu koju su ostavili partizani.

U tom momentu, pošto je sad već potpuno riješen zadatak koji mi je dodijeljen, pošto sam lično stupio u dodir sa generalom Gianuzzi²⁴, komandantom trupa divizije „Sassari“ koje su dolazile iz Gračaca i za ovu pri-

²⁰ Vidi dok. br. 8.

²¹ U originalu, sa lijeve strane, general Roatta je dopisao crvenom olovkom: „Dana 30 (1. puk) je deblokirao stanice“.

” Dok su talijanske i ustaške jedinice napadale iz Medka duž pruge Gospić—Lovinac, istovremeno su talijanske snage iz sastava divizije „Sassari“ napadale od Gračaca duž pruge ka Lovincu.

” U originalu, sa lijeve strane, dopisana primjedba: „Nije trebalo da šalje patrole... (nečitka riječ)“.

²⁴ Komandant sektora Knin—Gračac. Komandovao dijelom jedinica „Sassari“ i svim četničkim jedinicama na tom području, j vojja četnika na ovom području Momčilo Đurić, bio mu je direktno potčinjen.

I'ku bile stavljene pod moju komandu, u namjeri da što prije dobijem ispravnu željezničku prugu i da je očuvam od svake dalje prijetnje partizana, naređujem:

a) da se dovedu na željezničku prugu, iz Gospića i Gračaca, željeznički dijelovi vojne i civilne inžinjerije sa odgovarajućim vagonima i alatom i koncentrišu u radu, i iz Medka dva voda 38. zanatlijske čete divizije „Re“; ovi posljednji za opravku mostova kod Raduča i karaule 80, koji su nađeni prekinuti;

b) da se jakim snagama posjednu Raduč (sa bataljonom divizije „Sassari“ koji je već u toj zoni) i Ričice (sa XXXI bersaljerskim bataljonom, koji dolazi iz Gračaca);

c) da se obrazuju dvije manevarske grupe:

— prva u Medku, pod komandom pukovnika Pedezzani iz 2. pješadijskog puka, koja obuhvata sve jedinice divizije koje su učestvovali u operaciji i II hrvatski lovački bataljon;

— druga, pod komandom pukovnika Zanotti-a²⁵ iz 152. pješadijskog puka „Sassari“, u Lovincu, sa snagama „Sassari“ određenim da se povuku prema sjeveru, za divizijom „Re“, i sa XXXI ustaškim bataljom.

Sva pomenuta naređenja ostvarena su u toku noći istog dana, 31 o.m.

Sljedećeg dana pristupa se odmah opravci željezničke pruge, koja je mogla da se otvori za saobraćaj u ličasova 6 siječnja, pošto je opravljeno oko 2000 metara pokvarenog druma i pošto su opravljena dva prekinuta mosta, zahvaljujući vještim i neumornom zalaganju osoblja koje je tamo na službi i prije svega zanatlijama 38 diviziske čete.

VII. Ponovnim otvaranjem feeljezničke pruge zaključuje se operacija o kojoj je riječ, koja je stajala.²⁶

— sa naše strane jednog poginulog i 20 ranjenih, među kojima jedan oficir;

— sa hrvatske strane pet poginulih, od kojih jedan oficir, i 35 ranjenih²⁷.

Partizani su naprotiv imali 105 mrtvih²⁸ utvrđenih i 6 zarobljenih, koji su strijeljani; osim toga su izgubili

¹ 20 pušaka, 2 mitraljeza i 2 minobacača.

^B Komandant 152 pješ. puka divizije „Sassari“

^M U originalu, sa lijeve strane, dopisano: „Sa malo riječi hoće da kaže da je otpor bio mali“.

¹⁷ Ovo su samo djelimični podaci o gubicima talijanskih, četničkih i ustaško-domobranih snaga, a odnose se na borbe od 28 i 29 prosinca. Međutim, Talijani u izvještaju ne kažu da je u periodu od 25 do 30 prosinca zarobljeno 79 četnika, ustaša, domobrana i Talijana, zaplijenjeno 133 puške, oboren jedan talijanski bombarder itd. Vidi dok. br. 8.

¹⁸ Netačno. Vidi dok. br. 8.

Samo, operacija je međutim imala jednu pretpostavku i jednu posljedicu, bitno političkog karaktera, koje zaslužuju naročito pominjanje: pretpostavku pretstavlja zauzimanje Lovinca i Sv. Roka od strane ustanika 25 prosinca uveče; posljedicu — ispadni četnika u Ričicama na žaljenje hrvatskih trupa²⁹,

a) — *Zauzimanje Lovinca i Sv. Roka*

Lakoća kojom su partizani uspjeli da prodru u naselje Lovinac i Sv. Rok i korektno držanje koje su imali u pomenutim selima, za vrijeme pet dana njihovog boravka, sve su to činjenice koje daju da se razmišlja.

Naročito je čudno da u jednom naseljenom mjestu važnosti Lovinca, često hrvatskom, smještenom usred zone koja je potpuno pravoslavna i koju su uz to ustaše prošle godine prilično pogodili³⁰, partizani okupatori, pretežno Srbi, nisu dejstvovali, ni iz osvete, protiv stanovnika.

Isti major Sulentić, komandant XXXI ustaškog bataljona, koji je u prvom momentu činjenicu pripisivao propagandi, nije više uvjeren u zasnovanost svoje teze.

Iz provjeravanja izvršenih na mjestu od strane mojih oficira informatora, iz saslušanja stanovnika i usmenih izvještaja dobijenih od samih hrvatskih komandanata, može se zaključiti u tom pogledu da se ne radi o vještrom propagandnom radu koji su partizani namjeravali da vrše u Lovincu i Sv. Roku, nego o postojanju jednog prethodnog „modus vivendi“ koji su ranije uspostavili oni i stanovnici te zone.

Saučesništvo tamošnjeg stanovništva i hrvatske oružane snage s partizanima potvrđuje se uostalom slijedećim pojedinostima:

a) poručnik Rošević, komandant hrvatske posade Lovinac, prešao je u partizane;

b) stanovnici zaseoka Sv. Rok bili su uz ustanike koji su se u tom mjestu borili pod komandom Joze Turkog, žandarma iz Lov'nca;

²⁹® O ovome u izvještaju ustaške kotarske oblasti u Gospiću, broj: V. T. 13 43 od 16 siječnja, stoji sljedeće: „...dogodilo se to da su i talijanski vojnici i četnici odmah, kako bi iz koga zaseoka partizane protjerali, počeli pljačkati kuće i iste paliti, tako da je skoro svu stanovništvo ovoga sela (misli se na Ričice — prim. Redakcije) podpuno opljačkano, a veliki broj njegovih kuća do temelja izgorio. Za ovo vrijeme od strane četnika ubijeni su:...“ (sljede imena i prezimena šestorice ubijenih i četvorice nestalih lica). Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/5—1, k. 231.

³⁰ Misli se na zločine ustaša.

c) poručnik Ognjanovac, bivši žandarm iz Udbine, koji je nedavno stigao u Lovinac i stoga nije imao nikakvog dodira s partizanima, ubijen je odmah poslije zatrobljavanja³¹,

b) *Incidenti u zoni Ričice*

Ukratko, utvrđeno je da je iz naselja Ričice otvorena vatra protiv trupa divizije „Sassari“ u dane 26, 27 i 28 prosinca i da su se u blizini i unutar pomenutih kuća našli leševi italijanskih vojnika svučeni i zlostavljeni; konstatacije koje objašnjavaju reakciju četnika u momentu napredovanja i opravdavaju je okružnicom 3 C Komande Superslode³².

Dodajem da, kako uslijed eventualnih žrtava navodnih krvoprolića koja su izvršili četnici, tako uslijed šteta koje je pretrpjelo stanovništvo mjesta, komandanti hrvatskih jedinica nisu umjeli do danas da podnesu nikakav detaljan spisak, iako su izričito pozvani, potvrđujući tako pretpostavku da je obim žalosn'h nasilja manji od onog na koji su oni sami ukazivah u prvo vrijeme, očigledno izazvani činjenicom da su protiv hrvatskih sela dejstvovali četničke formacije.

Dodajem još da se u svakom slučaju ne mogu opravdati mjere represalija koje su primijenili neki ustaški elementi iz bataljona Bogdanić, koji su, pri povratku iz Sv. Roka za Gospic, pobili u Raduču, srpskom selu, sljedeće četnike:

Jovana Čubrila, Marka Čubrila, Nikolu Zeljuv, Mariju Zeljuv, Korać Staneta, Korać Dana, Korać Štaku i dvoje djece ove posljedne, od tri i pet godina, opljačkavši osim toga dva vola od Srbina Staneta.

VIII. Kao komentar ratnih događaja o kojima govori ovaj izvještaj i činjenica koje su im prethodile i propratile ih, moguće je dati sljedeće primjedbe:

1) Naše željezničke posade, organizovane kakve jesu, pružaju veće mogućnosti za davanje otpora protivničkim napadima vodenim nadmoćnim snagama i podržanim artiljerijom; i zato što je upotreba ovog posljednjeg roda oružja, od strane ustanika, rudimentarna i slabo efikasna, bar do ovog momenta. Ustvari, u napadima na stanice Raduč i Lovinac, bez obzira na to što su oružja

³¹ U ustaško-domobranskom izvještaju piše da je on ubijen u borbi. (Izvještaj kotarske oblasti u Gospicu, br. V. T. 13/43 od 16 siječnja 1943 god. U arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/5—1, k. 230).

³² Upustvo Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“ o postupku potčinjenih jedinica prema pripadnicima NOV i PO Jugoslavije i stanovništvu. Vidi tom V, knj. 4, dok. br. 99.

ostavljena na manje od 1000 metara, samo nekoliko zrna, među tolikim ispaljenim, postiglo je cilj, stvorivši štete koje u cijelini nisu znatne³³.

Čvrstina odbranbene organizacije, odlučnost komandanata i vojnika i vješta upotreba oružja odbrane u cilju izbjegavanja tračenja munitcije, više su nego dovoljne za održavanje u svakom slučaju, uprkos napadu, i za odbijanje svakog pokušaja približavanja bodljikavim žicama.

2) Hrvatski i srpski ekstremisti uvijek su spremni da stvore neki „casus belli“³⁴ pri najmanjem incidentu kad se ovaj duguje prisustvu u odgovarajućim selima, i neofanzivnom, četnika ili ustaša, pokazujući tim povodom predrasudu tako nezadrživu da čini uzaludnom svaku nadu u efikasnu saradnju Hrvata i pravoslavnih³⁵.

Iz toga proizilazi da je dobro, organizujući vojne operacije bilo koje vrste, izbjegavati da formacije M.V.A.C. dejstvuju u zoni naseljenoj Hrvatima i obratno. Ne samo to, nego i da je, kad god želimo da upotrijebimo istovremeno formacije M.V.A.C. i hrvatske trupe, naročito ustaše, neophodno postupiti tako da se spriječi bilo kakav dodir između njih, stavljajući ih, naprimjer, na suprotne krajeve našeg rasporeda, onako kako sam činio prilikom deblokiranja Udbine.

3) Jedinice na službi zaštite pruge, u sadašnjoj situaciji snaga i dislokacije, ne uspijevaju više da apsolutno garantuju integritet pruge, pošto ustanici mogu da dejstvuju protiv bilo koje tačke na njoj, ne samo iznenada nego i jakim snagama, znatnim brojem sredstava i trupa. Stoga, ako želimo da budemo sigurni, u granicama mogućnosti, u Junktacionisanje željeznice, trebalo bi joj posvetiti čitave bataljone, tako da se pruga ne prelazi samo jednostavnim patrolama nego odgovarajućim jedinicama, i duž čitavog njenog — ne kratkog i ne jednostavnog — prostiranja.

Potrebno je osim toga da se sistem zaštite upotpuni blindiranim vagonima ili željezničkim blindiranim automobilima i većim brojem oružanih vozova: ovi posljednji prije svega sa ciljem da mogu blagovremeno intervenisati, na ugroženim mjestima, oklopni vagoni i blindirani automobili za nadziranje, skoro neprekidno i unutar određenih otsjeka čitave pruge.

³⁵ U originalu, sa lijeve strane, general Roatta je dopisao olovkom: „Još jedan razlog da koristimo mnogo artiljeriju“.

³⁴ Uzrok rata

³⁵ U originalu, sa lijeve strane, general Roatta dopisao je olovkom: „Poznato“.

IX. Jedinice koje su učestvovale u operaciji za deblokiranje Raduča, Lovinca, Ričica i karaule 88 i ovog puta su bile na visini situacije, zadatka koji im je povjeren i drevnih i nedavnih tradicija, po borbenosti, upornosti, hrabrosti, izdržljivosti pri zamoru i neugodnostima.

Isti II hrvatski lovački bataljon, koji je prvih dana pokazao da ne želi da se založi do kraja, smatrajući možda da je poslije pada naselja Lovinac svaki njegov otpor beskoristan, docnije je operisao, rame uz rame sa našim trupama, sa voljom i odlučnošću³⁶.

DIVIZISKI GENERAL
KOMANDANT
Raffaele Pelligra

Za tačnost prepisa:

KAPETAN NA SLUŽBI U OPERATIVNOM ODJELJENJU
Gaetano Cattaneo

(M. P.)³⁷

Bi isto i Vida nije bio sam dan 26. i 27. sa Li:eve strane, i general Roatta je dopisao: „Učinio Okrugli pečat: Komanda Petog armijskog korpusa.“

IZVJEŠTAJ POMOĆNIKA NAČELNIKA ŠTABA VIŠE KO
MANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA'
OD 11 SIJEČNJA 1943 GOD. O NESPORAZUMU SA NACEL
NIKOM ŠTABA PETOG ARMIIJSKOG KORPUSA U VEZI
S PRIPREMAMA ZA ČETVRTU NEPRIJATELJSKU OFAN
ZIVU¹

11 siječanj 1943-XXI

Za načelnika štaba-

Načelnika štaba V A.K.³ orijentisao sam 4-og i 5-og tekućeg u vezi s pretstojećim operacijama⁴ u pogledu:

- početka akcije (kroz 10—15 dana — računajući naravno odonda);
- učešća 3 hrvatska bataljona' priključena našim kolonama;
- odgovarajućih kolona u zoni Plaški (potreba da se od div. „Lombardia" uzmu za ovu operaciju 3—4 bataljona bez pojačanja), Otočac, Udbina (označivši zone perifražama kao iz sljedećeg pasusa);
- hitnosti za preduzimanje mjera u pozadini, vodeći računa o tome i o činjenici da 3 bataljona za pojačanje div. „Sassari" ne smiju da se udalje iz oblasti Lovinac —Medak, ukoliko budu odatle vršili početni pokret prema Udbini (gdje je nedavno otisao Pelligra⁶ da oslobođeni blokade jedan garnizon . . .)⁷, i da I pješadiski, uz eventualno pojačanje, bude koncentrisan u zoni Otočac—Vrhovine jer će zatim morati da nastupa na Bihać (gdje su bili „žuti"____)⁸.

7/1 (ili 8/1) vratio sam se na potrebu da se I pješadiski hitno koncentriše u Otočac—Vrhovine i radi toga da bi pri-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C'31).

Odnosi se na načelnika štaba Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija", generala elemente Primieri-a.

³ Načelnik štaba Petog armijskog korpusa bio je pukovnik Vincenzo Petitti.

⁴ Misli se na operaciju „Weiss" — Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

⁵ Trideset prva i Trideset druga ustaška bojna iz sastava Četvrtog ustaškog stajaćeg zdruga i Druga lovačka bojna. Međutim, u ofanzivi je, sa jedinicama Petog armijskog korpusa, učestvovala još jedna (Trideset četvrta) ustaška bojna. Vidi dok. br. 169.

⁶ General Raffaele Pelligra, komandant divizije „Re"

⁷ Misli se na blokadu ž. st. Raduč. Vidi dok. br. 8.

⁸ U originalu, poslije ove slijedi nečitka riječ.

tekao u pomoć garnizonu Lič. Jesenica i da bi pomogao priradovima oko uspostavljanja pruge, *od najveće hitnosti*.

Pukovnik Pettiti se složio u svemu i za sve.

Ako sada kaže da nije bio orijentisan, on ili laže, ili se ne sjeća, ili nije ništa razumio (za razliku od kolega iz XI i XVIII A.K.)⁹ ili ... ponavlja priču Karlovca¹⁰!

U svakom slučaju, molim još da se *ne* preduzmu mjere protiv njega, tim prije što sam ovoga puta ja u pitanju. Ako neko bude morao da ga otpremi, bolje da to bude njegov komandant Arm. korpusa.

U pogledu teškoća koje su se navodno ispriječile brzoj intenciji div. „Re“ u zoni Lič. Jesenice¹¹, imam utisak da je general Pelligrina ovdje ponovio grešku iz Ričica¹².

Ako se radi o njegovim crveno-crnim, u redu. Ako ne, naprijed Hrvati, ili nek bude šta bude ...

Načelno, čak i odvodeći iz Medka 2 bataljona I pješadijskog radi odašiljanja u Vrhovine (što je trebalo učiniti 8-og ili 9-og, na osnovu gore rečenog), u zoni između Ličkog Lešća i Lovinca ostalo je:

- 3 bataljona „Sassari“
- 2 bataljona II puka „Re“
- 5—6 hrvatskih bataljona,

ij. 10—11 bataljona, plus minobacači, artiljerija i bataljon za zaštitu pruge!

Ako je sve to bilo potrebno za zaštitu pokreta 400 praznih 'vagona, dodavola tih 400 vagona!

7.3

• Odnosi se na načelnike štabova Petog i Osamnaestog armijskog korpusa.

¹⁰ Nije utvrđeno na što se misli.

¹¹ Misli se na napad Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske na četničku posadu u Ličkoj Jesenici. U vrijeme napada, komanda Petog armijskog korpusa imala je jače snage, iz sastava divizije „Re“ i divizije „Lombardia“, na ž. st. Lička Jesenica, u Javorniku, Plaškom i Blatu. Vidi dok. br. 143.

Odnosi se na napade Šeste divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske na neprijateljske posade u Raduču, Lovincu i Ričicama krajem prosinca 1942 godine. Vidi dok. br. 8.

^s Paraf pukovnika Giacomo Zanussi-a.

IZVJEŠTAJ PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 11 SIJEĆNJA m-->
GOD. O BORBAMA NA LINIJI LISIČINA—HUM—VEVE
RICINA¹

B R Z O J A V K A

BRZOGLASNA — BRZOJAVNA — KRUOOVALNA — SVJETLOJAVNA

		O d p r a v l j e n a				
		za	dan	sat	podpis	kotur-trike
Dojavna postaja	1			i		
ZAGREB		Br.				
	46					
<u>Opazke: br. 25 z 253 2002 11/1</u>						
Zaprimljena ili primljena						
Od	dan	sat	podpis			
Daruvara	11/1	2245				J
					i	
Odaslana	Naslov: . . .					Tko šaije
dan:						
sat:	Operod BYK =					
Oznaka žurnosti						
NAJŽURNIJE	11 _					Brzoglasni priključak:

Danas oko 1130 sati jedan vod domobrana i jedan vod ustaša pripremne bojne u razvidanju Kasela Zrinska, devet kilometara sjeveroistok od Velikog Grđevca, napadnuti od premoćnog neprijatelja², upućeno pojačanje rastjeralo partizane. Naši

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/1—26, k. 17.
² Kalnički NOP odred

gubici jedan ustaša pогинuo, a četiri ranjena, dva domobrana ranjena a dva nestala, izgubljena jedna strojna puška. Neprijateljski gubici sedam mrtvih i jedanaest ranjenih, zaplijenjene tri puške, drugo u podhvatu. Za olakšanje izvlačenja posade Voćina³ kolone nisu danas mogle stići dalje od crte Lisićine—Hum—Veveričina uslijed vrlo žilavog otpora i premoći partizana⁴. Srednja kolona treća ES⁵ bojna od dva sata i jedan vod od konjanika drugog sklopa pod pritiskom znatnog premoćnog neprijatelja⁶ odstupila selu Levinovac. Naši gubici: gordiv⁷ osam mrt., ranjeni, slavonski zdrug kod Trkcela⁸ bojne deset mrtvih i sedam nest.[alih], ranjenih, te izgubljena jedna strojnica i jedna strojna puška. Za vod konjanika da on čas neki četrdeset domobrana do 19.00 sati ništa se ne uznastoji sumnja da izgubljeni⁹. Nestao je i ustaški satnik Kerečin. Neprijateljski gubici su također znatni, ah se za sada nemogu utvrditi pošto kolone nisu prešle preko njihovih postava.

Posada Voćina nije ispolučila nikakav uticaj u ovom pravcu Saznaje se da je u Podravsku Slatinu stiglo dva časnika i 176 momaka Voćina.

12 ovog treba zrakoplovstvo snažno da razvija i eventualno potpomaže=

Gordiv op br 61

* Vidi dok. br. 137.

⁴ Dijelovi Sedamnaeste NO brigade i Prvi bataljon Dvanaeste NOU brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 41 i 44.

⁵ Odnosi se na Treći ES-bataljon, sastavljen od njemačke nacionalne manjine u Jugoslaviji.

• Prvi bataljon Sedamnaeste NO brigade i manji dijelovi Sedamnaeste i Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 41.

⁷ Gorska divizija. Odnosi se na gubitke jedinica Prve gorske divizije.⁸

Iznad ove riječi, koja je pogrešno prenijeta, stoji dopisano crvenom nlovkem: „III. ES“.

• Ova rečenica je nejasna u originalu.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA ŠESTE ORUZNICKB PU-
KOVNIJE OD 12 SIJEČNJA 1943 GOD. O TALIJANSKOJ
AKCIJI CIŠČENJA NA OTOKU HVARU¹

ZAPOVJEDNIČTVO
6 ORUZNIČKE PUKOVNIJE
J. S. Broj 137/taj
U Mostaru, dne 12. siječnja 1943.

TAJNO⁵

Predmet: Dnevno izviešće za 12.
siječnja do 17 sati.—

- 1.— Vrhovnom oružničkom zapovjedničtvu (Odj. J.S)² Zagreb
- 2— Glavnom stožeru domobranstva (Oper, i Očev. odj.) Zagreb
- 3.— Ravnateljstvu za javni red i sigurnost Zagreb
- 4.— Ministarstvu unutarnjih poslova — Glavno ravnatelj-
stvo za javni red i sigurnost (Odsjek X.) Zagreb
- 5.— Zapovjedničtvu ustaške nadzorne službe Ured I Zagreb
- 6.— Zapovjedničtvu ustaške nadzorne službe Ured II Zagreb
- 7.— Zapovjedničtvu III. domobranskog sbora (GLST)⁴ Sarajevo
- 8.— Zapovjedničtvu 6. pješačke divizije (OP⁵). Mostar
- 9.— Općem upravnom povjereničtvu NDH. kod višeg za-
povjed. talij. oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija"
(II Armata)⁶ Sušak
- 10.— Opunomočeniku ministra unutarnjih poslova za velike
župe Vrhbosna, Hum, Usora i Soli Sarajevo

KRILLO OMIS: 22. prosinca u 05.00 sati jedan sat talijan-
skih Vojnika posade Gradac ukrcan na dva broda
pod zaštitom jednog minonosca, ploveći iz Grad-
aca u pravcu Drvenika (24 km j. od Makarske)
napadnut je od strane jedne grupe neutvrđenog
broja naoružanih partizana čim se je brodovlje
pojavilo u blizini luke Drvenik. Talijani su od-
govorili vatrom iz topova i ostalog oružja sa
brodovlja i partizani su se raspršili pobegavši

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog insti-
tuta pod reg. br. 18/1—2, k. 17.

* Otisnuto pečatom.

³ Odjeljenje javne sigurnosti

⁴ Glavni ostožerni odjel

⁵ Operativno odjeljenje

• Talijanska Druga armija

prema vjencu brda Gor. Primorje. Ovom prigodom ranjena su tri talijanska vojnika od kojih jedan teže, dok se za gubitke partizana nema podataka. Talijani su se poslije bjega partizana izkrčali u selo Drvenik, gdje su zapalili 6 domova i uhitili 13 osoba među kojima i ženskih. Svi uhićeni pušteni su drugog dana na slobodu. Među zapaljenim domovima nalaze se i dva podpuno izpravnih i čestitih Hrvata.—

22. prosinca u 09.00 sati jedna grupa neučvrđene jačine naoružanih partizana, izvršila je napad na jedan odjel naših domobrana od dva voda i jedan sat talijanske vojske kod sela Slimeno (14 km i. od Omiša). Nakon kraće borbe, naše i talijanske snage povukle su se u posadu Zadvarje. Ovom prigodom ranjena su naša dva domobrana, dok se za gubitke partizana nema podataka. Istom prigodom pognule su 4 osobe među kojima i jedna žena, koji su bili u prolazu cestom, kada je borba vođena.—

2. siječnja 1943. od 4—18 sati jedan odjel talijanske vojske od 50 momaka, sa dva tenka i dva topa, u zajednici sa oružnicima postaje Starigrad n/H.⁷ vršio je akciju protiv partizana na otoku Hvaru. Ovom prigodom podpuno su uništena sela Dol, Sv. Ana, Vrhouska i Vrbanj. Do otvorenog sukoba sa partizanima nije došlo, budući da su se ovi pravodobno povukli u šume. U selu Dol, Sv. Ana uništeno je 32 doma, 2 stanovnika poginula, u selu Vrbovska uništeno je 10 domova, a u selu Vrbanj uništeno je 210 domova i poginula su dva stanovnika. Navodi se, da je selo Dol, Sv. Ana bilo glavno uporište partizana⁸.

Zapovjednik, pukovnik:
Stjepan Jakovljević
Jakovljević

(M. P.)⁹

⁷ Na Hvaru

⁸ U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: „Dits Min. Vanjskih poslova! (Klišanić-Fas. generala!) 18. I. 1943”.
• Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Zapovjedništvo 6 oružničke pukovnije

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 12 SIJEČNJA 1943 GOD. O GRU
PISANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U REJONU
SABORSKI I REZULTATIMA BORBE ZA LICKU JESENICU*

PREDMET:

TELEGRAM

V.P. 10, 12 Siječnja 43-XXI
22 časa

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIV. ODJELJENJU

i, radi znanja,

KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 605
Stiglo dne 31 sij. 43-XXI

Br. 428/Op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA 12 SIJEČNJA

Pokreti ustanika:

- 1) — Primijećene su ustaničke formacije u zoni Vukova Gorića—Prilišće (Karlovac IH—BH).
- 2) — Ustaničke snage u zoni Saborski (MK—GZ) dostižu do 3000 ljudi, koje dolaze iz zone Korenica i Drežnica¹. formacije za pojačanje treba da se nalaze u Sv. Arhanđelu (Ogulin XT—AN), Cerovnaku (XV—AL) i Sabljkima (XT—AI).

Divizija „Lombardia“:

Ziva akcija uznemiravanja protiv hrvatskih pozicija u zoni Cerovac (Karlovac NM—BF) i Barilović (NK—BD).

U Barilović poslat je radi pojačanja odred ustaša i hrvatska borna kola. Noću, uoči 11 o.m. neprijateljska vatra protiv otpornih tačaka kod Delnicu.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 a/6).

Netačno. Ovdje su se nalazile Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 12, 23 i 55.

Dana 11 o.m. odred XVI batalj. „M“ izvršio je izviđanja u zoni Sović-Laz (Sušak VO—BD).

Divizija „Re“:

U vezi s telegr. 393¹, garnizon M.V.A.C. u naselju Lič Jesenica (Gospic MH—GZ) povukao se jučer, 11 o.m. na stanicu⁴. Antikomunistički gubici iznose po prilici do stotinu ljudi⁵. Jutros, 12 o.m., 12 partizana pozvalo je na predaju posadu na stanci Lič. Jesenica, koja daje otpor. Prekid između Gospića i Medka, o čemu javlja telegram 262 uspostavljen je danas, 12 o.m.

Obalska zona:

Noću uoči 10 o.m. ustanici su odveli iz zone Drivenik (Sušak VH—AR) 17 mladića, od kojih je petorici uspjelo zatim da pobegnu; 15 mladića nestalo je iz zone Tribalj (Sušak VK—AF).

U toku je traganje o okolnostima pod kojima su odvedeni ljudi o kojima se javlja u današnjem i jučerašnjem izvještaju.

Zona V grupacije granične straže (G.A.F.):

Jučer, 11 o.m., odred granične milicije izvršio je policijsku akciju u zoni Plaše—Ponikve (Sušak VO—AX). Nema ništa da se javi.

Upućen prepis Obavješt. odjeljenju.

GENERAL GLORIA

(Upućen prepis kr. karab.)

¹ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁴ Na željezničkoj stanci Lička Jesenica

⁵ O napadu na četnike u Ličkoj Jesenici, o rezultatima toga napada, kao i o prethodnim borbama za Saborski vidi dok. br. 55, 154, 159, 165 i 167.

OBAVJEŠTAJNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 13 SIJEĆNJA 1943 GOD
O BROJNOM STANJU, ORGANIZACIJI I KARAKTERU
DEJSTVA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE¹

Prilog br. 2 uz operacijsko naređenje br. I.²

SITUACIJA PARTIZANSKIH SNAGA 13. I. 1943 XXI
(vidjeti prikazanu situaciju i grafički prilog)³

I — Snage

Teritorija arm. korpusa⁴ (II i III zona)⁵ je obuhvaćena:

— I operativnom partizanskom zonom (Banija—Kordun—

Lika)⁶. Komandant Nikšić Mato⁷.

— V operativnom partizanskom zonom (Primorje—Gorski Kotar), Komandant Veljko Kovačević.

I operativnu zonu čini teritorija između pruge Jastrebarsko—Karlovac—Oštarije—Vrhovine—Gospic—Lovinac i de-

¹ Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini,⁸ nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/I).

² Vidi dok. br. 151.

³ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁴ Odnosi se na teritoriju talijanskog Petog armijskog korpusa, koja je zahvatala uglavnom Liku, Hrvatsko Primorje, dio Gorskog Kotara, zapadni dio Korduna i područje Karlovca.

⁵ Zone na području NDH. Prva zona je obalno područje anektirano Italiji, tj. dio srednje Dalmacije i sjeverna Dalmacija. Druga zona je pojas zemljišta koji ide uporedo s obalom i Prvom zonom, od istočne do zapadne granice NDH, a širok je od 50 do 70 km. Ova zona je nazvana i demilitariziranom zonom. Treća zona je dio zemljišta koji se proteže uporedo s Drugom zonom i od nje ide još dublje u unutrašnjost NDH, proteže se od njene istočne do zapadne granice i širok je od **40** do 70 km. Granica između Druge i Treće zone na području Petog armijskog korpusa išla je od Vinice (granica prema Sloveniji), istočno od pruge Oštarije — Ž. st. Rudopolje, na udaljenosti od 4 do 10 km dalje, i između Plitvičkog Ljeskovca i Prijekoja preko grebena Plješevice, zapadno od D. Lapca i Doljana, preko Brotnje na pl. Jedovnik i dalje.

• Prva operativna zona, kao komanda koja je rukovodila svim partizanskim jedinicama na području Like, Korduna i Banije, prestala je da postoji formiranjem Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, 22 studenog 1942 godine.

" Netačno. Dok je postojala Prva operativna zona, komandant ove bio je Srećko Manola, a komesar Buro Kladarin. Po formiranju Prvog korpusa, komandant ovog bio je Ivan Gošnjak, a politički komesar Vrčeslav Holjevac.

markacione l'nije⁸, sa predjelom Like do mora⁹. Pretpostavlja se da su ovdje dislocirane sljedeće snage:

65 pokretnih bataljona—¹⁰ snaga 16.200 ljudi¹¹

18 teritorijalnih bataljona—¹² „ 5.400 „¹³

(ljudstvo teritorijalnih bataljona d'jelom je naoružano).

Pretpostavlja se ukupna vojna snaga od 20.000 ljudi¹⁴.

(Ovdje su uračunate i tri brigade¹⁵ s obje strane demarkacione linije sjeverno i južno od Gline. Nisu uračunate snage razmještene sjeverozapadno od pruge Karlovac—Jastrebarsko, između Gorjanaca i ove linije, koje se cijene na 4—5000 naoružanih ljudi)¹⁶.

Glavni komandni centri su u Vojniću, Slunju, Bihaću, Korenici i D. Lapcu.

Cijela zona se služi putem čiji je pravac sjever—jug i to: Karlovac—Slunj—Ličko Petrovo Selo—D. Lapac, stvarna osovina partizanskih komunikacija od koje se odvajaju putevi ka zapadu i ka istoku, od važnijih čvorova kao što su Brezova Glava (Tušilov'c), Slunj, Ličko Petrovo Selo, D. Lapac.

V operativnu zonu čini teritorija obuhvaćena: prugom Karlovac—Oštarije—Vrhovine, cestom Vrhovine—Otočac—

⁸ Išla od tadanje hrvatsko-slovenačke granice, sjeveroistočno od Samobora, zatim Plješevica—Klinča Selo — južno od Gline — sjevernije od Otoka — sjev. od Sanskog Mosta — na Manjaču — sjev. od Mrkonjić Grada — sjev. od Kupresa — sjev. od Bugojna — Stit (k. 1780) — Bitovnja—Bjelasnica—Jahorina — sjev. od Goražda — juž. od Uvea.

• Netačno. Prva operativna zona zahvatala je dio Hrvatske od r. Kupe na jug (Banija, Kordun, Lika) izuzev Gorskog Kotara, Hrvatskog Primorja, Istre i Dalmacije.

¹⁰ U sastavu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske nalazile su se Šesta, Sedma i Osma divizija sa ukupno devet brigada (Prva NOU, Druga NOU, Četvrta NOU, Peta NO, Sedma NO, Osma NO, Deveta NO, Petnaesta NO i Sesnaesta NO) — ukupno 34 bataljona.

" Brojno stanje Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske (u koji su ušle sve „pokretne jedinice“ bivše Prve zone: Šesta, Sedma i Osma divizija NOV i PO Hrvatske) na dan 21 prosinca bilo je 10.267 boraca i rukovodilaca. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 65.

¹⁵ Netačno. Postojalo je 10 „teritorijalnih“ bataljona (misli se na bataljone u odredima): Lički NOP odred imao je četiri, Kordunaški NOP odred četiri i Banjaski NOP odred dva bataljona.

¹³ Brojno stanje pomenutih odreda 21 prosinca 1942 god. bilo je 2.040.

¹⁴ Dokumenat o brojnom stanju jedinica pod komandom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske na području Like, Banije i Korduna, za siječanj 1943 god., Redakcija nije pronašla.

¹⁵ Sedma, Osma i Sesnaesta NO brigada Sedme divizije NOV i PO Hrvatske.

" Na ovom području tada su dejstvovali Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada Osme divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 1. Ukupno brojno stanje ovih brigada bilo je oko 2.000 ljudi.

Senj, obalom Šenj—Sušak, Rečinom, granicom između Hrvatske i Slovenije¹⁷. Pretpostavlja se da ima slijedeće snage:

27 pokretnih bataljona—¹⁸ snaga od 7.000 ljudi¹⁹
10 teritorijalnih bataljona—²⁰ snaga od 3.200 ljudi²¹.

Pretpostavlja se ukupna snaga od 10.000 ljudi.

Glavni komandni centar i centar za operativno snabdijevanje: Drežnica.

U vezi sa razmještajem i pokretima treba imati na umu slijedeće:

— s obzirom na zimske nepogode, partizanske snage su najtješnje vezane za sela, grupe kuća i usamljene kuće, radi prenoćišta i lakoće snabdijevanja, pošto unaprijed pripremljene barake u šumama nisu dovoljne.

Naselja su, sa svoje strane, vezana za domove bilo seoskim putevima bilo boljim putevima; uslijed toga je i veliki dio protivničkog razmještaja vezan za drumove, naročito u I zoni, gdje je duži period relativnog zatišja išao u prilog ugodnog smještaja po kućama.

U V zoni je smještaj po barakama bio više primjenjivan, jer je neprestano prijetila opasnost od naših prepada u nastanjene centre.

I pri pokretima neprijatelj traži mogućnost da bude prikriven; dakle, vezan je i za naselja duž glavnih ili sporednih drumova; ova druga naselja se mnogo više koriste u slučaju povlačenja.

II — Vjerovatne sadašnje namjere partizanske komande.

Obje zone dejstvuju pod zajedničkom komandom²² i sa jasno određenim zadacima.

I zona najavljuje operativne namjere velikog značaja:

— udarac na Kordun i Bajiju, u pravcu sjevera, radi proširenja okupacije ka Zagrebu;

— udarac na Liku, prema zapadu, kako bi se doprlo do mora.

Radi izvršenja svojih namjera, I zona dejstvuje prugom i putevima Jastrebarsko—Karlovac—Oštarije—Vrhovine—Lovi-

¹⁷ Odnosi se na granicu između NDH i područja Slovenije koje su anektirali Talijani aprila 1941 godine.

¹⁸ i " Na području Pete operativne zone nalazile su se krajem prosinca i početkom siječnja dvije brigade (Šesta i Četrnaesta), sa sedam bataljona. Brojno stanje ovih jedinica na dan 27 prosinca bilo je 1.853 borca i rukovodioca. Vidi dok. br. 10.
so ju peta operativna zona imala je jedan odred sa dva bataljona, ukupno 550 boraca i rukovodilaca, na dan 27 prosinca 1942 godine. Vidi dok. br. 10.

" Ako se misli na Glavni štab NOV i PO Hrvatske, onda je tačno; a ako se misli na Stab Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, onda nije tačno.

- j^c, linijom koja pretstavlja pojas zemljišta na kome su raz-f mješt^{eni} naši, hrvatski i M.V.A.C.²³ garnizoni.
- r V zona saraduje izvodeći operacije lokalnog značaja, i to:
 - akcije protiv pruge i puteva na velikom luku Fužine—B Moravice—Oštarije, koji snabdijeva dva kraka: Oštarije—Karlovac—Jastrebarsko i Oštarije—Vrhovine—Lavinac;
 - akcije protiv puta Senj—Otočac—Vrhovine, koji je
 - «—druga glavna lirija za snabdijevanje u toku pokreta;
 - > — akcije protiv hrvatskih i M.V.A.C. garnizona, kao i pro-tiv naših manjih posada.
- ~ Obje grupe teže da se spoje preko linije Ogulin—Vrhovine kako bi stvorile jednu jedinstvenu masu. Iz toga može da se zaključi naročita važnost i osjetljivost zone koja je za nas od mnogi putevi.
 - i III — Vjerovatna reakcija partizanskih komandi na naše operacije

Partizanska komanda namjerava da zadrži inicijativu; ako joj ova bude izbjijena iz ruku, predviđa se nastupanje zнатне dezorientacije, čemu u prilog ide činjenica da su se protiv-akčke formacije povećale, a komande decentralizovale. Doći će do toga da akcija glavne komande izostane, i manje komande će biti prinudene da dejstvuju same, sa ozbiljnim posljedicama I ako ne budu imale izvježbane borce, ako same odluče da pri-bjegnu gerilskim akcijama u grupama, napuštajući dejstvo u masi.v

Neprijateljske lokalne protivakcije biće veoma različite, od zone do zone i od jedinice do jedinice.

Prema iskustvu iz prošlosti pretpostavlja se sljedeće:

 - Cilj neprijatelja: izvući glavne dijelove iz borbe,
 - a) Povući se ka zonama udaljenim od naših i hrvatskih garnizona a koje su ostale po strani akcionog radijusa naših operacija.

Pošto je široka prostorija istočno od puta Karlovac—Slunj—Bihać već duže vremena u potpunoj vlasti partizana, i zato što su se oni tamo bolje organizovali, vjeruje se da ona sadrži u sebi dobre i mnogobrojne predjеле, koji mogu da posluže kao «gumo pribježište za jedinice koje se povlače, dok napadač te predjele smatra neaktivnim.

 - i . b) Gdje ovo ne može blagovremeno da se učini, povući se sa naših pravaca marševanja i iskoris'titi predjele kojima nisu prošle naše kolone a koji se nalaze u međuprostoru.
 - c) Naknadno, gdje je moguće, presjeći naše pravce marše-Tanja kako bi se dospjelo u predjеле iz tačke a); gdje nije mo-

¹⁵ T. zv. antikomunistička milicija — četnici

guče, zadržavati se u predjelima gdje naše snage nisu prošle
očekujući povratak naših trupa na polaznu osnovicu.

Da bi ostvario naprijed navedeno, pretpostavlja se da će
neprijatelj preduzeti sljedeće akcije:

— sprečavanje nastupanja naših kolona na putevima, naj-
češće prekidanjem ovih (zasjekama, velikim masama stijena
prekopavanjem puta, paljenjem drvenih mostova, djelimični-
rušenjem zidanih itd.);

— akcije zadržavanja nastupanja koristeći za ovo naseljene
centre;

— dejstvo na bokove nastupajućih kolona da bi usporavao
njihovo marševanje;

— docnije, dejstvo u pozadini nastupajućih kolona, radi
sprečavanja snabdijevanja;

— snažna ofanzivna protivakcija protiv nekih naših garni-
zona, formacijama koje su ostale netaknute, eventualno pojača-
nim sa dijelovima koji su pobjegli uslijed nastupanja naših
kolona.

IV. Držanje stanovništva

U prostranoj zoni između pruge Karlovac—Vrhovine—Lovi-
nac i demarkacione linije, koja je u vlasti ustanika, pravoslavni
elemenat je u nadmoćnosti.

Teritorije su već duže vremena u rukama partizana; oni
su tu stvorili upravnu organizaciju, trudeći se da ne udare na
interese stanovnika sem u izuzetnim slučajevima.

Korisno je nimalo ne računati sa eventualnom pomoći sta-
novništva: ako je i bude, biće ograničenog značaja i to samo u
mjestima koja mogu da očekuju stalan boravak naših trupa.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 13 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBI KOD S. ZRINSKA, REZULTATIMA NAPADA NA VOCIN I PROBIJANJU POSADE IZ VOCINA KA PODRAVSKOJ SLATINI I S. CAČINCI¹

**DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 13
(po podacima primljenim 13. siječnja 1943 godine do 9 sati)**

a) I. DOMOBRANSKI ZBOR:

12.1. neprijatelj² je napao posadu Barilović (12 km j. od Karlovca), ali je upućenim pojačanjem odbijen i raspršen.

Istog dana kod s. Bratina (6 km s.z. od Pisarovine) razbijena je jača partizanska obhodnja i zadobiven izvjestan plien.

Naši dielovi iz Karlovca poduzimaju danas podhvati obćim smjerom: Karlovac—s. Cerovac—s. Klipino Brdo (7 i 15 km j.izt. od Karlovca).

Prema izvještaju 1. oruž. pukovnije 11.1. kod s. Zrinska (12 km s. od Grubišnog Polja) jača partizanska skupina³ napala je 1 naš odjel sastavljen od ustaša, domobrana i oružnika. Naši gubitci: 1 ustaša poginuo, 4 ustaše i 2 domobrana ranjeni, a 1 domobran zarobljen. Partizani su zaplijenili 2 strojnica i 3 puške.

Noću 10/11.1. odbijen je napadaj 1 manje partizanske skupine na s. Ivanska (12 km j.j. izt. od Bjelovara).

b) II. DOMOBRANSKI ZBOR:

11.1. istodobno sa neuspjelim pokušajem dielova 1. gorske divizije da se iz prostora s. Đulavec—Pivnica (10—12 km s.z. od Voćina) probiju do Voćina⁴ i posada Voćina pokušala se probiti u sjeveroistočnom smjeru (dakle ne prema Pivnici) kroz 3 partizanska obruča. Jednom dielu od oko 170 momaka uspjelo je probiti se prema Podravskoj Slatini, dok se druga skupina od oko 60 domobrana probila do s. Cačinci (21 km s.z. od Našica). Ostalom dielu posade ovo nije uspjelo te se o njenoj sudbini nezna/⁵— Od d'elova koji su prihvaćeni kod Podravske Slatine saznalo se da je naša posada u Voćinu (1 bojna 5. p.p. ojačana sa ustašama) u 9 dnevnim borbama imala 25 mrtvih

¹ Original, pisan na gešteteru, palazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—42, k. 17. »

² Šesnaesta NO brigada Sedme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske i Kordunski NOP odred. Vidi dok. br. 55.

³ Kalnički NOP odred

⁴ O ovome vidi dok. br. 137.

⁵ Vidi dok. br. 137 i 141.

i 51 ranjenih.— Naši dosadašnji gubitci prilikom pokušaja oslobođenja posade Voćin 11.1. iznose: 10 mrtvih, 26 ranjenih i 56 nestalih.

Prikupljeni su podaci da je jača partizanska skupina (navodno 3.000) prikupljena na prostoru s. Dragolovci—Kulaši (oko 18 km s.Z. od Teslica).

Kod s. Miškovci (8 km z. od Dervente) prekinuta je veza između Dervente i Prnjavora. Naše osiguranje za obiskrbu Prnjavora nije se uspjelo probiti, jer se na tom području nalazak Vorkapini odmetnici.

10.1. partizani su napali našu posadu u s. Stejanovci (9 kra s.z. od Rume). 4 domobrana su poginula, a 3 su ranjena.

10.1. odbijen je partizanski napadaj na posadu s. V. Radinci (12 km z. s.z. od Rume).

Naknadno se saznalo da su partizani 10.1. prilikom napadaja na s. Koška (15 km s.izt. od Našica) (Dnevno izvješće br. 11) razoružali 5 domobrana i 4 oružnika i odnieli 9 pušaka. 1 domoran je ranjen, a 1 gardijski stražar poginuo.

Glavar glavnog stožera
general
(Prpić)
Prpić

(M. P.)⁴

**IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI OMIŠ OD 14 SIJEĆNJA
1943 GOD. O NAPADU NA VOJNI VLAK NA PRUZI SPLIT
—SINJ KOD S. MRAVINCE¹**

KOTARSKA OBLAST — OMIS
Pres. br. 48/43
dne 14. siječnja 1943 godine
u Omišu.

PREDMET: Napadaj partizana na vlak.

- 1) Obće-Upravnom Povjereničtvu Nezavisne Države Hrvatske kod Višeg Zapovjedničtva Talij. oružanih snaga „Slovenija — Dalmacija“ Sušak
- 2) Ministarstvu unutarnjih poslova — Tajničtvo — Zagreb
- 3) Ravnateljstvu za javni red i sigurnost — Zagreb
- 4) Velikoj Zupi Cetina — Omiš
- 5) Stožeru 6. Pješačke pukovnije — Mostar
- 6) Zapovjedničtvu II. Sektora² — Sinj
- 7) Zapovjedničtvu Ustaške nadzorne službe — Zagreb
- i) Zupsko-redarstvenoj oblasti — Omiš

Dana 10. siječnja 1943 god. u 10 sati prije podne oko 30 naoružanih partizana sačekali su u šumi zvanoj „Borovina“ poviše tvornice cementa Majdan kod Mravinaca na području obćine Split, mješoviti vlak, koji je išao iz Splita za Sinj. Partizani su otvorili paljbu iz pušaka i dvije strojnica, ali je vlak prosledio vožnju za Vi km., a nakon što je lokomotiva bila oštećena, vlak se je zaustavio.

Prilikom ovog napadaja ubijena su dva naša domobrana, koji su putovali iz Knina za Sinj, a tri su domobrana bila ranjena. Prezimena i imena ubijenih i ranjenih domobrana nije se moglo još ustanoviti, osim za ubijenog domobranskog vodnika Krolo iz Muća. Bilo je ovom prilikom ranjeno i 5 talijanskih vojnika. Talijanska vojska iz Majdana odmah za vrieme napadaju otvorila je paljbu sa bacacima na partizane, pak su ovi odmah prekinuli paljbu i pobegli sa položaja. Borba je trajala

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 46/4—1, k. 230.

² Pod njegovom komandom su se nalazile sve ustaško-domobranske jedinice na području srednje i južne Dalmacije. Vidi dok. br. 189.

³ Jedna četa Mosorskog bataljona. Vidi dok. br. 70.

oko pola sata. Nije ustanovljeno, da li je ko od partizana bio ranjen ili ubijen.

Naši ubijeni i ranjeni domobrani, kao i ranjeni talijanski vojnici bili su odmah prevezeni od Talijana u vojnu bolnicu u Split.

Kada je iz Splita stigla lokomotiva, u večer se je napadnuti vlak vratio u Split.

U vlaku je bilo 20 naših domobrana bez oružja, a putovali su iz Knina za Sinj.

Talijanske vojne vlasti odmah su poduzele akciju i represivne mјere na području gdje se napadaj dogodio.

Zapaženo je paljenje kuća u Kamenu i Mravincima.

Prednje se dostavlja s molbom na znanje.

Za dom spremni.

(M. P.)⁴

Kotarski predstojnik
(Dr. Rajević)
Dr. Rajević

BR. 147

IZVJEŠTAJ VRHOVNOG ORUZNICKOG ZAPOVJEDNIŠTVA
NDH OD 14 SIJEČNJA 1943 GOD. O UPADU JEDINICA NOV
I PO HRVATSKE U SAMOBOR'

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VRHOVNO ORUZNICKO ZAPOVJEDNICTVO
Odjel za javnu sigurnost
Broj 14/tajno
U Zagrebu, dne 14. siječnja 1943.

PREDMET: Dnevno izvješće
od 14. siječnja do 8 sati.

- 1) GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA (Operativni odjel).
- 2) GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST.
- 3) ZAPOVJEDNIČTVU USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE (I. i II. ured).

⁴ Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Kotarska oblast Omiš

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 141—21, k. 17.

Oružničko krilo Zagreb 13. siječnja pismeno javlja:

Naknadno se saznaće:

12.1. u 0030 sati, došlo je oko 600—700² partizana* u s.z. dio grada Samobora naoružani sa puškama, strojnicama i strojnim samokresima.

Naših snaga u Samoboru, osim 9 oružnika, bilo je oko 120 domobrana za stražu i oko 4000 momaka njemačke vojske³.

Prilikom napadaja partizani su zarobili njemačku stražu od 7 vojnika, od kojih su 2 ubili, a ostalih 5 sa 20 konja, našeg 1 domobrana i 1 legionara 369 njemačke divizije, koji su bili na dopustu odveli sa sobom⁵.

Gubitaka kod partizana nije bilo.

Gubitci: Niemaca 2 mrtva i 5 zarobljenih, a naša 2 zarobljena.

Pobunjenici su došli iz Zumberka preko Lipovca (8 km. s.z. od Samobora) i istim smjerom vratili se za Zumberak. Vođa im je bio Ljubomir Ivanec iz Sv. Nedelje.

Ovo je dopuna dnevnog izvješća broj 13/tajno od 13.1.1943®.

Oružničko krilo Vukovar 9.1. pismeno javlja:

8.1. u 1800 sati, 20 naoružanih partizana, podijeljeni u 5 grupa, upali su sa raznih strana u s. St. Mikanovci (22 km. z. Vinkovaca), odveli 3 pripadnika ustaškog pokreta, oduzeli od 1 gradanina lovačku pušku, a od 1 oružnika vojničku pušku, pa se udaljili u smjeru sela Đurdanci (4 km. z. St. Mikanovaca).

Predstojnik sigurnostnog odjela,
pukovnik (Čamil Osmanagić),
Osmanagić

14.1.1943

(M. P.

* U originalu, iznad broja „600—700”, dopisano crvenom olovkom:
„60—70!”.

* Četvrti bataljon Četvrte NOU brigade Osme divizije NOV i PO I Hrvatske. Brigada je tada dejstvovala izvan Divizije, na Zumberku. I Vidi dok. br. 52.

• * ⁴ Dijelovi njemačke SS-divizije „Prinz Eugen” koji su prebačeni na to područje u vezi s Četvrtom neprijateljskom ofanzivom. Vidi dok. br. 134 i tom IV. knj. 9, dok. br. 213.

⁵ Vidi dok. br. 52.

* Vidi dok. br. 145.

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavljtu.

**IZVJEŠTAJ INTENDANTURE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH
SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA“ OD 14 SIJEĆNJA 1943
GOD. O PRIPREMAMA ZA OBRAZOVARANJE KONCENTRA-
CIONIH LOGORA NA PODRUČJU ITALIJE¹**

RUČNI FONOGRAM
wrt (kopija)
V.P. 10, 14 siječnja 1943/XXI

OD INTENDANTURE SUPERSLODE — **odjeljenju za ratne
zarobljenike**
KOMANDI SUPERSLODE

Sjedište*

Br. 1117/5/prot. int. civ.

U vezi s usmenim izvještajem, molim da uvjerite Ekseleociju komandanta Armije³ da će Štab odjeljenja ratnih zarobljenika pripremiti 21.000 mjeseta za internirano civilno stanovništvo na teritoriju poluotoka⁴, u dopunu na 10.000 pripremljenih mjeseta od strane ove Intendanture, kao što se vidi iz naredenja te komande br. 551 od 11. t.m.⁵

GENERALNI INTENDANT SUPERSLODI
Kopija za Operativno odjeljenje
i
za Odjeljenje civilnih poslova

Ovjerava prepis

POTPUKOVNIK
Sef Organizacijskog odjeljenja
(F. Passadore)
Passadore

(M. P.)^s

¹ Kopija, pisana na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/5),

² Sušak

³ General Mario Roatta, komandant Više komande oružanih snaga «Slovenija—Dalmacija».

⁴ Misli se na Apenski Poluotok — Italiju.

⁵ Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 212.

• Okrugli pečat: Viša komanda oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“ (2 armija) — Organizacijsko odjeljenje

ZAHTEV UREDA NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 14 SIJEČNJA 1943 GOD. DA PRVA GORSKA DIVIZIJA OSIGURAVA ISELJAVANJE NJEMAČKE NACIONALNE MANJINE SA PODRUČJA VOCINA»

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA: Major von Pott od ureda Njemačkog opunomoće- nog generala u Hrvatskoj*	VIRIEME:		KOME SE JAVILO:	
	SATI	20		
	DAN	14.		
MJESEC	1	PRIMIO:	GODINA	PREDAO:
Potpuk. Diag. Čada		1943		

SADRŽAJ

Major gosp. von POTT iz Ureda Njemačkog opun. generala u Hrvatskoj saobćuje u 20 sati da postoji opasnost za mirno i iseljavanje Njemaca iz okolice Voćina³. — Tamošn[^] opuno-moćenik moli pomoći te izvješćuje, da se u tom pogledu obratio pukovniku gosp. Gustoviću⁴ od Gorske divizije, od kojega da je navodno dobio odgovor, da spomenuta div zija ne može intervensirati, što, prema primjetbi majora von POTTA, ne stoji, jer je ta divizija dužna to učiniti.—

Gornje saobćenje saobćeno je 20.20 stožeru 1. Gorske divizije⁵ i to nadzornom častniku, nadporučniku gosp. Horvatu S napomenom, da o tome izvesti odmah stožer.

I *) DARUVAR⁶

P 15/1 43

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—22, k. 17.

^{*} Njemački opunomoćeni general u NDH bio je general Glaise von Horstenau.

³ Odnosi se na iseljavanje njemačke nacionalne manjine.

⁴ Komandant Prve gorske divizije

⁵ i * Tako stoji u originalu.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 14 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NA REPУ
SNICU I DEJSTVIMA NJEMAČKIХ I USTASKO-DOMO
BRANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU BANIJE¹**

ZAPOVJEDNICTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV ST 02 ODJEL
Op. Br. 139/Taj.
U Sisku, dne 14. siječnja 1943

„Veoma žurno“

Tajno!

*Predmet: Dnevno izvješće
IDZ. za 14.1. do 18 sati.—*

**GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA
(Operativni odjel)**

**Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219/taj. od 9.VIII.
1942., dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:
(Sekcija mjerilo 1 : 100.000)**

I. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

U oblasti južno od Karlovca utvrđena su daljnja prikupljanja partizanskih skupina.

U oblasti Moslavine manja djelatnost slabijih partizanskih skupina.

DJELATNOST PODREĐENIH CETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje 1. Pješačke divizije:

14/1.o.g. u 02.00 sati skupina od 80—100 part zana^{*} izvršila napad na želj. postaju Repušnica (4 km. sjeverozapadno od Kutine), zarobili, razoružah i svukli 20 domobrana koji su se kako izgleda bez borbe predali.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1—19, k. 17.

* Dijelovi Moslavačkog NOP odreda

Na želj. postaji razlupali b.b. veze i signalne postroje.

Udaljili su se u pravcu s. Mikleuša (12 km. sjevero-zapadno od Kutine).

Postrojbe I. gorskog zdruga i oružničtvo poslani su u potjeru za partizanima.

Operativno područje 2. Pješačke divizije:

1. — Danas u 06,30 sati odpočeo je podhvati[!] četa 369. Njemacke divizije⁴.

Učestvjuće snage: 370 gren. pukovnija (od 2 bojne II. i III.), izviđački odjel, topnički odjel, dio obkoparske bojne.

Osnova: III. bojna sa crte Komarevo—Blinjski Kut nadire pravcem na jug u prostoriju Letovanci—Staro Selo—Trnjani.

II. bojna iz s. Hrastovca nadire na zapad u prostoriju s. Svinjice.

Izviđački odjel iz s. Graboštani prema s. Krčevu.

Topnički odjel potpomaže iz područja G. i D. Hrastovac napredovanje kolona (bojni).

Obkoparska bojna iz Mošćenice šalje jake izviđačke die-love do crte Piskavica—Globučak.

Pričuva: jedan motorizovani obkoparski sat.

Svi napred navedeni dijelovi imaju ovladati označenom pro-istorijom.

2. — Razvidanjem četa Petrinjskog zdruga utvrđeno je da je raspored partizana sliedeći:

Vranovska Glava (k. 262) 3. km. južno od Topuskog, i na Baltića Brdu (k. 226) 5 1/2 km. istočno od Topuskog po jedna bojna".

3.— 14/I.log. poduzeto razvidanje četa Petrinjskog zdruga.

VII. bojna: Glina—k.119—191—201—s. Majske Poljane (5. km. istočno od Gline).

6. sat 11. pješačke pukovnije: Glina—k. 123—148— (4. km. sjeveroistočno obalom potoka Maja).

!
Oklopni voz: Glina—k.123—s. Dolnjaci—s. Maja (7. km. jugoistočno od Gline).

VII. bojna naišla na slabe istaknute straže partizana (oko 20) koji su vatrom protjerani u pravcu Glinski Trtrik (6.1 km. juž. od Gline). Na pravcu razvidanja nema utvrđenja.

Gubitaka nema.

Noću 13/14 ov.mj. u školi Majske Poljane proslavljen doček ~~indve godine~~, je ova riječ potrtana crvenom olovkom, a zatim je povučena strelica do rečenice dopisane crvenom olovkom: „Zmavec, molim kredom uneti u kartu!"

* Vidi dok. br. 54.

⁵ Odnosi se na bataljon iz sastava Banijskog NOP odreda.

U 13,15 sati naš zrakoplov bacio izvješće u Glinu o ra?vi danju bez osobitih podataka.

Ostala područja: bez događaja i podataka.

I. C./, 2. I 3. NIJE BILO

15.1.1943

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Steger)
Steger

BR. 151

**ZAPOVIJEST KOMANDE PETOG ARMJSKOG KORPUSA
OD 15 SIJEĆNJA 1943 GOD. ZA IZVOĐENJE OPERACIJI
„WEISS”¹**

VP/ad

Predati u ruke*.

KOMANDA V ARMJSKOG KORPUSA
operativno odjeljenje

Br. 560/op. port. Povjerljivo. V.P. 15 siječanj 1943/XXI

Predmet: Zimske operacije³ - Operativna naredba br. 1.—

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
— **OPERATIVNO** —

Br. 845 1
Stiglo 17 siječ. 1943-XXI

Komandantu pješ. divizije „Re”	V.P. 93
“ ” ” „Lombardia”	V.P. 47
“ ” ” „Sassari”	V.P. 86
artiljerije V. arm. korpusa	V.P. 41
inžinjerije	V.P. 41
Vazduhoplovnoj grupaciji	Zaday
” ” ”	Ljubljana
Rukovodiocima službi V A.K. (izvod)	V.P. 41

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 30⁰ C/5).

² Otnisno

³ Odnosi se na operaciju „Weiss” — Četvrto neprijateljski⁴ ofanzivu.

1 na znanje:

Eclesl. Višem komandantu Superslode	V.P. 10
Intendanturi Više komande or. sn. „Slov.—Dalm.”	V.P. 10
Xomandi XVIII armiskog korpusa	V.P. 118
• “ XI	V.P. 46
” granične straže	V.P. 10
XIV obalske brigade	V.P. 41
Oficiru za vezu M.V.S.N. ⁵ — gen.majoru. Segheddu	V.P. 41
Komandi taktičkog vazduhoplovstva Superslode	Sušak

U vezi s aktom 550⁰ od Komande Superslode od 11-og ućeg (za ustanove kojima je bio razaslat).

¹ r— Od 20-og tekućeg pa nadalje, njemačke trupe će dejstvovati istovremeno sa sjevera i sa juga, duž pravca Karlovac —Slunj—Bihać—Bos. Petrovac, koji će održavati po tačkama⁷.

U pomenutoj akciji će učestvovati, pokretima prema gore navedenom pravcu:

- sa istoka, druge njemačke i hrvatske trupe;
- sa zapada, italijanske i hrvatske trupe.

Cilj operacije: očistiti čitavu zonu, obuhvaćenu u najkrupnijim potezima prugom: Karlovac—Ogulin—Knin i cestom: Glina—Bos. Novi—Sanski Most—Ključ, od partizanskih formacija koje su se tamo ugnijezdile⁸.

2— Trupe koje će pod mojom komandom učestvovati u ponuđenoj operaciji biće podijeljene u tri grupacije:
— na sjeveru: div. „Lombardia”
— u centru: div. „Re”
— na jugu: div. „Sassari”.

3— Divizija „Lombardia”

a)— Vršić akciju na Slunj u prvcima: Tounj—Slunj i Plaški—Slunj, sa sljedećim snagama:
— 74 pješ. puk (sem 1 bataljona)
— 137 legija cr. koš. pojačana četom 47/32 iz 73 pješ. puka
— motorizovana četa „Zara”
— 1 pontonirsko odjeljenje⁹.

⁴ Oznaka da je ovaj primjerak poslat Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija”.

⁵ Milizia volontarla per la sicurezza nazionale — Dobrovoljna milicia za nacionalnu sigurnost

• Naredenje Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija” o načinu izvođenja operacije „Weiss”. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211, 212 i 214.

⁶ Vidi dok. br. 162 i 168 i tom IV, knj. 9, dok. br. 210, 211, 213,

⁷ Opširnije vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211.

• U originalu, sa lijeve strane, dopisano olovkom: „4 bataljona”.

- b)— Zatim će obrazovati front na jugoistoku između Slunja i Blata, sa sljedećim snagama:
 - 137. legija cr. koš.
 - četa 47/32 iz 73. pješ. puka.
 - c)— Vršiće nadzor zone obuhvaćene cestom Karlovac—Slunj i prugom Karlovac—Ogulin—Vrhovine sjeverno od fronta o kome pod tačkom b), sa sljedećim snagama:
 - 1 bataljon (italijanski ili hrvatski ili, još bolje, mješoviti)
 - 1 četa tenkova koju treba uzeti iz jedinica raspoređenih u zoni Karlovac.

Preostale snage, o čemu pod tačkom a), biće oslobođene da bi bile upotrijebljene na drugom mjestu¹⁰.
 - d)— U drugoj fazi će dejstvovati od linije: Brinje—Novi—Delnice—Vrbovsko—Ogulin—Plaški—Vrhovine—Otočac protiv partizanskih bandi zone Kapela, da bi pristupila zauzimanju Ravne Gore i kotlina Jasenak—Drežnica prema naređenjima koja će naknadno izdati.
 - e)— Za vrijeme gornjih operacija divizija treba da održi čvrsto posjedovanje oblasti Karlovac i da obezbijedi uredno funkcionisanje pruge za snabdijevanje tečnim gorivom, s načrtitim obzirom na nadolazak sa sjevera (Goranci) i sa zapada (Bosiljevo).
 - f)— General Ruggiero¹¹, koji će komandovati svim trupama i snositi odgovornost za odbranu teritorije divizije „Lombardia“, povjeriće u prvom redu:
 - generalu Fabbri¹² komandu nad trupama zaduženim akcijom na Slunj i nad onima koje će u drugoj fazi vršiti akciju o kojoj pod tačkom d);
 - generalu Scipione komandu nad garnizonom Karlovac i nad svim italijansko-hrvatskim trupama odredenim za odbranu oblasti i za zaštitu pruge (nova teritorija divizije).
 - g)— Za pojačanje jedinicama razmještenim u oblasti Karlovac divizija će dobiti od XI arm. korpusa dva bataljona (od kojih se jedan već nalazi u Ozlju).
 - h)— Sa trupama razmještenim u oblasti stare teritorije divizije (Plaše—G. Dubrave) zadovoljavaće potrebe onih garnizona i pruge.
- 4 — Divizija „Re“
- a)— Dejstvovaće duž pravca Vrhovine—Prijeko na Bihać, sa sljedećim snagama (sa kojima će održavati smanjeni garnizon iz Vrhovina):

¹⁰ U originalu, sa lijeve strane, dopisano olovkom: „U redu“.

¹¹ Vittorio Ruggiero, komandant divizije „Cacciatori delle Alpi“

¹² Umberto

- I pješ. puk „Re"¹³
- 1 bataljon domobrana
- 1 četa tenkova.

b)— Nastupaće prema Korenici u dva pravca:

- 1)— Lički Os'k—Bunić—Korenica sa sljedećim snagama.
- II pješ. puk „Re" (sem jednog bataljona¹⁴)
- XXXI ustaški bataljon

2)— Raduč—Udbina—Korenica sa sljedećim snagama:

- 151. pješ. puk „Sassari" (sem jednog batalj.¹⁵)
- 1 bataljon 152. pješ. puka „Sassari"
- XXXII ustaški bataljon
- 1 četa tenkova
- 1 pontonirsko odjeljenje.

c)— Meni na raspoloženju držače I/XXV bataljon granične straže i XVI bataljon „M" u Otočcu, povjeravajući garnizon pomenutog mjesta jednoj četi koju će poslati V grupacija granične straže¹⁶.

d)— Sa preostalim hrvatskim trupama, zajedno sa preostalim jedinicama divizije, brinuće se za potrebe garnizona, pruge i ceste Senj—Otočac.

5)— Divizija „Sassari"

Sa snagama koje se još nalaze na teritoriji XVIII A. K., pojačanim sa 2—3 čete tenkova, 1—2 bataljona pješ. div. „Bergamo", 3—4 bataljona bersaljera, dejstvovaće na:

a)— Bihać pravcem: Bruvno—D. Lapac;

b)— Bos. Petrovac pravcem: Srb—Kulen Vakuf.

6)— Komande divizije srazmjerno će pojačati sve kolono artiljerijom, minobacačima, inženjeriskim jedinicama i službama.

7)— Pozivam se na naredbe sadržane u glavama VIII¹⁷ i IX¹⁸ navedenog akta br. 550 od Komande Superslode i na one u prilogu br. 1¹⁹.

8)— Situacija kod neprijatelja: vidi priloge 2²⁰ i 3".

¹¹ U originalu, sa lijeve strane, dopisano olovkom: „4 bataljona".

¹² U originalu, sa lijeve strane, dopisano olovkom: „3 bataljona".

¹³ Sa lijeve strane dopisano: „4 bataljona".

¹⁴ Sa lijeve strane dopisano: „2 bataljona".

¹⁵ Ovaj dio pomenute naredbe govori o potrebi tajnosti operacije, o zabrani upotrebe četničkih jedinica, o sadejstvu jedinica koje učestvuju u operaciji i drugo. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211.

¹⁶ Ovaj dio pomenute naredbe govori o načinu izvođenja operacije, naglašavajući da se vrši „metodično raščišćavanje". Vidi tom IV, knj. 9. dok. br. 211.

¹⁷ Vidi dok. br. 152.

¹⁸ Vidi dok. br. 144.

¹⁹ U arhivi Vojnoistoriskog instituta. Ovaj prilog br. 3 sličan je prilogu br. 2, a odnosi se na podatke o jedinicama NOV i PO Hrvatske.

- 9)— **Avijacija**
 Stoji na raspoloženju, spremna da interveniše na traženje:
- za pješ. diviziju „Re“ i pješ. div. „Sassari“: letačke jedinice Vazduhoplovne grupacije iz Zadra (aerodrom Zemunik);
 - za pješ. diviziju „Lombardia“: letačke jedinice Vazduhoplovne grupacije iz Ljubljane (aerodromi Ljubljana i visoravni kod Pule).
 Traženje vazdušnih intervencija, kanal za vezu, kodeks za vezu sa vazduhom: vidjeti prilog br. 4^M.
- 10)— Početak akcije (čas i dan) biće saopšten konvencionalnom frazom: „Autokolona će poći za određen« mjesto dana 20-og u časova 8“.
- 11)— **Veze**
- Šema i grafički prikaz veza: vidjeti prilog br. 5*V
 - Dodjeljujem:
 Pješ. diviziji „Re“:
 - 5 radio stanica R 2/3
 - 1 radio stanicu R 4/a
 - Pješ. diviziji „Lombardia“:
 - 7 radio-stanica R 2/3 (one koje su u svoje vrijeme bile dodijeljene komandi sektora Delnice)
 - 1 radio-stanica R 4/A.
- Biće isključene radio-emisije do početka akcije prema propisima koje će izdati Komanda inženjerije Arm. korpusa.
- 12)— **Službe: posebna naređenja.**
Potvrditi prijem najbržim sredstvom.

(M. P.)ⁱ⁴

General Arm. korpusa
 Komandant
 (Alessandro Gloria)
 A. Gloria

["] U originalu, u produžetku teksta, dopisano olovkom: „(na proučavanju)“.

²³ U originalu, u produženju teksta, dopisano rukom: „(na proučavanju)“.

³⁴ Komanda Petog armijskog korpusa

UPUTSTVO KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 15 SIJEĆNJA 1943 GOD. O BUDNOŠTI PODREDENIH JEDINICA, O NAČINU DEJSTVA JEDINICA NOV I PO JUGOSLAVIJE I O ODNOSIMA SA NJEMAČKIM TRUPAMA U TOKU PRETSTOJECE OPERACIJE „WEISS"¹

Prilog br. 1 aktu br. 560/op.—

**Operativna zapovijest br. 1
od 15-I-1943/XXI od Komande
V A. K. — Operativno—²**

NAREDBE

1)— Naročitu važnost imaju mjere preduzete u cilju savladivanja oštine godišnjeg doba i nezgoda koje bi uslijed toga nastale.

Stoga zimska odjeća, kako individualna tako i specijalna, okrepljujuća sredstva, sanitarna spremu, materijal za snijeg i skijaski materijal, oprema i efekat specijalnih sredstava za veze, organizacija za raščišćavanje puteva — treba da predstavljaju predmet posebne brige komandanta svih stepena.

2)— Potrebno je održavati absolutnu tajnost operacije.— Svaki komandant treba da zna sve ono što se tiče njegove jedinice i susjednih jedinica, ali ništa više, i neka sa svoje strane, bez razlike, obavijesti svoje podredene samo u slučaju potrebe.

Isto tako ne treba govoriti ni o savezničkim akcijama³ (obavještavati samo komandante kolona) niti o onima koje prelaze radijus dejstva pojedinih jedinica.

Puštati vijesti koje imaju za cilj da odvrate od naših stvarnih namjera: dobro bi bilo nagovijestiti da hoćemo da popravimo i održavamo prugu na kojoj se stvarno utvrđuje velika masa; nagovijestiti različite pravce napada, kao one koji od pruge idu ka zapadu, i u tom smislu odrediti i lažne ciljeve; pored stvarnog dati kolonama i prividno odredište, itd.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Vidi dok. br. 151.

³ Misli se na akcije njemačkih jedinica.

Ista apsolutna tajnost sa hrvatskim vlastima i sa formacijama M. V. A. C.

3)— Zabrana Vrhovne komande da se formacije M. V. A. C upotrijebe sa našim jedinicama apsolutna je i ne dopušta otstupanja⁴. Teške bi mogле biti posljedice nepridržavanja ovog uslova, jer bi moglo da se desi da njemačke trupe ne razlikuju neregularne naoružane vojnke.

Potpuno izolovani odredi u potrebnom broju moći će da služe kao vodiči, ali bez oznaka koje bi mogle da ih pomiješaju sa partizanima.

Takođe je potrebno predvidjeti i spriječiti eventualnu inicijativu pomenutih formacija koja bi bila u suprotnosti sa gore izloženim⁵.

4)— Povezano dejstvo i uzajamnu pomoć između kolona iste divizije i između krajnjih kolona susjednih divizija samo je po sebi razumljivo, ali u sadašnjem našem operativnom okviru ima naročiti značaj. Posebnu važnost ima sadejstvo kolona koje dejstvuju na Slunj, zatim krajnjih kolona div. „Re“ u prilog centralne kolone i onih s lijevog boka div. „Sassar:“ u prilog one s desnog boka div. „Re“.

Čvrsta, stalna veza sa svima.

Cesto obavještavati više komande, čak iako su vijesti negativne.

Želim da budem obaviješten svaka dva sata (parni časovi), osim ako su vještih hitnih i naročito važnih i tada me obavještavati u svaku dobu.

Strogo i tačno se pridržavati propisa za veze; ovo se naročito odnosi na tehničku organizaciju kao: zabrana premještanja bez prethodnog odobrenja odgovarajućih stanica, pridržavanje rasporeda, itd⁶.

5)— Situacija, pokreti snaga, uspješnost odbrane omogućuje rasterećenje garnizona, koje će se postići uporedo sa korišćenjem hrvatskih snaga do maksimuma.

6)— Od prvobitne važnosti je potpuno i apsolutno raspaganje željezricom i glavnim putevima snabdijevanja. Naročito ukazujem na važnost i osjetljivost zone između Ogulina i Vrhovina preko koje neprijatelj namjerava da stvori jedinstvenu masu kako bi nas razdvojio.

* Talijani su ipak četnike angažovali u toku operacije „Weiss“. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 225, 228, 231.

⁵ U originalu, ispod teksta, dopisano crvenom olovkom: „U redu, šta više“. Zatim slijedi paraf „Z“ (Zanussi).

* U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: „Možda malo suviše ali stvarnost će...“ (slijedi nečitka riječ — vjerovatno „pokazati“).

7)— Neka divizija „Lombardia“ ima u vidu potrebu da teritoriju svoje stare zone da jedinstvo komande i sigurnost veza, sa ciljem da u svakom slučaju obezbijedi slobodno raspolaganje komunikacijama, među kojima je najvažnija pruga za petrolej⁷.

8)— Predvidene akcije će imati karakter metodičnog čišćenja.

U načelu je predviđena dnevna srednja brzina od 5 km. To ne treba da isključi mogućnost bržih i dubokih pokreta gdje situacija, teren i neprijatelj to nalažu. Tako, na primjer, blagovremeno i preventivno zauzimanje položaja od posebne važnosti, održavanje dodira sa neprijateljem, potreba konačenja itd. mogu pretstavljati razlog za otstupanje.

Dva izgleda koje može da poprimi praktično izvođenje čišćenja jasno su izložena u aktu 550 Komande Superslode od 11 tekućeg⁸.

9)— Operacije će po svoj prilici trajati 20—30 dana. Početak: 20. o. m.

Dana 18 tekućeg svi pokreti za dovodenje trupa na polazne baze moraju biti završeni.

10)— Naknadno će objaviti posebne propise u pogledu postupanja sa stanovništvom⁹.

11)— Neka komande divizija imaju stalno pred očima apsolutnu potrebu da pri dodru italijanskih trupa i komandi sa njemačkim trupama i komandama bude očuvan takt, besprekorni ratnički ponos, dostojanstvo, ratnički duh i ugled. To naročito za predvidljivu eventualnost da treba kada se dostignu linije ciljeva, obrazovati mješovite garnizone.

⁷ Vjerovatno pruga Rijeka—Ogulin—Karlovac.

⁸ Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211.

⁹ O postupku prema stanovništvu izdala je Viša komanda oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“ 16 siječnja 1943 god. naredenje, u kojem se pored ostalog kaže:

„VII. — U postupku prema stanovništvu i prema vlasništvu pridržavati se sljedećih načelnih pravila:

— svi oni koji budu uhvaćeni s oružjem u rukama ili bez oružja, u zoni i u momentu kada se vodi borba, ima da budu odmah strijeljani;

— svi sposobni muškarci preko 15 godina biće internirani, bez obzira na rasu i vjeru, službu i zapošljjenje; eventualne razlike u prilog sigurnih biće razmotrene docnije;

— sve kuće od kojih se može očekivati opasnost za naše trupe ili u kojima je pronadena municija, ima da se zatvore“. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 223.

Neka za takav slučaj komande divizija unaprijed odrede oficire i jedinice.

12)— Neka čitav razvoj operacija bude obilježen obazrivom pripremom, odlučnošću i smjelošću, smislom za saradnju, čvrstom vjerom u uspjeh.

(M. P.¹⁰)
Ovjerava prepis:
Pukovnik nač. Štaba
(Vincenzo Petitti)
Petitti

Korpusni general
komandant
(Alessandro Gloria)

BR. 153

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKE GRUPE ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA" OD 15 SIJEĆNJA 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE ZA VOCIN¹

NJEMAČKA GRUPA ZA VEZU
PRI SUPERSLODI²

15. 1. 1943

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMAČIJA"
operativno —•

Br. 777
Stiglo 15 siječnja 1943

KOMANDI SUPERSLODE
(Operativno odjeljenje)
—Sjedište—²

Bilten od 14. 1. 1943

Pojačana aktivnost bandi na sjeverozapadu od Srema.

Južno od Save: Prekinute veze između Dervente i Prnjavora od strane ustanika.

¹⁰ Okrugli pečat: Komanda Petog armijskog korpusa

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

* Sušak

Sjeverno od Save: Dana 11.1 napad na jedan odred ustaša blizu Zrinjskog³ (17 km sjeverno od Virovitice); 1 ustaša poginuo, 4 ustaše i 2 domobrana ranjeni. 1 domobran zarobljen. Pokušaj 1. alpinske divizije⁴ da osloboди Voćin od blokade nije uspio⁵. Dio garnizona iz Voćina stigao u Podravsku Slatinu (oko 170 ljudi) i u Cačince (oko 600 ljudi; 21 km sjeverozapadno od Našica). Gubici garnizona Voćin: 25 mrtvih, 51 ranjen⁶. Gubici grupe koja je išla u pomoć na dan 11. I⁷: 10 mrtvih, 26 ranjenih, 56 izgubljenih. Sudbina ostalog dijela garnizona neizvjesna (oko 300 ljudi). Gubici neprijatelja nisu utvrđeni. Na dan 10. I napad na garnizon Stejanovci⁸ (9 km sjeverozapadno od Rume); 4 domobrana mrtva, 3 ranjena. Na dan 10. I napad na V. Radinice⁹ (12 km zapadno-sjeverno-sjeverozapadno od Rume) odbijen. Prema izjavama jednog domorodca, komunisti namjeravaju da se povuku preko Zumberka (sjeverno-sjeverozapadno od Karlovca) prema italijanskoj Sloveniji za vrijeme velikih pretstojećih operacija njemačke vojske, da bi ovu vojsku poslije napali s leda pri njenom skretanju prema Bosni.

Poručnik Drechsler

Napad izvršio Kalnički NOP odred
Prva gorska divizija
Vidi dok. br. 19, 20, 24, 25, 27, 28 i 29.
0 neprijateljskim gubicima vidi dok. br. 44 i 45.
Vidi dok. br. 41.
¹ ⁹ Napade izvršio Sremski NOP odred.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 SIJEĆNJA 1943 GOD 0
POKRETIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE, NAPADU
TALIJANA NA SABORSKI I REZULTATIMA BORBE KOD
JOSIPDOLA¹**

TELEGRAM

Datum	otpreme 16.1.43—20.10
i	
čas	prijema 16.1.43—21.10

**OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPER. ODJELJENJU
i, radi znanja,
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 841
Stiglo dne 17 sij. 1943—XXI

Br. 625/Op. protokola

NOVOSTI U 18 ČASOVA 16 SIJEĆNJA

Pokreti ustanika:

- 1) Jučer, 15 o. m., formacija od oko 600 ustanika² iz Vodine (Sombor LI—GD) prešavši Kupu u blizini Bubnjaraca (Samobor IH—BZ) izgleda da se uputila prema Ribniku (IH—BS).
- 2) Javljeno je o koncentraciji nekoliko stotina ustanika u zoni Bukovci (Novigrad OL—EV).

Divizija „Lombardia": Noću uoči 15 o. m. akcija u cilju uznemiravanja, bez rezultata, protiv garnizona Delnice.

Divizija „Re": U akciji na Saborski³, spomenutoj u telegr. 565⁴, utvrđeno je 50 mrtvih partizana, a cijeni se do stotinjak ranjenih⁵. Zapaljene su kuće u naselju odakle je dat otpor.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Vjerovatno se odnosi na „terensku četu" koja je sredinom siječnja formirana na Zumberku i poslata na područje Vukova Gorica—Ribnik. Vidi dok. br. 63.

» Vidi dok. br. 12, 23, 55 i 143.

⁴ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁵ Vidi dok. br. 23, 55.

Jučer, 15 o.m., poslije podne naše trupe ponovo su ušle u Lič. Jesenicu⁶.

Pokret je izvršen pod neprijateljskim pritiskom.

U toku dana na našoj strani 4 poginula i 1 ranjen; 2 mrtva i 3 ranjena M. V. A. C.

Izgubljeno je jedno artilj. oruđe 47 mm. s kojeg je skinut zatvarač..

Djelimično se menjala telegr. 565; u akcijama u zoni Josipdol—Vojnovac naši su gubici: 3 oficira i 1 vojnik poginuli, 1 oficir i 9 vojn'ka ranjeni i 9 nestali; izgubljen je jedan mitraljez, 2 puškomitrailjeza, 9 pušaka, 5 sanduka municije.

U toku su provjeravanja o gubitku oružja.

Danas, 16 o.m., uspostavljen je prekid u blizini stražarnice 68 (Gospic LI—FL), o čemu javlja telegram 565.

Noću uoči 16 o.m., akcije u Člju uz nemiravanja protiv naselja Lovinac bile su slomljene intervencijom naše artiljerije.

Obalska zona: 11 o.m.. vratilo se u Križišće (Sušak UQ—AR) 6 mladića koje su partizani bili odveli, o čemu je javljeno telegr. 393 od 11 tekućeg mjeseca.

Na visoravni pada snijeg. Visina snijega u zoni Delnice oko 1 metar, u zoni Karlovac—Ogulin 70 cm, u zoni Gospic—Otočac 8 cm, u ostalim zonama divizije „Re“ od 30 do 60 cm.

Putevima se može saobraćati pomoću lanaca.

Klanac Vratnik prolazan poslije raščićavanja.

GENERAL GLORIA

Prepis upućen Operat. odjeljenju.

Prepis upućen kr. karab.

Prepis upućen Obavješt. odjeljenju.

**Jučer su radili...
i na uspostavi pruge od Josipdola do Vojnovca.⁷**

⁶ Misli se na naselje Lička Jesenica koju su jedinice Osme divizije NOV i PO Hrvatske zauzele 11 siječnja. Vidi dok. br. 55.

⁷ U originalu, ova primjedba je dopisana olovkom. Jedna riječ je nečitka.

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMII
SKOG KORPUSA OD 17 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU
NA VOJNI TRANSPORT KOD KAMANJA I BORBAMA
KOD LIČKE JESENICE¹**

TELEGRAM

Datum otpreme 17.1.43—XXI
i u 20.20 časova
čas prijema 17.1.43—XXI
 u 22.30 časova

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPER. ODJELJENJU
i, radi znanja,
KOMANDI XI i XVIII ARMII. KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA A"
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 901
Stiglo 18 sij. 1943—XXI

Br. 704/0p.

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 17 TEK.

Pokreti partizana:

- 1) Utvrđeno da su još uvijek jake partizanske jedinice² u zoni Vivodina (Samobor LI—CD), Oštare (MN—CF), Visoče (LI—CF), Kordići (KI—CF), Kostanjevac (MK—CD). Prekrižje (MK—CD).
- 2) Dvije-tri partizanske brigade primijećene u zoni Bosiljevo' (Ogulin XT—BF).
- 3) Dana 15 o.m. primijećen prolazak oko 500 partizana preko Kamanja (Samobor Kl—BU), koji su dolazili iz Zumberka

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada

³ Netačno. Na ovom području bili su samo dijelovi Kordunaškog NOP odreda i Komanda područja Kordun. Podaci iz arhive Vojnoistoriskog instituta.

(Samobor IH—KI—CK) i bili upućeni u zonu Perjasica⁴ (Karlovac MK—AT).

Divizija „Lombardia":

Dana 16 o.m. naš odred izvršio izviđanje u zoni Kamanje i utvrdio da su partizani prešli Kupu 15 o.m.⁵.

Noću uoči 17 o.m. voz-cisterna, upućen za Italiju, iskliznuo iz šina u blizini stanice Kamanje (Samobor LI—BZ) a zatim bio napadnut od partizanskih formacija⁶, koje su uspjele da zapale 22 kola-cisterne. Kod naše pratnje 2 crnokošuljaša mrtva, 3 vojnika i 2 crnokošuljaša nestali. Poslata na mjesto pojačanja i izvršena artiljeriska paljba od Ozlja.

Situacija se duž željez. pruge u zoni Oštarije—Josipdol i s jedne i druge strane teritorija div. „Lombardia" i div. yRe" Bormalizovala.

Radovi oko uspostave želj. pruge između Josipdola i Vojnovca nailaze na velike poteškoće, ali nisu ometani od ustnika. Danas, 17 o.m., nastavljeni su radovi na deonici Josipdol—Vojnovac i Ogulin—Gomirje.

Divizija „Re":

Danas, 17 o.m.. oko 12 časova jedna četa I pješ. puka, koja je krenula iz stanice Lič. Jesenica prema jugu, gdje je nاجavlјena prisutnost partizana, sukobila se s neprijateljem i bila prisiljena na otstupanje u naš garnizon, koji je istodobno bio napadnut⁸ paljbom automatskog oružja i artiljerijskim oruđem. Na neprijateljsku paljbu odmah je odgovoreno iz garnizona Lič. Jesenica i sekcije 149/13 iz Javornika.

Na našoj strani tokom dana pao 1 oficir, 3 oficira, među kojima i komandant garnizona, i 12 vojnika ranjeno, 3 nestala. Do sada je utvrđeno 15 mrtvih neprijatelja.

Oko 16 časova jak neprijateljski pritisak protiv garnizona popustio je. Određena je za sutra. 18 o.m.. akcija u cilju raščišćavanja situacije u zoni.

Danas, 17 o.m., poslije podne, uslijed rafala automatskog oružja protiv radnika dodijeljenih za radove na želj. pruzi u blizini Javornika (Gospic MH—GS), jedan je ranjen.

Ostali sektori:

Redovna aktivnost patrola.

Stanje snijega i prolaznost puteva nepromijenjeni.

IVedrčina estog siječnja Prvi bataljon ČETVERNAOLU brigade prebacio se sa ranjenicima iz Žumberka u Kordun.

⁴ Vidi dok. br. 63.

⁵ S jednim bataljonom Šeste NO brigade

⁶ Napad izvršili dijelovi Petnaeste NO brigade.

Upućen prepis obavijest, odjeljenju.
Upućen prepis kr. karab.
Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.

Upućen prepis Operativnom odjeljenju.

BR. 156

**IZVJEŠTAJ PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 17 SIJEĆNJA
1943 GOD. O BIJEGU GRUPE DOMOBRANSKIH PODOFI-
CIRA IZ DARUVARA I O NAPADU NA PAKRAČKU PO-
LJANU¹**

BRZOJAVKA

BRZOGLASNA—BRZOJAVNA—KRUGOV ALNA—SVJETLOJAVNA

Dojavna postaja	Br.
Zagreb	335

Oopazke: 59 Z 162 R 0800

Zaprimaljena ili primljena			
od	dan	sat	podpis
Daruvara	17/1	1028	Hromatko

Naslov: Operod
Zagreb

16 ovog mjeseca oko 1400 sati 4 dočastnika, 1 desetnik i jedan domobran I lakog oklopнog sata sa 2 bojna kola pobjegli iz Daruvara preko Doljana pravcem Šibovac. Žurno upućena

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 17/1—11, k. 17.

tjera dostigla ih oko 1700 sati između Šibovca i Golubinjaka. U borbi ubijen jedan odbjegli vodnik a uhvaćen domobran. sjna kola spašena ispravna kao i svo naoružanje i streljivo jok 3 dočastnika i razvođnik izgubili se u mraku u šumi. Po- tjera i dalje traje i sav se kraj pretresa. Istraga u toku.

Oko 2300 sati napadnuta posada u Pakračkoj Poljani², sve eze pokidane, pomoć upućena :z Banove Jaruge vlakom na- išla na minu¹ usled čega imademo 7 ranjenih dok se ostatak uz "ku borbu izvukao ka Banovoj Jarugi. Ponovno upućena moć suhim. Posada Kukunjevca upućena u pomoć nije se ^la probiti ka Poljani⁴. Iz Pakraca upućen oklopni vlak sa com snagom. Usled nemanja veze stanje kod Poljane sasvim ^razjašnjeno.—

(M. P.)

Gordiv OP. Br. 116.—

17/1

¹ Napad izvršio Prvi bataljon Prvog NOP odreda Treće operativne zone. Drugi bataljon ovog odreda držao je zasjedu prema Lipiku i Ba- svoj Jarugi. Vidi dok. br. 57 i 158.

² Prugu minirala Diverzantska grupa Prvog NOP odreda. Vidi dok. br. 57.

³ Zbog otpora dijelova Drugog bataljona Prvog NOP odreda Treće operativne zone. Vidi dok. br. 57.

⁴ Okrugli pečat: NDH — Glavna domobranska krugovalna postaja n Zagrebu

**IZVJEŠTAJ KOMANDE KR. KARABINJERA IZ ŠIBENIKA
OD 17 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBI KOD ZATONA¹**

PRISPJELA DEPEŠA

17 siječnja 1943/XXI
OD POTPUK. SESTILLP — ŠIBENIK
SUPERSLODI — OBAVJEŠTAJNOM ODJELJENJU

I VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
— OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. J. 1417 str. pov.
Datum dolaska 17 sij. 1943

Br. 72/3. Ujutro šesnaestog tekućeg četrdeset karabinjera 16. bataljona, ojačani po naređenju komande 1. brze divizije sa šesnaest crnih košulja bataljona „Toscano“ iz garnizona Zaton, uputili se u Gaćezezi (Šibenik PN—GO) da bi dobili vijesti o partizanskem napadu na tu karabinjersku stanicu³, koji je izvršen uveče, 14-og, da bi se informirali o situaciji u području, koja se progresivno pogoršava, kao i da bi odnijeli leš karabinjera koji je pao u gore pomenutom sukobu. Vod, ukrcan u kamione, koji je krenuo istog jutra iz Vodica radi normalnog snabdijevanja namirnicama garnizona Gaćezezi, pridružio se gore pomenutim vojnicima prevaljujući zajedno dio puta Kovča (Šibenik PW—CO)—Gaćezezi i obratno. U povratku nakon odvajanja od voda ukrcanog na kamione, na manje od dva kilometra od Zatona, karabinjeri i vojnici sukobili su se južno od mjesta Mrdakovica (Šibenik PM—CO), u petnaest i trideset sati s nadmoćnim partizanskim snagama, procijenjenim na oko dvjesta ljudi⁴ opremljenih brojnim automatskim oružjem. Centurion Carocci, komandant garnizona Zaton, pritrčavši sa raspoloživim snagama i lakin minobacačima, pridržio se karabinjerima angažovanim u survoj borbi koja se produžila do 17 i 40 časova, kad su se naše snage vratile u Zaton. Naši gubici: mrtvih šesnaest karabinjera i tri crne košulje, teškol ranjenih tri karabinjera i dvije crne košulje, pored nekoliko

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 22 B/7).

² Komandant karabinjera na području Šibenika

³ Napad izvela Primorska četa. Vidi dok. br. 83.

⁴ Primorska i Sibensko-drniška četa iz sastava Sjevernodalmatin-skog bataljona. Brojno stanje obiju četa oko 80 boraca. Vidi dok. br. 83.

lako ranjenih ili kontuzovanih. Nije nestao nijedan. Neprijateljski gubici sigurni, ali nisu utvrđeni. U posljednjoj fazi borbe ustanici su pokušali da opljačkaju poginule, ali su do pada mraka bili odbijeni našim protivdejstvom.

Potpukovnik Sestilli

Kr. karabinjeri neće da nauče da treba da idu pješke. Prostor Zaton—Vodice—Gaćelezi je previše opasan da bi se išlo kamionima u gomili.—
Puk. Carlo⁵

Dati da se stvari
unesu u skicu
1 :100000⁶

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE
OD 17 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NA USTAŠKO-DO-
MOBRANSKU POSADU U POLJANI¹

BRZOJAVKA

BRZOGLASNA—BRZOJAVNA—KRUGOVALNA—SVJETLOJAVNA

Dojavna postaja	Br.
Zagreb	350

O d p r a v l j e n a
za \ dan sat podpis «**utrak**»

Opazke: 61 z 104 r 1132 17.1.

Zaprimaljena ili primljena

od	dan	sat	podpis
Daruvar	17.1.	1315	Smadilo

Odaslana Naslov.

Tko šalje

O P E R O D

dan:

sat:

ZAGREB

Oznaka žurnosti

Brzoglasni priključak

Posle teških borbi koje trajale cielu noć u kojima se i posada Poljane i pojačanja izvanredno hrabro držala, uz pomoć pojačanja odbila napad partizana² kojih je bilo jedan bataljon od oko 300—350 boraca sa mnogo automatskog oružja. Naši gubitci kod posade 6 lahko ranjenih koji se pojačaju pri ekspl

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 17/1, k. 17.

* Prvi bataljon Prvog NOP odreda Treće operativne zone. Vidi dok. br. 57 i 156.

ziji vlaka 6 mrtvih, 10 ranjenih. Svega naši gubici 6 mrtvih 22 ranjena. Neprijateljski gubici utvrđeno 33 mrtva i 30 ranjenih³, pljen još nije utvrđen. Pruga na potezu Međurić, Kukunjevac na više mjesta lakše oštećena.

Gordiv. op. br. 120
(M. P.)*

BR. 159

IZVJEŠTAJ ŽUPSKE REDARSTVENE OBLASTI U OGULINU OD 17 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOVI PO HRVATSKE NA DOMOBRANSKU POSADU U SABORSKOM I ČETNIČKU POSADU U LIC. JESENICI¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
\ ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST — OGULIN
Broj: Taj. 9/43.
Predmet: Svakodnevno izvješće.—

Ogulin, dne 17.1.1943. god.—

Zapovjedničtvu ustaške nadzorne službe — Zagreb
Ustaškoj nadzornoj službi, Ured I. — Zagreb
Glavnom ravnateljstvu za javni red i sigurnost — Zagreb
Obćem zapovjedničtvu redarstvene straže — Zagreb
Obćem upravnom povjereničtvu — Sušak
Velikoj župi Modruš — Ogulin
Župskoj redarstvenoj oblasti — Karlovac
Comando CC. RR.² — Karlovac

Predlaže se naslovu sliedeće izvješće:

2.) Kotarska oblast u Ogulinu dopisom od 16.1.1943. broj:
[582 dostavila je sliedeće:

„Selo Saborski u kojem je bilo cca 200 domobrana-pričuvnika zajedno sa oružničkom postajom u tom selu, napadnuto je 5. o.mj. u 16 sati, te nakon borbe koja je trajala oko 3 sata za-

³ Netačno, Gubici Prvog NOP odreda bili su: 3 mrtva i 8 ranjenih.
I Vidi dok. br. 57.

Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavna domobranska krugovalna postaja u Zagrebu

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32/5—1, k. 230.
Komanda kraljevskih karabinjera

uzeto je po partizanima³. Oko 150 domobrana-pričuvnika uspjelo je sa oružjem i cielom svojom spremom probiti partizanski obruč⁴ i doći u Otočac gdje su se prijavili kod naših vlasti. — U borbi koja se vodila kod oružničke postaje Saborski zarobljeni su sliedeći oružnici: Bernat, Franić, Živičnjak, Drakšić, Cindrić, Rendulić, Srobotnjak, i Mijić. Svima oružnici ma skinuta je odora i oduzeto oružje, jedino nije odora oduzeta nasl. narredniku Stanislavu Nernatu, a tako isto nije po partizanima bio prepraćen u Slunj. Ostali svi oružnici sa nadstojnikom pošte u Saborskem g. Mladenom Žicom prepraćeni su 10. o.mj. u Slunj, odakle su svi pušteni na slobodu dobivši prethodno partizanske propustnice. Za ostale domobrane kojima nije uspjelo probiti obruč koji nisu bili zarobljeni, za sada se ne može znati gdje se nalaze.

Prema kazivanju gore spomenutih zarobljenika i na slobodu puštenih oružnika, na Saborski je navalila velika masa partizana, te kažu da ih je bilo najmanje 4.000⁵. U partizanske ruke palo je od oružja oko 12 pušaka i jedna neupotrebiva strojnica lahačka⁶, ostale četiri strojnica koje je posada imala nijesu pale u ruke partizana. Opljačkana je po partizanima jedino trgovina Čorak, dočim u kuće i imetak niesu partizani nikome dirali. Kukuruz u težini od 5.000 kg, kojeg je nedavno poslala Velika župa Modruš Saborskem, prodan je pučanstvu po partizanima uz cenu od kuna 1.50 po kg. Ranjeno je desetak osoba od bacača granata sa želj. postaje Lička Jesenica, odakle su pucali Talijani, kao i iz Jesenice odakle su pucali četnici. Prigodom zauzeća Saborskog po partizanima primičena su dva „tenka“ i dva „protu-kolska“ topa.

Selo Lička Jesenica koje je imalo posadu od 400, po talijanskoj vojsci naoružanih pravoslavaca t.zv. četnika sa izvanrednim naoružanjem i izgrađenih od kamena odbranbenih postava. napadnuto je po partizanima⁷ 10. o.mj. u 18 sati, te je nakon 12 satne borbe zauzeto po partizanima.

Mladen Žic, nadstojnik pošte u Saborskem izjavljuje, da je u Slunju čitao izvještaje, koji su bih afiširani na zidovima, u kojem partizansko zapovjedništvo objavljuje, da je u borbi te prigodom zauzeća Ličke Jesenice zarobljena 203 četnika, mrtvih četnika da je bilo 50, ranjenih 20 i to lakše, i 10 teško ranjenih, nadalje da im je palo u ruke 243 puške sistem „Grčki Mauzer“ kaliber 792 sa 30.000 naboja. 5 lakačih bacača granata tal. poritelja, 7 teških strojnica francuskog sistema „St. Etien“, te 6 la-

³ i Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 12 i 23.

⁴ Netačno. Vidi dok. br. 23.

⁵ Brigade (Peta i Petnaesta) imale su oko 2.000 boraca.

⁶ Odnosi se na puškomitrailjez.

Idh strojnica sistema „Češka Zbrojovka". Četnici koji niesu zabiljeni, ubijeni ili ranjeni povukli su se u Plaški.

Istovremeno kada su se vodile borbe u Saborskem i Jesenici, uslijedila su i razaranja želj. pruga, te su za razaranje upotrijebljeni tzv. „Radnički bataljoni"⁸, koji su uglavnom rekrutirani iz mjesta Močile, Zbjeg, Tobolić i Primišlje. Očevidac Mladen Zic tvrdi, da su drugog dana po zauzeću Saborskog po partizanima, došli seljaci iz tog „Radničkog bataljona" u Saborski, te su smjesta bih upućeni na rušenje pruge između Jesenice i Blata, te Jesenice—Javornika—Rudopolje. Mnogo je pruge srušeno na tim dijelovima, samo nisu srušene tamo gdje se nalaze tal. posade. U gore pomenutim želj. postajama, na potezu Vojnovac—Latin stalno se ruši pruga, te je onemogućeno čak i radničkim vlakovima, koji dolaze sa radničtvom rad popravka, jer partizani puščanom i strojopuščanom vatrom one moguće rad, stalno se nalaze u zasjedama na okolnim brdima, te imaju cielu želj. prugu Vojnovac—Latin pod svojom pazkom i vatrom. Od 4 o.mj. nijedan želj. vlak nije uspio doći u Plaški, a isto tako niti iz Plaškog otići, jer već kod stražarnice br. 12 čekaju partizani i otvaraju vatru na vlakove⁹.

Stanje Plaškog i okoline je više nego kritično, zapravo je Plaški, Blata, te želj. postaja Jesenica i Javornik odciepljene od sveta i obkoljene po partizanima¹⁰, te ako im ne stigne efikasna pomoć, njihov pad u partizanske ruke je neminovan.

Samo mjesto Plaški dobro je utvrđeno. U njem se nalazi I. bojna 121. Regg. Fant¹¹. „Macerata" u jakosti od 600 ljudi, VIII. Bitnica 57. Regg. Artigleria „Lombardia" sa 4. brdska topa i 360 ljudi, jedna satnija željezničara „Ferrovieri"¹² od 80 ljudi, osim toga još 18 „protukolskih"topova, koji se nalaze u sastavu I. bojne 121 Regg. Nadalje oko 120 četnika koji su se povukli iz zauzete Jesenice, te 200 četnika iz Gomirja, Jasenka i Drežnice pod zapovjedničtvom biv. podpukovnika jugosl. vojske Mihića.

Medutim, obzirom na dobru utvrđenost i množinu automatskog i teškog oružja tj. strojnica teških i lakoških, bacača teških i lakoških, te topova Plaški je neosvojiv, ah zato što se u samom mjestu nalazi i 200 četnika bivših partizana ili parti-

⁸ Sastavljeni od stanovnika okolnih sela, većinom starijih muškaraca i žena, koji nisu bili u vojnim jedinicama.

⁹ Ove akcije vršila je Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije NOV i PO Hrvatske i Kordunaški NOP odred. Vidi dok. br. 32.

¹⁰ Osma divizija (dvije brigade) i Šesta i Četrnaesta NO brigada NOV i PO Hrvatske

¹¹ 121. Reggimento Fanteria — 121-og pješadijskog puka (divizije „Macerata")

¹² Željezničari — jedinice za zaštitu pruge

zanskih simpatizera¹³, a tako isto i „komandanti“ bivši jugcei častnici nisu pouzdani, jer je već jedan „komandant“ prešao partizanima. Nije isključeno da to neće učiniti i ovih 200 četnika kao i njihovi komandanti, te bi Plaški mogao izdajom pasti u partizanske ruke, jer bi tal. vojska bila zaskočena iznutra i izvana, te kada bi se to dogodilo, pala bi partizanima ogromna količina najboljeg oružja u ruke, a tako isto i topovskog i puščanog streljiva. Nadalje ogromna količina živežnih namirница, koja se nalazi u tal. vojnim skladištima. Izgleda, da partizani zaista misle i kane da zauzmu Plaški, jer već i zbog toga što se ruši pruga pred Plaškim i iza njega tako, da željezničkim putem nemože nikakova pomoći stignuti, a radi velikog sniega teško bi pomoći mogla doći cestom.

Zapitani, da li su štogod čuli za zarobljenog ustaškog pukovnika J. F.¹⁴ odgovorili su pušteni iz zarobljeničva oružnici kao i nadstojnik pošte u Saborskog g. Žic Mladen, da se u Slunju govori, da je zaista podlegao rani, koju je zadobio u borbi sa partizanima prigodom ateriranja zrakoplova u blizini Močila i Zbjega odnosno Slunja, te da je na groblju u Slunju sahranjen."—

Drugih izvješća niti dogodaja nije bilo tokom današnjeg dana.—

ZA DOM SPREMNI!
(M.P.)¹⁵

V. d. redarstvenog upravitelja
Kotarski predstojnik:
(Franjo Keglević)
Franjp Keglević

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OBCE UPRAVNO ZAPOVJEDNIČVO
VIŠEG ZAPOVJEDNICTVA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”

Broj: 1039

Primljeno dne — 1.II.1943 sa priloga

¹¹ Netačno. Ove četničke jedinice još od 1941 godine saraduju s talijanskim okupatorom u borbi protiv jedinica NOV i PO Hrvatske.

¹⁴ Ustaški pukovnik Juraj Francetić, organizator i izvršilac mnogih zločina, uhvaćen je kod s. Močila prilikom pada aviona u kojem je letio i predan partizanskoj komandi u Slunju.

¹⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNASETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 18 SIJEČNJA 1943 GOD.
O REZULTATIMA BORBE ZA GRACAC¹**

Stiglo: 19/I/43-XXI u 2.25 časova

**Upućen prepis Obavješt. odjelj.
" " kr. karab.
Oper, odjelj.**

TELEGRAM

Apsolutna prednost

**OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA
SUPERSLODI — OPER ODJELJ.
i, radi znanja,
KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SI OVENITA—DAT M'C'I*“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 982/Op.

**Br. 967
Stiglo 19 siječ. 43-XXI**

IZVJEŠTAJ OD 18 SIJEČNJA U 18 ČASOVA

**Aktivnost ustanika
Ništa novo.**

Sektor „Zara“

Sektor „Bergamo“

**Jutros je zauzet Sv. Juraj na Hvaru i postavljena je posada.
Artiljerijska akcija protiv Dočina (Orriš VH—BL) i Sv. Duha
(Split TP—BU);
Sektor „Sassari“**

Situacija u Gračacu uspostavljena².

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/9).

² Poslije napada Prve i Druge NOU brigade Devete divizije NOV i PO Hrvatske na talijansko-četničku xisadu u G'.ačacu. Vidi dok. br. 42, 51 i 102.

Akcija koju su izvele naše snage krunisana je uspjehom. Ustaniči su imah sljedeće gubitke: 300 mrtvih, 40 zarobljenih⁵. Naši gubici: 2 mrtva i 22 ranjena, gubici M.V.A.C.: 39 mrtvih od kojih 5 oficira⁶.

Situacija je bila riješena vrlo brzom intervencijom naših snaga, koje su još jednom dale lijep dokaz svog visokog ratnog morala. Naš je prestiž znatno porastao u formaciji M.V.A.C. i u pučanstvu u zoni.

Sektor „Celere“

Usljed sukoba kod Mrdakovice⁵ (Zirje PN—CO), o čem javlja jučerašnji izvještaj od 17 o.m.⁶, izvršeno je nasilno izviđanje. Zaplijenjen je puškomitraljez. Ubijeno je jedno potkazano lice, koje je pokušalo da bježi, i zarobljeno je 6 sumnjivih lica, od kojih su trojica strijeljana.

Vazdušna aktivnost

Oružano izviđanje i bombardovanje zone Sv. Juraj na Hvaru i Bogomolje (Makarska ZR—AI).

Vedro.

GENERAL, SPIGO'

r

¹ Netačno. Gubici jedinica Šeste divizije NOV i PO Hrvatske bili su: 67 ranjenih, 40 mrtvih i 57 nestalih. Vidi dok. br. 102.

² Netačno. Izvještaj ne govori da su u napadu na Gračac dijelovi Šeste divizije NOV i PO Hrvatske zarobili 115 četnika. Vidi dok. br. 102.

³ Vidi dok. br. 83.

⁴ Vidi dok. br. 157.

⁷ Umberto Spigo, komandant Osamnaestog armijskog korpusa

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNASETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 18 SIJEČNJA 1943 GOD.
0 POKRETIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE, DIVERZIJAMA NA PRUZI OGULIN—SUŠAK I OGULIN—GOSPIĆ I BORBAMA KOD PLAŠKOG I LIČKE JESENICE¹**

I Prepis upućen Oper, odjeljenju

Stiglo 18-I-43-XXI-22 časa

TELEGRAM

Prepis upućen kr. karab

„____Obavješt. odjelj.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE

i, radi znanja,

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 748/Op.

Br. 964

Stiglo 19 sij. 1943-XXI

NOVOSTI U 18 CAS. 18 SIJEČNJA

Pokreti ustanika

Najavljen je prisutnost partizanske divizije² u zoni Rakovica (Gospić OL—GZ) u jačini od 1700 ljudi.

U zoni Tobolić (Gospić MH—AI)³ i Kunić Selo (Ogulin XI—AI) i u zoni s obje strane želj. pruge Oštarije—Plaški pet partizanskih brigada s artiljerijom.

Ustanici⁴ su zauzeli Begovac (Karlovac LI—AB).

Uopće zapaža se pritisak ustanika u zoni Oštarije—Jesenica.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Netačno. Na području Rakovice nije bilo tada nijedne veće jedinice NOV i PO Hrvatske.

³ Netačno. Tobolić je na sekciji Karlovac.

⁴ Na ovom području bile su tri brigade (Peta brigada Osme divizije, te Šesta i Četrnaesta brigada) i dijelovi Kordunaškog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 12, dok. br. 90 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NOU brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Divizija „Lombardia“

Prekidi na želj. pruzi između Gomirja i Hreljina, o čemu javlja telegr. 575®, opravljeni su jučer, 17 o.m., poslije podne.

Pobunjenici⁷ su izvršili nove prekide na km 542 (Ogulin XN—AV) na 15 šinskih polja; na km 590 (Sušak VS—BD) na jednom šinskom polju.

Divizija „Re“

Dana 17 o.m. radovi na uspostavi želj. pruge na dionici Josipdol—Vojnovac nisu se mogli izvršiti zbog partizanskih akcija u cilju uzinemiravanja⁸.

Jučer, 17 o.m., naša kolona za snabdijevanje koja je krenula iz Plaškog u pravcu stanice Lič. Jesenica, bila je napadnuta na visini kote 582 (Karlovac LI—AB) od partizanskih grupa⁹ koje su tu bile u zasjed, te nije mogla nastaviti put.

Prilikom akcije kod Lič. Jesen'ce, o čemu telegr. 704^u, broj ranjenih vojnika popeo se na 17, a nestalih na 4.

Noću, uoči 18 o.m. vatra u cilju uzinemiravanja protiv garnizona M.V.A.C. Brlog (Senj XL—GU).

Iste noći ustanici su prekinuli telefonsku prugu između Brloga i Žute Lokve.

Jutros, 18 o.m., III batalj. 1. pješ. puka krenuo je iz Lič. Jesenice u pravcu Javornika i naišao na znatan otpor od strane ustanika¹¹ raspoređenih za odbranu na kotama koje donvriju pravcima puteva. Vratio se u Lič. Jesenicu sa četiri ranjena.

Četničke jedinice, sa našim pojačanjima, u pokretu iz Javornika prema sjeveru za zaštitu snabdijevanja, nisu došle do cilja zbog ometanja od strane pobunjenika¹². Sutra će se pokreti nastaviti.

Noću uoči 18.0.m. i jutros: nastavljena vatra, u cilju uzner miravanja, protiv posade u Lič. Jesenici.

Ostali sektori

r

Redovna aktivnost patrola.

Stanje snijega i prolaznost puteva nepromijenjeni.

General GLORIA

Řdav izvještaj!

Z,^J

• U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

⁷ Dijelovi NOP odreda Pete operativne zone

⁸ Akciju vršila Četrnaesta NO brigada Pete operativne zone.

⁹ Dijelovi Šeste NOU brigade Pete operativne zone

¹⁰ Vidi dok. br. 155.

¹¹ i Od strane jednog bataljona Šeste i jednog bataljona Petnaeste NO brigade NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

¹³ Primjedba i paraf pukovnika Zanussi-a (u originalu, dopisani rukom).

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 SIJEČNJA 1943 GOD. O PO-
KRETIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE, NAPADU NA
VLAK KOD KAMANJA I BORBAMA KOD 2. ST. LIČKA
JESENICA¹**

TELEGRAM

Datumi	otpreme
i čas	prijema 19.1.43 2230

OD KOMANDE V. ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPER. ODJELJENJE
i, radi znanja,
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 1021
Stiglo 20.1.1943

Br. 824/Op.

Pokreti partizana

- 1) Dana 15 o.m. oko 600 ustanika² dolazeći iz Vivodine (Samobor LI—CD) izgleda da je prešlo Kupu u blizini Bubnjaraca (IH—BZ), u pravcu Slovenije, da bi izbjegli akciji njemačkih trupa.
- 2) Najavljen je pokret partizanskih formacija iz Ravne Gore u pravcu Plaškog³.
- 3) Izgleda da se 500 ustanika nalazi u Turjanskom⁴ (Gospic NH—GK).

Divizija „Lombardia“:

Prilikom napada na vlak-cisternu u blizini Kamanja⁵ (Samobor LI—BZ), o čemu u telegramu 704, pratinja je izgubila 1 puškomitrailjez, 1 automatsku pušku, 3 puške i 4 pištolja.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

* Prvi bataljon Četvrte NOU brigade, sa oko 200 ranjenika, koji se prebacivao sa 2 umberka na Kordun.

³ Vjerovatno se misli na prebacivanje Šeste i Četrnaeste NO brigade Pete operativne zone sa područja Gorskog Kotara na Kordun. Vidi dok. br. 9 i 39.

⁴ Jedan bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske, sa oko 250 boraca.

* Vidi dok. br. 63.

Nađeni su leševi dvaju vojnika o kojima je prije najavljeno da su iščezli.

Upućen je u zonu Kamanje naoružani vlak sa jedinicama radi zaštite radova oko uspostave pruge.

Noću uoči 18 o.m. akcije u cilju uzinemiravanja, bez rezultata, protiv garnizona Delnice.

Prekid pruge u blizini km 590 (Sušak VS—BD), o čemu javlja telegram 740, opravljen je jučer poslije podne, 18 o.m Divizija „Re“:

Jutros su I batalj. I pješ. puka sa stanice Javornik i ni bat. I pješ. puka sa stanice Lič. Jesenica izvršili pokret u cilju odbacivanja ustanika⁶ sa zauzetih položaja s jedne i druge strane željezničke pruge između pomenutih mesta. U 11 časova naše kolone stupile su u dodir, nakon što su svladale protivnički otpor. Toj je akciji pripomogla naša artiljerija iz Javornika.

Izvršeno je snabdijevanje stanice Lič. Jesenice i evakuisani su ranjenici.

Oko 15 časova započeo je pokret za povratak u Javomik.

Prekid želj. pruge u blizini želj. stražarnice 75 (Novi grad MK—FG), spomenut u telegramu 565, uspostavljen je jučer, 18 o.m.

Prekid željez. pruge između Josipdola i Plaškog iznosi oko 5 km.

Ostali sektori:

Redovna aktivnost patrola.

Vazdušna aktivnost:

Danas su bombardovana i mitraljirana naselja Tobolić (Karlovac MH—AI), Kunić Selo (Ogulin XV—AI), Rakovica (Gospic OL—GZ) i Saborski (MK—GZ).

Izvršeno je snabdijevanje garnizona Plaški vazdušnim putem.

Putevi na visoravni mogu se prelaziti s lancima; putevi u zoni Gorski Kotar mogu se prelaziti samo saonicama.

Stanje snijega nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA 20151901

Dato na uvid Načelniku štaba.

Dato na uvid Pomoćn'ku načelnika štaba.

**Prepis upućen kr. karab.
" " Obavješt. odjelj.**

Prepis upućen Operat. odjeljenju

• Treći i Četvrti bataljon Šeste NO brigade Pete operativne zone. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NO brigade Štabu Osme divizije od 13 ožujka 1943 godine.

**OBAVJEŠTENJE OPĆEG VOJNIČKOG POVJERENIŠTVA
NDH KOD VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA“ OD 19 SIJEĆNJA 1943 GOD. O RA-
SPOREDU I PRAVCIMA NAPADA TALIJANSKIH I USTA-
SKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA U VEZI S ČETVRTOM
OFANZIVOM¹**

P R I M L J E N A
B R Z O J A V K A

Bro	Vrsta	Slova	Vrieme	Primljena od Sušaka putem kružovala	Predat putem	Podpis kru- gojavnika
			19 I 19s 10m	Vrieme u 10 s 15 m	Vrieme	
Službeni podatci:		NAJŽURNIJE			Naslov	

OPERATIVNOM ODJELU²

Savezno Njemačke akcije južno Save³ Talijani poduzimaju akciju i to:

- 1)⁴ 3—4 bojne pravcem Oštarije—Slunj.
- 2) 4—5 bojni, od kojih jedna ustaška, pravcem Otočac—Bihać.
- 3) 3—4 bojne, od kojih jedna domobranska, pravcem Lički Osik—Bunić.
- 4) 3—4 bojne, od kojih ustaška, pravcem Ploče—Udbina.
- 5) 4 bojne pravcem Gračac—Kulen Vakuf.
- 6) Četnici ne surađuju, osiguravaju prugu⁵.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20/1—33, k. 17.

² Glavnog stožera domobranstva

³ Misli se na operaciju „Weiss“ — Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

⁴ Prvi broj je redni broj nabranja.

⁵ Prema sporazumu talijanske i njemačke Vrhovne komande, nije trebalo da učestvuju četnici u ovoj neprijateljskoj ofanzivi. Međutim, to nije sprovedeno. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 216, 217, 218, 221, 225, 228, 231 i 235.

7) Početak vjerojatno 20., jer kasno obavješteni od Njenxaca*
Tajni broj 467.

OVP. NDH. kod Superslode⁷.

Dešifrirao 20.1. u 1245
(Filković stk.)

20/1 D

BR. 164

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMII
SKOG KORPUSA OD 20 SIJEČNJA 1943 GOD. O OTPOČI-
NJANJU DEJSTVA PODREĐENIH JEDINICA U OPERA-
CIJI „WEISS"¹

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI
Br. 843/op.

Datum I otpreme 20.1.43; 13.10
prijema 20.1.43; 16.25
Cels I

Operativne novosti 10.

Divizija „Lombardia“ Kolona „Fabrr;“² započela pokret
danас u 8 sati³.

Divizija „Re“: sjeverna kolona⁴: dio Javornik⁵: kreće se
prema Lič. Jesenici; dio Vrhovine⁶:
dostigao Bogdanović (BK—GM); Srdari (MK—FR);
do sada nisu zapažen⁷ otpori.

Južna kolona⁷: Započelo redovno kretanje.

General Gloria

* Ova informacija nije tačna. Talijani su na vrijeme bili obavije-
šteni (vidi dok. br. 129), i ofanziva je otpočela tačno u ugovorenog vri-
jeme, 20 siječnja.

¹ Opće vojničko povjereništvo NDH kod Više komande oružanih
snaga „Slovenija—Dalmacija“

² Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog insti-
tuta (k. 3 Č6).

³ Iz sastava divizije „Lombardia“. Vidi dok. br. 151.

⁴ Iz Tounja i Plaškog ka Slunju.

⁵ Iz sastava divizije „Re“. Vidi dok. br. 151.

⁶ Jedan ojačani bataljon Prvog pješ. puka divizije „Re“

⁷ Dva bataljona Prvog pješ. puka divizije „Re“ i jedna ustaška
bojna. Vidi dok. br. 151.

⁷ Napadala pravcem: Lovinac — G. Ploča — Udbina. Sastav kolone
vidi u dok. br. 151 i 163.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 SIJEČNJA 1943 GOD. O
DEJSTVIMA POTCINJENIH I NJEMACKIH JEDINICA PRO-
TIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJU LIKE
I KORDUNA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Datum I otpreme 21.1.43
i 01.30 č.
čas prijema 21.1.43
3.20 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

PERSLODI

i, radi znanja

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

VISA KOMANDA ORTT^ANW SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1074
Stiglo 21 siječ. 43-XXI

Br. 878/Op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA 20 SIJEČNJA

Pokreti ustanika:

1; Javljeno je da je u pokretu kolona od oko 600 partizana, 19
o.m., iz zone Škender Brdo (Zagreb QO—BQ)—Lijevi Šte-
fanki (QO—RH—BN) prema sjeveru².

2) Jedan partizanski bataljon³ izgleda da se premjestio iz s.
Vrebac (Gospic MK—FI) u zonu Ljubovo (Gospic NK—FR)

3) Oko 300 naoružanih, s ranjenicima⁴ i civilnim pučanstvom,
premjestilo se iz s. Vrebac (Gospic MK—FI) u zonu Čitluk
(Novigrad LI—FG)—Počitelj (MH—EZ)⁵.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog insti-
tuta (d. 18 A/6).

² U originalu, u produženju teksta, dopisano olovkom: „prema
jugu“³

Prvi bataljon Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.
Vidi tom V, knj. 12, dok. br. 89.

⁴ Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.

⁵ U originalu, u produženju teksta, dopisano olovkom: „Zapadno
od pruge“.

PRVO: OPERACIJE U TOKU«

Divizija „Lombardia":

Sjeverna kolona⁷ došla je u zonu Kamenica (Karlovac IH AP) a južna kolona⁸ prešla je Josipdol.

Nisu utvrđeni naši ni neprijateljski gubici.

Danas, 20 om., avion nepoznate narodnosti bacio je bombe u zoni Tounj.

Divizija „Re":

Kolona⁹ u pokretu iz Javornika prema sjeveru, svladavši neprijateljski otpor¹⁰, stigla je u 17.30 časova na stanicu Lič Jesenica.

Nema naših gubitaka; na neprijateljskoj strani utvrđeno je osam mrtvih a dvojica su strijeljana.

Kolona¹¹ koja je krenula iz Vrhovina raščistila je zonu Crna Vlast (Gospic MH—GO), Bogdanović, Pupovac (MK—GM) rasturivši neprijateljske patrole i došavši u dodir sa neprijateljskim jedinicama¹² kod sedla Klanac¹³ (MK—GM). Neprijatelj¹⁴ sa jačim snagama zauzeo Tufjanski (NH—GK), sa isturenim jedinicama Gornji Babin Potok. (NH—GO) i Čudin Klanac (NK—GO).

Na našoj strani dva lako ranjena; na neprijateljskoj utvrđeno 5 mrtvih¹⁵.

• Odnosi se na operaciju „Weiss 1" — Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

⁷ i ⁸ Iz sastava grupe kojom je komandovao general Umberto Fabbri. Vidi dok. br. 151 i 163.

• Iz sastava Prvog pješ. puka divizije „Re". — Ni kolona ni pravac njenog dejstva nisu predviđeni u zapovijesti Komande Petog armijskog korpusa od 15 siječnja. Vidi dok. br. 151.

¹⁰ Riječ je o napadu jednog bataljona Šeste i jednog bataljona Petnaeste brigade na posadu ž. st. Lička Jesenica, 18 siječnja, i o blokadi iste posade od strane dva bataljona Šeste brigade, od 19—21 siječnja. Vidi dok. br. 55 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NOU brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

¹¹ Sastava: Prvi pješ. puk div. „Re", Druga lovačka bojna, jedna četa tenkova. Napadala pravcem: Vrhovine—Prijeboj—Bihać. Vidi dok. br. 151 i 163.

¹² Sa dijelovima Četvrtog bataljona Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

¹³ Odnosi se na k. 759, sjeveroistočno od Turjanskog.

¹⁴ Četvrti bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

¹⁵ U originalu, sa strane, dopisano: „Dato je naredenje komandi da izvidi situaciju. Barem nakon što zauzme tjesnac Ploča... (slijedi nečitka riječ — prim. Redakcije). Noću mora da se vrati u Gospic..." (dalji tekst nečitljiv — prim. Redakcije).

Kolona¹⁶ koja je krenula iz Ličkog Osika, u raščiščavanju zone između Podova (Gospic NK—FR) i Gradine (MK—FG). ubila je 4 ustanika i 3 strijeljala, a sama nije imala nikakvih gubitaka.

Utvrđena je prisutnost protivničkih patrola u zoni Rakici Čardak (Gospic NH—FA).

Južna kolona¹⁷ stigla je u zonu Ploča (Novigrad OL—EZ) oko 16 časova sa bataljonom „Sassari“, koji je svladao jak protivnički otpor¹⁸.

U isti čas XXXI ustaški bataljon stigao je do Sedla Komić (PL—EZ) a XXXII ustaški bataljon bio je navučen u borbu na jl. Kukavcu (ON—EZ) od strane partizana¹⁹ koji drže pomenuto kotu i Gostušu (ON—EZ).

Naši dosad utvrđeni gubici: 5 mrtvih ustaša i 20 ranjenih.

Divizija „Sassari“:

Još nisu stigle vijesti.

Tražene su žurno preko R.T.²⁰ stanice na aerodromu Zemunik i preko komande XVIII armij. korpusa.

Avion upućen da ispita dostignute položaje javio je da je mjesto Glogovo (Knin RH—EK) u plamenu²¹.

Operacije njemačkih trupa:

Divizija „Lombardia“ javila je šifrovanim radiogramom. u 18 časova, da su njemačke trupe²² krenule jutros iz Kamen-

"Odnosi se na talijansko-ustašku kolonu, sastava: Drugi pješ. puk vijke „Re“ (bez jednog bataljona) i Trideset četvrtu ustašku bojnu. Imala je zadatok da prodire pravcem Lički Osik—Široka Kula—Ljubo-Bunić—Korenica. Vidi dok. br. 151 i 163.

"Sastava: jedan bataljon divizije „Re“, jedan bataljon 151 pješ. puka divizije „Sassari“, jedna četa tenkova i jedno pontonirsko odjelje, i Trideset prva i Trideset druga ustaška bojna. Vidi dok. br. 151 i 163.

"Borba se vodila u s. Vraniku, gdje je Talijane napao Četvrti bataljon Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 12 (izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 god.) i tom V, knj. 13 (izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine).

"Dijelovi Četvrtog bataljona Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

⁵⁰ Radiotelegrafske

"Cetnici popa Dujića (njih oko 300) prodrli su 20 siječnja, iz Velike Popine i Malovana u pravcu s. Glogovo. Napad cetnika bio je iznenadan, tako da se Treći bataljon Prve brigade Devete divizije NOV i PO Hrvatske, koji je zatvarao taj pravac, morao povući. Cetnici su upali u s. Glogovo i zapalili ga. Istoga dana, u protunapadu, dijelovi Prve brigade odbacili su cetnike u polazne baze. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

"SS divizija „Prinz Eugen“. Vidi dok. br. 168.

skog (Karlovac Ol—BL) i Cerovca (Karlovac NM—BH) i stigle do linije Trebinja (OL—BH)—Vukmanić (OL—BF)—Tušilović (Ol—BD).

Jedna je kolona u pokretu prema Krnjaku (Ol—AX).

Aktivnost avijacije:

Danas, 20 o.m., bombardovano je Kunić Selo (Ogulin XV—AI), Cerovnik (XV—AL), Saborski (Gospic NK—GZ), Turjanski (NG—GK) i Mogorić (Novigrad NM—Ol—PG) sa dobrim uspjehom.

Izviđanja:

Nisu se mogla vršiti zbog magle. Izviđanja u zoni Ogulin, Plaški, Slunj.—

Izvršena su izviđanja na putu Lički Osik (Gospic LI—FB)—Bunić (01—FT) i ustanovljeno je da naše kolone nastupaju duž isturenih pravaca.

Dnevni gubici:

Neprijateljski: utvrđeno 22 mrtva.

Naši: 2 naša ranjena; 5 mrtvih i 20 ranjenih ustaša.

DRUGO: OSTALE ZONE»

Divizija „Lombardia":

Dana 18 o.m. predao se u Mrkoplju jedan naoružan partizan dezerter.

Noću uoči 15 o.m. prekinuta je željeznička pruga u blizini km 546 (Ogulin XI—AX).

Prekid je opravljen danas 20 o.m. Iste noći ponovljene su akcije u cilju uznenemiravanja, bez rezultata, protiv posade Delnice.

Divizija „Re":

Prilikom akcije u zoni Lič. Jesenice²⁴, o čemu telegram 824, na našoj strani pao je jedan vojnik, na neprijateljskoj utvrđeno je 30 mrtvih.

Naši odredi su se u redu jučer, 19 o.m., vratili u stanicu Javornik.

U operacijama izvršenim dana 10-11-14 i 15 o.m. u zoni Lič. Jesenica—Saborski²⁵, farmacije M.V.A.C. iz Otočca imale su ukupno 17 mrtvih, 21 ranjena i 113 iščezlih²⁶, od kojih su izgleda neki uspjeli da stignu u Plaški.

Izgubljena su 2 minobacača 45 mm, 7 puškomitrailjeza i 155 pušaka Mauser i lebel.

Misli se na zone izvan one koja je zahvaćena operacijom „Weiss".

« i " Vidi dok. br. 12, 32, 161, 162 i 167.

Ovo su nepotpuni gubici. Vidi dok. br. 167.

Jučer, 19 o.m., jedan odred 121. pješad. puka, u pokretu iz zone Plaški prema Lič. Jesenici, nije mogao stići do cilja zbog ustaničkog otpora.

Na našoj strani jedan vojnik ranjen.

Jučer, 19 o.m. odredi divizije „Lombardia" za zaštitu uspostavljanja želj. pruge izdržali, su sukob sa ustaničkim snagama²⁷ u zoni južno od Sv. Arhandela (Ogulin XV—AN).

Naknadno ćemo dostaviti tačnije podatke.

OSTALI SEKTORI:

Redovna aktivnost patrola.

Temperatura:

Temp. minimalna: u zoni „Lombardia" —6; u zoni Vratnik —22; u zoni Vrhovine —20; u zoni Plaški, Otočac i Gospic —18.

Prolaznost puteva:

U zoni „Lombardia" saonicama; u zoni „Re" automobilima sa lancima. Stanje snijega nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA

Dato na uvid Načelniku štaba.

Dato na uvid Pomoćniku načelnika štaba.

Prepis upućen obavješt. Odjeljenju.

Prepis upućen kr. karabinjerima.

Prepis upućen Operativ, odjeljenju.

¹⁷ Sa dijelovima Šeste NO brigade Pete operativne zone

**OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“ OD 21 SIJEČNJA 1943 GOD
O BORBAMA ZA KRAŠIC¹**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA“
(2-a armija)
Odjeljenje I

Br. 1/1946 prot. pov.
Odg. na dopis br... od...²
Priložene karte br...³
Predmet: Vijesti iz Karlovca.—

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1233
Prispjelo 23 sij. 1943 — XXI

V. P. 10, 21 siječnja 1943
(godina XXI)

GOSPODINU GENERALU KOMANDANTU DIVIZIJE
„LOMBARDIA“

V. P. 47

—> ⁴ OPERATIVNOM ODJELJENJU VIŠE KOM. OR. SN.
„SLOVENIJA—DALMACIJA“

Sjedište

Dostavlja se, na znanje, kopija izvještaja „I“ prispjelog iz Karlovca.

Z⁵

Po naređenju
brigadni general
načelnik štaba
C. Primieri

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 17 C/3).

² i ³ Tako stoji u originalu.

⁴ Oznaka da je ovaj primjerak poslat naslovu.

⁵ Pukovnik^ Giacomo Zanussi

Iz Karlovačke

**predmet: Partizanski napad na Krašić⁶
(Samobor: NH—BZ) od 1.1.43 i
dalje.—**

O partizanskom napadu na Krašić od 1 tekućeg doznaju se iz raznih vjerodostojnih izvora — ustaških, hrvatskih⁷, srpskih⁸ i partizanskih — sljedeće pojedinosti:

Mjesto je bilo posjednuto od jedne pionirske čete domobrana i od 1 bataljona ustaša, sastavljenog skoro isključivo od elemenata iz Srema, ukupno oko 600 ljudi (oko 100 domobrana a ostalo ustaše ili domobrani u ustaškim uniformama*).

Četom domobrana komandovao je poručnik Segar (poginuo u borbi); ustašama je komandovao kapetan Schiler (ranjen, a zatim se ubio da ne padne živ u ruke ustanika).

Nisu raspolagali sa mnogo automatskog oružja: poneki mitraljezi i malo puškomitrailjeza.

Ustanici su se skupih oko Krašića u broju od 2 ili 3000" (prema ustaškom izvoru: u broju od 3 do 5000); bile su slovenačke i kordunačke jedinice¹¹.

Oni iz Slovenije su se spustili iz Zumberka (Gorjanci), oni iz Korduna prebacili su se do Krašića pomalo, u grupama od 60 do 100 ljudi, krećući se iz 'zajie južno od Barilovića i Leskovca (Karlovac NK—BD i NH—BD), preši rijeku Mrežnicu blizu Banove Drage (Karlovac: NI—BD) i probili se u pravcu sjeverozapada — mjesto Lipa — preko rijeke Dobre i Kupe na italijansku teritoriju, zatim prema sjeveru duž granične linije — nenadgledane ni od nas ni od Hrvata — na sjever od Metlike, gdje su se sjedinili sa slovenačkim grupama u maršu prema cilju označenom za napad. Druge grupe partizana prošle su pak kroz Netretić (Samobor: LI—BM), ostale su još nastupale iz Banije direktno na Krašić¹².

Najzgodniji hodnik za prolaz partizana od Korduna za Zumberak i obratno je onaj koji sačinjava široki pojas teritorije koja ide duž granice između Slovenije i Hrvatske, van kontrole naših posada i hrvatskih garnizona, koji su, i jedni

* O napadu na Krašić vidi dok. br. 1, 3, 4, 5 i 17.

⁷ Domobranci

⁸ Četničkih

• Odnosi se na Trideset treću ustašku pripremnu bojnu. Vidi dok. br. 128.

io i u Napad na Krašić i osiguranje napada izvršile su Trinaesta proleterska NOU brigada i Četvrtu NOU brigada. Brojno stanje obiju brigada prije napada na Krašić bilo je oko 1.800 boraca. Slovenske jedinice nisu učestvovali u ovom napadu. Vidi dok. br. 1.

¹² Netačno. Cijela Četvrtu NOU brigada prebacila se na Zumberak i krajem prosinca 1942 godine. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 98.

i drugi, povučeni u odnosu na graničnu liniju. Dok partizani moraju preduzeti neke mjere predostrožnosti da bi prešli tok Mrežnice, duž koje ide željeznička pruga, slobodno mogu da' se kreću u zoni između Črnomelja i Karlovca, odnosno između Metlike i Ozlja, izbjegavajući kratak radijus kontrole većih garnizona.

Napad su izvršili Kordunaši, to jest partizani iz Korduna među kojima je bilo nešto elemenata iz Karlovca, kao bivši hrvatski poručnik Dragee Djebalo, koji je nedavno dezertirao, zatim zvjesna Gerhinka i drugi, dok su se Slovenci držali u rezervi na malom otstojanju od naselja, da bi pritrčali u slučaju potrebe. Borba je trajala deset sati. Garnizon je bio potpuno pregažen. Partizani su zauzeli mjesto, ali su ga zatim, sljedećih dana, evakuisali, po dolasku oružanih snaga hrvatskog garnizona iz Karlovca, koje su nanijele partizanima veoma teške gubitke (računa se 200 mrtvih¹³). Sad u Krašiću ne stanuje niko i ne drže ga posjednutog ni hrvatske trupe ni bande ustanika.

Gubici Hrvata su veoma teški: 600 ljudi, koji su sačinjavali garnizon Krašić; dobrih 400 su pali u šake ustanika; drugi su poginuli u borbi, najmanje 120, ili pobegli u Karlovac, nešto više od sedamdesetak, među njima 7 pionira¹⁴.

Izgleda da je napadom na Krašić rukovodila zloglasna Nada Galjer, atentatorka na poštansku palatu u Zagrebu 14 rujna 1941¹⁵.

Izgleda da su se italijanski tenkovi upućeni u pravcu Krašića, koji su stigli u Draganiće, vratili na polaznu tačku.

Međutim, hrvatski tenkovi koji su sljedećih dana stigli iz Zagreba snažno su poduprli dejstvo Hrvata pri istjerivanju ustanika iz Krašića.

Ali hrvatski revanš nije izbrisao mrlju poraza pretrpljenog 1-og.—

" Netačno. Gubici brigada u borbi za Krašić bili su sljedeći: 21 mrtav i 41 ranjen. Vidi dok. br. 17.

¹³ Vidi dok. br. 1, 3, 4, 5, 18 i 124.

¹⁵ Napadom na Krašić rukovodio je Operativni štab Četvrte NOU brigade i Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 22 SIJEČNJA 1943 GOD. O
BORBAMA NA PODRUČJU LIKE, KORDUNA I ZUMBERKA
19, 20 I 21 SIJEČNJA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Prepis upućen Operat. odjelj. Datum otpreme 22 I 43
 i 02.00
 čas prijema 22 I 43
 6.15

Prepis upućen Obavješt. odjelj.
" kr. karab.

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, radi znanja,
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA"
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1121
Stiglo 22 siječnja 1943 — XXI

Br. 953/Op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA 21 SIJEČNJA 1943 — XXI

Pokreti ustanika:

- 1) Javljeno je o prilivu u Gornji Babin Potok (Gospic NH—CD) partizanskih pojačanja koja dolaze iz Korenice'—.
- 2) Vijest² o kretanju iz s. Vrebac u Čitluk, o čemu javlja teogr. 878³, nepotpune su. Tražena su razjašnjenja.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Odnosi se na prebacivanje dijelova Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske koje je bilo izvršeno 19 siječnja 1943 godine. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

³, ¹⁷ i ¹⁰ Vidi dok. br. 165.

Noću uoči 20. o.m. stotinu oružanih lica prebacilo se iz Raduča u Mogorić.

3) Utvrđena je prisutnost znatnih partizanskih formacija u zoni Vivodina⁴ (Samobor LI—CD).

Prvo: Operacije u toku⁵:

Divizija „Lombardia“:

Danas, 21 o.m., navečer, sjeverna je kolona u zoni Kamenica (Karlovac IH—AP), a južna kolona u zoni Josipdol.

Isturene jedinice dvije kolone nisu našle na otpor.

Pokreti su ometani visokim snijegom.

Naređeno je da se potstakne isturena kolona⁶.

Divizija „Re“:

Dejstvujuća kolona iz Javornika — stanica Lič. Jesenica stigla je na stanicu Blata u 16 časova nakon što je savladala lak otpor u zoni Begovac (Karlovac LI—AB) i zatim u zoni Plaški.

Strijeljano je sedam lica.

— Kolona je pošla jučer iz Vrhovina, zauzela je Gornji Babin Potok nakon što je savladala žilav otpor⁷ i stigla je sa isturenim jedinicama na sedlo Čudin Klanac (Gospic NK—GO) raščišćavajući srednju zonu.

> Nisu poznati naši ni protivnički gubici.

— Centralna kolona⁸ raščistila je predio Kuzmanovača (Gospic NH—FT), Kurjak (NH—FP) odbivši bočni napad formacije od 200 partizana⁹, koji su natjerani u bjekstvo od strane našeg skijaškog odreda.

Dva su ranjena na našoj strani; utvrđeno je 11 mrtvih na strani ustanika.

Zaplijenjena je jedna puška i municija.

Provjerili smo gdje se nalaze posjednuti položaji za oruda u zoni Ljubovo (Gospic NK—FR).

— Južna kolona zauzela je sedla Klanac i Ploča (Novigrad ON—EZ), savladavši protivnički otpor¹⁰.

⁴ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada Osme divizije

⁵ Odnosi se na operaciju „Weiss“ — Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

• U originalu, sa desne strane, dopisano olovkom: „Dobro je“.

⁷ Ovaj otpor pružao je Treći bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

⁸ Napadala glavnim pravcem Lički Osik—Ljubovo—Bunić—Korenica.

⁹ Odnosi se na dijelove Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda.

¹⁰ Otpor pružili dijelovi Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 69. Istoga dana, jedna četnička kolona napadala je iz zaseoka Kruškovac ka s. Mogorić, ali je odbačena na polazne položaje. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Na našoj strani pao je jedan oficir i dva su ranjena.
Na protivničkoj strani utvrđeno je 15 mrtvih, a 5 strijeljano.
U zonama kroz koje se prošlo zapažena je gotovo potpuna otsutnost stanovnika¹¹.

— Pa ipak, napomenuto je objema divizijama da je cilj operacija detaljno raščišćavanje pređenih zona¹².

Divizija „Sassari“:

Danas. 21 o.m.. u 12 časova, kolone u napredovanju¹³ stigle su do kote 616 (Bihać QM—ED).

Djelatnost avijacije:

U zoni „Re“ izvršena su izviđanja duž puteva koji vode u Korenicu.

Zapažen je jak saobraćaj kola u pomenutom naselju.

Jaka protivavionska akcija sa kote 937 i 728¹⁴ (Novigrad ON—EZ) koja je pogodila desni motor aviona.

— Gadani su malim bombama i bombardovani Saborski (Gospić MK—GZ), Turjanski (MH—GK), Mogorić (NM—01—FG), Udbina (PN—FL), Počitelj (MN—EZ) i Čitluk (LI—FG).

U zoni „Lombardia“, zbog guste magle, nisu se mogli uočiti pravci napredovanja kolona.

Bombardovano je naselje Primišlje (Karlovac MH—AP).

DRUGO: OSTALE ZONE:

Divizija „Lombardia“:

U izdržanim borbama 19. o.m.¹⁵ u zoni južno od Sv. Arhandela (Ogulin XV—AL), o čemu telegr. 878, CXXXIV/VXX¹« bataljon cr. košulja imao je 1 mrtvog i 5 ranjenih. Neprijatelj je imao znatne gubitke, koji se nisu mogli utvrditi.

— Istoga dana radovi oko uspostave pruge između Kamanka (Samobor Kl—BZ) i Ozlja (MH—DV) bili su ometani par-

¹¹ i ¹² Stanovništvo se povlačilo sa vojskom pred ofanzivom okupatora i njegovih slуга, ili se pak sklanjalo u rejone za koje se mislilo da nisu na pravcu neprijateljskih napada. Operišuće okupatorske i kvislinske jedinice imale su zadatku da „zarobe“ što veći broj stanovnika na području gdje se izvodila ofanziva. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 215, 223 i 227.

¹³ Prodirale iz Gračaca pravcem s. Derin Gaj — s. Bruvno — Mazin. O borbama na ovom pravcu vidi dok. br. 69 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁴ Vjerovatno kote na ulazu u s. Klanac, na komunikaciji G. Ploča — Udbina, koje su posjedali dijelovi Četvrtog bataljona Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Opširnije vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943.godine.

¹⁵ Protiv dijelova Petnaeste NO brigade

"Greška u originalu"

tizanskom akcijom uznemiravanja¹⁷. 11/52 pješadijskog puka dok je vršio prebacivanje u zonu Ozalj, sukob o se sa partizanskim pojedncima¹⁸, koje je natjerao u bjekstvo.

Dana 19 o.m., u popodnevnim časovima, pobunjeničke jedinice¹⁹ zametnule su borbu sa hrvatskim jedinicama u okolini G. Kupčine (Samobor NM—BU). Hrvati bez gubitaka. Partizani: 1 mrtav, 3 ranjena i 1 zarobljen.

Jučer, 20 o.m., naš odred rasturio je partizanske jedinice u zoni Ferenci (Samobor NH—BZ).

Avion nepoznate narodnosti, o čemu javljeno telegr. 878, bacio je 7—8 bombi 3 km južno od Oštarija (Ogulin XT—AP).

— U policijskim operacijama čišćenja u kućama, izvan pojasa naselja Delnice, 20 o.m., pritvorena su 3 sumnjiva lica i zaplijenjen je razni materijal.

Istoga dana, 20 o.m., akcija uznemiravanja, bez rezultata, protiv Mrkoplja.

Divizija „Re”:

Osim gubitaka formacija M. V. A. C. iz Otočca, javljenih telegr. 878-²⁰, gubici koje su imale formacije M. V. A. C. iz Plaškog u zoni Lič. Jesenica—Saborski, u stom razdoblju, doстижу 9 mrtvih, 15 ranjenih, 97 iščezlih, 2 minobacača od 45 mm. 5 mitraljeza S Etierme i 97 pušaka²¹. Svi pomenuti gubici prisluju se inicijativi mjesnih komandanata M. V. A. C. koji su dejstvovali u pravcu Saborskog bez naređenja Komande divizije.

OSTALI SEKTORI:

Redovna aktivnost patroliranja.

Minimalna temperatura: u zoni „Lombardia” — 12, u zoni „Re” — 21.

Prolaznost puteva: u zoni „Lombardia” saonicama, osim puteva Karlovac—Zagreb i Karlovac—Generalski Stol, kojima se prolazi automobilima sa lancima.

Snijeg: u zoni „Lombardia” sred. visina 30 cm, u zoni „Re” nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA

¹⁷ Vidi dok. br. 58 i 108.

¹⁸ Ceta „Kljuka”

²¹ O ostalim gubicima vidi dok. br. 165.

**IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ
KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 22 SIJEĆNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA NJEMAČKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU KORDUNA, BANIJE, SLAVONIJE I BOSNE¹**

NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”

Položaj, 22.1.1943.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1206
Stiglo 23 siječnja 1943 god.

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”**

**Obavještajno odjeljenje
Operativno odjeljenje**

Sjedište

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 19. 1. 1943:

Srbija: Vrijeme vedro, temperatura u opadanju. Na prostoru Kruševac—Prokuplje učestali napadi. Mjesno čišćenje nastavlja se s uspjehom.

Hrvatska: Jako zahlađenje.

Sjeverno od Save: Njemački opunomoćeni general za Hrvatsku² preuzima 21.1. u 0,00 sati komandu nad područjem sjeverno od Save.³

Srem: Nakon oštih mjera represalija zasada mirno. Brojni napadi na lokalne želj. pruge u zoni Pakrac—Našice⁴ (40 km

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/I).

² General Glaise von Horstenau

³ Odnosi se na područje NDH sjeverno od Save. Sve ustaško-domobranske i njemačke jedinice na tom području stavljene su pod njegovu komandu.

⁴ Odnosi se na dejstva Prvog i Drugog NOP odreda Treće operativne zone.

sjeverno od Broda). Potisnuta jaka banda. Neprijateljski gubici: 35 mrtvih.⁵
Istočna Bosna: Uspješna borba Hrvata jugoistočno od Tuzle. 35 neprijatelja mrtvih.⁶
Zapadna Bosna: Zepče (Dnevni izvještaj od 18.1) opet zauzeto.⁷ Time je za sada spriječena opasnost za industrijsko područje. Zavidovići: Daljnja izviđanja u toku. Priprema za operacije WEISS⁸ završena prema planu. Početak 20.1 u zoru.
Šamarica: Jake neprijateljske formacije⁹ potisnute od 370. hrv. grenadirskog puka¹⁰ i od strane 369. div. Mrtvih 100 neprijatelja. Deveti grenadirski puk sa 969 art. pukom stigao u zora sjeverozapadno od Petrinje. Ljudstvo još nije dovoljno pripremljeno.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 20. I. 1943:

Hrvatska:

Operacije WEISS započele po planu, osim 171. pješ. div.¹¹ Samo manji početni borbeni kontakt s neprijateljem. Neprijatelj se povlači i nastoji da iz mjesta evakuiše sve stanovništvo.

Postignuti ciljevi: SS div.¹²: Zapadna grupa je zaobišla prema zapadu mnogobrojne zapreke južno od Karlovca i napreduje bez neprijateljskog otpora. Prethodnice su u 16,00 sati doprle do Kmaka—Kolarića. Istočna grupa na uzvisinama jugozapadno od Slatine (nedostaju pojedinosti). 369. div.: grupa 187.¹³ stigla do Maje, a 187. puk u 12 sati stigao do Brnješke (8 km

⁵ Ovi gubici nisu mogli biti provjereni jer nema o tome podataka u našim dokumentima.

⁶ Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 203.

⁷ Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 87 i 197.

⁸ Odnosi se na Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

⁹ Dijelovi Sedme divizije NOV i PO Hrvatske

¹⁰ i ¹⁴ Iz sastava 369 legionarske divizije. Napada glavnim pravcem Sunja—Lovča—Brestik—Zirovac. Ovaj puk, kao i cijela 369 legionarska divizija, imao je zadatak da napreduje postepeno, temeljito čisteći područje Samarice. Opširno vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 210, 213 i 214.

¹¹ Ova divizija nije ostvarila plan, pošto je tek poslije šestočasovne borbe sa Šestom krajiškom brigadom uspjela da izide na Đedovaču i Brajića Tavan (jugozapadno od Sanskog Mosta). Ali ju je, 21 siječnja, pred zorom, Šesta krajiška brigada odbacila s pomenutih položaja. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 99.

¹² SS-divizija „Prinz Eugen“. Napadala dvjema grupama — zapadnom i istočnom. Zapadna grupa, sastava: jedan pješadijski puk ojačan artiljerijom i motorizovani bataljon, prodirala iz Karlovca glavnim pravcem Slunj—Bihac. Istočna grupa, sastava: kao i Zapadna, prodirala glavnim pravcem Petrinja—Drežnik Grad. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 213 i 214.

¹³ Ojačani 187 puk njemačke 187 rezervne divizije, čija glavnina je dejstvovala u Slavoniji. Ovaj puk je bio pridat 369 legionarskoj diviziji za akciju u operaciji „Weiss“, a napadao je na pravcu 370 puka. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 213 i 214.

istočno od Gline) i Donje Baćuge. 370. grupa¹⁴ i 3. alp. brig.¹⁵ dostigle liniju Begovići (6 km jugozapadno od Bijelnika)—Donja Lovca (5 km jugoist. od Begovića) — 485 — 429 (8 km jugozap. od Kostajnice)—Volinja. 714. lov. div.¹⁶ preuzeila je osiguranje ceste Kostajnica—Bos. Novi—Prijedor. Grupa 721.¹⁷ zaustavljena zbog uništenja mosta na Sani. Pješadija u 13,00 sati oko 5 km sjeverozapadno od Bos. Novog. 717. pješ. div.¹⁸: II hrv. plan. brigada¹⁹ vodi borbe zapadno od Sanskog Mosta. Grupe 737.²⁰ i 749.²¹ čvrsto se drže u blizini porušenog mosta na Sani sjeverno od Vrhopolja. 3. četa prebačena bez prevoznih sredstava²². Na južnoj obali neprijateljski otpor sa artiljerijom. Cestom mogu proći motorna vozila i u suprotnom smjeru. Sporednim putevima samo saonice. Zbog niske magle nije upotrebljena avijacija. Talijanski V korpus nastupio po planu. Još nema pojedinosti. Namjere po postojećem planu.

Zapadna Bosna: U rukavcu Una—Sana lokalni sukobi. U zoni Banja Luka—Jajce—Travnik nema novosti. Jake neprijateljske grupe južno od Tešnja i zapadno od Teslica.

Istočna Bosna i teritorija sjeverno od Save:

Nema naročitih događaja. Njemački opuno-moćeni general u Hrvatskoj izvršio je preuzimanje komande nad područjem sjeverno od Save, kao i južno od Save, sjeverozapadno od linije: okuka Save, 2 km sjeverozapadno od Blinjskog Kuta (Bijelnik—Maja—Vrtljine — demarkaciona linija) uključno.

Potpisao poručnik Drechsler

¹⁵ Treći gorski zdrug iz sastava Prve gorske divizije. Pridat 369 legionarskoj diviziji za operaciju „Weiss“. Napadao glavnim pravcem Kostajnica—Zrin—Stupnica—Medumajdan sa zadatkom da pročešla područje kojim prolazi i upadne u Bos. Krupu. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 213 i 214.

" i ¹⁷ Sastavljena uglavnom od starijih godišta, namijenjena je za posadnu službu. Sastav: dva pješadijska puka (721 i 741) od po tri bataljona i jednog artiljeriskog diviziona i jednog artiljeriskog (661) puka. Divizija je imala zadatak da potpomaže dejstva 369 legionarske divizije u čišćenju područja Šamarice, sprečava izvlačenje jedinica NOV i PO Hrvatske ka istoku i sjeveroistoku, osigurava komunikaciju Kostajnica—Bos. Novi—Prijedor—Sanski Most i „čisti“ područje između Bos. Novog, Prijedora i Sanskog Mosta. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 213 i 214.

¹⁸, su j si Dejstvuje iz rejona Sanski Most u dva pravca: Sanski Most—Bos. Krupa i Sanski Most—Velagići—Bravsko—Bos. Petrovac. Sastav: 737 i 749 pješadijski puk i 670 artiljeriski divizion. Divizija je ojačana 202 tenkovskim bataljonom. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 213 i 214.

¹⁹ Drugi gorski zdrug Prve gorske divizije, sastava dva bataljona, pridat 717 pješ. diviziji u operaciji „Weiss“. Vidi tom IV, knj. 9. dok. br. 213 i 214.

" Preko r. Sane, sa desne na lijevu obalu

IZVJEŠTAJ OPĆEG VOJNOG POVJERENIŠTVA NDH PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 22 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH SNAGA NA PODRUČJU LIKE I KORDUNA NA DAN 21 SIJEČNJA¹

B R Z O J A V K A

BRZOGLASNA — BRZOJAVNA — KRUGOVALNA — SVJETLOJAVNA

Dojavna postaja		Br.			Odpravljena			
dan	sat	podpis	kotur-lake	dan	sat	podpis	kotur-lake	
Zagreb	500							
Opazke:								
Zaprimaljena ili primljena								
od	dan	sat	podpis					
Sušak	22/1	1510	Zima*					

Odaslana

Naslov:

Tko šalje

dan

Operod*

s t

Oznaka
žurnosti

Zagreb

Brzoglasni
priključak:

Žurno

Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1-23, k. 17.
* Vjerovatno šifra.

* Operativni odjel (Glavnog stožera domobranstva)

Tok Talijansko Hrvatske akcije⁴ u Ldki do 21 o.mj. u večer. Prvo. Talijanske snage⁵ napreduju od Josipdola, Tounja i Plaskog koncentrično sa ciljem uništenja partizanske skupine⁶ na prostoru JSV⁷ Arhandel, Cerovnik, Sabljaki i Modruš, Podvejljun. Druga kolona Vrhovine⁸ (dvije Talijanske i naša druga lovačka bojna) dostigle liniju Cudin Klanac (istočno Vrhovina 12 k.m.). Treća kolona Široka Kula⁹ (tri talijanske i naša 34 ustaška bojna) dostigla liniju Kuzmanovača—Srdari—Kurjak šest do osam k.m. istočno Široke Kule. Četvrta kolona Lovinac¹⁰ (tri talijanske i naše 31 i 32 ustaška bojna) dostigla liniju Komić—Komača—Kukavec—Gostuša Velika—Klanac—selo Gornja Ploča, 6 k.m. sjeverno Lovinca. Sve kolone napreduju oprezno i polagano. Gubitci partizana do 21 o.m. uvečer oko 80 mrtvih a u toku 22 o.m. do podne još 60 mrtvih. Naši gubitci pet mrtvih i 20 ranjenih.

(M. P.)¹¹

Hrvopo br. 525/taj.

* Odnosi se na dejstva talijanskih i ustaško-domobranksih snaga u toku Četvrtre neprijateljske ofanize.

⁵ Kolona pod komandom generala Fabbri-a. U ovoj akciji učestvovao je i jedan-ojačani bataljon Prvog pješ. puka divizije „Re“ koji je iz Javomika napadao pravcem: ž. st. Lička Jesenica — naselje Lička Jesenica—Blata—Plaški—Kunić Selo. Vidi dok. br. 165.

• Četrnaesta NO brigada

⁷ Omaška pri prijemu ili predaji teleograma. Treba da stoji: j. (južno) Sv. (Sveti).

* Odnosi se na sjevernu kolonu divizije „Re“.

• Srednja kolona divizije „Re“. Napadala glavnim pravcem: Lički Osik—Ljubovo—Bunić—Korenića.

¹⁰ Talijansko-ustaške snage koje su prodirale iz Lovinca. Talijanske snage su bile iz sastava divizije „Sassari“, i to: 151 pješ. puk (bez jednog bataljona) i jedan bataljon 152 pješ. puka, jedna četa tenkova i jedno pontonirsko odjeljenje. Vidi dok. br. 151.

¹¹ Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavna domobraska krugovalna postaja u Zagrebu

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 22
SIJEČNJA 1943 GOD. O ZLOČINIMA NJEMAČKIH JEDINI-
CA U S. MORAVCI I S. VUKMANIC¹**

P R I M L J E N A
B R Z O J A V K A

tek. broj očevid, lista prim. brzoz.

Broj	Vrsta	Vrieme	Primljen od Karlovca putem krugovala	Predat putem	Potpis krugo- javnika
		22 I 15 s 10 m	Vrieme 22/i u 19 s 30 m	Vrieme	
S u Č e n i podatci:		Naslov			

OPERATIVNOM ODJELU²

Njemačka vojska³ u nastupu 20. siječnja u selu Moravci istočno od Skakavaca streljala je 23 hrvatska seljaka bez razloga, a u Vukmaniću 2.

OPERATIVNO PODRUČJE KARLOVAC

Op. broj 291/ tajno

Dešifrirao u 0815 sati:
satnik Janda
Janda

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1—30, k. 17.

² Glavnog stožera domobranstva

³ Dijelovi njemačke SS divizije „Prinz Eugen“

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 23 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJ-
STVIMA PODREDENIH I PRIDATIH JEDINICA U TOKU
OPERACIJE „WEISS“ NA PODRUČJU LIKE, KORDUNA I
GORSKOG KOTARA NA DAN 21 I 22 SIJEČNJA 1943 GO-
DINE¹**

TELEGRAM

**Datum f otpreme....
i prijema 23/1/43
čas (4.15**

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU

i, radi znanja,

XI ARMIJSKOM KORPUSU

XVIII ARMIJSKOM KORPUSU

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

**Br. 1195
Stiglo 23 siječ. 1943-XXI**

Br. 1016/Op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA 22 SIJEČNJA

Pokreti ustanika:

Potvrđuje se prisutnost XIV brigade³ u zoni južno od Josipdola (XI—AN): komanda u Sabljakima, jedan bataljon u Cerovniku (XV—AL), drugi u Turkaljima (XV—AI), Salopeku⁴ (XN—AV) i Kunić Selu (XV—AI).

4) OPERACIJE U TOKU:⁵

Divizija „Lombardia“:

Kolona 137. legije raščistila je željezničku prugu⁶ s jedne i druge strane a tenkovska četa došla je u vezu u zoni Kovačevići (IH—AI) sa divizijom „Re“. Zapaljena su naselja Luketići

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Pečat prijema

³ Prebacila se sa Šestom NO brigadom sa područja Pete operativne zone po naredenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske na Kordun.

⁴ Salopek Selo

⁵ Misli se na operaciju „Weiss“.

⁶ Josipdol—Plaški

(XP—AN) i Magdići (XT—AL) i drugi mali centri odakle je potekao neprijateljski napad⁷. Glavnina kolone zaustavila se u zoni Radojčići (IH—AF). Za vrijeme našeg napredovanja pobunjenici⁸ su se povukli pravcem Kunić Selo (XV—AI) i Drežnica.

Kolona Ferroni⁹ stigla je u zonu Roknići (LI—AP).

Javljeno je o prisutnosti slabih partizanskih snaga kod prekinutog mosta Tržić (Karlovac LI—AN—AP).

Divizija „Re“:

Sjeverna kolona¹⁰: Grupa Pagnin¹¹ povezala se sa vodom tenkova 137. legije u zoni Kovačevići (IH—AL).

Javljeno o koncentraciji ustnika u zoni Plitvice (OI—GO) i zoni Ljubovo (NK—FR).

Grupa Babin Potok¹²: u akciji Gornji Babin Potok (Gospic NH—GO), o čemu javlja telegr. 953/O. od 21 o.m.¹³, naši su gubici 5 ranjenih; na strani ustnika utvrđeno je 15 mrtvih¹⁴. U toku noći vatrica u cilju uzinemiravanja protiv odreda Gornji Babin Potok.

Nastavilo se raščišćavanjem u zoni Borić Selište (NH—GO) i Bigina Draga (Gospic NH—NK—GO), koja su mesta zatečena napuštena.

Odbijeni su napadi na isturene jedinice na padini Čudin Klanac¹⁵ (NK—GO). Naši gubici: dva ranjena; protivnički: osam mrtvih.

Centralna kolona¹⁶ raščistila je s jedne i s druge strane zonu Široka Kula, Rakići (NH—FR), natjeravši u bjekstvo isturene jedinice¹⁷ na istočnim padinama Čardaka (NH—ER). Na

⁷ i ⁸ Odnosi se na dijelove Četrnaeste NO brigade.

* Talijanska kolona, sastava: Sedamdeset četvrti pješ. puk (bez jednog bataljona) divizije „Lombardia“, nazvana po imenu komandanta.

¹⁰ Odnosi se na talijansko-ustaške snage koje su napadale iz Vrhovina glavnim pravcem: Babin Potok—Prijedor—Bihać i pomoćnim: Javornik—Lička Jesenica, saradujući sa kolonom „Fabbri“ iz sastava divizije „Lombardia“.

¹¹ Nazvana imenom komandanta. Napadala iz Javornika prema Ličkoj Jesenici.

¹² Napadala pravcem Babin Potok—Čudin Klanac—Prijedor.

¹³ Vidi dok. br. 167.

¹⁴ Redakcija nije mogla provjeriti naše gubitke, jer nema dokumentata.

¹⁵ Na ovom pravcu vodio je borbu Treći bataljon Druge brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

¹⁶ Napadala pravcem Lički Osik—Široka Kula—Ljubovo—Bunić—Korenica.

¹⁷ Ovaj rejon je branio Drugi bataljon Druge brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Ovdje se govori samo o prvim kontaktima, dočim je istoga dana izvršen protivnapad Prvog i Drugog bataljona ove brigade, u kojem su Talijani i ustaše satjerani u s. Senokos. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

našoj strani nema gubitaka; na protivničkoj: nekoliko ranjenih — prema tragovima krvi na terenu.

Južna kolona¹⁸. U početku pokreta prema Udbini, XXXII ustaški bataljon napustio je kotu 723 (OL—EU), koju je zauzeo protivnik¹⁹. Trupe „Sassari²⁰ u toku dana preuzeće pomenutu kotu. Naša akcija ometana sa dva topa malog kalibra, koji su prestali da biju poslije izvršene kontra-paljbe. Na ponovljeno traženje da se dade objašnjenje zašto nema zarobljenih za'internaciju, Komandant div. „Re“ potvrdio je da je to uslijed potpune evakuacije pučanstva u raščišćenoj zoni²¹.

Divizija „Sassari“:

U popodnevnim časovima dana 21 o.m. velike neprijateljske snage²² napale su otpornu tačku k. 616²³ (Knin QM—EO). Napad je odbijen. Naši gubici: 2 poginula i 16 ranjenih.

Danas je kolona²⁴ nastavila put prema Bruvnu (QO—EU).

Aktivnost avijacije:

Nisu se mogla izvršiti predviđena izviđanja i bombardovanja uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika. Naš avion u izviđanju nadljetao je Karlovac od 13.45—14.40 časova uključući se u pravcu sjeveroistoka.

Četiri naša aviona nadljetala su Karlovac dolazeći od sjeveroistoka u pravcu juga.

2) DRUGE ZONE:

Divizija „Lombardia“:

Dana 21 o.m. 9. domobranski bataljon pri izviđanju zone Hrženik (Samobor NH—MK—BZ), povukao se nakon sukoba sa jakim ustaničkim jedinicama²⁵ na liniji Petrovina (Samobor NM—OD) — Brlenić (Samobor NK—BZ—BU). Hrvatski gubici: 2 ranjena.

Izviđanja u zoni Novaki (Samobor MH—BU) i Dubravčani (Karlovac LI—MH—BH).

Rezultat negativan.

¹⁸ Napadala pravcem Lovinac—G. Ploča—Udbina.

¹⁹ Dijelovi Prvog bataljona Devete NO brigade

²⁰ Odnosi se na talijansku diviziju „Sassari“.

²¹ Uputstva o postupku prema stanovništву od strane talijanskih i njemačkih jedinica koje su uzele učešća u operaciji „Weiss“ vidi u tomu IV, knj. 9, dok. br. 215, 223 i 227.

²² Samo tri čete Prvog bataljona Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

U s. Derin Gaj na komunikaciji Gračac—Bruvno

²³ Kolona iz sastava divizije „Sassari“. Napadala pravcem Gračac—Bruvno—Mazin.

²⁴ Odnosi se na Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“. Do borbe nije došlo, jer se neprijatelj povukao pri prvom vatrenom dodiru.

Noću uoči 22 o.m. prekinuta je željeznička pruga u blizini km 546 (Ogulin XL—AX) uslijed odnošenja triju šinskih polja i uslijed obaranja 7 telegrafsko-telefonskih stubova. Radovi na uspostavi u toku. Željeznička pruga prekinuta na km 504²⁶ (Samobor KI—AX) zbog eksplozije mine. Odmah je uspostavljena.

Na prekidu Vojnovac—Josipdol ostaje još da se opravi 17 šinskih polja.

Prekid između Skrada i Kupjaka, o čemu javlja telegr. 360/0p. od 10 tek. m., opravljen je.

Akcija u cilju uznenemiravanja garnizona Delnice. Bez iakovih posljedica.

Izviđački odredi izvršili su izvidanja u zoni Marija Trošt (Sušak VS—BF) i Turni (Sušak VS—BF); opaženi su ljudi u bjekstvu. Uhapšeno je 13 sumnjivih lica.

OSTALI SEKTORI:

V grupacija granične straže (G.A.F.):

Odred bataljona „Squadristi“ opkolio je i srušio u zoni Sv. Matej (Kastav) (Sušak TP—BD) kuću gdje su se zabarikadirali naoružani ustanici. Naši gubici: tri ranjena. Ustanički gubici biće saopšteni čim se izvrši raščišćavanje ruševina.

Minimalna temperatura: U zoni „Lombardia“ nad 0° (jugo), u zoni „Re“ — 11° (Vratnik — 17°).

PROLAZNOST PUTEVA:

U zoni „Lombardia“ saonicama, osim na putevima Karlovac—Zagreb i Karlovac—Generalski Stol, koji se mogu prelaziti automobilima s lancima; u zoni „Re“ glavni putevi mogu se preći automobilima s lancima.

VISINA SNIJEGA:

U zoni „Lombardia“ srednja visina: 20 cm vlažnog snijega; u zoni „Re“ nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA 00402301

u originalu, uz ovaj broj, dopisano mastilom: „U blizini Generalskog Stola“. (Generalski Stol nije na sekciji Samobor već na sekciji Karlovac — prim. Redakcije).

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKE GRUPE ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ OD 23 SIJEĆNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U KORDUNU I BA-
NIJI¹

NJEMAČKA GRUPA ZA VEZU
PRI SUPERSLODI

23 I 1943

VIŠOJ KOMANDI OR. SN. „SLOVENIJA—DALMACIJA“
(OPERATIVNO ODJELJENJE)

Bilten od. 21.1.1943.

Sjedište²

Hrvatska:

Operacije „Weiss“: SS-divizija³: Zapadna grupa⁴ zauzela Kolarić i Vojnić poslije borbe⁵. Jake neprijateljske formacije⁶ u šumi duž puta od Kolarića prema jugu, na 4 km južno od Kolarića.

Namjera: Napad na neprijatelja južno od Kolarića; obuhvatno nastupanje na Veljun (10 km južno od Krnjaka).

Istočna grupa⁷: Prema telefonskim obavještenjima nikakvih novosti.

369. pješadijska divizija: Neprijatelj zapažen na visovima južno od Maje i Klasnića⁸.

Namjera za 21.1: Napad na Klasnić.

Grupa 187: Napredovanje na Gradac L.

Grupa 370: Stigla u Mijočinoviće, Brdane i Goričku (severozapadno od Šegestina).

3 alpinska hrvatska brigada⁹: kota 367 (istočno od Šegestina).

714 pješadijska divizija: Nikakvih novosti.

717 pješadijska divizija: Jak otpor neprijatelja¹⁰ južno od Brdana—Vrpolja; izgleda da se neprijatelj namjerava ustaviti—.

2. bat. 749 [puka] prevezan¹¹.

Potpis: poručnik Drechsler

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

* Sušak

², ⁴, ⁷ Njemačka Sedma SS divizija „Prinz Eugen“. Vidi tom IV, knj. 9., dok. br. 213 i 214, i prim. br. 12 uz dok. br. 162 u ovoj knjizi.

³ Protiv Pete i dijelova Petnaeste NO brigade Osme divizije NOV i PO Hrvatske i dijelova Kordunaškog NOP odreda

* Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije NOV i PO Hrvatske.

⁸ Dijelovi Sedme divizije NOV i PO Hrvatske i Banijskog NOP odreda

* Treći gorski zdrug. Vidi prim. br. 15 uz dok. br. 168.

¹⁰ Dijelovi Pete divizije NOV Prvog bosanskog korpusa.

¹¹ Prebačen na lijevu obalu Sane.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ OPUNOMOĆENOOG NJEMAČKOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 23 SIJEĆNJA 1943 GOD 0
POKRETIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJU SLAVONIJE I O NAPADU NA PRUGU BEOGRAD,
ZAGREB¹**

*Radi znanja
Hrvat, generalstab, operativ, odjeljenje
187. Rez. Div.*

DEPEŠA

“

Hitno.

KOMANDANTU JUGOISTOKA, I a²

Radi znanja: Komandantu njemač. trupa u Hrvatskoj³
Komandujućem generalu i komandantu u Srb'ji*
714 pješ. diviziji
717 "
718 "
369 "
SS - diviziji Pr'nz Eugen

IZVJEŠTAJ O STANJU OD 23 SIJEĆNJA 43.

I a) Pojačana djelatnost bandita u Sremu.

Napad jačih komunistički snaga⁵ na glavnu prugu na otsjeku Novska—Nova Gradiška.
Podilazak komunističkih snaga⁶ željez. pruzi Zagreb—Karlovac.

I b) Grupa Zapad: Nema naročitih dogadaja.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23/1—30, k. 17. U gornjem desnom uglu dopisano: „Izvještaj 187 njem. div. od 23/1” a ispod toga: „23/1 D” (paraf generala Dragojlova, načelnika Operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva).

² Komandant je bio general Alexander von Lohr. Sjedište komande bilo je u Solunu. Njoj su bile potčinjene sve njemačke i kvislinške snage na Balkanu, kao i Jedanaesta talijanska armija.

³ General Liiters. Sjedište komande u Zagrebu.

⁴ General Bader

⁵ i » Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske i Prvi NOP odred Treće operativne zone. O ovim napadima vidi dok. br. 65, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 85, 86, 93 i 118.

• Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar” i Četvrta NOU brigada

I b) *Grupa Istok*: 22 siječnja komunistički prepad⁷ na Kut Trnjanski (10 km istočno-sjeveroistočno od Broda). Zapaljeno opštinsko nadleštv. Jedna partizanska udarna brigada, navodno 2000 ljudi, na maršu od Voćina u pravcu Kamenskog⁸ (15,5 km sjeverozapadno od Slav. Požege) (izvještaj žandarmerije iz Nove Gradiške).

Skupljanje manjih partizanskih grupa na prostoru Rajića (7 km zapadno-sjeverozapadno od Okučana) i Paklenice (7 km zapadno od Rajića).

Skupljanje partizana u Sr. Lipovcu (10 km južno od Slav. Požege) (izvještaj mještana).

I b) *Stab za obezbjedenje željez. pruga:*

Noću od 22 na 23 siječanj napad jačih komunističkih snaga⁹ na željezničku liniju Okučani—Nova Gradiška. Navodno oba mjesta posjeo neprijatelj. Upućeni pomoć, oklop, željez. vlak na četvrtom kilometru istočno od Novske naišao na minu. Nije bilo žrtava. Bliže pojedinosti nedostaju, pošto su sve linije počev od Novske prekinute.

Jedinica u pripravnosti 187 rez. div. brzovoznim transportom otišla iz Zagreba za Novsku. 1 brd. divizija dobila zapovijest da svim raspoloživim snagama raščisti situaciju na prostoru Okučani—Novska. Javljen je o živahnoj djeplatnosti partizana¹⁰ na prostoru St. Banovci—Belegiš—Surduk (oko 22 km sjevero-sjeverozapadno od Zemuna). Uslijed nemanja upotrebljivih rezervi trenutno nije moguće dati pojačanje ugroženom dijelu pruge Stara Pazova—Nova Pazova na glavnoj pruzi Brod—Zemun. Željeznička pruga Brod—Sarajevo očišćena od neprijatelja i opet upotrebljiva za saobraćaj.—

I b) *Italij. interesna oblast:*

Jače skupljanje komunista zapadno od željez. linije Karlovac—Jastrebarsko i sjeverno od Jastrebarskog. 20 siječnja otpočeo pokret Italijana na području akcije „Weiss“¹¹.

Atmosfersko stanje: Razvedravanje. Temperatura oko nula stepeni.

Stanje drumova: Tanak sloj snijega.

Njemač. opunom. general u Hrvatskoj

I a) 8 c 20 pov. br. 429/43

Zgb., 23.1.43

23/1 14 ca D i P

⁷ Vjerovatno vršili dijelovi Slavonskog NOP odreda.

⁸ Odnosi se na Četvrtu diviziju NOV i PO Hrvatske, koja je 16 siječnja izvršila marš pravcem: Voćin — rejon Buča, u vezi s napadom na prugu između Novske i Okučana. Vidi dok. br. 53.

¹⁰ Odnosi se na Sremski NOP odred.

¹¹ Vidi dok. br. 164 i 165.

IZVJEŠTAJ KOMANDE DRUGOG KORPUSA OD 23 SIJEĆNA 1943 GOD. O NAPADU NA KOMUNIKACIJU NOVSKA —NOVA GRADIŠKA¹

Poverljivo

Prepis

Depeša pov. br. 521/43 od 23.1.

Nemač. opunomoćenom generalu u Hrvatskoj.

Partizani su poseli sve visove pored pruge između Novske i Nove Gradiške². Ukupna jačina oko 1000 ljudi³. Novska se drži, Nova Gradiška također, traži se da se izda zapovest 1 brd.⁴ diviziji da hitno razvije za borbu svoje debove pravcima Lipik — Okučani i Lipik — Rajić.

Komanda 2 hrv. korpusa⁵

Za tačnost prepisa:
potpis nečitak

O.V.D.

25/1 1943

D

Dostavljeni:
Hrvatskom generalštabu

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—25, k. 17.

² Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske i Prvi NOP odred Treće operativne zone izvršili su, noću 22/23 siječnja, napad na neprijateljska uporišta duž komunikacije Novska — Nova Gradiška. Vidi dok. br. 173.

³ Divizija je imala oko 3.000 boraca.

⁴ Odnosi se na ustaško-domobransku Prvu gorsku diviziju.

⁵ Odnosi se na Drugi domobranski zbor, čije se zapovjedništvo nalazilo u Slavonskom Brodu. Zapovjednik je bio general Iser.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 23 SIJEĆNA 1943 GOD. O DEJSTVIMA SOPSTVENIH I NJEMAČKIH JEDINICA U OPERACIJI „WEISS“ 22 I 23 SIJEĆNJA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Datumi otpreme
i prijema: 24 siječnja
K čas | 5 časova

OD KOMANDE V ARMII. KORPUSA
SUPERSLODI — OPER. ODJELJ.
i, radi znanja,
KOMANDI XI i XVIII ARM. KORPUSA

Br. 1105/Op.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1159
Stiglo 24 sij. 1943-XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA 23 SIJEĆNJA

Pokreti ustanika:

- 1) Utvrđeno je da se jedan bataljon ustanika³ od 300—400 ljudi nalazi između Perjasice (Karlovac MK—AT) i Ruškovec (LI—AV).
- 2) Javljen je o pokretu ustanika (oko 2000 naoružanih) iz Korduna u pravcu Zumberka (IH—KI—OK—FG). Taj se pokret dovodi u vezu sa ponovljenom ofenzivnom aktivnošću 4 jurišne brigade⁴ u pravcu Krašića (Samobor NH—BZ) i 13 jurišne brigade⁵ u pravcu Sošica (Kl—CK) koja je potisnula četu Sv. Jana (NM—CF)—Slavetić (NH—CF) i ugrožava željez. prugu Karlovac—Zagreb i Karlovac—Ljubljana®.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (K. 18 A/6).

² Pečat prijema

³ Dijelovi kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 71.
⁴ i • Četvrta NOU brigada i Trinaesta proleterska NOU brigada
⁵ „Rade Končar“ vršile su akcije na području 2umberka i na pomenutoj pruzi. Vidi dok. br. 106.

- 3) — U zoni Ploča (Novigrad OL—EZ) neprijateljske snage otprilike dostižu do 4 brigade sa artiljerijom i minobacačima⁷.
- 4) — U zoni Ljubovo (Gospic NK—NM—FR) izgleda da su 2 bataljona⁸.
- 5) — Druge neprijateljske snage izgleda da se nalaze u zoni Plitvički Ljeskovac⁹ (Gospic Ol—GO).

OPERACIJE U TOKU:

- 1) **Divizija „Lombardia“:** U vezi s telegr. 1016/0p.¹⁰ precizirani da je kolona 137. legije stigla navečer 22. o.m. u Plaški (Kl—AF), nakon što se povezala sa sjevernom kolonom divizije „Re“, i danas. 23-eg, nastavila put u pravcu Blata, gdje je stigla ne naišavši na otpor. O izvršenom napadu na Kunić Selo (Ogulin XV—AI) naknadno ćemo izvjestiti.

Sjeverna kolona¹¹ jutros je stigla do Tržića (Karlovac LI—AN) nakon što je savladala 20 prekida od kojih 10 većeg značaja. Nastavljuju se radovi na mostu na rijeci Mrežnici, koji izgleda da će se završiti kroz tri dana.

Strijeljano je 18 usianičkih jataka, internirano 7 lica, srušeno 110 kuća¹², spaseno nekoliko grla stoke. Nije se naišlo ni na kakav trag partizanima, koji su se vjerovatno povukli dijelom prema Toboliću (Karlovac MH—AI) i Korenicu, a dijelom u predio Velika Kapela¹³.

Divizija „Re“: sjeverna kolona:

Dana 22 o.m. grupa Plaški¹⁴, u pokretu prama sjeveru da bi se povezala sa kolonom 137. legije, naišla je na lak

⁷ Netačno. U rejonu Ploče, sa lijeve i desne strane puta G. Ploča—Udbina, nalazila samo Deveta NO brigada Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

⁸ Prvi i Drugi bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske i jedna četa Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

* Na pravcu Vrhovine—Babin Potok—Plitvički Ljeskovac, u reionu Cudin Klanac, držali su položaje Treći bataljon Druge NOU brigade Devete divizije NOV i PO Hrvatske i jedna četa Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

¹⁰ Vidi dok. br. 171.

¹¹ Iz sastava divizije „Lombardia“

¹⁵ O zločinima okupatora i njegovih saradnika u toku ove neprijateljske ofanzive vidi dok. br. 170 i 178 i tom V, knj. 13, izvještaj Komande mjesta Ličko Petrovo Selo Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 11 ožujka 1943 godine.

u Pogrešno. Povlačenje jedinica NOV i PO Hrvatske sa pomenutog područja vršeno je u pravcu Tobolića i M. Kapele.

u i5 i u Napadala glavnim pravcem Vrhovine—Babin Potok—Prijedor—Bihać. „Grupa Plaški“ iz ove kolone napadala iz s. B'ata ka Kunić Selu a „grupa Babin Potok“ napadala pravcem Babin Potok—Prijedor.

otpor. Zapaljene su kuće odakle je dolazio neprijateljski napad. Zarobljeno je i strijeljano 18 sumnjivih lica. Danas je ta grupa nastavila raščišćavanje zone Plaški.

Grupa Babin Potok¹⁶ izvršila je čišćenje u zoni Čudin Klanac (NK—GO—GM) i artiljeriskom vatrom gađala kola u pokretu na putu Plitvički Ljeskovac (Gospic OI—GO).

Centralna kolona¹⁷, savladavši jak otpor¹⁸, prešla je zone Mileusnići (Gospic NH—FR), Podovi (MK—FR), Tepšanovac¹⁹ (NH—FR).

Naši gubici: 7 ranjenih. Pobunjenički gubici: 12 mrtvih. 2 strijeljana zarobljenika, 1 zaplijenjena puška²⁰.

Južna kolona²¹: Ove noći²² ustaške jedinice²³ koje su držale položaje u tjesnacu Klanac (Novigrad NO—EZ) otstupile su i povukle*se u pravcu Lovinca²⁴ (ON—EQ).

U prvim jutarnjim časovima jedinice „Sassari“ uspostavile su situaciju. Neprijateljski pokušaji da preotmu naše pozicije bili su slomljeni nakon žestokih borbi²⁵. Vatra našeg pješadijskog i artiljerijskog oružja na maloj udaljenosti pokosila je neprijateljske redove.

Naši gubici: 2 ustaše pale, 4 naša ranjena i 3 ustaše²⁶; protivnički: utvrđeno 120 mrtvih, ali gubici su sigurno veći. cijene se na nekoliko stotina²⁷.

" Napadala pravcem: Široka Kula—Ljubovo—Bunić.

¹⁸ i " Otpor je pružio Drugi bataljon Druge brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske i jedna četa Trećeg bataljona Trećeg Ličkog NOP odreda. Oko 16 časova na ovaj pravac je prebačen Prvi bataljon iste brigade. Između i 7 i 18 časova gore pomenute jedinice izvršile su protivnapad i potisle neprijatelja. Prema tome, na dan 21 i 22 siječnja talijansko-ustaške snage nisu bile na gore pomenutim položajima jer -su jedinice Druge brigade i dalje držale Tepšanovac (k. 852) — k. 836 i visove sjeverno od s. Mileusnići. Talijani i ustaše su odbačeni u s. Sjenokos. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²² Netačno. Gubici ličkih jedinica u ovoj borbi bili su: 1 mrtav i 7 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štabu Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²³ Napadala pravcem Lovinac i Raduč—G. Ploča—Udbina.

²⁴ Odnosi se na noć 22 23 siječnja.

²⁵ Trideset prva i Trideset druga, ustaška bojna

²⁶ J 55 Napadali su izvršili Prvi i Treći bataljon Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Uslijed jake neprijateljske artiljerijske vatre, kao i vatre pješadijskih jedinica koje su držale okolne visove, naše jedinice su napustile osvojene položaje. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²⁷ Redakcija nije mogla provjeriti, na osnovu dokumenata, gubitke talijanskih i ustaških jedinica. Međutim, tom prilikom je zarobljeno 16 ustaša, o čemu ovaj izvještaj ništa ne govori. O zarobljavanju ustaša vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

²⁷ Netačno

Opravljena su 4 velika prekida i dvije prepreke koje opkoljavaju Klanac.

Divizija „Sassari“: Dana 22 o.m. stigla je²⁸ na liniju nar-selja na koti 612 (Knin QK—EO)—Dukići (Tojagići **QK-I** QM—EO)²⁹. Akcije su ometane jakim otporom na lijevom krilu³⁰.

Naši gubici: 1 oficir poginuo; 10 ranjenih, od kojih jedan oficir; dva grla stoke.

Divizijska komanda javila je oko 12 časova danas, 23-eg, da njene trupe nailaze na znatan otpor na cijelom frontu³¹!

Aktivnost avijacije: Nisu se mogla izvršiti izvidanja i predviđena bombardovanja uslijed atmosferskih nepogoda.

U 10.20 časova avion nepoznate narodnosti, u visokom letu, nadlijetao je Turanj (Karlovac NM—BH) u pravcu Belaja (NK—BF).

Operacije njemačkih trupa: Danas, 23 o.m., u popodnevnim časovima, njemačka kolona divizije „Princ Eugen“, savladavši lak otpor, izbila je na Blagajski Pavlovac (Karlovac NK—AN). Jedna četa prešla je most Veljun (Karlovac NK—AR) uputivši se u pravcu Primišlja (Karlovac NK—AN). Nije utvrđeno da li je stigla.

Njemačke trupe, napredujući sa linije Vojnić (PI—AV) —Vrginmost —Petrinja (OM—AX) na koju su stigle sinoć 22 o.m., produžile su pokret danas, 23 o.m., za deset kilometara prema jugu i angažovane su u teškim borbama³².

Trupe divizije „Princ Eugen“ vjerovatno će morati usporediti napredovanje da bi sa lijevim krilom pritekle u pomoć ovoj akciji. Naselja su nađena potpuno bez ljudi, žena i djece.

Nijedan zarobljenik.

Gubici divizije „Princ Eugen“ za posljednjih 48 časova: 25 mrtvih, 75 ranjenih.

Komanda divizije premjestiće se u Rijeku (Karlovac OI—AV).

2) DRUGE ZONE:

Divizija „Lombardia“: 22 o.m. formacije ustanika³³ zauzele su Petrovinu (Samobor NM—CD). Naša kolona, sastavljena od jedne čete pojačana vodom tenkova i potpomognuta

²⁸ i " Misli se na kolonu iz sastava divizije „Sassari“ koja je prodirala iz Gračaca ka Bruvnu. Ova talijanska kolona nije stigla do zaseoku Tojagići, u toku 22 siječnja, nego tek sutradan, 23 siječnja.

²⁹ i " Otpor pružile dvije čete Prvog bataljona Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

³⁰ Sa dijelovima Sedme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske

³¹ Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“. Vidi dok. br. 108

jednom baterijom, napala je i ponovo zauzela pomenuto mjesto³⁴.

Pobunjenički gubici: utvrđeno 6 mrtvih³⁵.

Jedan ustaški bataljon ponovo je zauzeo Lasinju (Zagreb QK—PN) koju su partizani napustili.

Divizija „Re“: Radovi na uspostavi dionice Josipdol—Plaški brzo napreduju.

OSTALI SEKTORI:

V grupacija Granične straže: U vezi s tel. 1016/0p. precizirani da ustanički gubici utvrđeni pri raščišćavanju ruševina kod Sv. Mateja iznose 7 mrtvih.

XIV obalska brigada: Jučer, 22 o.m.', iz naselja Smrika (US—QR) ustanici su odveli 6 lica.

Min. temperatura: u zoni „Lombardia“ + 6 stepeni; u zoni „Re“: Plaški —4; druge zone + 5. Prolaznost puteva: u zoni „Lombardia“: saonicama u zoni Delnice, Vrbovsko; u drugim zonama: automobilima s lancima. U zoni „Re“: automobilima s lancima uslijed leda.

Visina snijega: u zoni „Re“ — Plaški i Vratnik 10 cm. U zoni Otočac—Gospic gotovo nestao.

GENERAL GLORIA

³⁴ Netačno. Vidi dok. br. 108.

³⁵ Netačno. Dijelovi Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ nijesu uopće imali gubitaka. Vidi dok. br. 108.

ANALIZA RADA DIVIZIJA „LOMBARDIA”, „RE” i „SASSARI” U OPERACIJI „WEISS” ZA PERIOD OD 20 DO 23 SIJEĆNJA 1943 GOD. IZVRŠENA OD STRANE ŠTABA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMAČIJA” 23 SIJEĆNJA 1943 GODINE¹

23 siječnja T943/XXI

NASE OPERACIJE „WEISS”³

20—22 siječnja 1943

1.) — Pojedinosti

Divizija „Lombardia”

— Zakašnjenje generala Fabbri-a pri dolasku u zonu učinilo je da dani 20. i 21. budu skoro sasvim izgubljeni³. Zbog toga je propuštena jedna kombinovana, odlučna i snažna akcija divizija „Lombardia” i „Re”, koja je mogla zahvatiti neprijateljske glavnine i nanijeti im veliki udarac. Šteta je što je ovo propušteno: još je veća šteta što su se neprijateljske glavnine vratile ka zapadu (Drežnica)⁴.

Na dan 22., dva bataljona lijeve grupe⁵ nalaze se blizu Tržića, a dva desne grupe⁶ kod Plaškog. Veliko je rastojanje između ovih grupa: ali između Ougulina i Oštarija, tj. na temenu ugla imamo bar dva-tri bataljona sposobna da krenu (uključivši jedan hrvatski bataljon u Oštarijama).

— Prema gore iznetom i prema predviđanjima cijeni se da je neprijatelj jači i agresivniji zapadno negoli istočno od pruge⁷. Ovo znači da će se nastaviti smetnje na pruzi, da će neprijatelj vršiti napade na garnizone, i da će biti ugrožene polazne baze i pozadine kolona koje napreduju ka istoku.

Prije svega, ovo znači da kolone „Lombardia”, i bar jedan dio lijeve kolone „Re”, ne mogu da nadiru ka istoku prije nego što otklone opasnost na zapadu pošto nemaju dovoljno snage da bi mogle jednovremeno da izvedu obje operacije. S obzirom

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C 3).

² Misli se na učešće talijanskih jedinica u operaciji „Weiss”.

³ Kolona kojom je komandovao general Umberto Fabbri, trebalo je da upadne u Slunj, ali je zakasnila uslijed borbi sa Četrnaestom NO brigadom u rejonom Sv. Arhandel — s. Cerovnik—Kunić Selo—Modruš. Vidi dok. br. 175.

⁴ Odnosi se na Četrnaestu NO brigadu.

⁵ i • Grupe iz sastava kolone pod komandom generala Fabbri-a.

⁷ Misli na prugu Gospic—Ogulin—Karlovac—Zagreb.

na ovo, čim Nijemci stignu u Slunj, ili još bolje u Bihać, biće potrebno da im se sve ovo kaže. Staviše, da ne bismo prekršili sporazum⁸, možemo ostaviti, kao što je ugovoren, 2 bataljona na jugoistočnom frontu, između Slunja i pruge, i dok u pozadini situacija ne bude razjašnjena nastaviti sa nekoliko bataljona između Babinog Potoka i Prijekoja.

— Detaljno čišćenje zone između Babinog Potoka—Slunja i Bihaća moći će biti izvršeno u drugoj fazi, čim bude otklonjena velika ugroženost zapadno od pruge.

Divizija „Re”

— Lijeva kolona se nalazi između Plaškog (sadejstvo sa divizijom „Lombardia”) i Čudinog Klanca: više-manje prvim dijelom okrenuta prema sjeveru a drugim ka istoku.

— Srednja kolona, kako je dogovoren, vrši čarkanje istočno od Široke Kule.

— Desna kolona, kako izgleda, vlada tesnacom kod Ploče.

— I ovdje je, u suštini, veoma slabo napredovanje (što je u stvari i dobro, uzevši u obzir krajnje slabo napredovanje Nijemaca). Neprijatelj⁹ je uočen na raznim mjestima: a naročito u središtu (između Ljubova i Turjanskog, u njegovoj staroj zoni prikupljanja). Takođe ima njegovih formacija i s obje strane pruge.

— Ono što bi imala da učini lijeva kolona, rečeno je govoreci o diviziji „Lombardia”: čim Nijemci stignu u Slunj ili Bihać, trebalo bi da sjeverni dio lijeve kolone¹⁰ sarađuje sa Fabri-em u kotlini Drežnice, a južni dio da produži sa izviđanjem ka istoku, između Čudinog Klanca i Prijekoja.

— Dobro je da se srednja kolona ne potiskuje naprijed, dok se osjeti dejstvo desne kolone na Bunić (što će se desiti kada dostigne Pečane).

— Južna kolona¹¹, naprotiv, može da bude potisнутa mnogo više unaprijed, gdje joj je osigurana pozadina i gdje jednovremeno nastupa jedina kolona divizije „Sassari"¹², kojoj bi bilo dobro potčiniti južnu kolonu, koja je sada u nadležnosti divizije „Re”, čim dostigne liniju Udbina—D. Lapac i bar donekle uspostavi vezu.

— Pozadina pobuđuje izvjesnu brigu, a naročito garnizoni Medak, Gospić i Lički Osik, koji sačinjavaju naše polazne baze. To što su uzeta 4 hrvatska bataljona umjesto 3 sa italijanskim

⁸ Odnosi se na sporazum koji su u vezi s operacijom „Weiss”, zaključili general Roatta i general Lüters na sastanku održanom 9. siječnja 1943. god. u Zagrebu. O ovome vidi tom IV. knj. 9. dok. br. 229.

⁹ Šesta divizija Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske

¹⁰ Ovaj dio kolone divizije „Re“ napadao je iz Javornika pravcem Blato—Kunić Selo.

¹¹ Napadala pravcem Lovinac—G. Ploča—Udbina.

Napadala iz Gračaca pravcem Bruvno—Mazin—D. Lapac.

trupama¹³, pored toga što je to kršenje naređenja, to je i pogreška, i utoliko ozbiljnija što je bataljon dat za pojačanje srednje kolone, koja je najviše izložena, uzeo ovih dana učešća u borbi, a on je, kako je poznato, najviše „rascijepan"¹⁴.

— Što se mene tiče, ne bih propustio da izdam naređenje da se jedan od 4 hrvatska bataljona vrati na polazne baze, tim prije što je desna kolona divizije „Re" u mogućnosti da bude pojačana iz divizije „Sassari", koja je svedena na samo jednu kolonu (prema našim posljednjim uputstvima).

Divizija „Sassari"

— Jedina kolona „Sassari" nalazi se između k. 616 i Bruvna. Odbila je jedan napad na prvom položaju.

— Ova kolona može biti svedena na 5—6 bataljona, ako je potrebno; također je u mogućnosti da efikasno pomogne desnu kolonu divizije „Re" na pravcu D. Lapac—Udbina (vidi gore). Mogla bi biti potisнута u dubinu:

— ako nema utisak da će joj se neprijateljske nadmoćne snage naći ispred i na bokovima;

— ako terenske prilike to dopuštaju (nalazimo se u pretežno planinskom zemljištvu, naročito između Bruvna i D. Lapca);

— ako Nijemci uspiju da se učvrste na otsjeku Bihać—B. Petrovac.

— U protivnom, korisno je da se i ova kolona ne ističe mnogo naprijed.

2.) — Da zaključimo: u jednoj situaciji i godišnjem dobu kao što je sada, treba izbjegavati odlučna nastupanja ka istoku, prije nego:

— što se otkloni velika opasnost koja između Ogulina i Lič. Jesenice prijeti zapadu;

— što se dobije tačan utisak o onome što uspijevaju da i"-ade Nijemci.

¹³ U naređenju Petog armijskog korpusa (vidi dok. br. 151) bilo je predviđeno učešće tri ustaško-domobranska bataljona, a učestvovala su četiri. Vidi dok. br. 169.

¹⁴ Razbijen. O tome vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

^s Paraf pukovnika Zanussi-a

" Paraf generala Primieri-a

**IZVJEŠTAJ TALIJANSKE VOJNE MISIJE U ZAGREBU OD
23 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA NJEMAČKIH JEDI-
NICA NA PODRUČJU KORDUNA I BANIJE«**

TELEGRAM

Datum	I	otpreme
i		prijema
čas	[	25/1/43
		15,30

OD KRALJEVSKE IT. VOJNE MISIJE — ZAGREB
KOMANDI V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

~BT. 1363
Stiglo: 25 siječnja 43

383 prot.

Situacija dana 23-eg navečer

SS divizija: Zapadna kolona dostigla liniju Nikšić—Vukinić—Šlivnjak (Karlovac AP—NH—NN i AR—OI).

Formacija od oko 500 partizana u povlačenju prema jugu².

Zapadna kolona: jedinice koje su isle iz Vojnića dostigle su i prešle Mlholjsko (Karlovac AT—ON)³.

Ostale jedinice, čisteći Petrovu Goru, dostigle su zonu 8 km južno od linije Slavsko Polje—Vrginmost.

369. divizija: zauzeti predjeli Topusko—Šaševa (Petrinja AR—RO).

Jedna brigada partizana⁴ u povlačenju prema jugu.

Dostignute linije: kota 416, kota 855 južno od Brestik—Vučkovići—Međugorje—Jagnjenovac (Petrinja AP—SI—SL—SN—SP i AR—SR—TI).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/6).

² Odnosi se na dijelove Sedme divizije NOV i PO Hrvatske, koji su se povlačili u pravcu V. Kladuše. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Osme divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 26 veljače 1943 godine.

³ Poslije jačih borbi sa dijelovima Osme divizije. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Pete NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 12 veljače 1943 godine.

⁴ Sedma brigada Sedme divizije NOV i PO Hrvatske

3. brdska brigada: zauzima liniju Zlatovići—G. Stupnica—Preradovići—Medumajdan (Petrinja TI—AN—AL—AI).

717. divizija: Pokret 2. brdske brigade iz Fajtovci—Naprelje (Prijedor UM—GK) na jug, ometan otporom partizana* i razrušenim cestama, poslije slomljenog neprijateljskog otpora u zoni Kamičak (Prijedor VO—FR).

Vazditšr.a aktivnost: Bombardovane zone Veljun (Karlovac NM—AR), Crni Potok (Petrinja QM—AR) i Petrinci (Karlovac QN—AP).

Izviđanja s obje strane puta Slunj—Bihać—Bos. Krupa Bos. Novi, gdje se ruje naišlo na pokret neprijatelja.

Prispjelo od potpukovnika Corsi.

Pukovnik RE

Podnijeto na uvid Nač. štaba
” ” ” Pom. nač. štaba
Prepis otoslan Odjeljenju „I”.

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 23
SIJEĆNJA 1943 GOD. O ZLOČINIMA NIJEMACA U S. PO-
POVIC BRDU¹**

P R I M L J E N A

B R Z O J A V K A

tek. broj očevide, lista prim. brvoj.

Broj	Vrsta	Slova	Vrieme	Primljen od Karlovca putem Krugovala	Predat putem	Potpis krugo- javnika
			23/1 11 s -30 m	Vrieme 23/1 u 14 s 16 m	Vrieme 7_u_s_m	
Službeni podaci:		Ž U R N Q		Naslov.		

OPERATIVNOM ODJELU²

22. siječnja Njemci streljali u **Popović Brdu** 13 pravoslavaca,
1 lugara Hrvata i 1 ženu Hrvaticu.

Oper, broj 2997 tajno

Dešifrirao u 1915 sati:

satnik Janda

Janda

P³ 23/ D
Min. unut. poslova*

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23/1—34,- k. 17. Redakcija je utvrdila da je ovaj izvještaj poslalo Operativno područje Karlovac.

² Glavnog stožera domobranstva

³ Paraf generala Prpića, zapovjednika Glavnog stožera domobranstva. Ovaj paraf nalazi se na još nekim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi. Redakcija ga neće više objašnjavati.

⁴ Dopisano crvenom olovkom.

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 23 SIJEĆNJA 1943 GOD. O BOR. BAMA U REJONU BALTICA BRDA I BALINCA¹

ZAPOVJEDNICTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Glav stož odjel
Op. Br. 211/Taj.
U Sisku, dne 23. siječnja 1943. „Veoma žumo”

Tajno!

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 23. siječanj 1943.
do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA
(Operativni odjel).

Savezno zapovijedi Glst. Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII.1942..
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1 : 100.000).

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:
Stanje bez promjene

1 B — DJELATNOST PODREĐENIH CETA I POJEDINOSTI
O NEPRIJATELJU

Operativno područje grada Zagreba:
Bez događaja.

Operativno područje Petrinjskog zdruga:

III. bojna 369. pukovnije koja je 22. I. o.g. poslje podne
zauzela Baltić Brdo i s. Balinac, napadnuta je 23. I. o.g. u
02 00 sata od nadmoćnih neprijateljskih snaga², bačena natrag
u pravcu D. Selišta (3Vž km jug. zap. Gline). U toku prije

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23/1—42, k. 17.

* NOP odred Banije i jedan bataljon Sedme brigade Sedme divizije. Vidi dok. br. 67 i 182.

podneva je srednjim svojim djelovima opet izašla pod Baltića Brdo, gdje se i sada nalazi.

II. bojna 369. pukovnije u 12 sati stigla je u Glinu, i upućena preko Oštare Glave (2V* km. juž. od Gline) — Samostan Sv. Nikole—k. 209 (7Vs km jug. zap. od Gline) na cesti Glini—Vranograč u svrhu zauzimanja ove crte.

1. haubička bitnica III. topničkog sklopa surađivala je u napadu djelova 369 pukovnije.

Gubitci Njemaca: dosta mrtvih i ranjenih kao i nestalih (i 2 strojnica) tako da III. bojna ima samo dva streljačka sata (izvješće Petrinjskog zdruga).

Vlastitih gubitaka nema.

1. C., 2. i 3. — Nije bilo.

Po nalogu Zapovjednika
GLAVAR ST02ERA,
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

BR. 180

RAZGOVOR NAČELNIKA ŠTABA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” S KOMANDOM PETOG ARMIIJSKOG KORPUSA OD 23 SIJEĆNJA 1943 GOD. U VEZI S DEJSTVOM JEDINICA DIVIZIJE „RE” I „LOMBARDIA”¹

OPERACIJE V ARM. KORP.

= Tražio novosti od puk. Petitti-a².

Rekao mi je da je Eks. Gloria³ naredio za sutra:

- 4 bataljona „Fabbri”⁴ da napreduju na Sluni. (Ali, zbog srušenog mosta, neće stići pre 27—28);
- 2 bataljona lijeve kolone „Re”⁵, koji su pomogli Fabbri-a duž željeznice⁶, da ostanu kao snaga u Plaškom. spremni da djeluju na jug, sjever ih zapad:

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 B/31).

* Načelnik štaba Petog armijskog korpusa. O ovome vidi dok. br. 183.

* General Gloria, komandant Petog armijskog korpusa

⁴ Talijanska kolona iz sastava divizije „Lombardia”, kojom je komandovao general Fabbri.

⁵ Odnosi se na bataljone iz sastava t. zv. Sjeverne kolone divizije „Re” koja je napadala glavnim pravcem Vrhovine—Cudin Klanac—Prijeboj—Bihać. Prvih dana Četvrte ofanzive, uslijed pritiska Šeste i Četrnaeste NO brigade na prugu Lička Jesenica—Josipdol, ova dva bataljona bila su upotrijebljena na pravcu Javornik—Lička Jesenica—Blata—Plaški—Kunić Selo. Vidi dok. br. 165.

- ostala 2 bataljona lijeve kolone neka nastave da izvijaju između Čudinog Klanca i Prijeboja;
- za ostale kolone zadaci nepromijenjeni.
- = Na kraju, Eks. Gloria bi htio:
 - da kroz 4—5 dana bude u Slunju s Fabbri-em, da ostavi 2 bataljona frontom na jugoistok, prebaci ostala 2 unazad da bi dejstvovali ka zapadu⁷;
 - da zasad ne ide za Bihać s lijevim krilom „Re“, nego: da i dalje drži 2 bataljona kao snagu u Plaškom, da bi se zatim priključili Fabbri-u kad ovaj počne da dejstvuje ka zapadu;
 - nastavi da izviđa s ostala dva bataljona više na jug od Čudinog Klanca.
- = Izgleda mi, kad bi mogli jednim vjdarcem čarobnog štapića da se prebace za Slunj, sve bi bilo dobro (moja pro-memoria)⁸. Ali, kako toga nema, zbog mostova, zašto za to vrijeme lijevo krilo „Re“, umjesto da jedan dio čeka, a drugi dio da dangubi, ne ode na Bihać sa svim svojim bataljonima?
- To bi olakšalo Nijemcima i našim kolonama koje su više na jugu⁹, dok se ne bi izložili većem riziku (u Otočcu su druga 2 bataljona u rezervi).
- = Rekao sam sve to puk. Petitti-u, kao moju zamisao, radi toga da Eks. Gloria, ako bude htio, računa s njom. Ali to je zamisao koja ne bi morala da ostane samo moja. =

V. P. IO¹⁰, 23/1/1943/XXI

P¹¹

⁷ Na područje Gorskog Kotara

⁸ Vidi dok. br. 176.

• Odnosи se na kolone iz sastava divizije „Re“ i „Sassari“ koje su napadale pravcima: Lički Osik—Bunić—Korenica, Lovinac—G. Ploče—Udbina i Gračac—Bruvno—Mazin—G. Lapac.

”Vojna pošta Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“

¹¹ Paraf generala Primieri-a. Uz ovaj nalazi se još jedan nečitak paraf.

**IZVJEŠTAJ KOMANDE DRUGOG KORPUSA OD 23 SI-
JEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ PRUGE NOVSKA—
NOVA GRADIŠKA¹**

Poverljivo

Prepis

Depeša pov. br. 522/43 od 23.1.43.

Nemačkom opunomoćenom generalu u Hrvatskoj, prema dosada primljenim izveštajima izgleda da je linija Paklenica (4 km istoč. od Novske)—Rajić—Okučani—Dragalić—Mašić posednuta jačim neprijateljskim snagama², sa namerom, da spreče da se pruga dovede u ispravno stanje. Pojedinosti o stanju pruge ne mogu se pribaviti. Ne zna se još ništa o hrvatskim jedinicama za zaštitu pruge između Novske i Nove Gradiške. Predlog: sa hrvatskom brd. divizijom³ napasti preko Novske i Lipika (17 km severozap. od Novske) na Okučane.

Stanje kod Nove Grad'ske nepromjenjeno. Mora se računati sa neprijateljskim noćnim napadom sa severa i zapada. Delovi 823 bataljona sa pomoć, oklop. žel. vozom iz Broda od 19,00 čas. u pripravnosti za svaki slučaj.

Komanda 2 hrvat. Korpusa

Za tačnost prepisa:

potpis nečitak

O.V.D.

25/1 1943

D

Dostavljeno:
Hrvatskom generalštabu.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—26. k. 17.

² Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 173.

³ Prva gorska divizija

OBAVJEŠTENJE KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA NJEMAČKIH JEDINICA NA PODRUČJU KORDUNA I BANIJE NA DAN 22 SIJEČNJA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Datum i čas fodlaz. 24.1.43
fodlaz. 24.1.43; ? 15

OD V ARMJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI

Br. 371/prot,

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA •
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1282
Stiglo 24 siječnja 1943 — XXI

SITUACIJA NA DAN 22 SIJEČNJA U 19 SATI

SS divizija:²

Zapadna kolona: Naišla na jak otpor u rejalu Zagorje* (Karlovac NM—AT) i jugozapadno od Vojnića⁴.

Istočna kolona: dostignuta zona istočno od Vrginmosta i sjeverno od Slavskog Polja (Karlovac QH—AX).

369. divizija:

Zapadna kolona⁵ dospjela visove sjeverno od Balinca (Petrinja RO—AT), gdje se vode jake borbe protiv jakih formacija pobunjenika.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/6).

² Njemačka SS divizija „Prinz Eugen“

³ Otpor pružio jedan bataljon Petnaeste NO brigade i Prvi bataljon četvrte NOU brigade. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Osme divizije Stabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

⁴ Ovdje su bili dijelovi Pete NO brigade.

⁵ Sastava: 369 puk. Ovaj puk je uveden u borbu 22 siječnja i iz Gline upućen ka jugozapadu sa zadatkom da prodire između puteva Gline—Vrnograč i Gline—Cetingrad. Njegov Drugi bataljon upućen je iz Gline cestom Gline—Vrnograč prema k. 209 (zaseok Hajtić), a Treći bataljon, uz podršku artiljerije, prebacio se sa lijeve na desnu obalu rječice Gline, kod zaseoka Skele, i otpočeo nadiranje pravcem Baltića Brdo (k. 226) — s. Balinac, gdje je došlo do borbe. Opširnije vidi dok. br. 67 i tom V, knj. 13, izvještaj Banjanskog NOP odreda Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 3 ožujka 1943 godine.

Na jugoistoku partizani⁶ drže visove između Klasnića i Brestića (Petrinja AP—SL^SN).

3. brdska brigada:⁷ Dostignuta linija Brđani—Gorička—Glavičani (Kostajnica TN—AN—AL—AI), isturene jedinice su zauzele Međumajdan (Petrinja TI—AI).

2. brdska brigada:⁸ Dostignuti predjeli Fajtovci, Naprelje i Milinovići (Prijedor UM—GK—UQ—FH).

717. divizija: Zauzeti predjeli Mihala i Kamičak.

Vazdušna aktivnost: Uspješna akcija bombardovanja na Zirovac (Petrinja SI—AL) gdje je, kako jejavljeno, bila neprijateljska komanda.

Prispjelo od potpukovnika Corsi.

Pukovnik RE

|
BR. 183

NAREĐENJE KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIIJSKOG KORPUSA OD 24 SIJEĆNJA 1943 GOD. ZA DALJA DEJSTVA PODREĐENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE I KORDUNA¹

TELEGRAM

V. P. 10 24 siječnja 1942—XX. 4.30 sati

OD KOMANDE V. ARM. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE

Br. 1089/0p.— S obzirom na našu situaciju, situaciju njemačkih trupa i neprijatelja, naredio sam u pogledu razvoja operativnog ciklusa² u toku idućih dana sljedeće:

1)— *Divizija Lombardia:* lijeva kolona: nastoji da pređe rijeku Mrzina uzvodno od Tržića da bi dejstvovala na Slunj i dijelom snaga olakšala akciju južne kolone koja dolazi od Plaškog.

• Šesnaesta NO brigada Sedme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske

⁷ Treći gorski zdrug

⁸ Drugi gorski zdrug, pridat njemačkoj 717 diviziji. Dejstvovao na području Bosne.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 B/31).

* Misli se na operacije „Weiss“.

2)— *Divizija Re*: predviđajući raniji početak akcije prema zapadu³ o kojoj pod slovom d) glave II dopisa 560 od 15. o.mj.⁴: I i III bataljon 1. pješ. puka, koji tamo treba da učestvuju, neka se prebace od Plaškog u prostor Lič. Jesenica gdje će se zadržati pod uslovom da operišu prema sjeveru ili jugu ili zapadu.

Kolona Angelini: neka zateže u napredovanju istočno od Cudinog Klanca.

Centralna kolona: „Pederzani"⁵: neka pričeka istočno od Nikšića dok južna kolona ne bude dala da se osjeti njena akcija na Bunić.

Južna kolona: ojačana jednim bataljonom div. Sassari, pošto osigura posjedovanje tjesnaca Ploča i ostavi za posadu snage koje će divizija zadržati, ali među kojima mora da bude XXXI ili XXXII hrvatski bataljon, s obzirom na potrebe posade baze, neka nastavi s napredovanjem.

3)— *Divizija Sassari*: neka nastavi svoju akciju⁶.

General Gloria

* Odnosi se na ofanzivu talijanskih i ustaško-domobranksih snaga u Gorskem Kotaru, koja je bila predviđena za veljaču 1943 godine, poslije „likvidiranja" jedinica NOV i PO u rejonu Bosanski Petrovac—Kulen Vakuf—G. Lapac.

* Vidi dok. br. 151.

⁵ Nazvana po komandantu puka divizije „Re".

* Pravcem: Gračac—Bruvno—Mazin—D. Lapac

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 24 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH I NJEMAČKIH SNAGA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJU LIKE I KORDUNA NA DAN 22, 23 I 24 SIJEČNJA¹

PREDMET:

—

Dato na uvid Eks. Robotti²

Nač. štaba

TELEGRAM

„ „ „ Pomoć. nač. štaba

Prepis upućen Op. odjelj., Obavješt. odjelj. i kr. karab.

Datum	odpreme
i	prijema
čas	25/1 1943 4.10 časova

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPER. ODJELJ.

i, radi znanja,

KOMANDI XI ARMIJ. KÖRP.

KOMANDI XVIII ARMIJ. KÖRP.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
SLOVENIJA—DALMACIJA"
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1327

Stiglo 25 siječnja 1943—XXI

Br. 1189/Op.

Pokreti ustanički: Partizanska pojačanja u pokretu prema zoni Zumberak³ izgleda da pripadaju 7-oj i 14-oj partizanskoj bngadi⁵, koje dolaze iz zone Kunić Selo.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Ova i ostale oznake otisnute su u Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija”.

³ Pečat prijema

⁴ Netačno. Nikakova pojačanja sa Korduna nisu slata na Zumberak u ovo vrijeme. Naprotiv, Prvi bataljon Četvrte NOU brigade, koja je od kraja prosinca dejstvovala na Zumberku, prebacio se sredinom siječnja sa Zumberka na Kordun, sa ranjenicima.

⁵ Sedma NO brigada se nalazila 23—25 siječnja na području oko Bihaća, a Četrnaesta u rejonu Saborski—Lička Jesenica.

Ustanici⁶ su zauzeli Hrastje (Samobor Ol—CD) i Vrhopvac (MK—BZ).

2) Potvrđeno da je Udbina sjedište komande VI partizanske divizije⁷.

I — OPERACIJE U TOKU:

Divizija „Lombardia": sjeverna kolona⁸:

Jučer, 23 o.m., kasno poslije podne, vatreno dejstvo⁹ protiv bataljona u prvom ešelonu u zoni Tržić (Karlovac LI—AN—AP) imalo je za posljedicu tri ranjena. Protuakcija naših trupa natjerala je u bjekstvo neprijatelja, koji je imao neprovjerenе gubitke. Jedno lice je strijeljano.

Očigledno je da je cilj akcije zadržavanje, kako bi se zaštitoilo povlačenje neprijateljskih snaga prema istoku.

Nastavljaju se radovi oko uspostave 20 prekida na putevima. Pet ih je od 8 x 2 x 6 m. sa 60 cm³ svaki: dva su druga prekida od 40—45 cm³.

Južna kolona:¹⁰ usmjerena na Kunić Selo (Ogulin XV—AI), o čemu javlja telegram 1105, nije imala nikakav sukob sa partizanima.

Sinoć, 23 o.m., isturene jedinice¹¹, s tenkovima, stigle su u Tobolić (Karlovac MH—AI) nakon što su savladale lake otpore i prepreke protiv tenkova, te su danas stigle u zonu sjeverno od Milkovića (Karlovac MH—AL) vezujući se taktički sa jedinicama sjeverne kolone, koje su se isturile prema jugu duž rijeke Mrežnice.

Strijeljano je 86 ustanika i simpatizera¹².

Divizija „Re", sjeverna kolona¹³: grupa bataljona Pagnin¹⁴ iz Plaškog stigla je u Jesenicu, raščišćavajući zonu s jedne i druge strane željeznice, koju je našla napuštenu.

⁶ Dijelovi Drugog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar"

⁷ Šeste divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Informacija tačna.

⁸ Napadala pravcem Tounj—Slunj.

* Vjerovatno od strane dijelova Četrnaeste NO brigade

¹⁰ Napadala pravcem Plaški—Slunj.

" Sjeverna grupa iz kolone Fabbri

¹² Odnosi se na stanovništvo.

" Napadala glavnim pravcem: Vrhovine—Babin Potok—Prijeboj—Bihać.

¹⁴ Grupa bataljona iz sastava divizije „Re", nazvana po imenu komandanta jedinice. Ova grupa je iz ž. st. Javornik poduzela napad ka sjeveru, prodrla u ž. st. Lička Jesenica i produžila u Plaški, a sada se prebacuje nazad.

Grupa Angelini¹⁶ izvršila je raščišćavanje u zoni Babin Potok.

Tri su lica strijeljana.

Centralna kolona¹⁶: nakon što je potpuno ugušila neprijateljski protuofanzivni pokušaj¹⁷ dostigla je jučer, 23 o.m., Selo Fakići (Gospic NH—FR). Na našoj strani pet poginulih i 17 ranjenih. Na protivničkoj strani su znatni gubici i sada se provjeravaju, ali lica je strijeljano*. Zaplijenjen je jedan puškomitraljez i jedna puška.

Južna kolona¹⁹: u noći uoči 24 o.m. snažni neprijateljski napadi²⁰ protiv naših položaja Debeljak (Novigrad OL—EZ) i kote 728 (Novigrad ON—EZ). Poslije naizmjenične promjene stanja, situacija je potpuno uspostavljena²¹ i naše trupe su zautele sedla Klanac i Ploča (Novigrad DL—EZ) i naselje Komić (Novigrad PL—EZ).

Stigao je u Lovinac bataljon cr. koš. iz zone Sassari²².

Divizija „Sassari”:

Vijesti koje nisu još stigle dostavićemo naknadno.

Pregled dnevnih gubitaka: naši: pet palih, dvadeset ranjenih; ustanci i jataci²³: 101 strijeljan; zaplijenjen jedan puškomitraljez i jedna puška.

Aktivnost avijacije: nisu se mogli izvršiti zadaci zbog ne-povoljnih atmosferskih prilika.

Operacije njemačkih trupa: Ceta SS²⁴ nastupa iz Veljuna (Karlovac NK—AR) na Primišlje (koje još nije dostigla) radi stupanja u vezu sa našim kolonama.

¹⁵ Iz sastava divizije „Re”, nazvana po komandantu Drugog puka iste divizije Giuseppe Angelini-u. Napadala pravcem: Vrhovine—Babin Potok—Prijedor.

¹⁶ Talijansko-ustaška kolona koja je napadala pravcem: Široka Kula—s. Bunić—Korenica.

¹⁷ Protunapad dva bataljona Druge brigade Šeste divizije je uspio, a neprijatelj je satjeran u s. Šenokos. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁸ Iz rejona s. Ramići

¹⁹ Talijansko-ustaška kolona koja je napadala pravcem: Raduč—G. Ploča—Udbina.

²⁰ Napade vršila Deveta brigada Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

²¹ Stanje nije uspostavljeno potpuno kao prije, jer je Drugi bataljon u toku noći uspijao da zbací ustaše sa Vršića (trig. 860). Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²² Riječ je o dolasku jednog bataljona sa područja na kojem je bila dislocirana divizija „Sassari”.

²³ Odnosi se na stanovništvo u naseljima kojima su prolazile talijanske kolone.

²⁴ Iz sastava SS divizije „Prinz Eugen”

Danas, 24-og, njemačke trupe su stigle na četiri kilometra sjeverno od Slunja, koji je u plamenu²⁵.

Usljed prekida mosta na Korani sjeverno od Slunja, predviđa se jedno dva dana zakašnjenja u izvođenju programa.

Druge napredujuće kolone st'gle su do tačke ravnjanja Miholjsko (Karlovac ON—AT)—Perna (Petrinja QM—AT).

Štuke su bombardovale zone Slunj, Miholjsko i Blagajski Pavlovac (Karlovac NX—AN).

II — DRUGE ZONE:

Divizija „Lombardia”: hrvatska patrola zarobila u Volavju (Samobor Ol—BZ) tri partizana naoružana puškom i ručnim bombama.

Teretni vlak gađan vatrenim oružjem, bez posljedica, na visini Zaluka (Samobor MH—BU).

Željeznička pruga prekinuta u blizini Mahična (Samobor NK—BQ) i uspostavljena danas, 24 o.m.

Noću, uoči 24-og, ustanci napali želj. stražarnicu 386 (Ogulin ZI—BF) i prekinuli liniju u blizini km 583 (Ogulin ZI—BF). Napad odbijen i linija uspostavljena danas, 24-og.

Ostali sektori: Redovna aktivnost patrola.

Prolaznost puteva: saonicama u zoni Delnice i Vrbovsko, u ostalim zonama automobilima pomoću lanaca.

U zoni „Re“ snijeg se topi. Temperatura iznad nule u cijeloj zoni. Snijeg u cijeloj zoni „Re“.

Željeznička pruga uspostavljena je između Josipdola i Vojnovca; radi se između Javornika i Lovinca; u toku je uspostava prekida između Vojnovca i Saborskog.

GENERAL GLORIA

" Usljed bombardovanja koje su izvršili njemački avioni

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 24 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ PRUGE NOVSKA—NOVA GRADIŠKA¹

Radi znanja:
Hrvatski generalštab
187 rez. div.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj
Hitno! KOMANDANTU JUGOISTOKA

Radi znanja: Komandantu njem. trupa u Hrvatskoj
Komandujućem generalu i komandantu u Srbiji
714 pješ. diviziji

*² SS diviziji U Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 24 siječnja 43.

- I a) Neprijateljske snage² koje su od 22 na 23 siječanj napale i djelimično posjele željeznič. prugu Nova Gradiška—Novska većim dijelom su odbačene. Sa prostora Novske otpočeo je napad na otsjek između Okučana i Novske gdje se neprijatelj³ još drži na položaju.
- I b) Noć protekla na miru. Neprijatelj⁴ drži visove sjeverno od i sjeverozapadno od Rajića (12 km istočno — jugoistočno od Novske). Njemačko-hrvatska borbena grupa 187 rez. divizije⁵, formirana na prostoru Novske, krenula u napad u svanuće.

Grupa Istok^{*}: U borbama koje su trajale cio dan 23 siječnja odbijeni su većim dijelom neprijateljski napadi,

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1—23, k. 17.

^{*} Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske i Prvi NOP odred Treće operativne zone. Vidi dok. br. 173.

² Dijelovi Dvanaeste i Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 173.

³ Dijelovi Sedamnaeste NO brigade

⁴ Glavnina bila dislocirana na području Slavonije, a jedan ojačani puk učestvovao u Četvrtoj ofanzivi u sastavu 369 legionarske divizije.

⁵ Formirana od ustaško-domobranksih i njemačkih snaga. Komanda u Slavonskom Brodu.

započeti na širokom frontu 22 siječnja počev od 22,00 časa,
na željezničku liniju između Nove Gradiške i Okučana⁷.
Mašić i Trnava (4 i 7 km zapadno od Nove Gradiške) bom-
bardovani su sa uspjehom. Hrvatska pojačanja⁸ stigla su
u Novu Gradišku.

Stab za obezbjedenje željezničkih pruga:

U Okučanima nema neprijatelja. Uspostavljena veza
sa Novom Gradiškom, saobraćaj na jednom kolosijeku
moguće. Neprijatelj⁹ drži visove sjeverozapadno od Oku-
čana, zapadno i sjeverno od Nove Gradiške. Razaranja **na**
željez. liniji, ukoliko je dosad konstatovano. nisu velika.

Italij. interna oblast:

Ojačani pritisak neprijatelja¹⁰ na prostoru sjeverozapadno,
zapadno i jugozapadno od Jastrebarskog (30 km jugoza-
padno od Zagreba). Na traženje SS-divizije¹¹ da se zaštite
komumkaciski putevi. upućena je molba generalu Roatti¹²
da preduzme odgovarajuće mјere. Prema hrvatskim iz-
vještajima, komunisti namjeravaju da napadnu Imotski i
Zadvarje (15 km istočno od Omiša).—

- I c) Željeznička pruga Nova Gradiška—Novska očišćena je od
neprijatelja.—

Njemač. opunomoć. general u Hrvatskoj
I a/8 e 20 br. 440/43.

25/1 D
P

⁷ Napade vršila Šesnaesta NO brigada Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 173.

⁸ Misli se na ustaško-domobranske jedinice.

¹⁰ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada. Vidi dok. br. 108.

¹¹ Odnosi se na SS-diviziju „Prinz Eugen“.

¹⁵ Tadašnji komandant Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“

**IZVJEŠTAJ KOMANDE DRUGOG KORPUSA OD 24 SI-
JEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ PRUGE OKUČANI—
N. GRADIŠKA¹**

Poverljivo *Sopstveni pov. br. 533/43*
Gospodinu generalu Dragojlovu-

Prepis

Depešom: Nemač. generalu u Hrvatskoj

Radi znanja: Hrvatskom generalštabu — operativno odeljenje

Jutarnji izveštaj od 24 januara 43.

Ad I a: Jugoistočno Okučana kao i želez. linija Nova Gradiška—Okučani u našim rukama. Slomljen je neprijatelj. otpor između Nove Gradiške i Okučana³, sem kod mesta Bogičevci G. (2 km istočno od Okučana).¹ Napad na Bogičevce u toku. Južna pruga vaspostavljena. Severni kolosek temeljno razoren na više mesta, prelezano turpjom oko 200 telegr. stubova. odvučeno vrlo mnogo telegrafske žice.

Dosad poznati gubici: 9 Nemaca mrtvih. 3 Hrvata mrtva, 16 Nemaca i 4 Hrvata ranjena.⁵

Neprijateljski gubici: 170 mrtvih u Okučanima. 4 mrtva i 2 zarobljena u Dragaliću, kod Mašića i Dragalića odneseno je više mrtvih i ranjenih.⁶

Namera: Slomiti otpor kod Bogičevci G. i prodreti od Okučana na zapad.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2471—25, k. 17.

³ Načelnik Operativnog odjeljenja Glavnog štaba domobranstva

⁵ Šesnaesta NO brigada Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske povukla se po izvršenom napadu na Dragalić. Vidi dok. br. 86.

⁴ Tu se nalazio Prvi bataljon Šesnaeste NO brigade.

⁵ Netačno. Izvještaj ne govori o 56 zarobljenih ustaša i domobrana. Vidi dok. br. 85 i 86.

⁶ Netačno. Gubici Šesnaeste NO brigade bili su: 11 mrtvih, 12 ranjenih i 4 zarobljena, a Dyanaeste NOU brigade (koja je napadala Okučane): 23 mrtva, 47 ranjenih i 5 nestalih. Vidi dok. br. 85 i 86.

Potpomaganje od strane Brd. divizije od severa prema jugu, kako je to bilo predloženo, nije došlo do izraza.⁷
Korpus ima utisak da je Brd. divizija nepokretna.

Komanda 2 hrvatskog korpusa pov. op. br. **94/43**
načelnik štaba Helbich s. r.
potpukovnik _

Za tačnost prepisa: 24 I 43 **D**
nečitak potpis P
potporučnik

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 24 SIJEĆNJA 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE DU2 PRUGE NOVSKA—NOVA GRADIŠKA¹

BRZOGLASNIBRZOJAV

TKO JAVLJA:	VKI2ME:		KOME SE JAVILO:
ZAPOVJEDNIČTO ZBORA BROD	SATI	2045	
	DAN	24.	
	MJESEC	siečanj	
PRIMIO: <i>Obkop*. bojnik briks</i>	GODINA	1943.	PREDAO: <i>Nadporučnik Vild</i>

SADRŽAJ

Željeznička pruga Nova Gradiška—Okučani uspostavljena. Pokusna vožnja do Rabića uspjela.

Mjesta sjeverno od pruge očišćena.

24. ov. mjes. po podne skršen zadnji odpor partizana³ kod Mašićkog Brda, k. 246 (6 km sjevero-zapadno Nove Gradiške). Neprijatelj se je povukao u pravcu Širinci — 8 km sjeveroistočno Okučani. Podatci o gubitcima u ovoj borbi nisu još poznati.

Partizanski gubitci 23. i 24. ov. mjes. u području Nova Gradiška—Okučani jesu do sada pronađena 82 mrtva⁴, a plijen 6 pušaka i nešto strjeljiva, jer je neprijatelj sa sobom oružje odvukao.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1—19, k. 17.

² Obkoparski — pionirski

³ Dijelovi Drugog bataljona Šesnaeste brigade. Vidi dok. br. 85.

⁴ Netačno. Vidi dok. br. 85 i 86 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Četvrte divizije Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 12 ožujka 1943 godine.

Naši do sada poznati gubitci iznose: 4 mrtva, 4 ranjena domobrana, a Njemci imadu 10 mrtvih, 16 ranjenih.

Postaja Dragalić i oko 20 vagona u postaji izgorili.

Brzoglasna veza nije do sada uzpostavljena, jer je preko 200 brzoglasnih stupova prerezano i oko 8000 m žice po partizanima odnešeno.

Uzpostavljena je samo željeznička brzoglasna veza od Nove Gradiške do Okučana.

BR. 188

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 25 SIJEČNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU BRUVNA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Datum	otpreme 25.1.43 XXI	10.00
	sati	
	prijema 25.1.43 XXI	11.45

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1345
Stiglo 25 siječnja 1943

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI

Br. 1192 Op.

Nastavak teleograma br. 1189/Op., današnji datum.

Javljam da je kolona divizije „Sassari“ stigla u Bruvno (QM—QO—EU) poslije izdržanih znatnih otpora na cijelom frontu².

Naši gubici preko 60 što mrtvih što ranjenih.

General Gloria 09452401

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/6).

² Borbe vodili dijelovi Prve NOU brigade Šeste divizije. Vidi tom V. knj. 12, izvještaj Staba Prvog korpusa Glavnem štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

**NAREĐENJE ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG SEKTORA OD
25 SIJEČNJA 1943 GOD. O ORGANIZACIJI I RAZGRANI-
ČENJU SEKTORA¹**

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
ZAPOVJEDNICTVO
**II SEKTORA OBCEG VOJNIČKOG
POVJERENIĆTVA
KOD SUPERSLODA**
Op. broj 272/Tajno
U Sinju, 25-1. 1943

Broj 40/tajno 1943
Organizacija, zapoviedanje,
i način podnošenja izvije-
šća II. sektoru.—

PREDMET: Nova podjela II zone
na sektore i organizacija zapoviedanja.

ZAPOVJEDNIČTVU I. REONA (oruž. krilo) — **Knin**
ZAPOVJEDNIČTVU II. REONA (III. bojna 15. pp.) — **Sinj**
ZAPOVJEDNIČTVU III. REONA (oruž. krilo) — **Omiš**

Obći vojnički povjerenik N.D.H. kod Supersloda brojem 280 od 13. siječnja t.g. podielio je radi odlaska dielova savezničke vojske iz pojedinih područja II. zone², zatim radi promjene u rasporedu savezničkih snaga, radi ulaska dosadašnjeg operativnog područja Karlovac pod njegovo zapovjedništvo, kao i obrazovanja novog zapovjedništva operativnog područja „Lika” **u Gospicu** — II zonu na sljedeći način:

- 1.) *I. sektor* (skraćeno I. zasek Karlovac).
- 2.) *Operativno područje „Lika”* (skraćeno Operpod Lika Gospic).
- 3.) *II. sektor* (skraćeno II. zasek Sinj).
- 4.) *III. sektor* (skraćeno III. zasek Mostar).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—40, k. 55.

* Odnosi se na dio teritorija NDH koji su držale talijanske jedinice. Na tom području sve ustaško-domobranske jedinice bile su potčinjene odgovarajućim talijanskim komandama.

² Od 13 siječnja 1943 god. sve jedinice na području Karlovca bile su pod talijanskom komandom.

II. sektor obuhvata prostoriju ograničenu crtom: Stari Grad—Lovinac—Jankovića Vrh—Donji Lapac (sve izključno)—Gornji Lapac—Bos. Grahovo (sve zaključno)—Glamoč—Sutica—Prisoje—Studenci—Zagvozd (sve isključno)—Makarska (zaključno)—morska obala sa Braćom i Hvarom (zaključno).

Zapoviednik II. sektora je zapoviednik popunidbenog zapovjedništva Sinj, pješački pukovnik Vidas, sa sjedištem u Sinju.

Zapoviedniku sektora podređene su sve naše oružane postrojbe (domobranstvo, ustaška vojnica, željeznička vojnica, oružništvo, milicija i t.d.) u taktičkom i zapoviednom pogledu. Po ostalim pitanjima dotične postrojbe ostaju podređene svojim organskim zapoviednicima.

Preko zapoviednika sektora sve su naše oružane snage na području II. sektora podređene zapoviedniku XVIII Armijskog Korpusa, odnosno odgovarajućim ital. zapoviednicima divizija.

Niti jedan pokret, niti akcija naših postrojbi ne može se vršiti bez znanja i odobrenja odgovarajućeg tal. zapovjedništva.

II. sektor dielim na 3 (tri) reona i to u slijedećim granicama:

II. reon zapadna granica: istočna granica I. reona.

istočna granica: Veliki Šator (1872)—Golo Brdo (1681)—Golubovina (1056)—Peulje (isključno)—kota 910—Strmac (1203)—Borova Glava (1265)—Debelo Brdo (1332)—Pršut (1249)—Jančija Glava (1584)—Suh Polje—Tutnjevina (712)—Bat (1207)—Kunića (1101)—Maglaj (1070)—Konjska Glava—Veliki Vrh (1305)—Jarenjak (1283)—Turljače (1342)—'Veliki Vrh (966)—Crivac (izključno)—kota 769—Oštruljak (462)—Gradna (487)—Plišivica (548)—Moseć (512)—Glavica (332^—Crljeni Grmi (380)—Gradina (344)—Papića Brieg (409)—kota 526—Velika Trečanica (602)—Sveti Nafor (208)—Divulje.

II. reon zapadna granica: istočna granica I. reona.

istočna granica: Borova Glava (1290)—s. Zagoričina—Prisoje (izključno)—Studenci (izključno)—Medov Dolac—Sđaca (849)—kota 653—Trbotar (592)—Gornji Katuni (zaključno)—Golo Brdo (451)—Podine (zaključno) (618)^Oblik (641)—Greda (653)—Brdo (749)—Grećica (454)—Ogrena (655)—kota 642—Sv. Jure (1318)—kota 1206—Betajna (1197)—Lukaj (1000)—Ljute Kame (1340)—Mosor (1330)—Javorska (1272)—Ljubijan (1261)—Plišivac (1077)—Debelo Brdo (1043)—kota 629—Mravince (izključno)—Solin (izključno).

III. reon zapadna granica: istočna granica II. reona.

istočna granica: istočna granica II. sektora.

Zapoviednik I. reona je zapoviednik oružničkog krila u Kninu oruž. nadporučnik Bratanić Ive.

Zapoviednik II. reona je zapoviednik III. bojne 15. pp. u: Sinju pješ. bojnik Draganić Slavko.

Zapoviednik III. reona je zapoviednik oružničkog krila u Omišu oruž. satnik Bošnjak Petar.

Zapoviednike reona činim odgovornim za organizaciju zapovedanja do najsitnijih dielova. Svaki dio mora bezuslovno znati: tko mu zapovieda *neposredno*, a tko mu je sliedeći predpostavljeni (osobito tamo gdje je oružana snaga sastavljena od milicije, ustaša, oružnika ili domobrana).

Sve postrojbe, u koliko bi tokom vremena došle na područje II. sektora podпадaju pod zapovjedništvo određenog reonskog zapoviednika. Dotični zapoviednik dužan je odmah izvršiti pregled novo pristigle postrojbe i prikupiti i dostaviti sljedeće podatke:

- a) od kuda dolazi postrojba i cilj dolaska;
- b) jačina i naoružanje — po ustaljenom formularu, koji je priložen ovoj zapoviedi;
- c) izpravnost oružja i njegova podpunost; sredstva za održavanja istog;
- d) stanje odjela i obuće; nedostatci;
- e) stupanj izobrazbe, duh i stega;
- f) smještaj;
- g) zdravstveno stanje; čistoća;
- h) da li su stigli svi dielovi postrojbe; i
- i) priedlozi; što je učinjeno da se nedostatci odklone i što bi još trebalo preduzeti.

O dolasku postrojbe obavjestiti brzoglasno ili krugovalno odmah ovo zapovjedništvo, a u svemu ostalom detaljno pismeno i žurno.

Ne čekati zapoviedi za sve, već biti brižan za svoje postrojbe u svakom pogledu i uviek na njih m'sliti i za njih raditi.

Na svaki način nastojati na smirenju i sređivanju prilika. Upoznati se dobro, kao i sve svoje podređene, sa mojom zapoviedi br. 8/taj. od 8-1-1943. (Glavnog Stana Poglavnika Gsp. br. 2777/tajno od 22-XII-1942).

Sve stariešine kontrolirati da li su na zemljištu — na poslu. Ukazuje na potrebu da zapovednici reona kao i niži stariešine što češće obilaze svoje postrojbe, da na licu mjesta provjeravaju zapoviedene mjere i da sve nepravilnosti odmah odklanaju. O svakom obilasku podnjeti izvieštaj.

Suzbijati birokratski način zapovedanja iz ureda i rad po uredovnom — mirnodopskom vremenu od — do.

Samo osobno zalaganje svih, na zemljištu može dovesti do pozitivnih rezultata.

Organzirati, svoju službu izvieštavanja, mlađih starijima.

Osobitu pažnju obratiti na sprovodenje doglasne (obavještajne) službe. Svako saznanje treba odmah provjeriti, da nebi bilo iznenadenja.

Za ovo treba imati razgranatu i pouzdanu doglasnu mrežu svojih organa, pa tome pitanju pokloniti punu pažnju. Prema podatcima dobivenim od doglasne službe ne treba ostati ravnodušan, jer se ne može proceniti postojanje ili nepostojanje dobivenih podataka samo na osnovi svoje prepostavke, da nema ničega po sredi. Na svaku dobivenu obavijest, ma koliko zvula nevjerojatno, treba odmah reagirati; tj. provjeriti je. Dobro organizirana doglasna služba daje zapovedniku mogućnost dobijanja podataka o jednoj istoj stvari istodobno sa više strana, pa se u ovakvom slučaju može odmah — bez čekanja stvoriti zaključak, te reakcija može biti trenutna bez gubitka u vremenu što je vrlo važno.

Zapovednici reona provjerit će najžurnije da li postoji plan odbrane za svako, pa i najmanje mjesto. Preduzeti će sve, da se posade dobro utvrde i usposobe za odbranu snagama kojima raspolažemo. Zapovednici reona podnjeti će mi izvještaj: da li prema situaciji, učinjenim pripremama i t.d. imaju sve sadanje posade mogućnost da se održe a da ne postanu plienom partizana. Da li je njihov ostanak opravдан i da li bi i što u ovom pogledu trebalo poduzeti, a ne samo tražiti pojačanje posade. Pri ovim razmatranjima ne zaboraviti na oružničke postaje. Ovo raspraviti sa odgovarajućim oružničkim starješinama.

S obzirom na podnošenje izviešća

Z A P O V I E D A M :

A) *Izkaz rasporeda sa brojčanim stanjem svih četa dostavljati bezuvjetno tako da svakog 10. i 25. u mjesecu već budu u ovom zapovedničtvu. Pokazati sve postrojbe u svakoj, pa i najmanjoj posadi. Osobitu brigu pokloniti točnosti brojčanog stanja i naoružanja, kao i detaljnog rasporeda.*

Prednji izkaz dostavljati po priloženom formularu.

B) Da bi ovo zapovedničtvvo imalo uviek jasnu sliku situacije na pojedinim reonima, zapovednici reona dostavljati će svakog 5., 15. i 25. u mjesecu izviešće sa sljedećim podatcima:

1.) *Izvršeni podhvati* u prošlom 10-to dnevnom periodu (samo sa našim snagama, samo sa tal. snagama, kombinirano), u kome pravcu, sa kojim ciljem, način izvođenja, rezultat, gubitci neprijatelja, gubitci naših, talijanskih — četničkih postrojbi. Sve kratko, pregledno i koncizno, bez neposrednih detalja, zaključak o prednjim podhvatum.

2.) *Priedlozi za izvođenje eventualnih podhvata:*

- a) sa kojim snagama: *
- b) u kome vremenu;
- c) u kome pravcu i sa kojim ciljem;
- d) način izvođenja — plan akcije;

- e) eventualno priključiti šematsku skicu.
 - 3.) *Stanje naših postrojbi:*
 - a) moral-duh, stega — za svaku postrojbu zasebno;
 - b) nedostatci: u ljudstvu, opremi, naoružanju, hrani i t.d. — za svaku postrojbu zasebno;
 - c) šta je poduzeto da se jedinica popuni: kada, na koji način i od koga je što traženo (navesti broj dopisa i kome je upućen).
 - 4.) *Odnos sa savezničkom tal. vojskom:*
 - a) kakav je;
 - b) ima li gdje i kakvih nesuglasica;
 - c) priedlozi za uklanjanje nezgoda;
 - d) priedlozi, da se eventualno ukloni neki od tal. zapovjednika časnika ili dočasnika, *ako se ima pouzdanih i dokumentiranih* dokaza, da rade na štetu naših interesa.
 - 5.) *Podaci o četnicima:*
 - a) naziv postrojbe, ime zapovjednika;
 - b) jačina i sastav;
 - c) naoružanje;
 - d) sjedište postrojbe, reon rada;
 - e) podhvati i rezultati;
 - f) zlodjela — koncizno sa označenjem: tko ih je učinio, kada, prema kome, posljedice, da li je intervenirano kod Italijana: tko, kod koga, kada. kako (ustmeno, pismeno), rezultat intervencije;
 - g) imena onih četnika i njihovih vođa koji nisu rođeni u našoj državi, kao i onih koji su rođeni u našoj državi, ali očigledno *rade protiv naših interesa*. Sve mora biti *dokumentirano*, jer inače intervencija ostaje bezuspješna.
 - 6.) *Podatci o partizanima:*
 - a) naziv postrojbe, ime zapovjednika;
 - b) jačina i sastav;
 - c) naoružanje;
 - d) sjedište postrojbe i reon rada;
 - e) podhvati i rezultati.
- Prilikom sastavljanja izvieštaja pod 5.) i 6.) imati u vidu i moju zapovied br. 8/tajno od 8-1-1943 (Glavnog Stana Poglavnika Gsp. br. 2777/tajno od 22-XII-1942).
- 7.) Svakom 10-to dnevnom izviešću *priklučiti šematsku grubu* skicu u omjeru 1 : 200000. U njoj ucrtati:
- a) *crvenom olovkom* prostorije koje drže *partizani* (označiti položaje, mjesta postrojbi i njihovih stožera, nazine postrojbi, njihovo naoružanje i imena zapovjednika i t.d.).
 - b) *plavom olovkom* ucrtati prostorije koje drže *četnici* (sa istim podatcima kao pod a)

c) zelenom olovkom ucrtati mjesta koja drže *Talijani* (raspored i jačina snaga sa nazivom postrojbi).

Na prikupljanju i provjeravanju navedenih podataka ne-prekidno raditi i skicu dopunjavati.

Ovo 10-to dnevno izviešće, navedeno pod B),* dostavljati bezuvjetno tako da svakog 5., 15. i 25. u mjesecu već bude u ovom zapovjedničtvu.

C.) Dnevno dostavljati izviešće o stanju prema podatcima, prikupljenim u toku posljednjih 24 sata, računajući od 0 do 24 sata. Ovo izviešće obuhvata:

- a) kratku ociju situacije;
- b) djelatnost podređenih dijelova i pojedinosti o neprijatelju; (ovdje ulaze i vlastiti gubitci, gubitci neprijatelja i plien)
- c) vlastite mjere u odnosu na a) i b);
- d) pokretanje i premještaji vlastitih dijelova;
- e) osobiti dogadaji i mjere van borbene djelatnosti.—

D.) U žurnim i važnim slučajevima podnosići dnevna brzglasna, brzjavna ili krugovalna izviešća. U ovim izviešćima obuhvatiti najvažnije dogadaje kratkim, konciznim, telegrafskim stilom. Zabranjujem slanje dugačkih krugovalnih brzjavki.

Stavljam van krijeosti sve moje zapoviedi koje se kose sa ovom zapoviedi.

Prema prednjoj zapoviedi odpočeti rad odmah, a prva izviešća dostaviti tako, da budu u ovom zapovjedničtvu 1-II-1943.

Primitak zapoviedi pismeno potvrditi.

Svim, pa i najmanjim postrojbama svog reona dati do znanja potrebno iz ove zapoviedi, naročito u pogledu zapovedanja i dostavljanja izvještaja.

Striktno držati se ove zapoviedi.

Zamjenik zapovjednika
podpukovnik (Potočnik)
Potočnik

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 25
SIJEĆNJA 1943 GOD. O NAPADU NA DRAGANICE¹**

• *

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:	KOME SE JAVILO:
Pukovnik Tomašević	SATI 21.20 DAN ' 25 MJESEC siečanj	
PRIMIO: Bojnik Orrasch	GODINA	PREDAO: Bojnik Orrasch

SADRŽAJ

Kod Karlovca vrlo teška situacija. Neprijatelj probio položaj kod Draganića². Jedna bojna upućena je u toku današnjega dana u pravcu Volavje. Sa talijanskim pojačanjima pokušat ćemo popraviti situaciju oko Draganića. Spoj sa Draganićima još imamo. Molim najžurnije pojačanje iz Zagreba.

Po nalogu g. Generala Dragojlova nazvao sam puk. Tomaševića i uputio ga, da se odmah javi brzoglasno g. Generalu. 22.35 23.10: i da nazove g. Generala po drugi puta između 23.30 i 23.45.

Bojnik Orrasch

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/I—50, k. 17.

² Odnosi se na napad Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i Četvrte NOU brigade na neprijateljsku posadu u Draganićima i na rušenje pruge i ceste Zagreb—Karlovac u rejonu Draganića. Vidi dok. br. 108.

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA ZA LIKU OD 25
SIJEĆNJA 1943 GOD. O BORBAMA U LICI¹**

**P R I M L J E N A
B R Z O J A V K A**

Broj	Vrsta	Slova	Vrieme	Primljen od Gospića putem krugovalom	Predat putem	Hotpis krugovajnika
			25 I 08 s 50 m	Vrieme 25 I u 11 s 47 m	Vrieme	
Službeni podatci:		.		Naslov:		

OPERATIVNOM ODJELU

IV. zdrug u napredovanju od *Lovinca* prema *Udbini* poslije žestoke borbe² zauzeo položaj na crti: *Mirkača* (kota 1130)—*Komić* (kota 1028)—*Komača* (kota 1180)—*Trovrh* (kota 1033)—*Kukavec* (kota 984)—*Gostuša* (kota 934)—kota 733 (kota 734)—kota 733 (kota 793). Saveznici³ po zauzeću označene crte pojačali su naše sa jednom bojnom na koti 733 i *Gostuši*. Ostale savezničke snage raspoređene u II. liniji na *Debeljaku* (4000) kota (822) i na koti 631.

Vrščić (*Samograd*) naši dva puta zauzeli i na posliedku morali napustiti⁴.

Od početka akcije zdrug ima 7 mrtvih i 24 ranjena. Polazim 25. siječnja u diviziju „RE“, jer sa ovim snagama i na ovakav način daljnje napredovanje prema *Udbini* skopčano sa težkim gubitcima i posliedicama.

34. Ustaška bojna u napredovanju od *Široke Kule* osvojila je tokom 23. siječnja nakon težke borbe⁵ dobro utvrđen položaj *Tepšanovac* (kota 852)—selo *Srdari*. Neprijatelj noću 23./24.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—43, k. 17.

² Protiv dijelova Devete NO brigade Šeste divizije

³ Talijani

⁴ Napad na *Vrščić* izvršio je Drugi bataljon Devete NO brigade.

⁵ Protiv Prvog bataljona Druge NOU brigade i jedne čete Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda

siečnja pokušao povratiti ovaj položaj, ali nije uspio⁶. Gubitci bojne do sada: 5 mrtvih i 17 ranjenih.

II. lovačka bojna iz *Vrhovina* napreduje preko *Babin Potok* i danas stigla u *Čudin Klanac*.

Zadaća joj je prodiranje pravcem: *Plitvički Leskovac—Ličko Petrovo Selo*.

Op. broj 66/tajno

OPER= PODR= LIKA.⁷

88

Dešifrirao 25.1 u 1945.
(Filković stk. Markić por.)

BR. 192

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 25 SIJEĆNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA USTAŠKO-DOMOBRANSKIH I NJEMAČKIH JEDINICA NA PODRUČJU BANIJE¹

ZAPOVJEDNIČTOV I. DOMOBRANSKOG SBORA

Glav stož odjel

Op. Br. 216 / Taj.

U Sisku, dne 25. siječnja 1943

Veoma žurno"

Tajno! j

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D Z. za 25. I . do 18 sati.—

GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA.—
(Operativni odjel)

Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219/taj. od 9. VIII.
1942., dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1 : 100.000)

• Netačno. Dijelovi Druge NOU brigade uspjeli su da zbace neprijatelja sa položaja na *Tepšanovcu* (k. 852). Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PÓ Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

»

⁷ Operativno područje Like

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—53, k. 17.

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

U taktičkoj situaciji rr.su nastupile nikakve naročite promjene, osim prebacivanja jedne partizanske skupine jačine **oko** 150 ljudi iz Kalnika u Bilo Goru.

2. B. — DJELATNOST PODREĐENIH CETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb: Bez dogođaja.

Operativno područje 1. pješ. div.: Bez dogođaja.

Operativno područje Petrinjskog zdruga:

Prema izvješću Petrinjskog zdruga:

a.) Djelovi XI. ustaške bojne vršili su razviđanje pravcem: Jandričev Brdo (**4 km.** j. od Topuskog)—k. 244 (**2 km.** s.i. **od** Jandričevog Brda i duž ceste Topusko—Kladuša do Kam. **Mosta** (**8 km.** j.j. zapadno od Topuskog).

b.) 969. pješačka pukovnija izbila je sa dvije bojne na crtu Vranovske Glave (k. 262)—Lončarevac (246)—Vrtljine (**5 km.** z. od Maje).

Srednja kolona 369. divizije izbila je kod Brubno (**16. km.** j. od Gline). Borbe su u toku².

Sa 969. pješačkom pukovnjom surađuje jedna naša gorska i jedna haubička bitnica.

c.) Do sada poznati gubitci Njemački kod zauzimanja Baltić Brda 22.I.o.g³: 13 mrtvih, 35 ranjenih i dosta nestalih.

U borbi kod Sv. Nikole (**1 km.** s. od Vrtline) ubijen je jedan partizanski komandir, 1 komesar i veći broj partizana,

U skladištu je nađena velika količina živežnih namirnica.
I.C. ./.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH CETA:

Radi bolje zaštite želj. pruge Križevci—Koprivnica premješten je jedan koturaški sat iz V. Poganca u M. Poganac.

Radi pojačanja četa Lekeničkog odsjeka upućen je danas iz Siska u Buševac 1 sat I. obkoparske bojne, kao pokretljiva pričuva Lekeničkog odsjeka.

Savezno s brzoglasnim nalogom zapovjednika skupine West uputila je 1. pješačka divizija pola sata (1/2) 14. sata 1. **p.p. iz** Bjelovara u Severin.

3. — Nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
GLAVAR STOŽERA
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

IZVJEŠTAJ NJEMAČKE GRUPE ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 25 SIJEČNJA 1943 GOD. O EORBAMA U KORDUNU I BANIJI¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Prevod

Br 1386
Stiglo 25 siječnja 1943
godina XXI

NJEMAČKA GRUPA ZA VEZU
PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA
„SLOV.—DALM.”

3 primjerka
II primjerak

Br. 21/43 Povjerljivo

Položaj, 25.1.1943.

I
VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” (OPERATIVNO ODJELJENJE)

=*Sjedište*=

Bilten od. 23.1.1943.

Hrvatska: atmosferske prilike poboljšane, temperatura oko 0 stepeni. 23/1 operacije „Weiss“ su se uspješno nastavile zahvaljujući učešću vazduhoplovnih snaga (poboljšane atmosferske prilike). SS divizija sa zapadnom grupom stigla je u 11 sati u Veljun i uspostavila vezu sa italijanskim divizijom „Lombardia“².

Istočna grupa prodrla je u sjevernu zonu Petrove Gore. Južno od Petrove Gore, neprijateljske koncentracije³ sa uspjehom tucene od strane avijacije. 369. divizija između istočne grupe SS divizije i pojačane grupe za izviđanje. 96 pješadijski puk je

¹ Original, pis%op na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

² Vidi dok. br. 197.

* Odnos se na Petu brigadu Osme divizije koja se toga dana povukla iz rejona Miholjsko i prebacila na desnu obalu r. Gline, posjednuvši položaje u rejonu s. Dalmatinski Varoš i s. Miljevac sa zadatkom da brani prelaz preko r. Gline kod Vrgaševa Mosta i Madžareva Mosta. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 18 veljače 1943 godine.

prodro između cesta Glina—Cetingrad i Glina—Vranograč, zauzeo Balinac, ali se morao povući zbog protunapada izvršeno» u noći između 22-og i 23-eg⁴.

*Grupa 187*⁵: Napredujući prema Muždeki (kota 370 jugozapadno od Maje), pojačana izviđačkom grupom, nalazi se u borbi u okolini visoravn odmah sjeverno od Brubna⁶.

Grupa 370⁷ u šumama Međugorja (484) koje je napušteno od neprijatelja. 3. hrvatska alpinska brigada prešla je, prema zapadu, liniju Svrakarica—Glavičani ujutro 23.t.mj. Južno odavde grupa 721⁸ napreduje prema Međumajdanu.

Zapadni dio Samarice još u neprijateljskim rukama. Nije opažen neprijatelj na sektoru 3. alpinske hrvatske brigade. Nedostaju potanji izvještaji od strane 717. pješadijske divizije. Vazdušno izviđanje javilo je grupi 2. alpinske brigade o napredovanju tenkova na putu Sanski Most—Bos. Krupa. Lokalna veza prekinuta — dostavićemo naknadno daljnje vijesti. 749. puk raščišćava zonu zapadno od puta Vrhopolje—Ključ, i došao je ciljeve do sada nepoznate.

Potpis: poručnik **Drechsler**

⁴ Vidi dok. br. 67 i 192 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Banjaskog NOP odreda Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvateke od 3 ožujka 1943 godine.

⁵ Ojačani puk njemačke 187 rezervne divizije, pridat 369 legionarskoj diviziji. Napadao pravcem Hrastovica—Bačuga—Drenovac—Maja—Brubno. Glavnina ove divizije bila je angažovana u zapadnom dijelu Slavonije.

⁶ Borbu je vodila Šesnaesta NO brigada Sedme divizije.

⁷ 370 puk 369 legionarske divizije

⁸ 721 puk 714 divizije

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD. O
BORBAMA NA PODRUČJU LIKE I KORDUNA 24 i 25 SI-
JEČNJA 1943 GODINE«**

TELEGRAM

V.P. 10.. 26 siječnja 1943-XXI
čas

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA — OPER. ODJELJ.
komandi SUPERSLODE — OPER. ODJELJ.
komandi XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNACA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1255/op.

Br. 1391
Stiglo 26 siječ. 1943-XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA 25 SIJEČNJA

Pokreti ustanika:

- 1) Javljeno je o pomjeranju znatnih partizanskih snaga iz Tobića (Karlovac MH—AL) u Kunić Selo (Ogulin XV—AI)^s
- 2) Formacije ustanika u pokretu u zoni Juružina (Karlovac Kl—AD) bile su tučene od naše artiljerije.
- 3) U pravcu Korenice primjećene su dvije bosanske divizije⁴.

TACKA PRVA:

OPERACIJE U TOKU:

Divizija „Lombardia“:

U akciji na Tobolić (Karlovac MH—AI), o čemu telegram 1189^t, bilo je strijeljano 11 razoružanih partizana.

Ostale pristalice bile su ubijene pri raščišćavanju pomenute zone i predjela Draga (Karlovac Dl—AF), u još neutvrdnom broju.

Naš materijal i dokumenti nađeni su.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

^s Pečat prijema

^t U originalu, sa lijeve strane, dopisano rukom: „Znači da su prošli **pored** naših trupa“.

⁴ Netačno. Vjerovatno se odnosi na povlačenje Osme divizije (Peta i Petnaesta brigada), te Šeste i Cetrnaeste NO brigade sa Korduna pravcem Bihać—Korenica.

⁵ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Naše isturene jedinice⁶ stigle su danas, 25-og, u zonu Pri-mislje (Karlovac MH—AN).

Divizija „Re“:

— Sjeverna kolona: Grupa Pagnin stara se da raščisti zonu s obje strane željeznice⁷ i da zaštiti radove na obnovi prekinutih mjeseta.

Odredi grupe Angelini, sukobivši se jučer, 24-og, u **blizini** kote 828⁸ (Gospic NK—GO) sa partizanskom formacijom⁹ od oko 400 ljudi, natjerali su je u bjekstvo, sa provjerenim **gubitkom** od pet mrtvih¹⁰.

Na našoj strani tri ranjena.

U toku današnjeg raščićavanja bilo je ubijeno 15 partizana i uhapšeno 26 lica za interniranje.

— Centralna kolona: Danas, 25-oga, izvršeno je raščićavanje zone Kuzmanovača (Gospic MH—TF). Ubijeno je 36 partizana¹¹.

Zaplijenjen jedan puškomitraljez i jedna puška.

Na našoj strani 3 ranjena.

Južna kolona: U akciji noću uoči 24-og, o čemu **govori** telegr. 1189¹², na našoj strani 4 poginula i 11 ranjenih; na neprijateljskoj strani utvrđeno 50 mrtvih¹³.

Jučer, 24-og, poslije podne, četa „Sassari“, sa tenkovima, u izviđanju duž druma za Udbinu¹⁴, koji je našla miniran, našla je na znatan otpor od strane protivnika¹⁵, koji snagama koje se cijene na 4000 ljudi¹⁰, sa automatskim oružjem i artillerijom, drži izlaz iz sedla Klanac (Novigrad ON—EZ) prema Udbini i sjeverne visove pomenutog sedla da prepriječi put za Mogorić (NM—OJ—FG).

• Dijelovi Sedamdeset četvrtog pješ. puka divizije „Lombardia“.

⁷ Između ž. st. Lička Jesenica i Vojnovac

⁸ Cudin Klanac (trig. 828)

• Dvije čete Trećeg bataljona Druge NOU brigade i jedna četa Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda

¹⁶ Netačno. Talijanski napadi na Čudin Klanac su odbijeni. Na ovim položajima vođena je borba i sutradan, 25 siječnja, a tek 26 siječnja, oko 17 časova, Talijani su uspjeli da ovladaju položajima na Čudinom Klancu. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnem štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

¹¹ U toku 25 siječnja u rejonu Kuzmanovače i na visovima južno od nje vodio je borbu Prvi bataljon Druge NOU brigade. Bataljon nije imao gubitaka, sem što je ranjen jedan borac. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnem štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

¹⁵ Vidi dok. br. 184.

• Redakcija nije mogla da provjeri gubitke Devete NO brigade, jer ne raspolaže podacima.

¹⁴ U rejonu Tušice

” i ” Odnosi se na Četvrti bataljon Devete brigade, čije je brojno stanje bilo oko 220 boraca i rukovodilaca.

Eksplozija mine onesposobila je tenk i onemogućila da se ponovo vrati. Jedan kamion, oštećen neprijateljskom vatrom, ostao je na putu¹⁷.

Nikakvog gubitka u ljudstvu.

Danas, 25-og, u 19 časova neprijatelj¹⁸ je napao naše položaje¹⁹.

Akcija u toku.

Divizija „Sassari“:

Kao što je javljeno telegramom 1192²⁰, napredovanje divizije nailazi na otpor na cijelom frontu.

Dnevni gubici na našoj strani: 4 poginula i 17 ranjenih, na protivničkoj: 120 mrtvih i 26 interniranih.

Aktivnost avijacije:

Danas, 25-og, bombardovana su i mitraljirana, sa najboljim rezultatima, naselja Plitvički Ljeskovac (Gospic Ol—GO), Bunić (Ol—FT), Turjanski (NH—GR), Udbina (PN—FL), Mogorić (Novigrad MN—01—FG).

Izvršena su izviđanja na pravcu isturene kolone pješ. divizija „Re“ i „Sassari“.

TAČKA DRUGA:

OSTALE ZONE:

Divizija „Lombardia“: Radovi na uspostavljanju prekinute željezničke pruge između Hreljina i Gomirja bili su ometani partizanskom vatrom.

Noću uoči 25-og po koji hitac na garnizon Delnice, u cilju uzneniranja, bez posljedica.

Divizija „Re“: 24 o.m., uveče, vlak koji je dolazio iz Lovinca, sa leševima palih i ranjenicima južne kolone, ispaо je iz tračnica, sa lokomotivom i tri vagona između stražarnica 75 i 76 (Novigrad MK—FS), zbog sabotaže od strane ustanika, koji su iz obližnje zasjede odmah dejstvovali vatrom²¹.

Brzom protivakcijom zaštitne jedinice i intervencijom jedne čete M.V.A.C. iz Medka natjerani su napadači u bjekstvo.

¹⁷ U izvještaju Šeste divizije NOV i PO Hrvatske kaže se da su uništena dva tenka; jedan je uništila nagazna mina, a drugi grupa bombardira Četvrtog bataljona Devete brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Staba Šeste divizije Stabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁸ i ¹⁹ Odnosi se na Drugi bataljon Devete NOU brigade, koji je napadao neprijateljske položaje na Okruglu. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Staba Šeste divizije Stabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²⁰ U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

²¹ Akciju je izveo Treći bataljon Ličkog NOP odreda, između s. Medak i s. Ribnik.

Patrola za nadzor željeznice između Plaškog i Blata bila je napadnuta vatrenim oružjem od strane ustanika, bez posljedica.

Noću uoči 25-og, ustanici su izvršili prekid na putu između Vratnika (Senj ZR—GZ) i Žute Lokve (TZ—GU), koji je uspostavljen, i prekid pruge uslijed skidanja eksa sa 12 šinskih polja između Gospića i Medka.

OSTALI SEKTORI: Redovna aktivnost patroliranja.

Prolaznost puteva i stanje snijega nepromijenjeni.

Nula stepeni u zoni „Re“ i „Lombardia“.

GENERAL GLORIA

BR. 195

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIKA PRVOG SEKTORA OD 26 SI-JEĆNJA 1943 GOD. O NAPADU NA USTAŠKO-DOMOBRANSKE SNAGE U REJONU S. DRAGANICI¹

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:	KOME SE JAVILO:
Zapovjednik 1 sektora pukovnik Tomašević	SATI	1640
	DAN	26.
	MJESEC	siečnja
PRIMIO: Službujući častnik Topnički potpukov. (Pečar)	GODINA	1943
		PREDAO:

SADRŽAJ

25. ovog mjeseca u 0900 sati uvečer napao je neprijatelj¹ 9. novačku bojnu na crti selo Gornja Kupčina—s.Carski Breg —s. Seljansko Selo.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26/1—40, k. 17.

* i [†] U tim borbamā učestvovale su Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrtu NOU brigada. Nikakve slovenačke brigade tamo nije bilo. Vidi dok. br. 108.

Oko 2330 sati neprijatelj³ se probio u selo Draganiće, gdje se je do 0800 sati u jutro razvila ulična borba. Ujedno je neprijatelj⁴ podpuno obkolo 3. sat 9. novacke bojne u s. Gornja Kupčina.

U 0430 26. ovog mjeseca uputio sam pojačanje u jačini 1 1/2 sata i to vlakom do Zorkovca, a od Zorkovca preko Vukšin Sipka za Draganiće⁵.

U isto vrieme 10. ustaška bojna kod Volavja kreće u pomoć prema Gornjoj Kupčini. Obje pomoćne kolone uspievaju oko 11 sati da se probiju do obsjednutih.

10. ustaška bojna na taj način degažira posadu Gornje Kupčine pod cijenu velikih vlastitih gubitaka. Konačno oko 1230 sati biva neprijatelj odbačen prema Krašiću⁶.

Od zarobljenih partizana saznao se da su u toj borbi učestvovale 4. i 13. i slovenska brigada⁷, a sa ciljem, da se probiju u pravcu šuma oko Crne Mlake a potom u Kordun⁸.

Prema izjavi istih zarobljenika treba očekivati ponovni napad s još jačim snagama. Vlastiti gubitci do sada koliko se saznao 13 mrtvih i oko 20 ranjenih.

Neprijateljski gubitci oko 30 mrtvih⁹. Čete su jako zomorene.

P. 26/1

³ Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i Četyrti bataljon Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 108.

⁴ Bataljon „Joža Vlahović“ Četvrte NOU brigade. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Druge operativne zone politomesaru Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 5 veljače 1943 godine.

⁵ Vidi dok. br. 108.

• Netačno. Vidi dok. br. 108.

• O ovome vidi dok. br. 108.

• Ukupni gubici Trinaeste i Četrnaeste NOU brigade u ovim borbama bili su: 10 mrtvih i 27 ranjenih. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Druge operativne zone politomesaru Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 5 veljače 1943 godine.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKO-DOMOBRANSKE PRVE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD O NAPADU NA POSADU U MUČNOJ RIJECI I CAREVDARU¹

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE IAVILO:
	SATI	0900	
1. pješ. div. ppukov. Švajger	DAN	26.	
	MJESEC	siečnja	
PRIMIO: ppukovnik Žmavec	GODINA	1943*	PREDAO:

SADRŽAJ

Noćas izvršen napadaj partizana² na Mučnu Rijeku i Carevdar.

U Mučnoj Rijeci uništene skretnice, željeznički most i željezničke zgrade.

U Carevdaru uništeni željeznički blokovi i oko 100 b.b. stubova posjećeno.

Upunit će se najvjerojatnije:

Legionarski sat na dio željezničke pruge Carevdar—Le-pavina, a 1. koturaški sat na željezničku prugu u prostoru Sokolovca i Mučne.

Točan raspored javit će se u toku današnjeg dana, budući da zapovjednik divizije³ još nije donio odluku.

Predlaže da se smjeni sa položaja bojnik Kostial, zapovjednik koturaške bojne, budući da se stanje neće popraviti sve dok on bude zapovjednik te bojne.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—56, k. 17.

² Dvije čete Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda

³ Prva pješadijska divizija

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJ-
STVIMA POTCINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE I
GORSKOG KOTARA 25 I 26 SIJEČNJA 1943 GODINE¹**

PREDMET:

TELEGRAM

Prepis upućen Obavješt. odjeljenju Operat. odjelj. i kr.
karabinjerima.

Datum (odašiljanja
i { primitka: 27 siječnja
čas (5.25

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPER. ODJELJENJU
i, radi znanja,
XI i XVIII ARMII. KORPUSU

Dato na uvid Eks. Robotti-u
" " " Nač. štaba
" " " Pom. nač. štaba

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA A-DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1455
Br. 1344/op. Stiglo 27 sij. god. 1943—XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA 26 SIJEČNJA

Pokreti ustanički:

1. — Javljeno je o prisutnosti bande u *Munjavi* (XT—AN) i koncentraciji neodređenih snaga u Kunić Selu² (XV—AI).
2. — Bataljon „Kajo Bunjevac“ izgleda da je u Bodolu (IH—GZ).
3. — Uslijed napredovanja naših trupa izgleda da su se ustaniči povukli prema Srbu.
4. — *Infiltracija*³ u zoni *Raduč* (NM—Ol—EQ) s obje strane puta za snabdijevanje Medka⁴ (EX—NH) i Lovinca (ON—EQ).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Vjerovatno se odnosi na dijelove Četrnaeste NO brigade i Treći bataljon Kordunaškog NOP odreda.

³ * Odnosi se na Treći bataljon Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske, koji se noću 25/26 siječnja prebacio na cestu Ra-

— Potvrđena je koncentracija znatnih snaga u *Matkore-nici⁵* (PI—FX) i *Kamenskom* (Karlovac QM—FR)

PRVA TACKA:
OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri: Istureni odredi sjeverne kolone, koji su jučer, 25-og, stigli u Primišlje (Karlovac MH—QA), došli su u vezu sa Nijemcima⁶ u 16 časova.

Sjeverna kolona⁷ iz Primišlja i južna kolona⁸ iz Katića (Karlovac MH—MR) nadiru prema Slunju (Karlovac MN—AI). **Divizija „Re”**, sjeverna kolona: Sjeverna grupa raščistila je jučer zonu Lič. Jesenica (Gospic MH—GZ), kot. 712⁹ (Gospic MH—GZ), Saborski (Gospic MK—GZ), Vukelić¹⁰ (Gospic MH—GZ), natjeravši u bjekstvo ustanike¹¹.

Naši gubici dva lako ranjena, kod protivnika utvrđeno je osam mrtvih, a drugi gubici neodređeni. Zaplijenjena su dva karabina, minobacačke granate i ručne bombe.

Jutros je južna grupa¹², ojačana sa XVI bataljonom „M”, koji je stigao kamionima do Gornjeg Babinog Potoka u 10 časova, stigla do naselja *Vukmirovići* (NM—GO) nakon što je svalala jak otpor¹³, koji je dalo 5—600¹⁴ naoružanih ljudi sa mnogo automatskog oružja.

Na našoj strani 5 ranjenih, od kojih dva Hrvata.

Utvrđeno je da je neprijatelj izgubio 14 mrtvih¹⁵. Zaplijenjen je jedan puškomitrailjez i jedna puška.

Sjeverna grupa dospjela je danas redovnim putem južnu grupu, ne naišavši na otpor.

Centralna kolona: Jutros u 7 časova zauzet je M. Čardak (NH—FR). Osim gubitaka javljenih jučer, 25-og, telegramom 1255, utvrđeno je da je iščezao jedan pješak. Dnevni gubici: jedan ranjen i dva smrznuta.

duč—Medak. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Ovako стоји написано у talijanskom originalu. Redakcija nije mogla utvrditi на које се место односи.

• Riječ je o zapadnoj grupi njemačke SS divizije „Prinz Eugen”.
ⁱ Iz grupacije Fabbri

• Borovi Vrh (trig. 712)

¹⁰ Vukelić Poljana

¹¹ Odnosi se na dijelove Četrnaeste NO brigade.

¹² Iz sastava sjeverne kolone divizije „Re” koja je napadala iz Vrhovina pravcem: Cudin Klanac—Prijeboj—Bihać.

¹³ i Otpor Trećeg bataljona Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske nije savladan, pošto je pomenuti bataljon zadržao položaje na Cudinom Klancu (trig. 828). Brojno stanje Bataljona: oko 250 boraca. Toga dana (25 siječnja) Bataljon je imao samo 1 mrtvog i 1 ranjenog. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Južna kolona: U toku noći nastavio se neprijateljski napad¹⁶ protiv svih položaja¹⁷ koje su držali i hrabro branili naši odredi.

Jutros u 6.45 časova napad je prestao.

Italijanski gubici: dva ranjena i deset *smrznutih*; hrvatski gubici: dva mrtva i šest ranjenih; neprijateljski: *utvrđeno je 35 mrtvih*¹⁸

Ustanici¹⁹ drže kotu 867 (Novigrad ON—FG), kotu 654 (Novigrad ON—FG) i vrh Trovrh²⁰ (Novigrad PI—EZ)²¹.

Divizija „Sassari”: Jučer je XV bataljon bersaljera izvršio napad na Srb (Knin SI—EO) sukobivši se sa partizanima²².

Kod nas nema gubitaka; kod protivnika utvrđeno *osam mrtvih*.

U toku noći uoči 26 o.m. poneki metak, u cilju uzneniranja, oko Brvnara (Knin QO—EU) i Dukića (OK—GO).

Naši gubici: 1 mrtav.

Danas je kolona bersaljera²³ stigla do Obradovića (Knin OK—AV) i nastavila prema Rudopolju (Knin OK—EU).

DRUGE ZONE: (*sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin*):

Jučer poslije podne bila je napadnuta jedinica za zaštitu željezničke pruge u Hreljinu²⁴ (XN—AI). Poslata je jedinica iz Ogulina, koja je natjerala u bjekstvo partizanske formacije nakon kratke borbe.

Kod nas nema gubitaka; kod protivnika utvrđeno 11 mrtvih i 47 zarobljenih²⁵.

" i ¹⁷ U toku noći 25/26 siječnja Drugi bataljon Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske vršio je napad na talijanske položaje Okrugla (k. 969). Drugih napada na talijanske položaje u ovom rejonu nije bilo. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁸ U izvještajima u kojima se govori o dejstvima Šeste divizije NOV Hrvatske nema podataka o gubicima u toku 26 siječnja.

" Dijelovi Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 28 veljače 1943 godine.

²⁰ Na tom položaju, jedinice Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske držale su dva visa: k. 1093 i Trouru (trig. 1234). Treći vis, Komača (k. 1180), masiva Trovrha držale su talijanske i ustaško-domobranske snage. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 10 ožujka 1943 godine.

²¹ U originalu, u produženju, dopisano: „Sada je teško tuda proći“.

²² Dijelovi Druge proleterske NOU brigade i Prvi udarni bataljon Ličkog NOP odreda

²³ Dva bersaljerska bataljona pridata koloni divizije „Sassari“ koja je napadala pravcem Gračac—Brvno—Mazin—G. Lapac.

²⁴ Napad izvršili dijelovi NOP odreda Pete operativne zone.

²⁵ Redakcija nije pronašla dokumente koji govore o ovoj akciji, te nije u stanju da provjeri ovaj podatak. Međutim, na osnovu izučavanja dokumenata, dobro nam je poznato da podaci talijanskih komandi o našim gubicima, kao što se vidi i iz ove knjige, nisu gotovo nikada tačni, već preveličani.

Željeznička pruga na kilometru 541 (Ogulin XN—AV) bila je uspostavljena.

Divizija „Re“: Prošle noći vatra u cilju uznemiravanja u pravcu položaja Gospić, protiv posade Medak, sa kote 634 i kote 611 (NH—EZ), protiv bunkera kod mosta Napojište, jedan kilometar sjeverozapadno od stanice Raduč (NM—EU). Tri iskliznula vagona, o čemu je javljeno telegramom 1255/op. od 25-og o.m., bila su zapaljena od pobunjenika²⁶.

Jutros oko 11 časova autokolona za snabdijevanje, koja se kretala u pravcu Lovinca, bila je napadnuta²⁷ u zoni Visoko²⁸ (NK—EU). Naš prateći vod, spojivši se sa jedinicom M.V.A.C., koja je bila u službi zaštite, zametnuo je borbu, dok je autokolona bila prinudena da se povuče prema Medku. Komanda južne kolone odredila je da se upute na lice mjesta dvije čete i četa tenkova, a garnizon Medak je uputio dvije čete M.V.A.C. I ove čete su bile napadnute²⁹.

Dosada utvrđeni gubici: 17 palih, među kojima jedan oficir i šest četnika; 9 ranjenih, od kojih jedan oficir i šest četnika.

Dalje vijesti javićemo naknadno.

Vazdušna aktivnost:

Danas, 26 o.m., bila su bombardovana, mitraljirana i tucena malim bombama, s najboljim rezultatom, naselja Plitvički Ljeskovac (OI—GO), Turjanski (MH—GK), Bunić (OI—ST), Udbina (PN—FN), Mogorić (NM—OI—FG), Mazin (RH—EZ), Končari (RX—EZ) i Babići (RH—EZ).

Izvršena su izviđanja na pravcu isturenih kolona pješ. divizije „Re“ i „Sassari“. Kontraavionska paljba sa kote 833 (Novigrad OL—FG), kote 1087 (RH—AV) i kote 1147 (QO—EZ).

DNEVNI GUBICI: na našoj strani 18 mrtvih, 17 ranjenih, 1 iščezao, smrznutih 12; na hrvatskoj strani: 2 mrtva, 8 ranjenih; na strani M.V.A.C.: 6 mrtvih, 6 ranjenih.
Na protivničkoj strani: 76 mrtvih, 47 zarobljenih.

OSTALI SEKTORI: redovna aktivnost patroliranja.

Prolaznost puteva i stanje snijega: nepromijenjeno.

Temperatura: zona Ploča —12, Gospić, otsjek Otočac —7, Plaški —5, Vratnik —10, **Cudin Klanac** —15.

GENERAL GLORIA

u 27. 28 j 2» Noću 25/26 siječnja Treći bataljon Devete brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske prebacio se u pozadinu neprijatelja, na položaje duž ceste Medak—Raduč, i izvršio ove akcije. Vidi tom V. knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKE GRUPE ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA” OD 26 SIJEĆNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA NJE-
MAČKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH SNAGA¹**

bg.
Prevod²

Povjerljivo

Njemačka grupa za vezu
pri

Višoj komandi oruž. snaga „Slov.—Palm.”

Br. 23/pov.

Položaj³, 26 siječnja 1943
*3 primjerka**
drugi primjerak

VIŠOJ KOMANDI ORUZ. SNAGA „SLOV.—DALM.”

— operativno odjeljenje —

Sjedište*

Izvještaj od 24-1-1943.

Z⁶

Hrvatska: Široko⁷, putevi klizavi, navala bujica, slaba vidljivost. Operacije „Weiss”: I pored nezgodnih puteva — u pogledu snabdijevanja, velikim dijelom mogućeg samo pomoću stoke — postignuti su uspjesi 23-eg po podne i na dan 24-og. Na pojedinim tačkama uporan neprijateljski otpor⁸. Neprijatelj otstupa zajedno sa masom stanovništva i životinja. SS divizija „Prinz Eugen” sa zapadnom grupom dostigla Slunj 24-1 u 17 časova. Poslije pustošenja mjesta i evakuacije stanovništva, neprijatelj se povlači na jug.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

² Sa njemačkog

³ Sušak

⁴ U toliko primjeraka otkucan je ovaj izvještaj.

⁸ Paraf pukovnika Zanussi-a

⁷ Misli se vjetar široko (jugo).

⁸ Toga dana je Peta brigada vodila borbu sa dijelovima SS divizije „Prinz Eugen” u rejonu Vrgašev Most i s. Miholjsko, u rejonu Veljun, V. i M. Lisac — Prvi i Drugi bataljon Šeste NOU brigade. Vidi dok. br. 122 i tom V, knj. 12, izvještaj Pete NO brigade Osme divizije od 12 veljače 1943 godine.

Istočna grupa je sa svojim zapadnim krilom prešla Petrovu Goru a sa istočnim krilom, poslije borbi, pristupila zauzimanju Perne (8 km južno od Prnjavora), nastavljajući gonjenje ka jugu. Kod Topuskog izvršeno povezivanje sa 969 puškom. Poslije savlađivanja posljednjeg neprijateljskog otpora, 969 puk 369 divizije dospjao spoljnju šumsku zonu južno od Balinca. — Neprijatelj u povlačenju⁹.

Pojačana izviđačka grupa koncentriše se u Maji radi povezivanja na putu Glina, Topusko, Četingrad. — 189-a grupa vodi borbu sjeverno od Brubna. — Zona 2 km južno od Klasnića očišćena od neprijatelja¹⁰. Grupa 370 puka dospjela liniju Brestik—Vukovići—Medugorje — 395 (istočno od Medugorja) a nije naišla na neprijateljski otpor.

Hrvatska 3 planinska brigada prešla u pravcu zapada liniju Gazajari—Stupnica—Preradovići.

Kod 21. grupe 714 divizije situacija nepromijenjena.

U blizini Naprelja 2. grupa hrvatske planinske brigade 717 divizije naišla na ogromne neprijateljske snage. Nemoguća upotreba tenkova uslijed 16 većih prekida puta. — 737 puk se koncentriše u Sanskom Mostu i biće upotrijebljen protiv neprijatelja u blizini Dabre (zapadno od Sanskog Mosta).

949 puk napada i postepeno osvaja teren u pravcu juga.

Avijacija je na zapadu, na dan 23-1, pomogla napredovanje zapadne grupe SS divizije.— Na dan 24-1 izvedeni samo izviđački letovi. Nedostaju vijesti. Borbeni aparati nisu uzlijetali uslijed terenskih teškoća na aerodromu.

Gubici saopšteni svaka tri dana.

Zapadna Bosna: Smanjen neprijateljski pritisak na most kod Bos. Gradiške.— Neprijatelj se povukao na Kozaru noseći sobom mnogo mrtvih i ranjenih. Avijacija je uspješno napadala neprijateljsku komoru na putu Prnjavor—Klasnić.
Istočna Bosna: Situacija nepromijenjena.

Potpisao poručnik
DRECHSLER

⁹ Vidi dok. br. 67.

¹⁰ Vidi tom V, knj. 12, dok. br. 90.

**NAREĐENJE KOMANDE TALIJANSKOG JEDANAESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD. O DI-
SLOKACIJI JEDINICA ZA ZAŠTITU PRUGE KARLOVAC—
METLIKA I ZA NAPAD NA ŽUMBERAK¹**

POVJERLJIVO
HITNO

RUČNI FONOGRAM

V. P. 46, 26 siječnja 1943/XXI

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
SLOVENIJA—DALMACIJA"
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1498
STIGLO: 27 siječnja 1943
GOD. XXI

OD KOMANDE XI ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI PJEŠAD. DIVIZIJE „LOMBARDIA"
KOMANDI PJEŠAD. DIVIZIJE „ISONZO"
KOMANDI PJEŠAD. DIVIZIJE „CACCIATORI DELLE
ALPI"
i na znanje:
KOMANDI SUPERSLODE
KOMANDI V ARMIJSKOG KORPUSA

02/532 Potvrđuju se usmena naređenja.

1) — Do 27 tekućeg izvršiti sljedeći razmještaj:

U nadležnosti divizije „Lombardia": — II/51² Ja-
strebarsko
(OL—CD);
— 105³ crne
košulje
Karlovac.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/6).

² Drugi bataljon Pedeset prvog pješadiskog puka

³ Sto peta legija crnih košulja, sastava dva bataljona; Sto četvrti i Sto peti bataljon. Nalazila se u sastavu divizije „Cacciatori delle Alpi".

U nadležnosti divizije „Isonzo“:

- „Nizza"⁴ za zaštitu željezničke dionice Ozali¹ (MK—BU) — Metlika;
- IH/24⁵ i 85⁶ crne košulje Metlika;
- I/23⁷ Crnomelj.

2) — Zaštita željeznice je povjerena:

- od Metlike do Ozlja diviziji „Isonzo“. Vojna delegacija transporta 602 približiće dio sredstava i materijala za opravku linije u Črnomelju.
- od Ozlja do Karlovca i od Generalskog Stola (Kl—AH) do Zdenčine diviziji „Lombardia“.

3) — U petak 29 tekućeg izvršiti poznatu akciju⁸ od Metlike, Ozlja, Karlovca, Jastrebarskog na Vodinu (LI—CD)—Krašić (NH—BZ)—Hrastje (Ol—CD).

GENERAL GAMBARA

Za tačnost prepisa:
za PUKOVNIKA NAC. ŠTABA službeno otsutnog
PUKOVNIK POM. NAC. ŠTABA

— C. Sartori —
Sartori

⁴ Vjerovatno 215 bataljon crnih košulja „Nizza" koji se nalazio u sastavu Jedanaestog armijskog korpusa.

⁵ Treći bataljon Dvadeset četvrtog pješadijskog puka divizije „Isonzo"

• Osamdeset peta legija crnih košulja. Sastav i pripadnost višoj jedinici nepoznati.

⁶ Prvi bataljon Dvadeset trećeg pješadijskog puka divizije „Isonzo"

⁷ Odnosi se na napad talijanskih i ustaško-domobranskih snaga na Trinaestu proletersku NOU brigadu „Rade Končar" i Četvrtu NOU brigadu na području Brlenić—Krašić—Prekrižje. Vidi dok. br. 219 i 223 i tom V. knj. 12, izvještaj Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar" Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 4 veljače 1943 godine; izvještaj Druge operativne zone polit, komesaru Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 5 veljače 1943 godine.

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU DALMACIJE U TOKU 25 SIJEČNJA 1943 GODINE¹

PREDMET:

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1458
Stiglo 27 sij. 1943
GOD. XXI

OD KOMANDE XVIII ARMII. KORPUSA
SUPERSLODI — OPER. ODJELJENJU
i, radi znanja,
KOMANDI V i VI ARMIIJSKOG
KORPUSA

Datum	otpreme
i	prijema 26 siječnja
čas	23.30 čas.

Br. 1503/0p.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA DANA 26 SIJEČNJA

Aktivnost ustanika:

Jake grupe², dolazeći sa sjevera, stige su jučer, 25 o.m., u Golubić (Knin SN—SP—DM—DP); odredi M. V. A. C. povukli su se iz mjesta u pravcu Knina.

U toku su operacije sa odredima iz Knina³.

Izgleda da su se jučer, 25 o.m., kod Vukovića (Makarska XL—BF) desili jaki sukobi između hrvatskih odreda iz Imotskog i ustaničkih formacija⁴, sa gubicima na objema stranama.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/9).

² Druga proleterska NOU divizija, ojačana sa Kombinovanom brigadom Grahoškog sektora i dijelovima Ličkog NOP odreda.

³ Odnosi se na protunapade talijansko-četničkih jedinica iz Knina u pravcu Strmice.

Sektor „Zara“:

Odred u izviđanju zarobio je jučer kod Benkovca (**Novigrad** OI—DL) i strijeljao jednog partizana naoružana sa dvije puške i pištoljem.

Sektor „Bergamo“:

Jučer, 25 o.m., započeta je, sa hercegovačkim odredima dodijeljenim diviziji i sa M. V. A. C. popa Đujića⁵, operacija protiv zone Vrlika.⁶ Kolona M. V. A. C. popa Đujića, dolazeći iz Knina, dostigla je kotu 825 (Sekavica) (Šibenik TL—CS) ne naišavši na jak otpor. Hercegovci⁷ pod komandom majora Baćevića, koji su krenuli iz Kinina, stigli su jutros do Crne Glavice (Knin TI—DL), savladavši jak otpor⁸, i lagano su napredovali; odredi pod komandom divizije, dolazeći iz Sinja, rasporedili su se između Drage (Split UM—CQ), Gradine (Split UM—CO) i Potravlja (UM—UO—CM).

Za vrijeme raščišćavanja zone Skriv (Omš UQ—AX) zaplijenjene su u pećinama tri lovačke puške, tri pištolja, tri bodeža, čaure eksploziva i razni materijal. Tri lica koja su pokušala da pobjegnu bila su ubijena.

Ustanici⁹, za vrijeme napada na Kučiće (Omiš US—BU—BF), o čemu je izviješteno jučer, 25 o.m., srušili su, izgleda topovskim zrnima i minobacačkim minama, kasarnu hrvatske žandarmerije. Zandarmi se sa svim oružjem i sa 4 ranjena povukli u pravcu Omiša.

Prilikom napada partizani su imali ove provjerene gubitke: 7 mrtvih, 4 ranjena i jednu pušku.

Sektor „Sassari“:

Iz saslušanja zarobljenih proizilazi da odredi koji su zauzeli Bruvno i koji su se zaustavili na dostignutim položajima imaju protiv sebe jednu proletersku brigadu¹⁰ u jačini od 5 ili 6 bataljona.

Sektor „Celere“:

Za vrijeme izviđanja zone Mrdakovica (Zirje PN—CO), gdje

⁵ Četnici popa Momčila Đujića

• Odnos se na napad četnika (hercegovačkih i Đujićevih) iz rejona Knina u pravcu Vrlike, i Talijana iz Sinja u istom pravcu. Vidi dok. br. 209 i 221.

⁶ Misli se: hercegovački četnici.

⁸ Otpor je pružio Dinarski bataljon koji je privremeno bio pridat Trećoj dalmatinskoj NO brigadi.

⁹ Dijelovi Mosorskog bataljona

se desio sukob o kojemu je javljeno izvještajem od 17 o.m¹¹,
nađeno je pet leševa ustanika.
Vedro. Vjetar sa sjeveroistoka.

GENERAL SPIGO

Dato na uvid Načelniku štaba
„ „ Pomoć. Nač. štaba

Upućen prepis Operativ, odjeljenju
Obavješt. odjeljenju
kr. karab.

BR. 201

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE DRUGOG KORPUSA OD
26 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAMJERAMA JEDINICA NOV
I PO HRVATSKE NA PODRUČJU SLAVONIJE I O BOR-
BAMA KOD SMRTICA¹**

Depeša komande 2 hrvat, korpusa

HRVATSKOM GENERALŠTABU
(OPER. ODELJENJE)—

Isti tekst: NEM. OPUNOMOĆENOM GENERALU
U HRVATSKOJ
187 REZER. DIVIZIJI.

Poverljivo.

Dnevni izveštaj od 26 januara 43.

Karta 1 : 200.000

Ad I A) Neprijatelj još uvek ugrožava železn. liniju Nova Gradiška—Novska. Mobilizacija partizana na prostoru Slobodna Vlast (19 km severoistoč. od Broda). Potvrđena je namera neprijatelja u pogledu pojačanja njegovih istočnih grupa u Slavonskim planinama i potpunog okruženja Požeške doline, njegove povezанosti sa događajima južno od Save (Motajica) i na kraju u pogledu dalje namere da ugrozi Brod kao najvažniji saobraćajni čvor.

Na prostoru Voćina partizanska delatnost poslednjih dana smanjena je pošto partizani veći deo

" Vidi dok. br. 157.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 27/1—8, k. 17.

svojih trupa, kako izgleda, bacaju prema jugu. Mora se računati da će partizanske divizije² produžiti u pravcu želez. linije Zagreb—Brod, za sve vreme dok traje akcija u Zapad. Bosni³.

- B) Sakupljanje i mobilisanje partizana na prostoru **Slobodna Vlast** (19 km severoistočno od Broda) (**saslušanje** jednog prebeglog partizana i izjave izbeglica). Slavonski otsek: 25. januara u 22,30 čas. partizani⁴ u jačini od 400 ljudi sa dva teška mitraljeza **okružili** i napali 24 četu 5 peš. puka kod Smrtića (10 km zapadno-severozapad. od N. Gradiške). Noću od 25 na⁵ 26. januar između Rajića i **Okučana** prekinuta veza.
Popodne 26. januara borba jedinica brd. divizije **Pravosl. Sagovine**⁶ (7 km severoistoč. od **Okučana**).
C) Napadom dveju četa iz Medara 26. I. u 3,30 čas. oslobođena je iz okruženja 24 četa 5 peš. puka, a neprijatelj⁷ odbačen u pravcu severa.
Sopstveni gubici: 2 mrtva, 2 ranjena. **Neprijatelj**, gubici nepoznati.
Saobraćaj je uspostavljen i odvija se normalno. Telefonska veza još nije uspostavljena.
D) Potpomaganje akcije brd. divizije i sprečavanje neprijatelj. izvlačenja u pravcu juga, time što će se zatvoriti ovaj pravac. Pružanje pomoći radovima za uspostavljanje telefon, veze Nova Gradiška—**Okučani**. Izviđanje i obezbeđenje formiranja aktivnih ustaških bataljona od dosadašnjih bataljona u pripravnosti.

Ad II A) B) C) nema izveštaja.

Ad III A) B)

Komanda 2 hrv. korpusa pov. op. **br. 99**
načelnik štaba
Helbich, generalšt. ppukov.

27/1 **D**
P

⁵ Na području Slavonije bila je samo Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske.

³ Misli se na operaciju „Weiss“.

⁴ Prvi bataljon i jedna četa Drugog bataljona Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 104.

⁵ Odnosi se na rušenje pruge Beograd—Zagreb između Paklenice i St. Grabovca i kidanje t. t. linija koje je izvršila Druga četa Prvog bataljona Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 94.

* Protiv dijelova Šesnaeste NO brigade

⁷ Drugi bataljon Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 104.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 26 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ PRUGE NOVSKA—NOVA GRADIŠKA¹

Hrvat, generalštabu
oper. odjel.²
staro (događaji 25/1)³

Depeša Njemač. opunomoćenog generala u Hrvatskoj
Hitno. Komandantu Jugoistoka, Ia

Radi znanja: Komandantu njem. trupa u Hrvatskoj

714 pješad. diviziji
717 „
718 „
369 „
SS-diviziji Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 26 siječnja 1943.

Za I a Konstatovano je da se na prostoru između željez. linije Okučani—Banova Jaruga i Lipik—Banova Jaruga još uvijek nalaze jače komunističke snage⁴. Glavna željez. pruga i dalje ugrožena. Pojačani pritisak neprijatelja na željez. liniji Zagreb—Karlovac, na koju su komunistič. grupe već izbile⁵.

Grupa Zapad:

Za I b Ojačani 3 bataljon 4 hrvat. brd. brigade⁶ pod borbom⁷ izbio na visove 5 km južno od Lipika. Hrvatski gubici: 1 ranjen, 6 nestalih. Gubici neprijatelja nisu utvrđeni. Grupa Schaltenbrand pročešljala je naseljena mjesta

¹ Kopija, pisana na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/1—9, k. 17.

² Na originalu dopisano crnom olovkom

³ Na originalu dopisao crvenom olovkom general Dragojlov.

⁴ Odnosi se na jedinice Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske.

⁵ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada otpočele su 9 siječnja napad na uporišta duž pruge Karlovac—Zagreb i rušenje pruge. Vidi dok. br. 108 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Osme divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 14 ožujka 1943 godine.

⁶ Treća bojna Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije

⁷ Protiv Drugog i Trećeg bataljona Sedamnaeste NO brigade. Neprijatelj je bio odbačen ka Lipiku.

duž druma Novska—Borovac (5 km sjeverozapadno od Okučana). Uhapšena su 52 komunistička pripadnika i evakuisana u Sisački logor. 1 komunista strijeljan. Više kuća u Paklenici (4 km istočno-jugoistočno od Novske) spaljeno. Bez sopstvenih gubitaka. Izviđanje na prostoru Samobora od strane alarmne jedinice 187 rez. divizije u Zagrebu. Pri napadu komunista⁸ 23 siječnja jedna grupa jedinice za obezbjeđenje željez. pruge u Paklenici prebjegla⁹ komunistima (izvještaj trupe). Straža za obezbjeđenje željeznicu u Dragaliću nestala¹⁰, dok je straža kod Rajića zadržala svoj položaj. Zapadno-sjeverozapadno od Virovitice prekinuta je telefonsko-telegraf. linija na željezničkoj pruzi na dužini od 4 kilometra.

Za I c Za pojačanje Grupe Schaltenbrand 1 grenad. četa 187 rez. divizije premeštena je iz Petrinje u Lipovljane (9 km sjeverozapadno od Novske).

Namjera za 26 siječanj: Angažovanje jednog daljeg bataljona hrvat. brd. divizije južno od Lipika, napad duž druma Lipik—Okučani, potpomaganje napada 1 hrv. brd. divizije nastupanjem Grupe Schaltenbrand sa sjevera i preko visova sjeverozapadno od Okučana sa juga.

Za II b 1087 automobilska kolona prebačena je vozom u Petrinju i odatle upućena dalje borbenoj grupi 187 rez. divizije.

Grupa Istok: Bez naročitih događaja.

Za II b 2 batalj. 4 pješ. puka (hrvat.) premešten iz Broda u Osijek.

Za II c Komunisti vrše regrutovanja u mjestima Rozmajerovac, Mlinci i Cenkovo (13 i 17 km južno od Našica). Stanovništvo bježi u pravcu Našica. Neprijatelj prijeti paljevinom i ubijanjem onim porodicama čiji članovi pokušavaju da izbjegnu regrutovanje.

Stab za obezbjedenje željez. pruge: Noću od 25 na 26 siječanj glavna željez. pruga lako je oštećena kod Rajića (20 km zapad.—sjeverozapadno od Nove Gradiške) miniranjem oba kolosjeka¹¹. Ponovno uspostavljanje saobraćaja vjerojatno 26 siječnja u 9,00 čas.

⁸ Napad vršio Prvi bataljon Prvog NOP odreda Treće operativne zone.

* Posada je zarobljena. Vidi dok. br. 77.

¹⁰ Zarobio ju je Treći bataljon Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 104.

¹¹ Diverziju izvršila Druga četa Prvog bataljona Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 65.

¶

Italijan. interesna oblast: Jače komunističke snage¹² sa sjeverozapada potisnule su hrvatske trupe između Karlovca i Jastrebarskog (15 km jugo-jugozapadno od Samobora) i kod Draganića (10 km sjevero-sjeverolstočno od Karloveca) izbile na željezničku liniju (hrvatski trupni izještaj).

Atmosfersko stanje: Mjestimično slab snijeg. Jutarnja temperatura minus 5 — minus 10 stepeni. U narednim danima predviđa se dalji pad temperature. Visina snijega 10—15 cm. Drumovi vecir. om upotrebljivi za saobraćaj.

Opunomoćeni njemački general u Hrvatskoj
laj 8 c 20 pov. br. 487/43
Zagreb 26.1.1943

27/1 **D**

P

¹¹ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta brigada Sedme divizije. Vidi dok. br. 108.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 26
SIJEĆNJA 1943 GOD. O REAKCIJI USTAŠKO-DOMOBRAN-
SKIH I TALIJANSKIH SNAGA U VEZI S NAPADOM NA
DRAGANICE¹**

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:	KOME SE JAVILO:
I. sektor, pukovnik Tomašević	SATI 093	
	DAN 26.	\
	MJESEC siječnja	
PRIMIO: general Dragojlov	GODINA 1943	PREDAO:

SADR2AJ

Stanje ovoga trenutka je sliedeće:

IX. novačka bojna drži s. Draganiće.

I V2 sata upućeno je iz Karlovca i sada se nalazi u borbi² iztočno od sela Zorkovca.

X. ustaška bojna upućena je od s. Volavje u jugozapadnom smjeru i sada je u borbi³.

Iz Jastrebarskog i Karlovca upućena su talijanska bojna kola sve sa namjerom, da se neprijatelj⁴ koncentrično napadne od Jastrebarskog, Volavja, Karlovca, Draganića i Zorkovca.

Pričuva više nema, budući da Njemci i Talijani ne dozvoljavaju slabljenje postava južno od Karlovca; ovo iz razloga što je neosigurana pozadina četa u podhvatu južno od Karlovca.

26/1 D

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—55, k. 17.

* Protiv Drugog i Trećeg bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade. Opširnije vidi dok. br. 108.

³ Protiv dijelova Četvrte NOU brigade

⁴ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“ i Četvrta NOU brigada, koje su noću 25/26 izvele napad na Draganiće i okolna sela. Vidi dok. br. 98. i 108.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNASETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 SIJEČNJA 1943
GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU KNINA I BRUVNA¹**

PREDMET:

Dato na pregled Načelniku štaba
" " " Pomoć, nač štaba

TELEGRAM

Upućen prepis Obavješt. odjeljenju
" " kr. karab.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1524
Stiglo 28 sij. 1943
GOD. XXI

Datum	otpreme
* cas	I prijema 27.1.43 { 23.30

OD KOMANDE XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI
i, radi znanja,
KOMANDI V ARMIJ. KORPUSA
» VI tt tt

Br. 1550/0p.

IZVJEŠTAJ u 18 ČASOVA DANA 27 SIJEČNJA

Aktivnost ustanika:

Partizanske formacije², naoružane artiljerijom i minobacačima, koje se cijene na nekoliko hiljada, dolazeći sa sjevera, zauzevši Plavno (Knin SI^DR) i Golubić (Knin SN—SP—DM—DP) i opkolivši Strmicu (Knin SR—DR), koja odolijeva pritisku

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/9).

² Druga proleterska NOU divizija, ojačana sa Kombinovanom brigadom Grahovskog sektora. Vidi dok. br. 75.

ustanika od 25 o.m., usmjereni su prema Kninu i prema željez. pruzi te ugrožavaju vezu za Gračac. Naređeno je da se vrate odredi M. V. A. C. koji dejstvuju u zoni Vrlika³ i upućen je u Knin jedan bataljon divizije „Bergamo“ da uspostavi situaciju.

Sektor „Zara“ i „Celere“:

Redovna aktivnost izviđanja i zasjeda.

Sektor „Bergamo“:

KOLONA POPA ĐUJIĆA:

Savladavši slab otpor zauzeta je Vrlika koja je bila evakuisana od partizana.

HERCEGOVAČKA KOLONA:

Sukobivši se između Vrštine (Knin TI—TL—DN) i Vršića (Knin TI—DN) sa znatnim snagama ustanika⁴, nije mogla stići do svojih ciljeva.

Gubici Hercegovaca: devet mrtvih i šesnaest ranjenih; protivnički: četrdeset mrtvih.

Zarobljeno i strijeljano 8 partizana.

KOLONA SINJ:⁵

Izvršeni su kratki izviđački napadi i artiljeriska paljba sa položaja rasporeda, o čemu u izvještaju od jučer, 26 o.m.

Po koji hitac iz puške protiv patrole kod Mrta (Šibenik TI—BN) učutkan protivdejstvom. Nema traga onima koji su pucali.

Sektor „Sassari“:

Dejstvujući odredi izvršili su napade na Krajnoviće (Knin QO—EQ) i Radakoviće⁶ (Knin UC—EU) i nanijeli ustanicima gubitke od tri mrtva i neutvrđenog broja ranjenih.

Mi nismo imali gubitaka.

Za vrijeme drugog napada na Rudopolje (Knin QK—EU) odredi su naišli na jako protivdejstvo⁷ koje je dolazilo iz Stolca (Knin QK—EU). Naši i protivnički gubici nisu dosad utvrđeni. Zaplijenjen je jedan puškomitrailjer.

XV bataljon bersaljera, dolazeći iz Zrmanje, izvršio je napad na Srb (Knin SI—EO) ne naišavši na jači otpor.

Rasturio je grupe ustanika, nanijevši im gubitke od osam mrtvih, bez vlastitih gubitaka.

Vedro.

GENERAL SPIGO

⁴ Odnosi se na hercegovačke i Đujićeve četnike. Vidi dok. br. 209.

⁵ Manji dijelovi Treće dalmatinske NO brigade

⁶ Talijanske jedinice iz sastava divizije „Bergamo“

⁷ Odnosi se na borbe između talijanske kolone iz sastava divizije „Sassari“ i dijelova Prve NOU brigade Šeste divizije u rejonu Bruvno.

⁷ Drugog bataljona Prve NOU brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

**IZVJEŠTAJ POMOĆNIKA NAČELNIKA SUPERSLODE OD
27 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUZ PRUGE GRA-
ČAC—GOSPIĆ 28, 29 I 30 PROSINCA 1943 GODINE¹**

dst.

V. P. 10, 27 siječnja 1943—XXI²

**Predmet: Deblokiranje garnizona Raduč—Lovinac—Ričice i
stražarnice 88.—³**

Tretira operacije koje je izvršila divizija „Re“ uz učešće trupa divizije „Sassari“ i hrvatskih trupa.

Razmatra:

- situaciju koja se stvorila u zoni Lovinac uslijed akcije partizana⁴ protiv hrvatskih garnizona Sv. Anton—Lovinac—Sv. Rok (savladani);
- partizanske snage koje operišu u zoni: preko 3000 ljudi⁵ sa mnogo automatskog oružja i topova od 75 i 102 mm;
- pritisak koji su te snage izvršile na naše garnizone: stanicu Lovinac i stanicu Raduč;
- situaciju trupa div. „Re“ koje, budući najvećim dijelom angažovane na raznim sektorima, nisu mogle odmah da priteknu u pomoć pomenutim garnizonima;
- bezuspješne operacije koje je u početku vodio hrvatski II lovački bataljon, prinuđen, uslijed ne-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/3).

² U originalu, u desnom gornjem uglu, napisano olovkom: „p. puk. Montemagno“ a iznad toga: „1296“.

³ U originalu, na plavoj ceduljici, koja je nalijepljena na dokument, napisano je sljedeće:

„Supersloda“
Načelnik štaba
V. P. 10 29. I. 43
— Razmatranja pod br. VIII — slovo a i b (toga referata) — mogla bi biti objavljena.
— Pod br. IX se ukazuje na dobro držanje hrvatskog II boračkog bataljona uključenog u naš raspored.

P
(Paraf: Primieri)

* i ⁵ Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Brojno stanje: oko 2.500 ljudi.

- prijateljske reakcije, da uspori pokret a zatim da se povuče (26—27 prosinac);
- koncentrisanje u Medak: 2 bataljona — 1 čete minobacača od 81 mm — 1 prateće i 1 baterije od 149/13 i hrvatskih bataljona II lovačkog i XXXI ustaškog (28—29 prosinac);
 - operacije⁶:
izvršene sa tri kolone i jednom rezervom, pod komandom pukovnika Pederzani;
započete 30 prosinca deblokiranjem naših garnizona: stanice Raduč i stanice Lovinac a završene 31 prosinca deblokiranjem stražamice 88 i stupanjem u dodir sa jedinicama divizije „Sassari“;
 - preduzete mjere poslije završenih operacija u cilju uspostavljanja željezničkog saobraćaja i čuvanja pruge za vrijeme radova na opravci (koji su trajali do 6 siječnja) od daljeg neprijateljskog ugrožavanja.
Prave operacije su ustvari brzo završene (2 dana) zahvaljujući koordiniranoj akciji triju kolona za napad i zahvaljujući borbenosti i okretnosti trupa (i hrvatski odredi su ovoga puta bili na visini situacije).⁷

Rezultati:

- pretrpljeni gubici:
- naših odreda: 1 poginuo i 20 ranjenih (od kojih jedan oficir),
- hrvatskih odreda: 5 poginulo (od kojih jedan oficir) i 35 ranjeno;
- nanijeti gubici: 105 mrtvih utvrđeno⁸; 6 zarobljenih, koji su strijeljani;
- zaplijenjeni materijal: 20 pušaka, 2 mitraljeza, 2 minobacača⁹.

Referat o kome je riječ zaključuje se sa nekoliko osvrta u pogledu:

- zauzimanje Lovinca i Sv. Roka od strane ustanika (izgleda postoji saglasnost stanovništva i hrvatskih snaga);
- incidenata koji su se desili u zoni Ričice¹⁰ (obratiti pažnju).—

⁶ Vidi dok. br. 8, 9 i 139.

⁷ U originalu, ispod ovog odjeljka, stavio je svoj paraf pukovnik Zanussi, koji je vjerovatno sastavio ovaj pregled.

⁸ i • Netačno. Vidi dok. br. 8.

¹⁰ Vidi prim. br. 29 uz dok. br. 139.

DNEVNI IZVJEŠTAJ OPUNOMOĆENOG NJEMAČKOG GENERALA U HRVATSKOJ OD 27 SIJEĆNJA 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU SLAVONIJE¹

Depeša Njemač. opunomoćenog generala u Hrvatskoj²

Hitno. KOMANDANTU JUGOISTOKA, I A

Radi znanja: Komandujućem generalu : komandantu Srbije
714 lovačkoj³ diviziji

717

718

369

SS-diviziji Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 27 siječnja 1943

Za I a Opća situacija: Zbog prinudnog regrutovanja u srednjoj Slavoniji od strane komunista i prebacivanja jačih komunističkih snaga od Voćina (63 km sjeverozapadno od Slav. Broda) na jug može se očekivati da će neprijatelj pojačati svoj pritisak prema prostoru Požege i prema željezničkoj liniji između Broda i Novske.

Grupa **Istok**:

Za I b 24 četa 5 hrv. lovač. puka kod Smrtića (10 km zapadno-sjeverozapadno od N. Gradiške) okružena je od strane komunista⁴ (400 ljudi, 2 teška mitraljeza). Ubacivanjem u borbu dviju četa iz Medara (7 km istočno od Okučana) cijela je oslobođena iz okruženja. Neprijatelj odbačen na sjever. Hrvatski gubici: 2 mrtva, 2 ranjena. Neprijatelj, gubici nepoznati.

Za I c Namjera: Potpomaganje grupe Zapad u akciji na prostoru Okučani—Lipik (dnevni izvještaj od 26 siječnja). Zatvaranje obruča radi sprečavanja neprijatelj, izvlačenja ka jugu. Obvezbođenje radova na uspostavljanju veza Nova Gradiška—Okučani.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/1—2, k. 17.

² U originalu, iznad naslova, dopisano crnom olovkom: „27/28 I hrvatskom generalštabu“ (odnosi se na Glavni stožer Ministarstva domobranstva).

³ Pogrešno stavljeno „lovačkoj“, treba: pješadijskoj.

* Napad na neprijateljsku posadu Smrtić izveo Drugi bataljon Šesnaeste NO brigade, a ostala dva bataljona i jedan bataljon Dvanaeste brigade osiguravali napad. Vidi dok. br. 104.

Grupa Zapad:

- Za-I b Na prostoru Okučani—Novska bez naročitih događaja. Napad 1 hrvat. brd. divizije sa prostora Pakrac—**Lipik** u pravcu Okučana samo neznatno napredovao⁵. Noću od 25 na 26 siječanj ponovni komunistički prepadi⁶ na željezničke stanice Mučna Rijeka i Carevdar (6 odnos. 15 km jugozapadno od Koprivnice). Skretničke kuće uništene. Zeljez. stanica Mučna Rijeka spaljena, oko 100 telegraf, stubova oboren.
- Za I c Za pojačanje Grupe Schaltenbrand upotrebljena četa 130 rez. grenadir, puka (dnevni izvještaj od 26 siječnja) prebačena je iz Petrinje u Borovac (6 km sjeverozapad, od Okučana) a četa 86 rez. pion. bataljona iz Novske u Rajić (12 km jugoistoč. od Novske). Grupa Schaltenbrand ojačana jednim vodom hrvat. brd. artiljerije. 24 oklopni željez. vlak u Okučanima⁷.
Namjera za 27 siječanj⁸. Producenje napada hrvat. brd. divizije ka jugu⁹, sa uvođenjem u borbu više teških oruđa. Grupa Schaltenbrand napada svim raspoloživim snagama preko visova sjeverozapadno od Okučana na sjever.

Stab za obezbjeđenje željez. pruga: Saobraćaj na glavnoj pruzi 26 siječnja ponova uspostavljen. Telefonska linija Nova Gradiška—Novska još uvijek prekinuta. Dosada konstatovani gubici u borbama 22 i 23 siječnja: 3 mrtva, 68 nestalih. Folksdojčerska služba rada: 2 mrtva, 2 ranjena. 7 četa 741 puka: 8 mrtvih, 12 ranjenih. Vazduhoplovni grădevinski bataljon: 10 mrtvih, 16 ranjenih. Armiska istaknuta centrala: 2 ranjena. Štab 3 bataljona 741 puka Okučani: 4 nestala. Ukupno: 23 mrtva, 32 ranjena, 72 nestala¹⁰.

Atmosfersko stanje: manje do putpuno oblačno sa slabim snijegom u dolini Save. Temperatura minus 5 do

⁵ Sa ovim neprijateljskim snagama vodili su borbe Drugi i Treći bataljon Sedamnaeste brigade. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Sedamnaeste NO brigade Stabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 10 veljače 1943 godine.

⁶ Akciju vršio Kalnički NOP odred.

⁷ Na originalu, sa strane, dopisano običnom olovkom: „1 gorska” a ispod toga: „Schaltenbrand (oko 2 bojne) Okučani”.

⁸ Na originalu ova riječ potcrta na crnom olovkom, a sa lijeve strane crvenom olovkom dopisana riječ: „Imavec” i od nje povućena strelica prema riječi „Namjera”.

• Pravcem Lipik—D. Caglić

¹⁰ Na originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom i crnom olovkom i mastilom: „Dits! ovo üzeti” (misli se na podatke o gubicima); zatim dopisano plavim mastilom: „Naši: VIII želj. [eznička] straž. [arska] bojna 3—0—68; razne službe: 2—2—; Njemci: 18—30^1.”

minus 8 stepeni. Dnevni porast temperature. Padavine će prestati.

Drumovi većinom čvrst sloj snijega. Visina 10—15 cm, upotrebljiv za saobraćaj. 28 siječnja očekuje se da će popustiti.

Njemački opunomoć. general u Hrvatskoj
I a/8 e 20 br. 519/43

Zagreb, 21 siječanj 1943

27/1 8
P

BR. 207

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 28 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJ- STVIMA POTCINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE, KORDUNA I GORSKOG KOTARA¹

PREDMET:

TELEGRAM

Dato na uvid Načelniku štaba

Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba

V.P. 10, 28/1/43, časova: 5.30

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, radi znanja,
XI i XVIII ARMIJSKOM KORPUSU

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1430/0p.

Br. 1521
Stiglo 28 sij. god. 1943—XXI

NOVOSTI OD 27 SIJEČNJA U 18 ČASOVA

Pokreti ustanički:

- 1) Male ustaničke formacije izgubile su se u pravcu Drfežnice (Ogulin ZT—ZV—AL).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

- 2) Jake grupe ostaju zapadno od željeznice Ogulin—Vrbovsko (Ogulin ZV—BO) sa bazom u Ravnoj Gori (Ogulin ZN—BD) i u okolnoj zoni².
- 3) Utvrđen je pridolazak partizanskih snaga u zonu Kunić Selo (Ogulin XV—AI).
- 4) Javljeno o premještanju 400 partizana iz Saborskog (Gospic MK—GZ) u zonu M. Kapela³ (Gospic LI—GZ).
- 5) Grupa partizana prošle noći izvršila upad na Konjsko Brdo (Gospic LI—FT), vjerovatno da utvrdi prisutnost naših trupa.
- 6) Zapažena je jaka koncentracija na desnom krilu sjeverne kolone div. „Re“, sa pridolaskom od Korenice⁴ (Gospic PI—FX).
- 7) Koncentracija u zoni Kuzmanovača (Gospic NH—FT) i Svraćkovo Selo (Gospic OI—FP)⁵.
Infiltracija prema Perušiću⁶ (Gospic K1—FR).

TACKA 1

OPERACIJE U TOKU

Grupacija Fabbri:

— *Sjeverna, kolona:*

Ešelon između mosta Tržić (Karlovac LI—AP—AN) i Slunja (NM—AI) pristupa uspostavljanju trideset prekida puta.

— *Južna kolona:*

Sabrala se u zoni Slunj.

² Na ovom području, tj. zapadno od pruge, nalazio se samo NOP odred Pete operativne zone (izvještaj Štaba Seste NO brigade Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 1. ožujka 1943. godine).

Odnosi se na Treći bataljon Seste brigade NOV i PO Hrvatske, koji se 26 siječnja, poslije fingiranog napada na Lič. Jesenicu, prebacio preko M. Kapela u rejon Plitvički Ljeskovac. 27 siječnja su ostala tri bataljona ove brigade, iz rejona Močila preko M. Kapela, izvršila pokret za Plitvička Jezera. Vidi tom V. knj. 13 (izvještaj Štaba Seste NOU brigade Štabu Osmе divizije NOV i PO Hrvatske od 13. ožujka 1943 godine).

⁴, ⁷ i ⁸ Pošto je 27 siječnja talijanska kolona prodrla iz rejona Cudin Klanac u zaselak Končarev Kraj, to je, po naredenu Štaba Seste divizije, na ove položaje prebačen Treći bataljon i dvije čete Četvrtog bataljona Druge NOU brigade, sa zadatkom da zatvore pravce nadiranja ka Korenici. Vidi tom V. knj. 13, izvještaj Štaba Seste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16. ožujka 1943 godine.

U originalu, sa lijeve strane, general Mario Robotti dopisao prijedbu: „Ne mogu se (slijedi nejasna riječ) povlačenja i koncentracije na zapadnji prije nego na jugu. Reći generalu Gloriji!“.

⁹ Dijelovi Prvog bataljona Druge NOU brigade Seste divizije NOV i PO Hrvatske imali su zadatak da se sa Lipova prebace u pozadinu neprijatelja i izvrše neke akcije, ali u tome nisu uspjeli. Jedna četa Drugog bataljona iste brigade dobila je zadatak da se prebaci u pozadinu neprijatelja i izvrši napad na Široku Kulu. „Napad nije izvršen zbog neodlučnosti komandira“ (Podaci i citat iz „Pregleda akcija i operacija I korpusa NOV Hrvatske, od 20-1 do 3-III-1943“, dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/7, k. 419 A).

Divizija „Re“:

— Sjeverna kolona:

U noći vatra u cilju uz nemiravanja u naselju Vukmirović (Gospic NM—FR).

Danas je zauzeto naselje Plitvički Ljeskovac (Gospic OI—GO) nakon što je savladan žestoki neprijateljski otpor⁷.

Kretanja su ometana visokim snijegom, brojnim preponama i prekidima. Zapaljeno je naselje Končarov Kraj (Gospic NK—GM), gdje se naišlo na žilav neprijateljski otpor⁸.

Naknadno ćemo saopštiti gubitke koje smo pretrpjeli i koje smo nanijeli u toku dana.

Gubici kolone u toku jučerašnjeg dana ovi su:

jedan Talijan poginuo, osam ranjenih, od kojih pet Talijana i tri Hrvata; neprijateljski gubici: utvrđeno dvadeset mrtvih⁹.

— Centralna kolona:

Jutros je jedinica garnizona Čardak (Gospic NH—FR) bila napadnuta od protivnika¹⁰. Naš protunapad odbacio je ustanike koji su upali između Čardaka i Mileusnića (Gospic NH—FR).

Drugi neprijateljski napadi¹¹ odbijeni su u popodnevnim časovima.

Položaji sedlo Rakići (Gospic NH—FR) i sedlo Čardak u našem su posjedu.

Na našoj strani u toku dana pao je jedan oficir, četvorica su ranjena; na ustaškoj strani jedan poginuo i 24 ranjena; neprijateljski gubici: preko 40 mrtvih, zarobljena desetorka, strijeljana četvorica¹².

— Južna kolona:

U toku noći djelatnost patrola. Jutros je započeta akcija u cilju zauzimanja sjevernog pojasa sedla Klanac (Novigrad ON—EZ) koju je izvršio XXXI ustaški bataljon duž istočnih obro-

* Netačno. Gubici dijelova Druge NOU brigade, koji su zatvarali ovaj pravac, u toku 26 siječnja bili su: 4 ranjena. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁰ Napad izvršio Prvi bataljon Druge NOU brigade.

¹¹ Odnosi se na napade dviju četa Drugog bataljona Druge NOU brigade i jedne čete Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda na pozadinu neprijateljskih snaga u rejonu s. Srdari. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

" Netačno. Ukupni gubici dijelova Druge brigade bili su: 4 mrtva, 28 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

naka Trovrha (Novigrad PI—EZ) i LXXIII bataljon cr. košulja duž južnih obronaka Vršine (ON—PG Novigrad)¹³.

Usljed jakog neprijateljskog otpora¹⁴, koji je omogućen neprestanim prilivom brojnih pojačanja i protunapadima na spoljne bokove naših jedinica, LXXIII bataljon cr. košulja vratio se na polazni položaj a XXXI ustaški bataljon zaustavio je svoje napredovanje duž istočnih obronaka kote 1093 na **Trovrhu** (PI—EZ).

Naknadno ćemo saopštiti gubitke koje smo nanijeli i koje smo pretrpjeli.

Divizija „Sassari“:

Jučer su izvršeni napadi na Krajnoviće (Knin QO—FQ) i **Radaroviće** (Knin RH—EQ). Zapaljen je partizanski centar i natjerane su u bjekstvo grupe ustanika¹⁵. Drugi napad na Rudopolje (Knin QK—EU), izvršen od dva bataljona bersaljera, prouzrokovao je bjekstvo partizana¹⁶.

Naši i protivnički gubici nisu još utvrđeni.

Ukupni dnevni gubici: naši: jedan mrtav, 4 ranjena; **hrvatski**: jedan mrtav, 24 ranjena.

Protivnički:

43 mrtva, zarobljena i strijeljana 4, zarobljena 23¹⁷.

Djelatnost avijacije:

Bombardovani su i mitraljirani sljedeći objekti: Kunić Selo (Ogulin XV—AI), Bunić (Gospic Ol—FT). Turjanski (Gospic NH—GK), Udbina (PN—FN), Mogorić (NM—OI—FG), Vrebac (MK—FL—FI), Prijedor (Gospic ON—GO), Vrelo (Gospic QN—GK), Korenica (Gospic PI—FX), Cazin i okolna mjesta, te put za Lapac (Bihać RN—FL)

¹³ Napad neprijateljskih snaga bio je naročito upravljen na Lipač Vrh (k. 794) koji je branila jedna četa Četvrtog bataljona Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Sedamdeset treći bataljon crnih košulja vršio je tri napada uz podršku artiljeriske i minobacačke vatre, ali su svi napadi odbijeni. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁴ Otpor na Lipač Vrh (k. 794) davala je jedna četa Četvrtog bataljona Devete NO brigade, koja je odbila tri napada talijanskih jedinica i održala položaje. Vidi dok. br. 212, primjedbu br. 21.

¹⁵ je ove položaje držali su Prvi i Drugi bataljon Prve NOU brigade Šeste divizije. Nijedan od ovih bataljuna nije izgubio položaje koje je držao, već je odbio neprijateljske napade. Naprotiv, toga dana u 19 časova izvršio je Treći bataljon ove brigade napad na Talijane na koti Gornjača. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁷ Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Izvršena su sljedeća izviđanja:
— putevi Karlobag—Gospic; zona Primišlje; put Ličko Petrovo Selo (Gospic PI—GO); Korenica: put Široka Kula (Gospic MH—EP); Bunić (Gospic Ol—FT).

TACKA 2

DRUGE ZONE

Sektor Delnice—Ogulin—Vrbovsko

Noću uoči 27-og akcija uznemiravanja¹⁸ protiv garnizona Delnice (Sušak VS—NF), Lokve (Sušak VO—AX) i Skrad (Ogulin ZL—BH—BF).

Pokušaj partizana da vrše sabotažu na želj. pruzi kod Delnice bio je osujećen intervencijom artiljerije.

Trojica od 47 zarobljenih partizana (o čemu govori telegram 1344 od 26 tek.¹⁹) strijeljana su.

Divizija „Re“:

— Jutros je grupa ustanika poslije kratke borbe ponovo zauzela naselje Lič. Jesenica²⁰ (Gospic LI—GZ).

Prošle noći:

— Garnizon M. V. A. C. kod Crne Vlasti (Gospic NH -GO) bio je napadnut²¹.

Na našoj strani jedan nestao, na neprijateljskoj strani utvrđeno da je jedan poginuo. Zaplijenjen je ustanicima jedan karanin 91.

Puškaranje, u cilju uznemiravanja, protiv položaja Gospic; na našoj strani jedan ranjen.

Jutros su se jedinice za zaštitu sukobile u zoni Cvitovac²² (Senj ER—GU) sa grupom ustanika. Naš protivnapad natjerao je protivnika u bjekstvo.

Naši gubici: jedan mrtav; neprijateljski: tri mrtva.

Prošle noći između stražarnice br. 72 (Gospic FI—LI) i 73 (Gospic FI—LI) bila su skinuta šinska polja na kolosijeku, koja su juče ponovo postavljena.

Dio pruge Josipdol (Ogulin XT—AN)—Plaški (Karlovac Kl—AF) bio je juče uspostavljen.

Nastavljaju se radovi na dionici Plaški (Karlovac Kl—AF), Blata (Karlovac LI—AB), Javornik (Gospic MH—MK—GS) i Lič. Jesenica (Gospic LI—GZ).

¹⁸ Od dijelova NOP odreda Pete operativne zone
' i « Vidi dok. br. 197.

" U Lič. Jesenici se nalazila jedna četa Trećeg bataljona Kordunaskog NOP odreda, koja je pružila otpor.

" Napad izvršili dijelovi Četvrtog bataljona Druge NOU brigade koji su vršili prepade u pozadini neprijatelja.

" Vjerovatno Cvitković.

Iz daljih provjeravanja, ukupni gubici nastali uslijed napada na autokolonu²³, što je javljeno telegramom 1344 od 26 o. m.,²⁴ iznose: naši: 12 mrtvih, od kojih 2 oficira, 9 ranjenih, od kojih jedan oficir, nestao jedan; M. V. A. C.: 4 mrtva, 6 ranjenih, 4 nestala.

Drugi sektori:

Obalska brigada:

U zasjedi koju je noćas postavilo odjeljenje Bribir (**Sušak** VO—AL) bila je ubijena jedna partizanka.

V grupacija gran. straže (Gaf):

Redovna aktivnost patroliranja.

Prolaznost puteva i stanje snijega:

nepromijenjeno.

Zona Ploča—11°, Gospić—Otočac—8°, Babin Potok—16°, Plaški—13°, Vratnik—9°.

GENERAL GLORIA

²³ Odnosi se na napad Trećeg bataljona Devete NO brigade na talijansku kolonu na cesti Medak—Raduč 26 siječnja 1943 godine. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 28
SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NJEMAČKIH I USTAŠKO-
DOMOBRANSKIH SNAGA U PRAVCU KRAŠICA¹**

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIJEME!	KOME SE JAVILO:
puk. Tomašević \\	SATI	13,45
	DAN	28.
	MJESEC	1.
PRIMIO: Brolich	GODINA	1943.

SADRŽAJ

ZASEK I² sa op. br. 391/taj. od danas javlja:

27. ov.mj. u 19 sati došao je njem. satnik Engelman od Verflegsbatl³. SS Prinz Eugen, koji je javio da je njegov sat u Draganićima, a njegov zapovjednik bojne sa jednim satom u Ozlju i imaju namjeru izvršiti noćni napad na Krašić te tražio da mu se osiguraju opasni bokovi, a pošto je prethodno bio upoznat sa situacijom od strane zapovjed. zasek I. pukovnika Tomaševića. Na ovo traženje izdao sam nalog da jedan sat iz Ozla posjedne crtu k. 200—s. Osrednjak, a 1 sat ustaški iz

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/1—21, k. 17.

² Prvi sektor (skraćeno: I zasek Karlovac)

³ Pogrešno. Treba da stoji: Verfüigung (potpun naslov: Verfüungsbataljon SS „Prinz Eugen“). Bataljon je formiran od njemačke nacionalne manjine na području NDH.

s. Izimla⁴ da bude spreman za intervenciju pravcem prema G. Kupčini. O njemačkim satovima nisam ništa dalje **znao**. Otišao sam u Draganiće 28.1, u 8 sati da pregledam IX. novačku bojnu na postavu. Tamo sam susreo njemačkog satnika **Engelmana** i saznao da se sat zapovjednika bojne težko probija **iz** pravca Brlenića prema selu Vanci⁵ (sjeverozapadno od **Draganića**) i da moli pomoć. Snažnom intervencijom ustaškog sata iz sela Izimla uspjelo je spasiti ostatke njemačkog sata i zapovjednika bojne. Od zapovjednika njemačke bojne saznao **sam** da se je uz teške gubitke probijao preko sela Bresarića i **Brie-** • nića i da ga je spasila samo intervencija ustaškog sata iz Izimla. Naveo je, da mu se je do Krašića pridružio zapovjednik ustaškog posadnog sata sa dva voda i da su od strane partizana **bili** razbijeni, te da nezna šta se dalje dogodilo sa ustaškim polusatom, od navedenog ustaškog posadnog sata vratio se je **vod** koji je posjeo određenu crtu, međutim o daljoj sudbini **ostala** dva voda koje je na vlastitu ruku poveo preko određene **crte** zapovjednik sata ustaški poručnik Barišić⁶.

Njemački gubitci 10 mrtvih.

Naši gubitci nepoznati.

Molim da Njemci ne rade više na ovakav avanturistički način jer to može imati težkih posljedica.

Prema procjeni njemačkog bojnika oko Krašića nalazi se barem jedna brigada partizana⁷.

Naša IX. novačka bojna veoma slaba i neće sa uspjehom moći držati Draganiće. Potrebna joj je zamjena ili **pojačanje**.

Talijanska bojna koja je trebala stići iz Ljubljane u Draganiće nije još došla.

* Izimje

⁵ Vjerovatno: Vrbanci.

⁶ O ovim borbama vidi dok. br. 108.

⁷ Trinaesta proleterska NOU brigada „Rade Končar“. Vidi dok. br. 108.

IZVJEŠTAJ KOTARSKOJE OBLASTI IZ SINJA OD 28 SIJEČNJA 1943 GOD. O ČETNIČKIM ZLOČINIMA NA PODRUČJU VRLIKE¹

KOTARSKA OBLAST
T.Br. 62 od 28 siječnja 1943
Sinj

- 1) Ministarstvu unutarnjih poslova
Tajništvo
Zagreb
- 2) Ministarstvu unutarnjih poslova
Glavno ravnateljs. za javni red i sigurnost
Zagreb
- 3) Ustaškoj nadzornoj službi Ured II
Zagreb
- 4) Obići upravni povjerenik kod višeg
Zapovjedništva italijanskih oružanih snaga
Sušak
- 5) Velikoj župi Cetina
Omiš
- 6) Župskoj redarstvenoj oblasti
Omiš

Oružnička postaja u Ribariću spisom od 27 siječnja 1943
T. Br. 49/42 izvještava:

„Dne 26 siječnja 1943 oko 8 sati u jutro stigla je jedna grupa četnika od Knina—Siverića u mjesto Maovice obćine Vrlika koja je bila po prilici u broju od oko 6.000 većinom Hercegovci, bosanci i crnogorci².

Odmah po dolasku u navedeno selo preduzeli su akciju protiv hrvatskih sela Maovice, Miljkovići, Batalići i Skorupi i u toku paljenja su sela Kijeva, Kosore, Vinalić, Garjak, Ježević i svih ostalih sela u kojima stoje Hrvati-katolici. Akcija je bila u tome da su palili kuće i klali žene, djecu i ljudi i koga god uhvate samo je li katolik, zatim u pljačkanju blaga i ostale imovine.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49/7—1, k. 230.

O ovome vidi dok. br. 200 i 221.

U selu Maovicama u koliko se moglo saznati do sada je **po-**
klano oko 50—60 osoba. U zaseoku Miljkovići četnici su zatva-
rali po 5—6 osoba u kuće i tako žive zapalili.

Na području postaje do sada stiglo oko 300 osoba izbjeglica
a još uvijek pridolaze.

Tačniji podatci dostaviti će se naknadno."

ZA DOM SPREMNI!

Zamjenik kotarskog predstojnika
kotarski podpredstojnik
Dr. Martinović
Dr. Martinović

(M. P.)³

t

³ Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Kotarska oblast —
Sinj
530 .

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA LIKA OD 28 SIJEĆ-
NJA 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU LIKE U TOKU
OPERACIJE „WEISS“ NA DAN 27 SIJEĆNJA¹**

**PRIMLJENA
BRZOJAVKA**

Broj	Vrsta	Slova	Vrieme	Primljen od predat		Potpis krugovo- javnika
				putem	putem	
			28/1 17 s 50	Vrieme 29/1 u 10 01 m	Vrieme / u s m	
Naslov:						

OPERATIVNOM ODJELU²

Na pravcu *Lovinac—Udbina* IV. Sdrug zauzeo je nakon težkih borba³ kotu 1234 i kotu 1093 (*Trovrh*).

Zdrug je zadržao kotu 1033 i kotu 1180 (*Komačno*)⁴, napustio je kotu 1130 (*Mirkača*), kotu 1028 (*Kornić*) i kotu 794.

Od suvremene granate sdrug ima 4 mrtva i 14 — ranjenih.

Pokušaj saveznika⁵ da zauzmu *Lipač Vrh* (kota 974) nije uspjeo®. 27. siječnja saveznici su izgubili dvoja bojna kola i 4 samovoza sa hranom.

34. Ustaška bojna na crti *Široka Kula—Bunić* zauzela je položaj *Velonj—Rakići*

Mrtvih ima 5, ranjenih 20.

100⁶. lovačka bojna zauzela je *Plitvički Ljeskovac*.

Unatoč slabe opreme i još lošije hrane duh naših izvanredan je.

Op. broj 84/tajno

OPERATIVNO PODRUČJE Like

Dešifrirao 29.1. u 1450
(Filković stk. Markić por.)

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 29/1—19, k. 17.

² Glavnog stožera domobranstva

³ Protiv dijelova Devete NOU brigade

⁴ Komača

⁵ Misli se na Talijane (73. bataljon crnih košulja).

• O ovome vidi dok. br. 212, prim. br. 21.

' Na originalu crvenom olovkom precrta na cifra „100“ i dopisano „II“.

**IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOG GENERALA U
HRVATSKOJ OD 28 SIJEĆNJA 1943 GOD. O NAPADIMA NA
PRUGU NOVSKA—OKUČANI I KARLOVAC—ZAGREB¹**

Depeša Njemač. opunomoć. generala u Hrvatskoj

Hitno. KOMANDANTU JUGOISTOKA, Ia

Radi znanja: Komandujućem generalu i komandantu u Srbiji
714 pješ. diviziji
717 „
369 „
SS-diviziji Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 28 siječnja 1943.

Ad I *Opća situacija:* Komunisti vrše i dalje prinudna regrutovanja u srednjoj Slavoniji.

Trajan pritisak na željez. liniju Brod—Novska.

Grupa Istok:

Ad Ib Nocu od 26 na 27 siječanj jači neprijateljski napadi² na Novu Gradišku i željezničku liniju. Pojedinosti nedostaju.

Ad II Komunisti prinudno regrutuju na istočnom dijelu Krndije Planine. Uslijed kretanja leda oštećen je most kod St. Gradiške. Saobraćaj moguć za pješake.

Grupa Zapad:

Ad Ib Izviđačke akcije grupe Schaltenbrand ka visovima sjeverno od Rabića i Borovca (7 odnosno 6 km sjeverozapadno od Okučana). Mjesta Cage (3 km sjever, od Okučana) i Goleši—Milisavci (6 km sjever, od Borovca) djelično razorena i od stanovništva napuštena. Napad hrv. brd. divizije napredovao je samo neznatno³. Avionskim izviđanjem oko podne utvrđeno je sakupljanje komunista istočno od Lipika. U 16 časova jedan njemač. avion spustio se prinudno kod željez. stanice Novska. Počev od 22,30 čas. jak komunistički napad⁴ na Okučane i željez. liniju Okučani—Novska. Napad odbijen, željeznička linija između Okučana i Rabića na dva mjesta razorena, saobraćaj prekinut. Još se ne može predvidjeti koliko će trajati opravka. Obezbjedenje pruge ojačano

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/1—16, k. 27.

² Napad izvršila Sedamnaesta NO brigada. Vidi dok. br. 94.

* Mišli se na napad dijelova Prve gorske divizije iz rejona Lipik u pravcu Lipik—Subocka i Lipik—D. Caglić.

⁴ Napad izvela Dvanaesta NOU brigada. Vidi dok. br. 85.

Gruppe West:

zu Ib 22. Aufklärungsversäusse der Gruppe Schartenbrand gegen Höhen nördl. Rajic und Borovac (7 bzw. 6 nordwestl. nördl. Okucani). Ortschaften Cuge (3 ~~n~~^{nördl.} Okucani) und Goleai-Milisavci (6 nördl. Borovac) teilweise zerstört und von Bevölkerung verlassen. Bei Paklenica (4 ostnordostw. Novská) Kommunistenspähtrupp abgewiesen. Angriff kroat. Geb. Div. nur unwesentlich fortgeschritten. Durch Fliegeraufklärung mittags starke komm. Ansammlungen osw. Lipik festgestellt. 16 Uhr deutsches Flugzeug bei Bahnhof Novska notgelandet.

je jednim p.t. vodom. Završena je izviđačka akcija na prostoru Samobor (izvještaj o stanju od 26 siječnja), nije bilo dodira sa neprijateljem.

Ad Ic Grupa Schaltenbrand produžiće izviđanje sjeverno od željez. linije Okučani—Novska a 1 hrv. brd. divizija sa svojim napadom sa prostora Lipik na jug.

Italijanska interesna oblast:

Hrvatske trupe 25 siječnja odbacile komunističke snage⁵ sa prostora Draganići (10 km sjeveroistočno od Karlovca) prema Krašiću (18 km sjeverno od Karlovca). Noću od 26 na 27 siječanj napad jakih komunističkih snaga⁶ na Draganiće. Veza Zagreb—Karlovac prekinuta. Pojedinsti nedostaju. 27 siječnja na pruzi Zagreb—Karlovac napadnuta i zapaljena stanica Lazina (36 km jugoistočno od Zagreba)⁷.

Njemač. opunomoć. general u.
Hrvatskoj
Ia/ 8 e 20 pov. br. 555/43

28/1 D i P

f

ⁱ ⁷ Odnosi se na Trinaestu proletersku NOU brigadu „Rade-Končar“ i Četvrtu NOU brigadu. Vidi dok. br. 98 i 108.

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMJSKOG KORPUSA OD 29 SIJEČNJA 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU LIKE I KORDUNA U TOKU 27 I 28 SIJEČNJA¹

PREDMET: bg

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARMJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, radi znanja,
XI i XVIII ARMJSKOM KORPUSU

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OΠERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1577
Stiglo 29 sij. god. 1943—XXI

Datum i čas odašiljanja: 29/1 1943
 01.45
 primitka: 29/1 1943-XXI
 4.15

Dato na uvid Eks. Robotti-u².
Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen Obavješt. odjeljenju.
Prepis upućen kr. karab.

Br. 1529/Op. Prepis upućen Operativnom odjeljenju.

NOVOSTI u 18 ČASOVA 28 SIJEČNJA

- Kretanje partizana:** **Z^s**
1) Pod pritiskom kolone „Sassari“ intenzivan odlazak partizana i pučanstva iz Mazina (Knin RH—EZ) prema D. Lapcu⁴ (Bihać —RH—FL).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A'6).

² General Mario Robotti, koji je u to vrijeme preuzeimao dužnost komandanta Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“.

³ Paraf pukovnika Giacomo Zanussi-a
⁴ Odnosi se na povlačenje stanovništva ovih predjela pred neprijateljskim snagama. Od jedinica NOV i PO Hrvatske na ovom pravcu se nalazila Prva NOU brigada Seste divizije NOV i PO Hrvatske.

- 2) Druga jurišna lička brigada⁵ izgleda da se 25 o.m. premjestila iz Udbine u zonu Mazin® da spriječi napredovanje naših kolona⁷.
- 3) Utvrđena je prisutnost formacije od 300 partizana⁸ u zoni Vrzići (Senj ZT—GS)⁹.

I — OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri¹⁰:

Jutros 28 o.m. 74 pješ. puk započeo je pokret da bi stigao u Josipdol i poslije toga u Babin Potok, sa jednim bataljonom garnizona Slunj.

Divizija „Re“:

Sjeverna kolona: naši gubici jučerašnjeg dana, 27-og, dostižu 7 ranjenih naših i 2 Hrvata.

Utvrđena su 52 mrtva ustanika¹¹ a 5 je strijeljano.

Također je naselje Vukmirovići (Gospic—NM—GO) zapaljeno, jer je centar protivničkog otpora.

Jutros, 28-og, u 7 časova, nastavljeno je napredovanje iz Plitvičkog Ljeskovca (OI—GO), koje je postalo teško uslijed snijega visokog 50 cm i strmih puteva.

Oko 18.30 časova naši su odredi ušli u Prijeko (Gospic ON—GO), potpuno srušen, nakon izdržanih uzastopnih teških borbi s protivnikom¹² koji je prelazio više puta u protivnapad. Na našoj strani: 12 poginulih i 40 ranjenih, među kojima 1 oficir: na protivničkoj strani utvrđena su 82 mrtva", među kojima dvojica sa oznakama oficira.

Centralna kolona: U vezi s telegramom 1430¹⁴, borbe su se nastavile do noći¹⁵. Naša jedinica, došavši ispod neprijateljskih artiljer. položaja, prisilila je partizane da otstupe *napuštajući*

• i ° Netačno. Druga brigada Šeste divizije imala je 25 siječnja s'jedeći raspored: Prvi i Drugi bataljon bili su u rejonu Ljubovo, Treći bataljon u rejonu Cudin Klanac, a četvrti, kao brigadna rezerva, u s. Turjanski. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 18 ožujka 1943 godine.

U originalu, u produženju teksta, dopisano: „Opasnost za Zanotti-a.“

⁸ Odnosi se na NOP odred Pete operativne zone.

⁹ U originalu, u produženju teksta, dopisano: „Južno Z. L.“

¹⁰ Nazvana po komandantu (general Umberto Fabbri).

„ Netačno. Gubici jedinica Druge brigade (Treći bataljon i dvije čete Četvrtog bataljona) bili su 2 mrtva i 5 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹² Treći bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske i Drugi i Treći bataljon Šeste NO brigade (primorsko-goranske). Vidi dok. br. 117.

^s Vidi dok. br. 117.

["] U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

¹⁵ Odnosi se na borbe u rejonu Ljubovo.

topovske štitove i topove¹⁶, metke, oružje i raznu municiju. Komandant pomenute jedinice poručnik Totis pao je u **borbi**. Navedene gubitke u pomenutom telegramu treba ovako ispraviti: poginuo 1 naš oficir i 5 ustaša, ranjeno 5 Talijana i 25 ustaša. Neprijateljski gubici: utvrđeno je 60 mrtvih¹⁷. U toku noći ustanici¹⁸ napadahu s leđa naše položaje na sedlu Rakići (Gospić NH—FR) i bili su odbijeni. Utvrđen je 21 mrtav neprijatelj¹⁹, osim drugih koje su, kako ie zapaženo, odnijeli sa sobom.

U toku dana 27-og i noći uoči 28-og zaplijenjeno ie 16 pušaka, 2 bajoneta i puškomitralješke kutije za municiju. Na našoj strani ranjeni: 1 oficir, 8 pješaka i 2 ustaše.

Jutros 28-og u sukobu u zoni Konjski Vrh (Gospić MK—FR) naši odredi natjerali su u bjekstvo grupe ustanika²⁰ i zaplijenili 1 mitraljez Breda i 5 pušaka. U toku dana održan je tijesan dodir s neprijateljem. 5 Talijana i 3 Hrvata ranjeni. *Južna kolona:* U akciji²¹ o kojoj govori telegram 1430 dosada je utvrđeno 5 mrtvih i 22 ranjena Italijana. Na strani neprijatelja utvrđeno 40 mrtvih.

U toku noći intenzivna aktivnost patrola i vatra za uzneniranje.

Danas, 28-og, neprijateljska vatra umanjene jačine²².

Divizija „Sassari”:

Jučer, 27-og, dostigla bez gubitaka sedlo na koti 818²³ (Knin QO—EZ).

Ukupni dnevni gubici: naši: 12 palih, 2 oficira i 52 vojnika ranjena; hrvatski 5 ranjenih.—

Neprijateljski: utvrđena 103 mrtva²⁴. Zaplijenjen 1 mitraljez i 21 puška. Gubitke dana 27-og treba ovako izmijeniti: naši: pao

¹⁸ Prema podacima učesnika u ovim borbama, Druga NOU brigada Šeste divizije nije imala topova.

¹⁷ Netačno. Gubici Prvog i Drugog bataljona Druge NOU brigade u tim borbama bili su: 4 mrtva i 28 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁸ Dijelovi Prvog bataljona Druge NOU brigade

" Netačno. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²⁰ Dijelovi Drugog bataljona Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

²¹ Misli se na napad Sedamdeset trećeg bataljona crnih košulja na položaj Lipač Vrh (k. 794) koji je branila i uspjela da održi jedna četa Četvrtog bataljona Devete NO brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

²² U originalu, pod ovim redom, dopisano: „Neprijatelj odlazi”.

²⁵ Odnosi se na kolonu iz sastava divizije „Sassari” koja je napadala pravcem Gračac—Bruvno—Mazin.

²⁵ Ovo bi trebalo da budu gubici Šeste divizije Prvog korpusa

I oficir i 5 vojnika; 30 ranjenih; hrvatski: 5 palih i 27 ranjenih; neprijateljski: 157 mrtvih, 23 zarobljena²⁵.

Situacija njemačkih trupa:

Navečer 28 o.m. njemačka desna kolona *izbila je na 8 km sjeverozapadno od Bihaća*, dok su druge kolone, uslijed neprijateljskog otpora²⁶, na liniji Cetin Grad—V. Kladuša. Komanda divizije „Prinz Eugen“ pomjerila se **od** Slunja prema jugu. U Slunju su samo njemačke jedinice službi.

Aktivnost avijacije:

Danas, 23-og, izvršene su akcije bombardovanja i mitraljiranja na Saborski (Gospić MK—GZ), Turjanski (NH—GK), Korenicu (PI—FH), Vrelo (ON—GK), Kuzmanovaču (NH—FT), Bunić (OI—OL—FT), Debelo Brdo (01—ON—FR), Udbinu (PN—FL), Mogorić (Novigrad NM—OI—FG), Vršinu (ON—FG), Bajiće (Knin RN—EZ), Dobro Selo (Knin RO—FG) i D. Lapac (Bihać EH—FL).

Izvršena su izviđanja duž pravca isturenih kolona i duž puteva koji vode prema Korenici.

Neprijateljska protivavionska vatrica iz Mogorića.

II — DRUGE ZONE:

— Divizija „Re“:

Jutros, 28-og, formacija M.V.A.C., u pokretu iz Brloga (Senj XL—GU) prema zoni Rapajin Klanac (Senj ZV—GU) radi zaštite voznog parka natjerala je u bjekstvo neprijateljske grupe. Sto se tiče zauzimanja Lič. Jesenice, o čemu u jučerašnjem izvještaju 1430, preciziram da se radilo o obostranom jakom vatrenom dejstvu između garnizonских četnika i protivnika.

Četnici su napustili mjesto i preuzeли ga istoga jutra uz sadejstvo naših minobacačkih jedinica. Sada naselje drži 170 četn'ka.

Sektori Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 28-og pobunjenici su *odnijeli iz centrale Zeleni Vir* (Ogulin ZI—BF) sav električni materijal i telefone.

Ostali sektori:

Redovna aktivnost patrola.

Prolaznost puteva i stanje snijega: nepromijenjeno.

Ploča —7°, Gospić—Otočac —4°, Babin Potok —11°, Plaški —8°, Vratnik —7°.

GENERAL GLORIA

NOV i PO Hrvatske, jer su u toku dana uglavnom vođene borbe na pravcima koje su zatvarale njene jedinice. Međutim, gubici nisu tačni. Vidi tom V. knj. 13, izvještaj Staba Seste divizije Stabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Oppor pružila Sedma divizija Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

BK. 213

**IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOGENERALA
U HRVATSKOJ OD 29 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADU NA
SMRTIĆ I BOGIČEVCE I O NAMJERAMA PODREĐENIH
JEDINICA¹**

Njemački opunomoćeni general
u Hrvatskoj

Depeša

K.R. Hitno.

KOMANDANTU JUGOISTOKA, I a

Radi znanja: Komandujućem generalu i komandantu u Srbiji
714 pješ. diviziji
717 — „ —
369 — „
SS-diviziji Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 29 siječnja 1943.

Ad I a Opće stanje: bez promjene.

Grupa Istok:

Ad I b Na prostoru Pazove (30 km sjeveroistočno od Beograda) neprijateljska izviđačka djelatnost.

U mjestima istočno i sjeveroistočno od Broda pljačke 1 prinudna regrutovanja od strane komunističkih bandi. 27 siječnja od 21,30 časa neprijateljski napad na uporište G. Bogičevci² (3 km istočno od Okučana) i na Smrtić³ (4 km sjeveroistoč. od Okučana).

U 23,00 časa neprijateljski prepad na Cernik (3 km sjev. od Nove Gradiške). Ubacivanjem u borbu pojačanja iz Medara 28 siječnja u 03.00 časa odbijen je neprijatelj. napad na Smrtić⁴. Neprijatelj se povukao u sjevernom pravcu. Sopstveni gubici: 2 mrtva, 2 ranjena, 1 nestao. Neprijatelj. gubici: 4 ranjena, od tih 2 teško. Prema izvještaju konfidenata komunisti su prenijeli na sankama oko 70 mrtvih i ranjenih u Prav. Sagovinu (8 km sjev. istoč. od Okučana). Prema pouzda-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 29/1—16, k. 17.

² Napadao Četvrti bataljon Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 104.

³ i ⁴ Napadali Prvi i Drugi bataljon Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 104.

nim izvještajima konfidenata komunistički rukovodeći štab⁵ u Zvečevu, 26 brigada⁶ (u napadima kod Nove Gradiške i Okučana jako oslabljena, sada samo još oko 400 ljudi jaka) kod Prav. Šagovine, 12 brigada⁷, oko 6—700 ljudi jaka, kod Sirinaca (8 km sjevero-istoč. od Okučana). Kod Škrabutn'ka (8 km jugoistoč. od Požege) navodno nova Udarna brigada u fornvrhanju⁸. Izvještaj se provjerava.

Ad I c Napad na neprijateljske snage⁹ sjeverno od željez. pruge Nova Gradiška—Novska u sadejstvu sa Grupom Zapad. Za ovo je obrazovana Borbena grupa majora Krausa (2 bataljon 741 grenad. puka, 5 bataljon 5 hrv. lovač. puka, 2 hrv. jurišni bataljon i 2 bataljon 4 hrv. lovač. puka). U tom cilju zadržan je u Novoj Kapeli-Batrini (30 km sjeverozapad, od Broda) 2 bataljon 4 lovač. puka koji se nalazio na transportovanju za Osijek (dnevni izvještaj od 26 siječnja).

Grupa Zapad:

Ad I b Na prostoru Okučani—Novska noć protekla mirno. 23 siječnja jaka izvidnica ponovo izbačena naprijed na prostor Goleši (10 km sjeverozapad, od Okučana), nije bilo dodira sa neprijateljem. Mesta su skoro potpuno napuštena, preostalo stanovništvo pri dolasku trupa pobjeglo na sjever. 3 bataljon 1 hrv. brd. divizije očistio je prostor Caglić (4 km južno od Lipika) — Bijela Stijena (8 km jugoistoč. od Lipika). Sukob sa manjim komunističkim grupama.

Na prostoru Pakraca noću od 26 na 27 siječanj komunisti su spalili 4 mosta na drumu zapadno i sjeverozapadno od Pakraca.

Ad I c 2 bataljon 1 hrv. brd. divizije na prostoru Brezine—Gaj (10 km zapadno i 14 km zapad.-sjeverozapadno od Pakraca). Grupa Schaltenbrand ojačana ostacima pravne čete iz Zagreba i jednom grupom teških mitraljeza.

Namjera: Producenje čšćenja prostora između željezničkih linija Okučani—Banova Jaruga i Lipik—Banova Jaruga. Potpomaganje napada Grupe Istok na prostoru sjeverno od linije Nova Gradiška—Okučani.

Štab za obezbjedenje željeznica:

Manje komunističke grupe prodrle su u Konšćane (24 km sjeveroistoč. od Siska). Hrvatski obezbjeđujući di-

⁵ ⁸ i • Na ovom području nalazila se Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske sa tri brigade: Dvanaestom, Sesnaestom i Sedamnaestom, koje su formirane krajem 1942 godine. Druge brigade nisu formirane. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 93.

jelovi protjerali su iz Lipovljana (12 km zapadno od Novske) komunističku grupu u jačini od oko 50 ljudi.
Italijanska interesna zona-
Trajan neprijateljski pritisak na liniju Zagreb—Karlovac.

Atmosferske prilike:
Temperatura 0 stepeni, bez padavina, jako mutno.

Njemač. opunomoć. general u Hrvatskoj
I a/8 e 20 br. 586/43
Zagreb, 29 siječnja 1943.

29/1 D
P

BR. 214

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 29 SIJEČNJA 1943 GOD. ZA POSJEDANJE LINIJE LAPAC—KULEN VAKUF I CIŠCENJE SJEVERNOG DIJELA LIKE¹

PREDMET:

TELEGRAM

VRLO HITNO

POVJERLJIVO

V.P. 10, 29 siječnja 1943/XXI

OD SUPERSLODE—OPERATIVNOG ODJELJENJA

KOMANDI V ARM. KORPUSA
i na znanje

AEROTAKTIČKOJ KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

Br. 1620. Potvrda onog što je jutros javljeno tome načelniku štaba² od ovog pomoćn. načel. štaba³:

Prvo: Da bi se sprječilo povlaчење ka jugu pobunjeničkih formacija koje su potučene na sjeveru, molim da se što prije posjedne raskrsnica G. Lapac a zatim Kulen Vakuf. U tome cilju treba potisnuti kolonu diviz. „Sassari“ preko Mazina i

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C).

² Odnosi se na načelnika štaba Petog armijskog korpusa.

³ Viša komanda oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“, pukovnika Giacomo Zanussi-a

desnu kolonu diviz. „Re“ preko Udbine i D. Lapca ka G. Lapcu, odakle će biti lako nastaviti ka Kulen Vakufu. Desna kolona „Re“, čim dođe u operativni dodir sa kolonom „Sassari“, prelazi pod njenu komandu.

Drugo: Da bi se olakšalo dejstvo desne kolone divizije „Re“ glavnina lijeve kolone ove divizije, ukoliko nije traženo njen sadejstvo za hrvatsko-njemačko posjedovanje Bihaća, dejstvo vaće sa sjevera Korenicom ka Udbini, koristeći se sadejstvom centralne kolone. Učinivši ovo, lijeva i centralna kolona „Re“ raščistiće zonu obuhvaćenu prugom Vrhovine—Medak i putem Prijeko—Udbina, sa naročitom pažnjom na predjele Mogorić, Vrebac, Bunić, Kravica, Turjanski. Ukoliko bi pak Nijemci tražili sadejstvo lijeve kolone diviz. „Re“ u operaciji na Bihać, sve što je naprijed rečeno moraće da se izvrši tek pošto glavnina ove kolone ne bude više angažovana u naprijed pomenutoj operaciji na Bihać.

Treće: General Fabbri će moći ili da raščišćava predio obuhvaćen sa četiri strane mjestima Slunj—Plaški—Rudopolje—Ličko Petrovo Selo, dejstvujući sa svoja 4 bataljona jednovremeno sa juga i sa sjevera, ili da sa snagama predviđenim u svoje vrijeme izvrši poznatu operaciju na zapadnom frontu o čemu govori III glava, tačka D) mog akta 550⁴.

Četvrti: potvrditi prijem.

Roatta

* Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211.

as Zbornik tom V, knj. 11

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 30 SIJEČNJA 1943 GOD. O ULA-
SKU NJEMAČKIH TRUPA U BIHAĆ I O BORBAMA NA
PODRUČJU LIKE¹**

PREDMET: dst

TELEGRAM

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku načelnika štaba.
Prepis upućen Obavješt. odjelj.
„ „ kr. karab.

Datum (otpreme: 30/1/43
i 2.50
čas (prijema: čas 8.39

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, radi znanja,
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA“
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1636
Stiglo 30 sij. god. 1943—XXI

Br. 1598/Op.

VIJESTI u 18 ČASOVA DANA 29 SIJEČNJA

Pokreti ustanika:

- 1) Ustanci su, kako izgleda, napustili Saborski (Gospć MK—GS).
- 2) Javlja se o upadima partizanskih grupa² u zonu Ramljane (Gospić LI—FX). Druge grupe primijećene su u zoni Ribnik (Novigrad MH—FG).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).
² Dijelovi Ličkog NOP odreda

TACKA PRVA

OPERACIJE U TOKU

— Grupacija Fabbri: Prethodnih dana strijeljana su u zoni Pri-mišlje (Karlovac MH—AN) dvojica i prilikom napredovanja na Slunj 63 lica, što partizana što ustaničkih jataka³.

137. legija zauzela je predviđeni raspored.

Divizija „Re“:

Sjeverna kolona: Jučer, 28 o m., kasno poslije podne, partizani⁴ su napali jedinice garnizona Plitvički Ljeskovac (Gospic OI—IO) i bih su odbijeni⁵.

U toku noći neprestana vatra za uznemiravanje duž druma Ču-din Klanac (Gospic NK—GO)—Prijedor (OL—GO) i protiv garnizona koji su između⁶. Jutros, 29-og, oko 10.20 časova, naše jedinice stigle su u Ličko Petrovo Selo (Gospic PI—CQ) nakon marša otežanog terenom i snijegom. Oko 12 časova komandant divizije lično je došao u doticaj sa komandantom njemačke divizije „Prinz Eugen“. Ovaj se zahvalio za pomoć koju je pružila kolona „Angelini"⁷, čija je pomoć vrlo povoljno uticala zbog vrlo teškog tefena koji je trebalo prevaliti i zbog jakih otpora koje je trebalo savladati, mnogo većih od onih koje je on savladao sa svojom divizijom. Oko 13 časova njemačke trupe napredovale su u pravcu Bihaća u tri kolone, uz sadejstvo esadrile štuka. Akcija koju je komandant divizije „Re“ pomogao u početku razvoja bila je smatrana od njemačkog komandanta lakom, jer je mislio da će navečer stići u Bihać. Bila mu je ponuđena pomoć kolone „Angelini“ ih jednog njenog dijela. Komandant divizije „Prinz Eugen“ toplo je zahvalio odbijajući ponudu, zato što bi ga pomoć naših trupa prisilila da mijenja plan akcije, koji je bio već u toku.

Kolona „Angelini“ ima zadatak da obezbijedi održanje komunikacione linije sa Nijemcima koja je sada nesigurna.

³ U originalu, sa lijeve strane, dopisano olovkom: „Ovo znači „raditi“!“

⁴ i ⁵ Odnosi se na Drugi bataljon Šeste NOU brigade i Prvi bataljon Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 117.

« Riječ je o napadu Četvrtog bataljona Druge NOU brigade, u regionu Kančarev Kraj, na talijansku kolonu koja se kretala iz Babinog Potoka u Plitvički Ljeskovac. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

⁷ Prodirala pravcem Vrhovine—Babin Potok—Plitvički Ljeskovac—Prijedor—Ličko Petrovo Selo.

Ova komanda⁸ naredila je danas od 12 časova za sutra 30 o.m sadejstvujuću akciju centralne⁹ i sjeverne¹⁰ kolone protiv **Korenice**.

— *Centralna kolona:* Danas, 29-og, prilikom raščiščavanja zone Vukmirovići (Gospić NK—RF) i Lulića st. (Gospić NK—FT) naše su jedinice izdržale uspješne sukobe sa neprijateljskim formacijama¹¹, koje su ostavile na terenu 7 mrtvih, među kojima jednog komandira čete. Bio je zaplijenjen jedan mitraljez „S. Etienne“ i puškomitraljez sa dvije rezervne cijevi, 6 pušaka, 2 pištolja, 6000 metaka za puškomitraljez i mnogo ručnih bomba.

— *Jvžna kolona* suprotstavlja se protivniku na poznatim položajima¹².

Divizija „Sassari“: Jutros, 29-og o.m., započelo je napredovanje prema Mazinu sa 3 bataljona, ostavljajući jedan bataljon u Bruvnu.

Napad ustanika¹³ na kotu 756 (Knin QO—EQ) bio je **odbijen** uz sigurne gubitke protivnika, koji su ostavili nekoliko pušaka na terenu. Na našoj strani 2 mrtva i 10 ranjenih.

Oko 16 časova isturena kolona stigla je do Mazina.

Aktivnost avijacije:

Nisu se mogle izvršiti tražene akcije bombardovanja nad partizanskim centrima uslijed guste magle. Bombardovano je naselje Bajići (Knin RH—EZ) i okolne kote.

Dnevni gubici: naši: 2 mrtva i 10 ranjenih.

Neprijateljski: 7 mrtvih. Zaplijenjen 1 mitraljez, 1 puškomitraljez, 6 pušaka, 2 pištolja, 6000 metaka i ručne bombe.

DRUGA TACKA

Ostale zone:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin. Danas, 29 o.m., poslije podne, grupe ustanika napale su naše jedinice za opravku prekida kod km 603 (Sušak VO—AX) i bile su natjerane u bjekstvo dejstvom artiljerije.

⁸ Komanda Petog armijskog korpusa

⁹ Talijansko-ustaška kolona koja je napadala pravcem Lički Osik—Ljubovo—Bunić—Korenica.

¹⁰ Talijansko-ustaška kolona koja je napadala pravcem Lovinac—G. Ploča—Udbina.

¹¹ Drugi bataljon Druge NOU brigade izvršio je ujutro protivnapad na talijanske snage u rejonu zaseoka Vukmirovići i u predjelu Velonj i odbacio ih, bez gubitaka. Istoga dana, oko 20 časova, Talijani su ponovo posjeli Velonj. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹⁵ Položaji u rejonu Tušice i Troura, na putu G. Ploča—Kalina

Divizija „Re“:

Noću uoči 29-og vatra u cilju uznemiravanja, bez rezultata, protiv ljudstva koje je štitilo most Budak (Gospic KI—FN) i danas, 29-og, protiv mosta Velika (LI—FI). Jedan vojnik poginuo.

Zona V grupacije granične straže (GAF):

Noću uoči 29-og paljbom iz vatre nog oružja na garnizon Marčelji (Sušak TP—BD) ranjen je naš stražar. Neposredna protivakcija natjerala je neprijatelja u bjekstvo.

Ostali sektori:

Redovna aktivnost patroliranja. Prolaznost puteva i stanje snijega nepromijenjeni.

GENERAL GLORIA

**IZVJEŠTAJ OPĆEG VOJNIČKOG POVJERENIŠTVA PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ OD 30 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TA-
LIJANSKIH, NJEMAČKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH
JEDINICA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA
DAN 29 SIJEČNJA 1943 GODINE¹**

BRZOJAVKA

BRZOGLASNA—BRZOJAVNA—KRUGOVALNA—SVJETLOJAVNA

Dojavna postaja Br.
 750
Zagreb

OpazKe: **169 Z 248 r 13 50**

Zaprimaljena ili primljena

od	dan	sat	podpis
Sušak	30	1 15 20	Zima

Naslov:

Operod¹

Spoj naš br. 701/tajno. Prvo, njemačka kolona SS trupa od Drežnik Grada produžila 29 ov.mjes. nadiranje i spojila se kod Ličkog Petrovog Sela sa talijansko-hrvatskom kolonom³ i za-uzela u večer Bihać uz pripomoć Štuka aparata. Drugo, nje- mačke i hrvatske kolone 187 i 370 divizije u nad'ranju sa sje- vera dostigle u glavnom crtu selo Otoka sjeverno od Bos. Krupe 8 km. — Cazin—Tržac. Treće, 717 njemačka divizija od San- skog Mosta poduzela nadiranje na zapad, dostigla selo Ben-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3 C/4.

* Operativni odjel (Glavnog štaba domobranstva)

³ Odnosи se na sjevernu kolonu divizije „Re“, u sastavu koje se nalazila i jedna ustaška bojna (bataljon).

kovač 16 km. jugoistočno od Bos. Krupe. Nadiranje na jug za-stalo sjeverno od Ključa koji nije zauzet do 29 ov.mjes. u večer. Četvrti, talijanske čete drže Šlunj. Peto, kolona Vrhovine uz jake borbe⁴ zauzela Ličko Petrovo Selo. Stupila u vezu sa Njem-cima pod jedan. Šesto, kolona Široka Kula vrši raščišćavanje, zauzela selo Lulići 8 km. sjevero-istočno od Široke Kule. Sedmo, kolona Lovinac drži već javljeni položaj. Osmo, kolona Gračac zauzela 29 ov.mj Mazin. Deveto, manje grupice partizana po-novo se pojavljuju u pozadini prostorije koja se raščišćavala. U selu Desmerice 7 km. južno Ogulina oduzimali odjevne pred-mete i odvodili muškarce u selo Breznu 12 km. jugo-zapadno od Ogulina. Deseto, od početka operacije Weiss do 29 ov.mjes. uvečer ukupni gubitci partizana 810 mrtvih i 103 zarobljena, naši gubitci 14 mrtvih i 63 ranjena, talijanski gubitci 71 mrtvih i 443 ranjena.

HRVOPO⁵ br. 723/tajno
(M. P.)⁶

31/1 **D**

¹ Sa Trećim i Četvrtim bataljonom Druge NOU brigade Šeste di-vizije NOV i PO Hrvatske
⁵ Opće vojničko povjereništvo NDH pri Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija”
• Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavna domobran-ska krugovalna postaja u Zagrebu

**IZVJEŠTAJ TALIJANSKE GRUPE ZA VEZU PRI KOMANDI
NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 30 SIJEČNJA 1943
GOD. O SPORU OKO UPOTREBE ČETNIKA U AKCIJAMA
ZAPADNO OD SLUNJA¹**

PREDMET: DCL

TELEGRAM

Datum (otpreme: 30/I/1943/XXI
i cas I prijema: 30/I/1943/XXI

OD GRUPE CORSI
KOMANDI SUPERSLODE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 1673
Stiglo 30 siječnja 1943

Br. 57/A/3

Šaljem kopiju prevoda teleograma prispjelog Komandi Lüters² od generala Löhr-a.

Počinje:

Komandantu njemačkih trupa u Hrvatskoj. Prema saopštenju hrvatskog Ministarstva spoljnih poslova divizija „Lombardia“ je izgleda, protivno sporazumu u Zagrebu³, upotrijebila naoružane četnike u zoni zapadno od Slunja, koji su uklonili sve Hrvate od 20 do 60 god. Molim Nj. Ekselenciju Roattu da razmotri ovo pitanje i da eventualno sprječi ove akcije. Sem toga, želim da budem obaviješten o ovom stanju stvari. Potpisao general Lohr. Završava.

Kategorički sam potvrdio da su gore iznijete vijesti bez ikakvog osnova tvrdeći da jedinice M.V.A.C. niti su učestvovale niti će učestvovati⁴ ma u kakvim zajedničkim akcijama, i potsjetio sam njemačku Komandu na sadržaj paragrafa VIII

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C).

Komanda njemačkih trupa u Hrvatskoj, kojom je rukovodio general Lüters.

* Odnosi se na sporazum koji su, 9 siječnja, u Zagrebu, zaključili talijanski general Roatta i njemački general Lohr. Vidi tom IV. knj. 9, dok. br. 216, 219 i 229.

* Četnici su učestvovali u Četvrtoj ofanzivi na području Hrvatske u zajednici sa talijanskim jedinicama. Vidi tom IV, knj. 9. dok. br. 216, 217, 218, 221, 225, 228, 231 i 235.

OGGETTO	DCL.						
TELEGRAMMA	partenza 30/1/1943/XXI.						
DA BIMBOLO CORSI	Data e ora						
AT COMANDO SUPERSTOLA	arrivo 30/1/1943/XXI.						
<table border="1"> <tr> <td>DEPLACIBUS</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>NR.</td> <td>103</td> </tr> <tr> <td>DATA</td> <td>30/1/43</td> </tr> </table>		DEPLACIBUS	100	NR.	103	DATA	30/1/43
DEPLACIBUS	100						
NR.	103						
DATA	30/1/43						
NR. 57/A/3 di pro.							
Trasmetto copia di traduzione di telegramma pervenuto al Comando Luethers da generale Lohr. Comincia al Comandante le truppe tedesche in Croazia. Secondo notizie da parte del Ministero degli Esteri Croato, la Divisione "Lombardia" contrariamente alle convenzioni di Zagabria avrebbe impiegato cetnici armati nella zona ad ovest di Slunj, che sopprimerebbero tutti i croati dai 20 ai 60 anni. Prego S.E.Roatta di esaminare la questione e di sospendere eventualmente queste azioni. Inoltre prego di farmi ricevere informazioni su questo stato di cose, firmato Generale Loehr. Finisce.							
Ho affermato categoricamente che le notizie sopra riportate sono destituite di qualsiasi fondamento, confermando che reparti M.V. A.C. non hanno partecipato et non parteciperanno al nessuna azione comune et ho ricordato al Comando tedesco quanto contenuto in proposito nel paragrafo VIII del foglio 550 di Supersloda e nel paragrafo 3 delle prescrizioni allegate all'ordine di operazione numero 1 del V C.A.. Mi sono riservato comunque di comunicare al Comando Luethers quanto contesto Comando vorrà eventualmente precisarmi ancora in proposito. Ritengo notizie suddette frutto di manovre politiche locali, che comando tedesco sembra sia disposto a riconoscere.							
TERENTE COLONNELLO CORSI							

Fotokopija dokumenta br. 217

akta 550 od Superslode⁵ po tom pitainju i na paragraf 3. propisa priloženih operativnoj zapovijesti br. 1 od V A. K.⁶ U svakom slučaju, rekao sam da će naknadno saopštiti Komandi Lüters ono što mi ta Komanda bude eventualno precizirala u tom pogledu. Smatram da su gornje vijesti plod lokalnih političkih manevara, koje izgleda da je njemačka Komanda raspoložena da prekine⁷.

Potpukovnik Corsi

BR. 218

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG OPUNOMOĆENOGE
GENERALA U HRVATSKOJ OD 30 SIJEČNJA 1943 GOD. O
KRETANJU JEDINIĆA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HR-
VATSKE I DOVLAČENJU POJAČANJA NA PRUGU NOV-
SKA—N. GRADIŠKA¹**

Njemač. opunomoćeni general u Hrvatskoj
šalje hitno depešu:

KOMANDANTU JUGOISTOKA, I a

Radi znanja: Komandujućem generalu i komandantu u Srbiji
714 pješ. diviziji.
717 "
369 "
SS - diviziji Prinz Eugen

Izvještaj o stanju od 30 siječnja 1943

Ad 1a *Opća situacija:* Neprijatelj dovlači snage sa sjevera na
otsjek Nova Gradiška—Novska.

Grupa Istok:

Ad 1b 28 siječnja komunistički prepad na putnički voz južno
od Brezine (35 km sjeverozapadno od Nove Gradiške⁴).

⁴ Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 211.

• Vidi dok. br. 151.

⁷ U originalu, pri dnu ovog primjerka, pukovnik Zanussi dopisao je olovkom: „Da li je veći kretanj ko govori ili ko sluša?”. Na drugom primjerku, koji se nalazi uz ovaj, dopisano je olovkom: „Da li se odnosi na formaciju Lička Jesenica—Plaški? U svakom slučaju mora da su vijesti lažne”.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/1—4, k. 17.

^s Prepad izvršili dijelovi Prvog NOP odreda Treće operativne zone.

29 siječnja neprijatelj³ (oko 200 ljudi) na maršu od Šumetlice (6 km sjever, od N. Gradiške) pravac Katolička Šagovina (7 km sjeverozapad, od Nove Gradiške). Noću od 28 na 29 siječanj neprijateljske snage u Opatovcu, Baničevcu, Podravinskom (9, 11, odnos. 13 km sjeveroistoč. od Nove Gradiške). Jačina nepoznata.

- Ad Ic Za akciju Krause⁴ (izvještaj o stanju od 29 siječnja) polazak 31 siječnja u 7,00 čas. Polazni položaj i pravac napada javiče se naknadno⁵.

Grupa Zapad:

- Ad Ib 29 siječnja ponovno izviđanje ka Goleši—Milisavci (10 km sjeverozap. od Okučana). Osmotreno je bježanje mlađih ljudi ka sjeveroistoku, nekoliko ih je vatrom ubijeno. Benkovac (14 km sjeverozapadno od Nove Gradiške) djelimično razoren i potpuno napušten. Brd. artiljerija Grupe Schaltenbrand tukla je komunist, sakupljanja u predjelu Sisvete i Paklenice (29 km sjevero-sjeverozapad. od Nove Gradiške). Javljen je o prisustvu 600 naoružanih komunista⁶ na prostoru sjevero^stočno od Novske (33 km zapadno-sjeverozapadno od Nove Gradiške). Navodno namjeravaju napasti želj. prugu Banova Jaruga—Lipik. 1 brd. divizija povukla je 29 siječnja prije podne 3 bataljona 4 brd. brig. sa prostora Čaglić (22 km sjeverozapad, od N. Gradiške) nazad u Lipik, nato je oko 500 komunista⁷ ušlo u Gornji Čaglić (19 km sjeverozapad, od Nove Gradiške).
- Ad Ic Namjera Grupe Schaltenbrand za 30 siječanj: Protjerivanje komunista iz Rabića (21 km zapadno-sjeverozapadno od N. Gradiške) i izviđanje ka Benkovcu—Goleši—Milisavci, Goleši—Rabići (15, 21 i 19 km sjeverozapadno od N. Gradiške).
- Ad Ha Predviđeno je da se jedan hrvat, regrutni bataljon premesti na željez. liniju Nova Gradiška—Novska. Bataljon će biti privremeno potčinjen štabu željez. obezbje-

³ Dijelovi Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske

⁴ Borbena grupa njemačkih i ustaško-domobranskih jedinica, nazvana tako po svom komandantu. Vidi dok. br. 213.

⁵ U dnevnom izvještaju Drugog hrvatskog korpusa od 30 siječnja 1943 god. u vezi sa ovim piše: „Grupa Krause zauzela je u potpunosti pripremni položaj na prostoru Nova Gradiška—Okučani... Početak akcije Krause na prostoru sjeverno od pruge Nova Gradiška—Okučani uz sa-dejstvo grupe Zapad odložen za 2 veljače 43“. — Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/1—21, k. 17.

⁶ Dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske

⁷ Dijelovi Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske

đenja. Pošto se iz neprijatelj, pojačanja na prostoru željez. linije može zaključiti namjera komunista da ponovo što prije napadnu prugu, to je od komandanta njem. trupa u Hrvatskoj zatraženo da do dolaska regutskog bataljona iz Zagreba (vjerovatno oko 1 veljače) pojača najvažnija mjesta Novu Gradišku i Okučane dijelovima 714 pješad. divizije.

Stab željezničkog obezbjedenja: Nema naročitih događaja.

Ital. interesna oblast Prebacivanje 6 i 14 komunist, brigade iz okoline Ogulina ka sjeverozapadu⁸.

Atmosfersko stanje: Mutno, temperatura oko nula stepeni.
Stanje drumova nepromijenjeno.

31/1 D.

Njem. opunom. general u Hrvatskoj
Ia /e 8 20 br. 615/43 od 30 I 43
Zagreb

⁸ Netačno. Dvije brigade su se u ovo vrijeme nalazile u Lici, u regionu Korenice.

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKE DIVIZIJE „LOMBARDIA“ OD 30 SIJEĆNJA 1943 GOD. O NAPADU TALIJANSKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA NA JEDINICE NOV I PO HRVATSKE U ZUMEERKU¹

PREDMET:

Dato na uvid Ekselenciji Robotti-u.
„ Nač. štaba.
„ „ „ Pom. nač. štaba.

TELEGRAM

Datum f otpreme: 30.1.43;19.00
i čas 1 prijema 30.1.43;23.55

OD KOMANDE DIVIZIJE „LOMBARDIA“
KOMANDI XI ARMJSKOG KORPUSA

u V » i

Br. 02/1531 protok.

Jutros je započela akcija na Krašić*.

Trupe koje učestvuju iz Jastrebarskog: jedna pojačana četa 1/74-og pješadijskog³, 2 čete tenkova bacača plamena u pravcu kretanja Jastrebarsko—Petrovina—Slovina, komandant kapetan Fabbri. Iz Draganića: II/51-og pješadijskog⁴, bataljon crnih košulja, 2 čete I/31-og⁵ tenkista sa pravcem pokreta Draganići—Krašić, komandant potpukovnik Vetrano de Novari; X bataljon ustaša sa pravcem kretanja: Novaki—Mokrica (NM—BZ)—Krupače (NR—BZ); iz zone Draganići—Jazvaci (NM—BZ) IX bataljon domobrana sa pravcem kretanja—Pesak—Seljansko Selo—Jazbina.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/6).

* Odnosi se na napad talijanskih i ustaško-domobranskih snaga na jedinice NOV i PO Hrvatske na Zumberku. Vidi dok. br. 199.

³ Iz redova divizije „Lombardia“

⁴ Iz sastava divizije „Cacciatori delle Alpi“

⁵ Prvog bataljona Trideset prvog pješadijskog tenkovskog puka, čije su dvije čete bile od 23 prosinca dislocirane u rejonu Karlovac.

Kolona Fabbri je naišla na slabe otpore u zoni Sv. Telo-(NM—CD) koji su odmah slomljeni.

Kolona Vetrano je naišla u Brleniću na jak otpor partizanskih grupa⁶ zaborakdiranih na istočnom kraju naselja.

Ustanici⁷, oko 200 sa 6 puškomitraljeza, odbijeni su prema Bresariću uspješnom intervencijom tenkova.

U 14.45 časova tenkovi iste kolone dostigli su prve kuće Krašića, dok je pješadija još savladala otpore u zoni Bresarić⁸.

Potpukovnik Vetrano, čuvši buku borbe kolone „Isonzo"⁹, ubrzao je kretanje u tom pravcu¹⁰.

Do sada je utvrđeno 8 mrtvih i 15 ranjenih partizana.

S naše strane jedan teško ranjen 11/51 pješad.

Naredio sam da kolona Vetrano ubrza svoje napredovanje-stupivši u vezu sa kolonom Orifici¹¹

General Ruggero

*⁷ i ⁸ Odnosi se na Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar", koji je zatvarao pravce: Zorkovac—Bresarić—Krašić i Draganići—G. Kupčina—Brlenić—Bresarić—Krašić. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 4 veljače 1943 godine.

⁸ i ¹⁰ Talijanske kolone iz sastava divizije „Isonzo" napadale su pravcem: Vivodina—Dvorišće—Hrženik—Krašić, s namjerom da sa sjeverne strane opkole i u saradnji sa jedinicama iz Zorkovca, Jastrebarskog i Draganića unište u rejtonu Krašića, Trinaestu proletersku NOU brigadu „Rade Končar" i Četvrtu NOU brigadu. Vidi dok. br. 199.

¹¹ Iz sastava divizije „Isonzo". Nazvana po imenu komandanta. Napadala iz Vivodine pravcem Dvorišće—Bukovica, sa zadatkom da zatvori pravac otstupanja Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar" i Četvrte NOU brigade.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKE PRIPREME IZ
NOVE GRADIŠKE OD 30 SIJEČNJA 1943 GOD. O NAPADI-
MA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA USTAŠKO-DO-
MOBRANSKE POSADE DUZ PRUGE OKUČANI—NOVA
GRADIŠKA U DRUGOJ POLOVINI SIJEČNJA¹**

Prepis

STOŽERNO ZAPOVJEDNICTVO USTAŠKE PRIPREME —
NOVA GRADIŠKA

Broj: 44/taj./1943

Predmet: Smrtić napad po partizanima
na našu posadu.

Nova Gradiška, dne 30.1.1943.
TAJNO

USTAŠKA VOJNICA — Zapovjedničtvvo ustaške pripreme,
Zagreb

U vezi zapoviedi Jurbo H². Op. br. 2. od 24.1.1943. 100 vojničara XI. bojne Ustaške pripreme i to jedan vod iz 1. sata i 1 vod iz 2. sata sa još 25. vojničara IV. bojne ustaške pripreme iz Broda n/S. zaposjeli su u cilju osiguranja željezničke pruge s. Smrtić nastupajući prema istome preko kote 184, 247, 233, Mašićko Brdo kota 202 i Duge Međe.

Pod zapovjedničtvom ustaškog poručnika P.T.B.³ Ivana Garac sat je krenuo iz Nove Gradiške dana 24.1.1943. u 9 sati, te se u Mašićkom Brdu sukobio sa manjom jednom grupom partizana⁴, koja je nakon kratke borbe izmakla prema sjeveru, ostavivši jednog mrtvog kod kojeg je pronađeno 30 naboja i jedna bomba, dok su pušku partizani odnijeli sa sobom. Sat nije imao nikakvih gubitaka. U Smrtić su stigli u 15,30 sati uspostavivši odmah vezu sa ostalim jedinicama II jurišne bojne.

Zapovjedu Jurbo II. op. br. 7 od 25.1.1943. zamijenjeno je 100 vojničara XI. bojne U.P.⁵ sa 24. satom V. p.p.⁶ iz Nove Gradiške, koji su se nakon toga povukli u Novu Gradišku tvoreći pričuvni sat. U Smrtiću je ostao vod ustaša pripadnika IV. bojne

¹ Prepis, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—46, k. 18.

² Druga jurišna bojna

³ Poglavnikove tjelesne bojne

⁴ Manji dijelovi Sesnaeste NO brigade

⁵ Ustaške pripreme

• Pete pješačke pukovnije

ustaške pripreme z Broda n/S. koji je tada prešao u sastav 24. sata V.p.p.

U noći između 25 i 26 o.mj. izvršen je napad⁷ na s. Smrtić, Gornji Bogičevci i Okučani. 1. vod I sata XI. bojne U.P. priskočio je iz N Gradiške u pomoć Smrtiću, povevši sa sobom iz Dragalića 6. jurišni sat i 1. vod 8 jurišnog sata, koji se nalazi u Medarima. Napad partizana počeo je 25.1.1943. u 20 sati i nadošlom pomoći odbijen je dana 26.1.43. u 3 sata. Dva voda 24. sata V.p.p. iz N. Gradiške prilikom nadolaska pomoći nisu bili u s. Smrtiću jer su u toku borbe odstupili. Borbu je vodio do kraja preostali vod 24. sata V.p.p. i vod ustaša pripadnika IV. bojne U.P. iz Broda n/S. Gubitci partizana koji su pronađeni nakon ove borbe iznose u lješinama 2 muškarca i jedna žena, svi bez oružja. Gubitci na našoj strani 2 ustaše mrtvi i 3 lakše ranjena, svi iz IV. bojne U.P. Broda n/S. Prema provjerenim podatcima, partizani su odvukli dvoja kola mrtvih po 5. ljudi u svakim kolima. U isto vrieme partizanima⁸ je uspio prođor na željezničku prugu između Okučana i Rajića, koja je razvaljena na cca 250 m. dužine i to samo na jednom kolosjeku.

Zapovjedu Jurbo II, Op. br. 9. od 26.1.1943. zamjenjen je ponovno 24. sat V.p.p. sa jednim vodom 1. sata i jednim vodom 2. sata XI. bojne U.P. tako da je Smrtić zaposjednut po istom ljudstvu, koje se tamo nalazilo i dana 24.1.1943. t.j. do zamjene po 24. satu V.p.p. U noći između 26. i 27. izvršen je napad partizana⁹ na Okučane, G. Bogičevce, Smrtić i Medare. Borba je trajala u Okučanima od 21. do 22. sata 26.1.1943. U G. Bogičevcima od 21. sata dana 26.1.1943. do 3 sata 27.1.1943., a isto toliko i u Medarima, dok je u Smrtiću trajala borba od 21. sat dana 26.1.1943. do 6.30 sati dana 27.1.1943. U toku borbe pokušao je Smrtiću priskočiti u pomoć 1. vod 8. jurišnog sata iz Medara, ah je tom prilikom ušao među postavljene zasjede partizana¹⁰, te je morao odstupiti ne izvršivši zadatok.

Iz gornjeg proizlazi, da je glavni cilj bio napad na Smrtić, dok su napadi na ostala mjesta imali zadatak zadržati posade da ne priteknu u pomoć Smrtiću¹¹.

Gubitci partizana iznose u pronađenim lješinama i to na sektoru G. Bogičevci: 2 muškarca. Gubitci na našoj strani 1. ustaša i 1. domobranski dočasnik mrtvi, 1 domobran nestao,

⁷ Napad izvršio Druge bataljon Šesnaeste NO brigade. Opširnije vidi dok. br. 104 i 206.

⁸ Odnosi se na Prvi bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 65.

⁹ Dvanaesta NOU brigada. Vidi dok. br. 85.

¹⁰ Treći bataljon Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 104.

¹¹ Netačno. Četvrtoj diviziji NOV i PO Hrvatske bio je cilj rušenje pruge Novska—Gradiška. Vidi dok. br. 65 i 93.

zatim 1 ustaša teško, a 1 lakše ranjeni. Gubitci u oružju 2 puške od strane domobrana.

Prema provjerenim podatcima partizani su odvukli 15 kola mrtvih po 4. čovjeka u kolima, između kojih se nalaze lješevi četvorice njihovih zapovjednika, s obzirom na to što su pokopani na pravoslavnom groblju u s. Prav. Sagovina u zasebnim grobovima uz počasnu salvu. Našim minobacačem uništena je jedna partizanska teška strojnica. Pokupljeno je s naše strane 6. spremišta za strojopušku (Zbrojovku).

U isto vrieme partizanima je uspio ponovni prodor na željezničku prugu između Rabića i Paklenice¹², koja je tom prilikom razvaljena cca 350 met. i to na jednom kolosjeku.

Napominjem da se posada u G. Bogičevcima sastoji od 30 pripadnika U.P. i 10 oružnika.

Brzoglasna linija sa Zagrebom do danas još nije uspostavljena.

Prednje se dostavlja naslovu na znanje.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Zapovjednik
ustaški satnik
Burmaz, v.r.

Za točnost prepisa;
Pričuvni ust. satnik
(Nikola Blažević)
Nikola Blažević

¹² Posadu u Paklenici napao je i zarobio Drugi bataljon Prvog NOP odreda Treće operativne zone. Vidi dok. br. 77.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNASETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 30 SIJEČNJA 1943 GOD.
O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE
NA PODRUČJU DALMACIJE I JUŽNE LIKE¹**

PREDMET: dst

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMII.
KORPUSA

SUPERSLODI — OPERATIV. ODJELJ.
i, radi znanja,
KOMANDI V ARMII. KORPUSA
VI i) ir

Dato na uvid Načelniku štaba.
” ” ” Pomoćniku načel. štaba.
Upućen prepis Obavješt. odjeljenju.
” ” kr. karab.

Datum	otpreme	30.1.43
i	19.45	
čas	prijema	30.1.43
	22.00	

Br. 1709/0p.

VISA KOMANDA ORUZANIH SNAGA
„ST.OVF.INT.TA—DAT MIC'I“
OPERATIVNO ODJELJENJE

**Br. 1694
Stiglo 31 siječnja 43-XXI**

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA DANA 30 SIJEČNJA

Aktivnost ustanika:

Ništa novo.

Sektor „Zara“:

— U raščišćavanju zone Filipjakov (Zirje LI—CZ), Turanj (Zirje LI—DE), Sikovo (Novigrad LI—DH) pritvoreno je 70 sum-

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/9).

njivih lica, a u zoni Jagodnja (Novigrad NH—NK—DH), Raštević (Novigrad NK—DL) pritvoreno je 35 potkazanih².

— Pri pokušaju bjekstva ubijena su 3 pljačkaša. .

Sektor „Bergamo“:

— Jučer je završena akcija deblokiranja Strmice, o čemu izvještaj od 29. o.m.³ U mjesto je stigla kolona kasno poslije podne, natjeravši u bjekstvo partizane, koji su se povukli prema sjeveru⁴.

— Kolona koja je dana 28 o.m. zauzela Bobiju (Knin SL—DT), jako angažovana juče je zauzela Kurozeb, Konjsku Gl. (Knin SL—DV) i Gologlav⁵ (Knin SN—DT) gdje je prenoćila. Naknadno ćemo saopštiti tačne gubitke.

— Gubici u akciji Vrlika⁶, o čemu izviješteno prošlih dana, utvrđeni su: na našoj strani nema gubitaka; hercegovački M.V. A.C.: 22 mrtva i 47 ranjenih; partizanski: 180 mrtvih i 37 strijeljanih⁷. Zaplijenjeno: 10 puškomitrailjeza, jedan mitraljez, više desetina pušaka i mnogo municije.—

— Prilikom raščišćavanja Ložišća i Murvica (Omiš UH—UK—AX) zarobljena su dva ustnika i ubijen jedan pri pokušaju bjekstva. Zaplijene su kuće partizana koji se kriju.

— Grupa partizana koja je pokušala da se približi blokadnom mjestu istočno od Makarske natjerana je u bjekstvo brzim protivnapadom.

— Prekid željez. pruge Sinj, o čemu izviješteno jučer, odmah je jutros uspostavljen. Kod Prošeka (Split US—BU) puščana paljba, bez posljedica, na voz u pravcu Sinja.

Sektor „Sassari“:

— Noću uoči 29 o.m. odredi u akciji odbili su napade na kotu 756 (Bruvno) (Knin QO—EQ)⁸. Naši gubici: 2 mrtva i 10 ranjenih; partizanski gubici sigurni ali nisu utvrđeni. Zaplijenjeno je nekoliko pušaka.

¹ U mjesecu siječnju talijanske okupatorske vlasti nastavile su da hapse stanovništvo sa područja sjeverne Dalmacije i da ga odvode u koncentracione logore.

² Vidi dok. br. 222.

³ Odnosi se na dijelove Druge proleterske divizije.

⁴ Ove položaje je držala i na njima vodila borbu jedna četa Prvog udarnog bataljona Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 6 ožujka 1943 godine.

⁵ Vidi dok. br. 200 i 209.

⁶ Ovo se odnosi uglavnom na stanovništvo sela na putu Knin—Vrlika i Drniš—Vrlika, u kojima su četnici, po naređenju Talijana, vršili zločine. Vidi dok. br. 209.

⁸ Napad izveo Prvi bataljon Prve NOU brigade, ojačan jednom četom Trećeg bataljona.

— Nakon što su savladali jak otpor⁹, odredi su jučer, u 16 časova, zauzeli Mazin (Knin RH—EZ). Naši gubici: 1 mrtav i 4 ranjena, među kojima i 1 oficir. Partizanski gubici: 50 mrtvih¹⁰.

Sektor „Celere“:

Noću uoči 29 o.m. puščana paljba protiv mornaričkog garnizona na ostrvu Kakan (Zirje ON—CQ) i rafali iz automatskog oružja na garnizon Putićanje (Zirje PI—CQ) učutkani su brzim protivdejstvom.

Iste noći most na Velištaku (Zirje PL—CS) bio je prekinut.
Vedro.

General SPIGO

BR. 222

UPUTSTVA KOMANDANTA SUPERSLODE OD 31 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKO-NJEMACKIH SNAGA, ZATVARANJU PRAVCA BOS. PETROVAC—KULEN VAKUF—G. LAPAC I ZADACIMA PETOG I OSAMNAESTOG KORPUSA U VEZI S TIM¹

31 siječnja 1943/XXI

ZANUSSI*
„WEISS“

1.) U stvari partizani *nisu* davali više otpora sjeverno od Une, te smo — mi⁴ i Nijemci — stigli na paralelu te rijeke, bez obzira na pravce i kilometražu, skoro u isto vrijeme.

Opkoljavanje nije izvršeno.

2.) Sada može biti da protivnik hoće da pruži otpor na Grmeč Planini i okolini, ili hoće da se povuče na jug. Otpori ispred „Sassari“ — „Re"⁵ ispred „717"⁶ odgovaraju kako jednoj tako i drugoj od ovih dviju pretpostavki (pretpostavljajući uvijek da u potpunosti funkcioniše jedna partizanska komanda).

⁹ Dijelova Prve NOU brigade

¹⁰ Netačno. Gubici dijelova Prve NOU brigade u ovim borbama bili su 4 mrtva i 8 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/5).

* Pomoćnik načelnika štaba Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“

³ Odnosi se na operaciju „Weiss“ (Četvrtu neprijateljsku ofanzivu).

⁴ Misli se na talijanske jedinice.

⁵ Odnosi se na talijanske divizije „Sassari“ i „Re“.

* Njemačka 717 pješadijska divizija. Napadala iz rejona Sanski Most pravcem Benakovac i Velagići—Bravsko.

3.) Pošto tako stoje stvari (otpor na Grmeču itd. ili povlačenje na jug), i ne obazirući se — nikako — na one dijelove koji bi se uvukli između istaknutih kolona ili one koji bi se rasturili, zatvaranje Bos. Petrovca, Kulen Vakufa i G. Lapca je veoma važno. U stvari, u prvom slučaju će služiti da potisne ka Grmeču itd. partizanske brigade sa jugoistoka i jugozapada, doprinoseći tako sjedinjavanju ove protivničke mase, koja bi zatim trebala biti itd. itd.⁷

U drugom slučaju, služiće da presiječe puteve povlačenja ka jugu.

— Iz izvještaja Corsi-a⁸ saznaće se da je lijeva 717 odlučila da napadne na Bos. Petrovac. Trebalо bi izbjegći da pomenuto mjesto uzmu Nijemci, a naša desna kolona je međutim još pozadi.

Nadam se ne ponavljamajući naređenja koja su već dovoljno jasna, da ovo gledište ima i V arm. korpus.

4.) U istom smislu, XVIII arm. korpus ne treba da se smatra zadovoljnim zbog zauzimanja Strmice.

Treba da napadne na Bos. Grahovo.

Artiljerija

— Zamislite od kolike bi pomoći bila jedna dobro raspoređena artiljerija za vrijeme sada već dugog zastoja srednje i južne kolone divizije „Re“.

Ovo je jedini put da je neprijatelj već više dana lokalizovan na dobro uočenim položajima, a naše trupe takođe posjeduju jasno određene položaje.

U slučaju ofanzive ih defanzive, masovna upotreba artiljerije dala bi velike rezultate.

— Isto se može reći i za sadašnju akciju na Gorjance⁹.

Telefonirao sam Lucini-u¹⁰, skrenuvši mu pažnju takođe na malu snagu kolone koja je pošla od Jastrebarskog.

Prvom prilikom treba apsolutno jasno ukazati na ovaj rad artiljerije.

Roatta

⁷ Vjerovatno misli: uništena, jer je to bio rejon okupatora.

⁸ Potpukovnik, šef talijanske grupe za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj

⁹ Vidi dok. br. 219.

¹⁰ Pukovnik Bruno Lucini. načelnik štaba talijanskog Sedamnaestog armijskog korpusa

**NAREĐENJE KOMANDE TALIJANSKOG JEDANAESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 31 SIJEČNJA 1943 GOD. ZA
NAPAD DIJELOVA DIVIZIJE „LOMBARDIA“ U CILJU
PRUŽANJA POMOĆI OPKOLJENIM DIJELOVIMA DIVI-
ZIJE „ISONZO“ NA PODRUČJU VIVODINE«**

PREDMET: dst

TELEGRAM (

Datum i	otpreme	31.1.43	4.30
		sati	
	prijema	31.1.43	8.00

Od komande XI armijskog korpusa

Komandi divizije „Lombardia“

Br. 2/635

Svakako potrebno dostaviti koloni² u operaciji na Krašić naređenje: napasti zbog sudjelovanja u oslobođenju kolone „Orifici“ koja je još uvijek, u 4 sata, opkoljena u poznatoj zoni.

Danas, 31 o.m., u zoru isto tako će napasti druga pomoćna kolona „Isonzo"³ iz Ozlja.

General Gambara⁴

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 G-6).

² Ovu talijansku kolonu, koja je nadirala iz Vivodine, napali su, kod sela Radina Gorica, Drugi bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i Treći bataljon Četvrte NOU brigade. Oko 15 časova, na ovom pravcu, ušao je u borbu i Drugi bataljon Četvrte NOU brigade, napadajući preko Prekrižja i Konjević Vrha i hvatajući vezu sa Trećim bataljom Druge slovenačke udarne brigade. (Tri slovenačke brigade, nalazile su se, 30 siječnja, u s. Suhor, s. Bušinja Vas i s. Brezovica, sa zadatkom da napadnu talijanske snage koje su nadirale iz Vivodine ka Krašiću.) Time je neprijatelj bio gotovo opkoljen. Jedan manji dio uspio je da se povuče u Vivodinu, a veći dio se grupisao i organizovao za odbranu u rejonu s. Radušće, Bukovica i Radina Gorica. Vidi tom V, knj. 12, izvještaj Trinaeste proleterske NOU brigade Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 4 veljače 1943 god. i izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 5 veljače 1943 godine.

³ Kolona iz sastava divizije „Isonzo“

⁴ Gastone Gambara, tada komandant Jedanaestog armijskog korpusa

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 31 SIJEČNJA 1943 GOD. O DEJ-
STVIMA POTCINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE¹**

TELEGRAM

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen Obavješt. odjelj.
" " kr. karab.

Datum odašiljanja: 31/1-43
02.30
i primitka: 31/1-43
čas 04.00.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
SLOVENIJA—DALMACIJA
OPERATIVNO ODJELJENJE—

Br. 1691
Stiglo 31 sij. 1943-XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG
KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, radi znanja,
XI i XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
ŠEFU ITAL. GRUPE PRI KOMANDI LÜTERS²

Br. 1686/Opr. protokola

NOVOSTI U 16 ČASOVA DNE 30 SIJEČNJA 1943

Pokreti ustanika:

1) Jučer, 29 o.m., snage³ suprotstavljene koloni „Sassari“ između Solobanice (Knin QO—EZ), k. 818 (Knin QO—EZ) i Urlijaja (Knin RH—EU) izgleda da dostižu do 5 bataljona. Po informacijama izgleda da se koncentracija partizana iz Vrzića (Senj ZT—GS) premjestila. Nepoznat pravac.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 18 A/6).

² Odnosi se na p. puk. Corsi-a, šefa talijanske grupe za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj, na čelu koje se nalazio general Lüters.

³ Jedinice Prve brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske

Javljen je o premještaju ustanika iz zone Lič. Jesenica (Gospic LI—MH—GZ) u Živici (Gospic KE—GU), Petrinic Polje (Gospic IH—GS) i Dabar (Senj XV—GQ) i grupa u zonu Corkova Uvala i Sertić Poljana⁴ (Gospic NK—GS).

I) OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Kolona Ferroni stigla je u Babin Potok (Gospic NH—GO)⁵.

Divizija „Re“: *Sjeverna kolona:* Garnizon u Prijeboju (Gospic OL—ON—GO) od ranog jutra jako je angažovan uslijed napada partizana⁶ koji presijecaju komunikacije na istoku i na zapadu. Autokolone, u pokretu u dva pravca, bile su napadnute⁷ na otsjeku Čudin Klanac (Gospic NK—GO)—Ljeskovac (Gospic 01—GO) i bilo im je onemogućeno da nastave pokret.

Borbe su trajale još do kasne večeri.

Sutradan ujutro sadejstvom bataljona 74-og pješ. puka biće situacija riješena, što je preko potrebno za dejstvovanje prema jugu.

Centralna kolona: Akcija u toku istočno od Rakića (Gospic NH—FR) sporo napreduje uslijed jakog otpora⁸ i kolona je dosegla zonu Obsenica (Gospic NK—FR).

Naši gubici: desetak ranjenih; protivnički: utvrđeno 25 mrtvih i zaplijenjeno razno oružje.

Južna kolona: Jučer. 29 om./LXXIII bataljon cr. koš. osvojio je dva od triju vrhova koji sačinjavaju visinski sistem kote 867 (Novigrad ON—FG) a XXXI ustaški bataljon stigao je do kote 1234 (Novigrad PI—EZ). Uslijed pada mraka, i zbog neprijateljskog otpora, jedinice su se zaustavile na dostignutim položajima. Jutros, zbog jakog neprijateljskog pritiska⁹, LXXIII bataljon cr. koš. povukao se na kotu 733 (Novigrad ON—EZ). Naši gubici: 2 mrtva, 10 ranjenih.

Kolona nastoji da savlada pritisak da bi nastavila put za Udbinu (Gospic PN—FL).

⁴ Odnosi se na prebacivanje Šeste NO brigade, 26 i 27 siječnja, sa područja Ličke Jesenice na područje Ličkog Petrovog Sela. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

⁵ Dijelovi Sedamdeset četvrtog pješadijskog puka, iz sastava „grupacije Fabbri“, prebačeni su iz rejona Plaški preko Javornika.

⁶ Dijelovi Šeste NO brigade i Treći bataljon Druge NOU brigade

⁷ Od Četvrtog bataljona Druge NOU brigade

⁸ Prvog i Drugog bataljona Druge NOU brigade, kao i Prvog bataljona Devete NO brigade koji je u toku dana prebačen na ovaj pravac. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

* Vršili dijelovi Devete NO brigade.

Divizija „Sassari”: Gubitke javljene telegramom 1598 od 30 o.m.¹⁰ treba ovako izmijeniti: naši: 3 mrtva i 14 ranjenih, od kojih 1 oficir; neprijateljski: utvrđeno 10 mrtvih¹¹.

Kolona se zaustavila u Mazinu (Knin RH—EZ).

Aktivnost avijacije: Gusta magla spriječila je aktivnost ujutro, a ometala poslije podne. Bombardovana mjesta: Udbina[^] kote 967 i 1002 (Gospić NM—FR) i padine južno od kote 1245 i 1175 (Gospić NM—ET); Korenica (Gospić PI—FX) i Korenička Kapela (Gospić ON—GM).

Dnevni gubici: naši: 5 mrtvih; 34 ranjena, od kojih jedan oficir. Protivnički: 35 mrtvih.

2) Druge zone: sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 30 o.m. akcije uznemiravanja protiv garnizona Delnice. Trupe garnizona Mrkopalj, pri raščišćavanju zone Kulasica (Ogulin AV—VU), uništile šu nekoliko položaja za oruđe.

Ustaničke grupe ugniježđene na Vranjaku (Ogulin VU—AV) raspršene su vatrom iz minobacača 81.

Divizija „Re”: Jedinica M.V.A.C. u okolini Medka (Novigrad NH—EZ) sukobila se sa ustaničkim elementima.

Gubici M.V.A.C.: 1 mrtav i 1 ranjen.

Ostali sektori: Redovna aktivnost patroliranja. Prohodnost, stanje snijega i temperatura nepromijenjeni.

GENERAL GLORIA

¹⁰ U arhivi Vojnoistoriskog instituta. Odnosi se na gubitke u borbam na putu Brusno—Mazin.

¹¹ Netačno. Dijelovi Prve NOU brigade imali su 4 mrtva i 8 ranjenih. Vidi tom V. knj. 13, izvještaj Štaba Seste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.